

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

2'nci Birleşim
5 Ekim 2021 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

- 1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in, yeni yasama yılının ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını dilediğine ilişkin konuşması
- 2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in, Genel Kuruldaki elektronik, ses ve görüntü sistemlerinde yapılan yenilemeye ve ilk hafta görüşmeleri olduğu için bütün konuşmacılara birer dakika ek süre vereceğine ilişkin konuşması
- 3.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in, Parmak izi okunamayan milletvekillerine ilişkin konuşması
- 4.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in, İç Tüzük 60'a göre söz taleplerine ilişkin konuşması
- 5.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in, Genel Kuruldaki yeni elektronik söz isteme sistemine ilişkin konuşması

IV.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Çeşitli İşler

- 1.- Başkanlıkça, görüşmeleri izlemek üzere Genel Kurulu teşrif etmiş bulunan Parlamentolar Arası Birlik Başkanı Duarte Pacheco'ya "Hoş geldiniz." denilmesi

B) Tezkereler

- 1.- Başta Marmara Denizi Olmak Üzere Denizlerimizdeki Müsilaj Sorununun Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Başkanlığının, Komisyonun görev süresinin uzatılmasına ilişkin tezkeresi (3/1697)

C) Önergeler

- 1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanırkulu'nun, (2/2836) esas numaralı 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 37'nci maddesi gereğince doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi (4/142)

V.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

- 1.- Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir'in, milletvekillerinin yaz dönemi çalışmalarının değerlendirilmesine ve Meclisin 27'nci Dönem Beşinci Yasama Yılı faaliyetlerine ilişkin gündem dışı konuşması
- 2.- İstanbul Milletvekili Emine Gülizar Emecan'ın, İstanbul Avcılar ilçesi Tahtakale Mahallesi'nin imar durumuyla ilgili yaşanan sorunlara ilişkin gündem dışı konuşması
- 3.- Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, Ağrı ilinin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

VI.- AÇIKLAMALAR

- 1.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, İstanbul Avcılar ilçesi Tahtakale Mahallesi sakinlerinin sorunlarına ilişkin açıklaması
- 2.- Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın, Assos Antik Limanı'ndaki kaya ıslahı çalışmasına ilişkin açıklaması
- 3.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, yeni yasama yılının hayırlı olmasını dilediğine ve üniversite öğrencilerinin yurt sorunlarına ilişkin açıklaması
- 4.- Sivas Milletvekili Semiha Ekinci'nin, yeni yasama yılının hayırlı olmasını dilediğine ve Sivas'taki KYK yurtlarındaki kapasite artışına ilişkin açıklaması
- 5.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, yeni yasama yılının hayırlı olmasını dilediğine ve ABD Temsilciler Meclisinin Ülkü Ocakları hakkında aldığı karara ilişkin açıklaması
- 6.- Kırıkkale Milletvekili Ahmet Önal'ın, Kırıkkaleli çiftçilerin sorunlarına ilişkin açıklaması
- 7.- Muğla Milletvekili Mürsel Alban'ın, Muğla'daki öğrencilerin yurt sorununa ilişkin açıklaması
- 8.- Mersin Milletvekili Hacı Özkan'ın, yeni yasama yılının hayırlı olmasını dilediğine ve başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere bütün milletvekillerini şükran ve minnetle andığına ilişkin açıklaması
- 9.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, fiyat artışlarına sebep olan yanlış tarım politikalarına ilişkin açıklaması
- 10.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın, CHP Denizli Gençlik Kolları Başkanı Tugay Odabaşıoğlu'nun derhâl tahliye edilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

- 11.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, tren seferlerinde yaşanan sorunlara ilişkin açıklaması
- 12.- Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap'ın, Kütahya'daki doğal gaz dağıtım şirketinin yaptığı zamlara ilişkin açıklaması
- 13.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, 5 Ekim Dünya Öğretmenler Günü'ne ilişkin açıklaması
- 14.- Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz'in, çiftçilerin sorunlarına ilişkin açıklaması
- 15.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Memleket Partisinin vatana ve millete hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması
- 16.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'nın Viranşehir ilçesi Arısu Mahallesi'ndeki öğrencilerin yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması
- 17.- Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın, Balıkesir'de AK PARTİ iktidarının söz verip de bitirmediği yollara ilişkin açıklaması
- 18.- Ağrı Milletvekili Ekrem Çelebi'nin, Ağrı'ya yapılan yatırımlara ilişkin açıklaması
- 19.- Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan'ın, Gaziantep Beykent'e bir üst geçit yapılması gerektiğine ve Oğuzeli Belören'deki elektrik sorununa ilişkin açıklaması
- 20.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, yeni yasama yılını tebrik ettiğine, eylül ayı enflasyon rakamlarına, çiftçilerin sorunlarına, İYİ Parti olarak her alanda gerçekleştirilmeyen vaatlerin takipçisi olacaklarına ve yeni yasama yılında tüm partilere ve milletvekillerine başarılar dilediğine ilişkin açıklaması
- 21.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, yeni yasama yılının hayırlı olmasını dilediğine, Bartın'daki trafik kazasında hayatını yitiren dava arkadaşlarına Allah'tan rahmet, yaralıları acil şifalar dilediğine, Nahçıvan Anlaşması'nın yıl dönümüne, Türk Konseyi Zirvesi'ne ve vatandaşların aşı konusuna hassasiyet göstermesi gerektiğine ilişkin açıklaması
- 22.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştas'ın, Genel Kuruldaki yeni elektronik sistemde Kürtçe tercümenin de olması gerektiğine, 5 Ekim Dünya Öğretmenler Günü'ne, Ümraniye Esenkent Mahallesi'nde atık kâğıt işçilerine düzenlenen baskına, 1 Ocak 2021 tarihinde kabul edilen infaz paketinin doğurduğu haksız sonuçlara, hapis cezasına çarptırılan Ezgi Mola'nın yanında olduklarına, hasta mahpusların durumuna ve AİHM kararlarına uyularak Selahattin Demirtaş'ın serbest bırakılması gerektiğine ilişkin açıklaması
- 23.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, yeni yasama yılının hayırlı olmasını dilediğine, yeni sistem için Meclis yöneticilerine ve teknik elemanlara teşekkür ettiklerine, Bartın'daki kazada hayatını kaybeden Milliyetçi Hareket Partililere Allah'tan rahmet, yaralıları şifa dilediklerine, yaz tatilinde hayatını kaybeden milletvekillerine ve vatandaşlara başsağlığı dilediklerine, salgından kurtulmak için aşılmanın tek çare olduğuna, 5 Ekim Dünya Öğretmenler Günü'ne, iktidarın vatandaşın çektiği sıkıntıdan bihaber olduğuna, 2020 yılı Sayıştay raporlarına, yasama faaliyetlerinde komisyon raporlarının dikkate alınmadığına ve Deprem Araştırma Komisyonu Raporu'nun takipçisi olacaklarına ilişkin açıklaması
- 24.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, yeni yasama yılının hayırlı olmasını dilediğine, Meclis Genel Kurul salonunun çalışma ortamının iyileştirilmesiyle ilgili Meclis Başkanına ve emeği geçenlere teşekkür ettiğine, yakınları vefat eden milletvekillerine başsağlığı dilediğine, MHP heyetinin geçirdiği kaza münasebetiyle MHP Grubuna başsağlığı dilediğine, Oğuzhan Asiltürk'e Allah'tan rahmet, yakınlarına ve millî görüş camiasına başsağlığı dilediğine, Amerika Birleşik Devletleri'nin Ülkü Ocaklarıyla ilgili aldığı kararı kınadığına, Tarım Kredi Kooperatifleri marketleriyle fiyat istikrarını oluşturacaklarına, AK PARTİ'nin ilk yirmi yılındaki hizmet siyasetine, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yazdığı kitaba, Genel Kurulda görüşülecek konulara ve bu yasama yılında da demokratik, çoğulcu yaklaşımlarını kararlılıkla devam ettireceklerine ilişkin açıklaması
- 25.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Kâtip Üye seçilen İzmir Milletvekili Sevdâ Erdan Kılıç'a başarılar dilediklerine ve Ticaret Bakanı Mehmet Muş'a Meclise ve milletin oy verdiği partilere saygılı davrandığı için teşekkür ettiklerine ilişkin açıklaması
- 26.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Antalya Milletvekili Atay Uslu'nun İYİ Parti grup önerisi üzerindeki konuşması sırasında kullandığı bazı ifadelerle ilişkin açıklaması
- 27.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 28.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın HDP grup önerisi üzerindeki konuşması sırasında kullandığı bazı ifadelerle ilişkin açıklaması
- 29.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın HDP grup önerisi üzerindeki konuşması sırasında kullandığı bazı ifadelerle ilişkin açıklaması
- 30.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ve Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 31.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştas'ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 32.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 33.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Bitlis Milletvekili Cemal Taşar'ın HDP grup önerisi üzerindeki konuşması sırasında kullandığı bazı ifadelerle ilişkin açıklaması
- 34.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştas'ın, Bitlis Milletvekili Cemal Taşar'ın HDP grup önerisi üzerindeki konuşması sırasında kullandığı bazı ifadelerle ilişkin açıklaması
- 35.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, Siirt Milletvekili Meral Danış Beştas'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 36.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in satışa nedeniyle yaptığı konuşması sırasında kullandığı bazı ifadelerle ilişkin açıklaması
- 37.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Sakarya Milletvekili Recep Uncuoğlu'nun 278 sıra sayılı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu üzerindeki konuşması sırasında kullandığı bazı ifadelerle ilişkin açıklaması

VII.- SATEŞMALARA İLİŞKİN KONEŞMALAR

- 1.- Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, Ağrı Milletvekili Ekrem Çelebi'nin yaptığı açıklaması sırasında şahsına satışması nedeniyle konuşması

2.- İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel'in, Sinop Milletvekili Nazım Maviş'in CHP Grup önerisi üzerindeki konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

3.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yerinden sarf ettiği bazı ifadelerinde Milliyetçi Hareket Partisine sataşması nedeniyle konuşması

4.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine ve AK PARTİ Grubuna sataşması nedeniyle konuşması

5.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

VIII.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekili İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu tarafından, Türkiye'de bulunan Suriyeli sığınmacıların ülkelerine geri dönüşlerinin planlanmasının araştırılması amacıyla 5/10/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin, diğer önergelerin önüne alınarak ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 5 Ekim 2021 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Siirt Milletvekili Meral Danış Betaş ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, Türkiye'deki barınma sorununun nedenlerinin araştırılması amacıyla 5/10/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, diğer önergelerin önüne alınarak ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 5 Ekim 2021 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

3.- CHP Grubunun, İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel ve arkadaşları tarafından, üniversitelerdeki yurt sorununun araştırılması ve gerekli çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla 5/10/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, diğer önergelerin önüne alınarak ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 5 Ekim 2021 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

B) Danışma Kurulu Önerileri

1.- Danışma Kurulunun, Genel Kurulun 7 Ekim 2021 Perşembe günü birleşiminde denetim konularının görüşülmeyle gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında yer alan işlerin görüşülmesine; 5 Ekim 2021 Salı günü (bugün) birleşiminde 278 sıra sayılı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu'nun gündemin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmına alınarak görüşmelerinin bu birleşimde yapılmasına; bu görüşmelerde siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların süresinin ellişer dakika olmasına (bu süre en fazla 6 konuşmacı tarafından kullanılabilir) ve aynı birleşimde Meclis araştırması komisyonu raporunun görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesine; 7 Ekim 2021 Perşembe günü birleşiminde 264 sıra sayılı 2020 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporu hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu'nun görüşülmesine; bu görüşmelerde siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların süresinin otuzar dakika olmasına (bu süre en fazla 3 konuşmacı tarafından kullanılabilir) ve aynı birleşimde Kamu Denetçiliği Kurumu Raporu'nun görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesine ilişkin önerisi

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Komisyonlardan Gelen Diğer İşler

1.- Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 278)

X.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, 2018-2021 yılları arasında Bakanlık tarafından hazırlatılan kamu spotlarına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun cevabı (7/47593)

2.- İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, Bakanlık tarafından maske, dezenfektan ve benzer malzemeler için yapılan harcama miktarına ilişkin sorusu ve Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar'ın cevabı (7/48356)

3.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, orman yangınlarıyla mücadele kapsamında Türkiye'ye yapılan yardım teklifleri ile Türkiye tarafından bulunulan yardım taleplerine ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun cevabı (7/48919)

4.- İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'ın, orman yangınlarına müdahale kapsamındaki yardım taleplerine ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun cevabı (7/48920)

5.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, 2002'den günümüze kadar yabancı ülkelere yardım amaçlı gönderilen yangın söndürme uçaklarına ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun cevabı (7/48921)

6.- İstanbul Milletvekili Oya Ersoy'un, ülkemizde çıkan orman yangınlarını söndürmek için kullanılan uçaklara ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun cevabı (7/49161)

7.- İstanbul Milletvekili Yunus Emre'nin, 28 Temmuz 2021 tarihinde ülkemizde başlayan yangınlara ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun cevabı (7/49162)

8.- Hakkâri Milletvekili Sait Dede'nin, Hakkâri'de yaşayan bir kişinin İranlı askerler tarafından öldürüldüğü olaya ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun cevabı (7/49323)

9.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, savunma alanında danışmanlık hizmeti veren bir şirketten hizmet alınıp alınmadığına ilişkin sorusu ve Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar'ın cevabı (7/49480)

10.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programlarına ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun cevabı (7/49540)

11.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, bazı terör örgütü üyelerine yönelik yapılan operasyonlara ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun cevabı (7/50169)

12.- Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, 2013-2021 yılları arasında AB İklim Fonu'ndan alınan desteklere ve yapılan çalışmalara ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun cevabı (7/50171)

13.- Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, Bakanlık ve bağlı kurumların bünyesinde kullanılan araç sayısına ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun cevabı (7/50173)

14.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, Bakanlığa yöneltilen yazılı soru önergelerinin cevaplanma durumuna ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun cevabı (7/50657)

5 Ekim 2021 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.00

BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ

KÂTİP ÜYELER: Emine Sare AYDIN (İstanbul), Sevda ERDAN KILIÇ (İzmir)

-----0-----

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2'nci Birleşimini açıyorum.^(x)

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in, yeni yasama yılının ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını dilediğine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, 27'nci Yasama Döneminin Beşinci Yasama Yılı çalışmalarına başlıyoruz. Yeni yasama yılının ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını Rabb'imden niyaz ederim.

Ülke ve milletçe hayatımızı huzur ve güven içinde idame ettirebilmemiz, bütün demokratik kurumların ve aktörlerin ortak millî hedeflerimiz ve çıkarlarımız doğrultusunda karşılıklı anlayış, hoşgörü ve dayanışma içinde olmalarına bağlıdır.

İnsanlık ve dünyamız Covid-19 salgını, iklim değişikliği, küresel ısınma, bölgesel çatışmalar ve iç savaşlar, artan göçmen sorunları, ticaret savaşları, radikalizm, terör, yabancı düşmanlığı gibi bir dizi küresel sınamayla karşı karşıyadır. Öte yandan emperyalist yapılar az gelişmiş coğrafyalarda yaşayan mazlum milletlere karşı yürüttüğü ahlaki temelden yoksun çıkar odaklı politikalarını sürdürmektedir. Bütün bu küresel sorunlara ilave olarak çok hassas uluslararası dengelerin hâkim olduğu ve sürekli krizlere ve çatışmalara gebe bir coğrafyada bulunduğumuz düşünüldüğünde ülkemizin devleti ve milletleriyle bir bütün olarak kenetlenmesinin önemi daha da artmaktadır. İşte, bu millî birlik ve beraberlik ruhunun tahakkuk edeceği yegâne mekân millî egemenliğimizin kayıtsız şartsız teslim edildiği bu yüce Meclistir.

Meclis çalışmalarımızı bu millî birlik ve bütünlük temelinde ve ayrıca yüce milletimizin gözünün sürekli üzerimizde olduğunun bilinciyle sürdürmemiz gerekmektedir. Bu noktada bizlere düşen en önemli görev ülkemizin bütün sorunlarına bu yüce çatı altında çözüm bulunabileceği güven ve inancını vatandaşlarımıza verebilmektir.

Bu yeni yasama yılında da 1876'dan bu tarafa gelen Parlamento geleneğimiz ve yine 1946'dan bu tarafa devam eden çok partili demokratik tecrübemize yakışır bir tavırla çalışmalarımızı sürdürmeye devam edeceğiz. İfade ve fikir özgürlüğünü, hoşgörüyü, karşılıklı diyalogu kendimize rehber alarak engin parlamenter demokrasi geleneğimizi daha da ileri taşıma imkânına sahip olacağız.

Bu duygu ve düşüncelerle bir kez daha yüce Meclisimizin yeni yasama yılını kutlar, çalışmalarımızın ülkemiz ve milletimiz için hayırlı ve verimli olmasını dilerim.

Siz değerli milletvekillerimize de yasama faaliyetlerinde üstün başarılar diliyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

IV.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Çeşitli İşler

1.- Başkanlıkça, görüşmeleri izlemek üzere Genel Kurulu teşrif etmiş bulunan Parlamentolar Arası Birlik Başkanı Duarte Pacheco'ya "Hoş geldiniz." denilmesi

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Parlamentolar Arası Birlik Başkanı Sayın Duarte Pacheco Genel Kurulumuzu teşrif etmişlerdir. Kendilerine Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu adına "Hoş geldiniz." diyorum. (Alkışlar)

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in, Genel Kuruldaki elektronik, ses ve görüntü sistemlerinde yapılan yenilemeye ve ilk hafta görüşmeleri olduğu için bütün konuşmacılara birer dakika ek süre vereceğine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, bildiğiniz gibi elektronik sistemlerimizde, ses sistemlerimizde ve görüntü sistemlerimizde yenileme oldu. Pin kodları sisteme girebilmek için değişti. Eğer pin kodu yanında olmayan ya da unutan milletvekillerimiz varsa bu konuda kavas arkadaşlarımızdan yardım isteyebilirler.

Diğer sistemden farklı olarak hem İç Tüzük madde 60'a göre söz talebi aynı zamanda da soru-cevaba giren arkadaşlarımız, birlikte her ikisi için sisteme girip söz isteme imkânına sahipler. Eski sistemimizde, biliyorsunuz, araya yoklama girdiğinde söz talepleri ekrandan kayboluyordu, yeni sistemimizde söz taleplerinin hepsi sistemde muhafaza ediliyor ve bunları göreceksiniz.

Gene hem yandaki ekranlarımızda hem de milletvekillerimizin önlerindeki ekranda konuşma sürelerinin ne kadar kaldığına ilişkin bilgileri de milletvekillerimiz orada görebilecek.

Ben tekrar yeni sistemin de hayırlı olmasını diliyorum.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kılınç.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Başkanım, parmak izi alınamadığı için işlem yapılamama durumu var.

BAŞKAN – Doğru.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Bu bilgiyi verdik ama bize geri bilgi verilmedi. Dolayısıyla, şimdi var olarak görünemiyoruz.

Teşekkür ediyorum.

^(x) 7/4/2020 tarihli 78'inci Birleşimden itibaren, coronavirus salgını sebebiyle Genel Kurul Salonu'ndaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

BAŞKAN – Sayın milletvekilim, şöyle, onunla ilgili de bilgi vereyim: Biz bununla ilgili olarak da şu an, parmak izi veren 37 milletvekilimizin parmak izlerinde bir sorun yaşıyoruz fakat bu milletvekillerimizi biz burada var olarak alıyoruz. Aynı şekilde, biliyorsunuz, işari oylamalar elektronik sistem üzerinden gelindiğinde, bu sistem meselesi düzelene kadar da o milletvekillerimizin -ki listesi bizde var- burada olduklarına dair ya da oylamadaki tercihlerini bildirecekleri pusulalarla bu kabulü yapacağız. Bu şekilde de bu sistem hatası ortadan kalkana kadar -ki bir hafta içerisinde de- normal düzenimize dönmüş olacağız.

Ben tekrar hayırlı olsun diyorum.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söze girmeden önce, değerli arkadaşlar, biliyorsunuz, normalde İç Tüzük bana süre sınırlarıyla ilgili üst sınırları veriyor, diyor ki Meclis Başkan Vekiline: “Beş dakikaya kadar süre verebilirsiniz, üç dakikaya kadar süre verebilirsiniz.” Yani bu süreler, işte, kanun görüşmelerinde yirmi dakika, on dakika, onun yarısı olarak tanımlanmış vaziyette ama bu ilk hafta görüşmeleri olduğu için ben bütün konuşmacı arkadaşlarımıza birer dakika ek süre vereceğim, bunu da buradan paylaşıyorum.

Gündem dışı ilk söz, milletvekillerinin yaz dönemi çalışmalarının değerlendirilmesi ve Meclisin 27’nci Dönem Beşinci Yasama Yılı faaliyetleri hakkında söz isteyen Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir’e aittir.

Buyurun Sayın Aydemir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

V.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir’in, milletvekillerinin yaz dönemi çalışmalarının değerlendirilmesine ve Meclisin 27’nci Dönem Beşinci Yasama Yılı faaliyetlerine ilişkin gündem dışı konuşması

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yeni dönem açılırken Yunusça bir kayıt düşmek lazım bereket getirsin diye, ben de bu baptan başlıyorum: “Şol gökleri kaldıranın / Donatarak dolduranın / ‘Ol!’ deyince olduranın / Doksan dokuz adı ile...” Ve bismillahla hayırlı uğurlu olsun inşallah yeni dönem.

Arkadaşlar, Meclis milletimizi ifade ediyor, millî iradeyi ifade ediyor; dolayısıyla çok yüksek bir çatı, çok yüksek bir düşünce, çok yüksek bir zemin. Burada bulunmayı bize nasip eden Cenab-ı Hak’a şükrediyoruz. Ve bir aforizma var, bir kayıt var ki “Gidip de dönmek dönüp de görmemek” gibi bir -efendim- kayıttır bu; elhamdülillah, döndük ve gördük. Ancak, gidip de dönerken arkada bıraktıklarımız var, çok sayıda arkadaşımızın kayıpları oldu. Ben onlara özellikle burada taziye diliyorum.

Başkanlık Divanı üyemiz İshak Gazel’in babası, Pakize Mutlu Aydemir kardeşimizin babası, Veli Ağbaba Beyefendi’nin annesi, Mehmet Şükrü Erdoğdu kardeşimizin kız kardeşi, Cahit Özkan Bey’in amcası, Mehmet Özhaskeki Bey’in dayısı, Canan Kalsın Hanımefendi’nin ablası vefat ettiler bu dönemde.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Baha Ünlü Bey’in ağabeyi.

İBRAHİM AYDEMİR (Devamla) – Ben bunları, tabii, Parlamenterler Birliğinden gelen mesaj üzerine aldım, çok sayıda vardır mutlaka, onların hepsine taziye diliyorum; Cenab-ı Hak rahmetiyle muamele eylesin.

Ben bunu kayıt düşerken arkadaşlar, Meclis kapandığında, son gün babamı kaybettim Covid dolayısıyla. Burada bütün Grup Başkan Vekilleri özel söz alıp babam için özellikle taziye dileklerinde bulundular; minnettarlığımın sınırı yoktur, hepinize çok çok teşekkür ediyorum. Geçmişlerinize rahmet olsun diyorum.

Arkadaşlar, hep beraber millet adına gayret sarf ediyoruz, milletimiz için çalışıyoruz. Ben biliyorum ki yaz döneminde hepimiz, bütün milletvekili arkadaşlarımızın milletin içerisindeydiler. Milletin hâletiruhiyesini görmek için bir özel gayret sarf ettik hep beraber, öyle değil mi Değerli Bakanım? İçinde bulunduğumuz hâl nedir, artısıyla eksisiyle bir fotoğraf çekip sonra burada, efendim, yapılması gerekenleri yapalım diye gayretimiz oldu, hepimizin oldu. Dolayısıyla, milletvekili arkadaşlarımızın hakkını teslim babında söylüyorum ki hepimiz gece gündüz demeden burada bir gayret, bir çaba içerisindeyiz. Bunları sahadan birçok insan belki bilmiyor; burada sabahlara kadar çalışıldığını, burada bir emek verildiğini, burada millet adına bir gaile çekildiğini... Öyleyse biz bu kürsüden mutlaka bunu dillendirmek durumundayız ki hak teslimi olsun. Bu bapta söylüyorum ki sizi tebrik ediyorum, hepinize tek tek teşekkür ediyorum, Allah razı olsun.

Mecliste bir zihin şablonumuz oluştu. Sayın Cumhurbaşkanımız Meclisin açıldığı gün burada bir kayıt düştü ve dedi ki: “Artık milletimiz şunu biliyor: Türkiye Büyük Millet Meclisinin ışıkları yanıyorsa, Meclis çalışıyorsa, milletvekillerimiz görevleri başındaysa Allah’ın izniyle bu ülkenin sırtı yere gelmez.” Elhak doğru, aynen öyledir. Bu Meclisin ışıkları hep yanacak, milletin vekilleri her daim milletin hizmetinde çalışıyor olacak. Dolayısıyla, vesayet özlemi çekenler hep böyle ham hayalle hayatlarını geçirecekler. Burada milletin arzu ettiği, milletin istediği kanunlar çıkacak, efendim, çalışmalar yapılacak. Bu yönde Cenab-ı Hak hepimizin önünü açsın diyorum ben.

Arkadaşlar, Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün bir hususi kaydı var Meclisimiz için, diyor ki: “Meclis milletin kalbi, vicdanı ve mevcudiyetidir.” Doğrudur, aynen öyledir. Öyleyse milletin kalbine, vicdanına, mevcudiyetine kim ki hizmet eder ona minnettarız.

Şimdi, Meclis Başkanımız Sayın Mustafa Şentop Başkanlığında, onun riyasetinde Meclis Başkanlık Divanımızın özellikle bu dönem için zemine yadıkları çok özel kayıtlar oldu, özel çalışmalar oldu; teknolojik altyapıyı değiştirdiler. Şimdi görüyoruz ki hakikaten arzu edilen...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Altyapı yanlış, yanlış! Dakika bir, gol bir; il sırasına göre girilmiş!

BAŞKAN – İlave bir dakika süre veriyorum.

Buyurunuz Sayın Aydemir.

İBRAHİM AYDEMİR (Devamla) – Ben yapılan bu çalışmalardan dolayı Meclis Başkanımıza ve ekibine sizler adına, millet adına şükranlarımı sunuyorum.

Arkadaşlar, yaz boyunca sahada çalıştık dedik, sahadan aldığımız izlenim şudur: Bir defa, bu Meclise 15 Temmuzdaki duruşundan dolayı yediden yetmişe bütün milletimiz medyunuşkrandır. Bir başkası, Sayın Cumhurbaşkanımızın riyasetiyle on dokuz yılda alınan mesafeye şükran duyguları var, teşekkür duyguları var. Cumhuriyet İttifakı’yla beraber yürüyüşümüzden dolayı yüreklerini bize özellikle açtıklarını ifade ediyorlar ve ilanihaye inşallah 2023, 2053, 2071’i de kucaklayan bir hedef koymuşuz Cumhuriyet İttifakı’yla beraber.

Özellikle bir isme teşekkür edeceğim: Sayın Devlet Bahçeli’ye teşekkür ediyorum arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İBRAHİM AYDEMİR (Devamla) – Sebep şu: Bir kayıt düştü, “Kürtten terörist olmaz. Terörist ise Kürt değildir.” dedi. Bu kayıt özellikle çok saygıdeğer buluyorum. Bir mantaliteyi ifade etme bakımından çok çok önemlidir.

BAŞKAN – Sayın Aydemir, teşekkür ediyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Devamla) – Tekraren teşekkür ediyorum, hepinize saygı sunuyorum. Var olun, sağ olun. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in, Parmak izi okunamayan milletvekillerine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın milletvekillerimiz, parmak izi okunamayan milletvekillerimizle ilgili son liste geldi, arkadaşlarımızın odalarına gidildi. Bu sayı şu an 37'den 26'ya düşmüş vaziyette. Bunu da Genel Kurulla paylaşmış olayım.

V.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR (Devam)

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları (Devam)

2.- İstanbul Milletvekili Emine Gülizar Emecan'ın, İstanbul Avcılar ilçesi Tahtakale Mahallesi'nin imar durumuyla ilgili yaşanan sorunlara ilişkin gündem dışı konuşması

BAŞKAN – Gündem dışı ikinci söz İstanbul'un Avcılar ilçesi Tahtakale Mahallesi'nin imar durumuyla ilgili yaşanan sorunlar hakkında söz isteyen İstanbul Milletvekili Emine Gülizar Emecan'a aittir.

Buyurun Sayın Emecan.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yeni yasama yılının da ülkemiz için güzel, verimli bir yıl olmasını diliyorum.

Değerli milletvekilleri, yaklaşık bir buçuk yıl gibi uzun bir aradan sonra yeni eğitim öğretim yılı 18 milyon öğrenci ve 1 milyon 200 bin öğretmenle başladı. Öğretmenlerimiz ve öğrencilerimiz de bu arada okullarına kavuştular. Bu yeni eğitim döneminin başlamasıyla birlikte tabii ki ertelenen, ötelenen, neredeyse iki senedir üstü örtülen sorunların daha da gün yüzüne çıktığını gördük.

Şimdi, eğitim sisteminde yaşanan sorunların ve fiziki yetersizliklerin yoğun olduğu kendi ilim İstanbul'dan bir örnek vermek istiyorum: İstanbul Avcılar'da bulunan Tahtakale Mahallesi yaklaşık kırk yıldır imar sorunu yaşıyor. Bu bölge 2012 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından riskli görüldüğü yazın rezerv alanı olarak ilan edilmişti. Yerel seçimler öncesi Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum mahalleyi ziyaret ederek mahalle sakinlerine seçim sonrası ilk işlerinin Tahtakale'nin imar sorununu çözmek olduğunu söylemiş ve mahallelileri umutlandırmıştı. Buna rağmen, aradan geçen iki buçuk yılda bu sorunun çözümüne dair hiçbir adım atılmadığını gördük. Yaşanan bu imar sorununun mahallenin çocukları üzerinde de ciddi şekilde etkisi olduğunu görüyoruz çünkü imar planı olmadığı için bu bölgede yaşayan insanlar yok sayılıyorlar ve çocuklarının eğitimi, mahalle sakinlerinin "teneke okul" olarak tabir ettikleri prefabrik yapılarda sürüyor. İstanbul gibi bir şehrin merkezinde "teneke okul" diye tabir edilen Avcılar Şehit Şerife Bacı İlkokulunda çocuklar hava, hijyen ve sağlık koşullarının son derece uygunsuz olduğu bir ortamda ve yetersiz koşullarda eğitim görüyorlar, kışın donuyorlar, yazın pişiyorlar. Bölge milletvekilleri olarak biz gittik ve sorunu yerinde gördük. Millî Eğitim Bakanına önergemizle de bu okulla ilgili Bakanlığın bir çalışması olup olmadığını sorduk. Şimdi bu kürsüden Sayın Millî Eğitim Bakanı Mahmut Özer ve Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum'a, eğitim hakkı kapsamında "teneke okul" diye tabir edilen bu okulda eğitim öğretim yapılıyor olmasını içinize sindiriyor musunuz diye sormak istiyorum ve Sayın Bakanlara bir çağrıda bulunuyorum: Avcılar Tahtakale Mahallesi'ndeki imar sorununun ve teneke okul sorununun çözümünü lütfen gündeminize alın, gereken çalışmaları acilen başlatın; bu çocuklar ve velileri için yaşamı, eğitimi çile olmaktan çıkarın.

Tabii, eğitimde birçok sorun var, önce bir hafızalarımızı tazeleyelim dersiniz, geçtiğimiz eğitim öğretim döneminde en önemli sorunlardan bir tanesi EBA sistemiyle ilgiliydi. Covid-19 salgını süresince 2 milyon 316 bin öğrenci uzaktan eğitimin yürütüldüğü EBA sistemine ulaşamadı, 1 milyon 459 bin öğrenci ise internet erişimine sahip olamadı. Bir nesil, on dokuz yıllık iktidarınız süresince liyakatten uzak, ideolojik gerekçelerle yapboz hâline getirdiğiniz eğitim sisteminin kurbanı oldu maalesef.

Değerli milletvekilleri, üniversite sınavı sonuçlarının açıklanmasıyla ve tekrar yüz yüze eğitimin başlamasıyla birlikte üniversite öğrencileri de barınma problemiyle karşılaştılar.

Bakın, üniversitede okuyan öğrenci sayımız 8 milyon, yatak kapasitesiye 700 bin. Barınma gibi temel bir hak dahi iktidarınız tarafından çözümsüz bırakıldı. Sesini yükselten, hakkını arayan öğrenciler ise terörist olarak ilan edildi.

Geçen yıl bütçe görüşmelerinde de Gençlik ve Spor Bakanına ve Millî Eğitim Bakanına gerekli uyarıları yapmış ve bu sorunun acilen çözülmesi gerektiğini söylemiştik. Asıl gerçek şu ki: Yıllardır cemaat ve tarikat yurtlarına ayrılan kaynaklar KYK yurtlarına ayrılmış olsaydı bugün bu sorunu yaşamıyor olurduk. Bugün, öğrencilerimiz kalacak yurt bulamadıkları için kayıtlarını maalesef yaptırıyorlar.

Sayın Genel Başkanımızın söylediği gibi, bizim iktidarımızda yurt sorunu bir yıl içerisinde çözülecektir.

Diğer bir sorun da yüksek oranda derslik ihtiyacı varken depreme dayanıklı olmadığı gerekçesiyle kapatılan okulların olması. Sayın Millî Eğitim Bakanına soru önergemizle de sorduk ve yanıt bekliyoruz. Depreme dayanıklı olmadığı gerekçesiyle kapatılan kaç okul var? Neredeyse iki yıldır okullar kapalı olmasına rağmen bu okullar neden onarılmadı?

Evet, değerli vekiller, eğitimde değişecek, konuşulacak çok sorun var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sözlerinizi tamamlayın lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (Devamla) – Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

Bizler, Avcılar Tahtakale Mahallesi'nin imar sorununun da çocuklarımızın yaşadığı tüm eğitim sorunlarının da takipçisi olacağız. Bizim iktidarımızda eğitim sorunları da çözülecek, diğer sorunlar da çözülecek.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

4.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in, İç Tüzük 60'a göre söz taleplerine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Kâtip Üyelerimiz tarafından bu 60'a göre söz talepleriyle ilgili ilk bir liste gitti. Dikkat ediyorsanız o liste il plakalarına göre sıralanmış vaziyette, onu gündeminize almayın. Sonrasında gönderilen ikinci ekran görüntüleri, İç Tüzük 60'a göre söz talebi sıralamalarıdır.

Ben, 2 milletvekilimize bir şey sormak istiyorum.

Sayın Vecdi Gündoğdu burada mı? Yok.

Sayın Tahsin Tarhan burada mı? Yok.

Peki, teşekkür ediyorum.

V.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR (Devam)

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları (Devam)

3.- Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, Ağrı ilinin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

BAŞKAN - Gündem dışı üçüncü söz, Ağrı ilinin sorunları hakkında söz isteyen Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'a aittir. Buyurun Sayın Koç. (HDP sıralarından alkışlar)

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) - Sayın Başkan, değerli halkımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Ağrı ilinin sorunlarını Meclisin bu ilk gününde gündeme getirmekle birlikte, sizinle değerli arkadaşlar bir şeyi paylaşmak istiyorum. Bakın, Ağrı'nın değişmeyen bir tablosu: Gelir düzeyi açısından Türkiye'nin en son sırasında yer alan bir ilin sorunlarından bahsedeceğiz.

Değerli halkımız, biz 2018 yılından bu yana Ağrı iliyle ilgili 100'ün üzerinde soru önergesi, 7 tane de Meclis araştırması önergesi verdik. Bu soru önergelerimizle birlikte neyi talep ettik? Ağrı ilinin mevcut olan ekonomik sorunlarına, sosyal problemlerine, Ağrı ilindeki mevcut olan geri kalmışlık ve göç sorunlarına, Ağrı ilinin bu mevcut olan iktidar tarafından neden bu kadar geri bırakıldığına dair 100'ün üzerinde soru önergesi Meclise verdik ve Meclis gündemine taşındık. Peki, ne oldu, buna karşı olan cevap ne oldu? Değerli arkadaşlar, sadece 100'ün üzerinde, 105'e yakın olan soru önergemize karşılık 51 tane cevap geldi. Bu 51 tane cevapta neler vardı? Sadece Ağrı iline ilişkin değil genel olarak Türkiye tablosunu belirten, Türkiye'nin genel sorunlarını ifade eden cevapların yanında Ağrı iline ilişkin çok kısa cevaplar bize iletili. Peki, bu neyi gösteriyor? Bu, şunu gösteriyor değerli arkadaşlar: Ağrı ili, bu Adalet ve Kalkınma Partisi döneminde sondan 3'üncü sıradan en son sıraya itilmiş durumda. Peki, bunun nedenleri nedir? Bunun nedenlerinin başında yolsuzluk ekonomisi geliyor. Bunun nedenlerinin başında Ağrı iline vermiş oldukları değerlin ölçütünü bize bildiriyor. Bakın, bu Ağrı iliyle ilgili birçok sorun var ama bu sorunların yanında, en önemli sorunların başında değerli arkadaşlar, sağlık sorunu geliyor. Sağlık problemi çok ciddi şekilde Ağrı'nın karşı karşıya kaldığı bir sorun. Bir diğer sorun ise değerli arkadaşlar, Ağrı'daki gelir düzeyiyle ilgili olan sorunlarla karşı karşıya olduğumuzu söylüyoruz.

Bakın, Doğubeyazıt'a 34 kilometre ötede olan Gürbulak Sağlık Ocağı 2005 yılından beri kapalıdır ve hizmet vermiyor, şu anda hizmet bekleyen bir yer hâlinde. Yine Patnos'a bağlı Doğansu Sağlık Ocağı 2018 yılından bu yana kapalı, tam 10 bin yurttaşımız buradan hizmet alıyor ve mevcut olan buradaki sağlık hizmeti köy konağında icra ediliyor. Ağrı'da mevcut olan en büyük sorunlarının başında yine acil hastaların hayatı tehlikeleri nedeniyle ambulans ihtiyaçları var ve ambulanslar çok sınırlı sayıda. Ağrı Devlet Hastanesinde otopsi yapılmamakta ve mevcut olan, otopsiye maruz kalacak olan vatandaşlar ta Erzurum'a kadar intikal etmek durumunda. Ağrı Doğubeyazıt Devlet Hastanesi binasının zemin katı sular altında ve mevcut olan bu sorun yıllardır devam ediyor. Biz bunu sorun olarak dile getirmemize rağmen bir çözüm bulunmuş değil. Çocuk psikologları ve kadın doğum dahiliyesinin yan dalları Ağrı'da maalesef yok. Bu da yine büyük bir eksiklik. Patnos, Tutak, Eleşkirt, Hamur, Taşlıçay, Diyadin'de uzman doktor ve ekipman eksikliği var, yıllardan beri bu sorun giderilemiyor. Sağlık hizmetinde ciddi eksiklikler var değerli arkadaşlar. Yoğun bakım cihazları ve ünitelerinde çok ciddi şekilde bir eksiklik var ve bunlar da giderilmiyor.

Yine, eğitime dair olarak 1.575 tane öğretmen açığı mevcut, taşınmalı eğitim nedeniyle eğitim sistemi çökmüş durumda, birçok köy okulu şu anda kapalı ve mevcut olan öğretmenler az sayıda da olsa başka yerlere taşınmakta. Ana dil eğitimiyle ilgili Ağrı'da neredeyse eğitim artık verilmiyor ve anayasal hak olan bu ana dilde eğitim hususu da şu anda mevcut olan iktidar tarafından rafa kaldırılmış durumda. Gelişmişlik düzeyi açısından 81'inci sırada olan Ağrı iliyle ilgili değerli arkadaşlar, pandemi döneminde tam 400 tane esnaf kepenk kapattı ve göç etmek durumunda kaldı. Bunu dile getirmemize rağmen buna dair hiçbir adım atılmadı. Ağrı'da hayvancılık ve yem fiyatları pahalı olmasına rağmen buna ilişkin herhangi bir katkı yok ve hayvancılık maalesef bitme aşamasında; yine bu önerimiz ve buna ilişkin olan uyarılarımız hiçbir şekilde dikkate alınmadı değerli arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

Buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Devamla) — Ağrı Sanayi Bölgesi'nin altyapısı çökmüş ve buna dâhil olan, buna ilişkin de hiçbir şekilde yatırım yok, mevcut olan hâliyle duruyor.

Değerli arkadaşlar, yine ben Ağrılılar adına bir şey söyleyeyim: Bakın, Ağrılıların hiç görmediği, hiç geçmediği ve hatta ve hatta hiçbir şekilde hizmet almadıkları hâlde Osmangazi Köprüsü'ne para ödemek zorunda kalıyor Ağrı halkı, vergilerinden kesiliyor ama Ağrı-Tutak-Patnos yolu beş yıldır hâlâ yapım aşamasında. Biz bunu defalarca gündeme getirmiş olmamıza rağmen mevcut olan iktidar bize 2022 yılının son aylarını gösteriyor. Peki, Ağrı halkının hiç görmediği, gidip içinden hiç geçmediği hâlde para ödemek zorunda kaldığı o köprüler yerine neden Ağrı halkının bu hizmeti giderilmiyor?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ABDULLAH KOÇ (Devamla) - Onlarca kaza meydana geliyor ve bu kazalardan dolayı Ağrı halkı mağdur.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi, sisteme giren ilk 15 milletvekiline yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim.

Sayın Sibel Özdemir, İstanbul Milletvekili, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, İstanbul Avcılar ilçesi Tahtakale Mahallesi sakinlerinin sorunlarına ilişkin açıklaması

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İstanbul'un Avcılar ilçesi Tahtakale Mahallesi sakinlerinin çözilemeyen imar sorunu kaynaklı konut, ulaşım, altyapı sorunlarının yanında, en önemlisi eğitim öğretim prefabrik okullarda devam etmektedir; mahallenin rezerv alan ilan edilmesi, plan ve imar yetkisinin büyükşehir ve ilçe belediyesinden alınarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığına devredilmesi sonrasında Bakanlık imar planı sorunlarına yıllarca hiçbir çözüm üretmemiştir. Mahalle sakinlerinin "teneke okul" diye tabir ettiği okulda çocukların hava, hijyen ve sağlık koşullarının son derece uygunsuz olduğu bir ortamda eğitim görüyor olmaları kabul edilemez ve çok önemli bir sorundur. Tahtakale Mahallesi sakinleri, yıllarca çözülmeyen imar sorunu kaynaklı, sağlıklı konutlarda hak ettikleri gibi yaşam, altyapı, ulaşım, eğitim imkânları ve koşullarının sağlanmasını talep etmektedirler ancak bu haklı talebe karşı sorumsuz ve duyarsız olan siyasi iktidarı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığını ve Millî Eğitim Bakanlığını derhâl çözüm üretmeye buradan tekrar çağırıyorum.

BAŞKAN – Sayın Özgür Ceylan, Çanakkale Milletvekili, buyurun.

2.- Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın, Assos Antik Limanı'ndaki kaya ıslahı çalışmasına ilişkin açıklaması

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, Assos Antik Limanı'nın afet bölgesi ilanı sonrasında başlayan kaya ıslahı çalışmasında geline nokta kamuoyunda üzüntüyle karşılanmıştır.

Proje başlamadan verdiğimiz Meclis araştırması önergesiyle, tarihî dokuyu ve çevreyi en iyi şekilde koruyarak bu çalışmaların yapılmasını ve bölgedeki esnafın da mağdur edilmemelerini ifade etmiştik.

Projede mühendislik çözümlerinin geniş alanlara yayılan kapsamlı imalatlar yerine tekil ve noktasal müdahalelerle riskleri en az seviyeye indirecek biçimde kurgulanması gerekirdi. Geline noktada, yetkililer kaya ıslahında tercih ettikleri projenin yarattığı tahribatı, hangi gerekçelerle bu yolun izlendiğini, jeolojik koşulları ve günün sonunda ortaya çıkacak işin detaylı bir açıklamasını kamuoyuna yapmalıdırlar; neden Sümela örneğinin burada uygulanmadığını ya da uygulanamayacağını izah

etmelidirler.

BAŞKAN – Sayın Erkan Aydın, Bursa Milletvekili.

3.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, yeni yasama yılının hayırlı olmasını dilediğine ve üniversite öğrencilerinin yurt sorunlarına ilişkin açıklaması

ERKAN AYDIN (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Öncelikle, 27'nci Dönem Beşinci Yasama Yılımız hayırlı olsun diyorum.

Yaklaşık bir buçuk yıldır kapalı olan üniversiteler açıldı ancak öğrencilerin barınma ve yurt sorunu maalesef giderilmedi. Onlarca defa dile getirdik, her birimizi onlarca öğrenci aradı ancak bu sorun gerçekten büyük bir facia hâline geldi; insanlar sokakta kalmak zorunda kaldı, sokakta kalan öğrenciler bir şekilde terörist ilan edildi ama soruna çözüm hâlâ üretilmedi. Seçim bölgem Bursa'da her 10 öğrenciye 1 yurt yatağı düştü ve yüzde 90'ı açıkta kaldı. Bunları bir buçuk yıldır kapalı olan okul döneminde yapmayarak ilgililer de âdeta suçlarını savdı ancak Sayın Genel Başkanımızın bugün de söylediği gibi, İstanbul'daki Merkez Bankası binasını bittiğinde yurt olarak kullanıma açacağız ve bir yıl içinde de bu sorunu çözeceğiz diyorum.

BAŞKAN – Sayın Semiha Ekinci, Sivas Milletvekili.

4.- Sivas Milletvekili Semiha Ekinci'nin, yeni yasama yılının hayırlı olmasını dilediğine ve Sivas'taki KYK yurtlarındaki kapasite artışına ilişkin açıklaması

SEMIHA EKİNCİ (Sivas) – Teşekkür ediyorum Kıymetli Başkanım.

Öncelikle, 27'nci Dönem Beşinci Yasama Yılımızın Gazi Meclisimize ve aziz halkımıza hayırlı olmasını diliyorum.

Sultan şehrimiz Sivas'ımızda KYK yurtları 2002 yılında 1 merkez, 1 Zara ilçemiz olmak üzere toplam 2; öğrenci kapasitesi 2.138 iken bugün, merkezde 7, ilçelerimizde 8, toplam 15 yurdumuzda toplam kapasite sayımız 18.798'e yükseltilmiştir. Sivas Cumhuriyet Üniversitemizi kazanan tüm öğrencilerimiz, kız ve erkek öğrencilerimiz yurda yerleştirilmiştir. Ben bu hizmetlerden dolayı, Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan başta olmak üzere emeği geçenlere teşekkür ediyor, Gazi Meclisimizi ve aziz hemşehrilerimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Olcay Kılavuz, buyurun.

5.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, yeni yasama yılının hayırlı olmasını dilediğine ve ABD Temsilciler Meclisinin Ülkü Ocakları hakkında aldığı karara ilişkin açıklaması

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Yeni yasama yılı vatanımıza, milletimize, yüce Meclisimize hayırlı olsun.

ABD Temsilciler Meclisinin dünyanın en büyük gençlik teşkilatı Ülkü Ocakları hakkında almış olduğu küstahça karar ayaklarımızın altındadır. Vatanımızın bölünmez bütünlüğü, milletimizin hür ve bağımsız yaşaması uğruna nice şehitler vermiş Ülkü Ocaklarını "terörist" kelimesiyle yan yana getirmek alçaklıktır. Asıl terörist, masumların kanını döküp PKK, PYD ve FETÖ gibi nice terör örgütlerini besleyen ABD'dir.

Ülkü Ocakları, Türk milletine sevdalı sayısız insan yetiştirmiş millî bir mektep, eğitimden kültüre, spordan sanata birçok alanda başarılı faaliyetler yürüten kutlu bir medresedir. Ülkü Ocakları üyesi olmanın onur ve gururunu yaşayan biri olarak bir kez daha haykırıyorum: Yaşasın Ülkü Ocakları!

BAŞKAN – Sayın Ahmet Önal, Kırıkkale Milletvekili, buyurun.

6.- Kırıkkale Milletvekili Ahmet Önal'ın, Kırıkkaleli çiftçilerin sorunlarına ilişkin açıklaması

AHMET ÖNAL (Kırıkkale) – Ekonomik sıkıntıların her geçen gün arttığı Kırıkkale'mizde çiftçilerimiz tarihinin en zor günlerini geçiriyor. Kuraklık sebebiyle ürün kayıplarının yüzde 90'ları bulduğu Keskin, Sulakyurt, Delice, Balışeyh, Yahşıhan, Bahşılı, Karakeçili ve Çelebi ilçelerimizde hâlen kuraklık destekleri ödenmedi. DAP gübre fiyatının tonda 7 bin lirayı bulduğu, ÜRE gübre fiyatlarının 6 bin liraya yükseldiği, bir torba yem fiyatının 160 lirayı bulduğu ülkemizde ekonomik krizin tüm faturası yine çiftçilerimize, üreticilerimize kesiliyor. İlk defa bu yıl yüksek gübre fiyatları sebebiyle çiftçimiz gübresiz ekim yapmaya hazırlanıyor. Besicimiz hayvanlarını yok pahasına kesime gönderiyor. Çiftçimizin büyük umutla beklediği borç yapılandırması için verilen sözler tutulmuyor. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri çiftçilerimizi icraya vermeye hazırlanıyor. Tüm bu sorunların muhatabı Tarım Bakanlığı yine ortalıkta gözüküyor. Kırıkkaleli çiftçiler, besiciler, üreticiler "Artık sesimizi duyun." diyor. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Mürsel Alban, Muğla Milletvekili, buyurun.

7.- Muğla Milletvekili Mürsel Alban'ın, Muğla'daki öğrencilerin yurt sorununa ilişkin açıklaması

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Muğla'da 2021-2022 eğitim öğretim yılında ilimiz genelinde 8.464 öğrenci yurt başvurusu yapmış olup bu öğrencilerden 3.764'ü yerleştirilmiş, yaklaşık 5 bin öğrenci açıkta kalmıştır. Oysa 2020 yılında açılacağı söylenen Kötekli Karadağ mevkisinde 2.024 kişilik Turgutreis Erkek Öğrenci Yurdu, arıtma sistemleri ve kanalizasyon gibi altyapı işlemlerinin devam ettiği gerekçesiyle hâlâ açılmamıştır. Köprü geçişleri için milyarlarca doları şirketlere akıtan, yandaş iş adamlarına milyarlarca liralık altyapı işleri veren Hükümetin bir öğrenci yurdunun kanalizasyon sistemini bitiremediğinden dolayı açmaması artık AKP iktidarında yolun sonunun geldiğini göstermektedir.

Üniversite öğrencilerine sahip çıkamayan bu iktidara öğrenciler sandıkta cevabını verecektir. Her öğrenciye barınacak yurdu Cumhuriyet Halk Partisi iktidarı yapacaktır. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Hacı Özkan, Mersin Milletvekili, buyurun.

8.- Mersin Milletvekili Hacı Özkan'ın, yeni yasama yılının hayırlı olmasını dilediğine ve başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere bütün milletvekillerini şükran ve minnetle andığına ilişkin açıklaması

HACI ÖZKAN (Mersin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

27'nci Dönem Beşinci Yasama Yılı'nın Gazi Meclisimiz, aziz milletimiz ve kıymetli milletvekillerimiz için hayırlı olmasını diliyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, milletimizin, cumhuriyetin ve demokrasinin kalbidir. Bu kurumun hepimizin üstünde, bizleri aşan yüce bir kimliği vardır. Söz ve davranışlarımızda bu gerçeğin ne kadar farkında olursak siyaset kurumu ve milletvekilleri olarak o kadar güç ve saygınlık kazanacağımıza inanıyorum. Meclisimizin açılışından bugüne kadar bu mukaddes çatı altında görev yapan, başta ilk Meclis Başkanımız Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere bütün milletvekillerimizi şükran ve minnetle anıyorum; vefat edenlere Allah'tan rahmet, hayatta olanlara sağlıklı uzun ömür diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Okan Gaytancıoğlu, Edirne Milletvekili, buyurun.

9.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, fiyat artışlarına sebep olan yanlış tarım politikalarına ilişkin açıklaması

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

AKP Genel Başkanı market gezip “Fiyatlar uygun.” demiş. Sarayda yaşayıp mango kurutanlar için fiyatlar uygun. Sorun, fiyatların vatandaş için uygun olmaması. Tarım Kredi, çiftçiye haciz gönderip traktörlerini, tarlalarını ellerinden alırken marketçiliğe soyunmuş. Fiyatlar ucuz olsa, vatandaşa faydası olsa yanmayız. Büyüttüğünüz, küçük esnafı ezmelerini keyifle izlediğiniz, binlerce dükkân kapanırken görmezden geldiğiniz, tekelleştirdiğiniz büyük marketleri hedef yaparak bu işin altından kalkamazsınız. Çiftçiye tarladan, üretimden kopardınız, hakkını vermediniz, hakkını yediniz, yedirdiniz. Allah için AKP’den biri gelip Genel Başkanlarına yüzde 200’den fazla zamlanan gübre fiyatlarını anlatsın. Bugün vatandaş evine bir şey alamıyorsa, fiyatlar ateş pahasıysa bunun sorumlusu yanlış tarım politikaları ve gübreye, ilaca, tohuma, yeme, mazota zam yapanlardır. Mazota, elektriğe bu zamları yapanlar yığılse “Ben yaptım.” deyip ortaya çıksın. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Gülizar Biçer Karaca, Denizli Milletvekili, buyurun.

10.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca’nın, CHP Denizli Gençlik Kolları Başkanı Tugay Odabaşıoğlu’nun derhâl tahliye edilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

OHAL şartlarında değiştirilen Anayasa’yla yeni bir sisteme geçilmiş ve tek adam rejimi döneminde düşünce ve ifade özgürlüğü giderek daraltılmaktadır. Geçtiğimiz salı günü Denizli Gençlik Kolları Başkanımız hukuksuzca ve hukuk dışı yöntemlerle elde edilmiş kayıtlar delil kabul edilerek tutuklanmış ve sekiz gündür cezaevinde tutsak olarak yer almaktadır. Oysaki düşünceyi ifade etmek, siyasilere her türlü eleştiride makul bir seviyede hoşgörüyle karşılanması Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında mevcuttur. İl Gençlik Kolları Başkanımız Tugay Odabaşıoğlu sekiz gündür cezaevinde, derhâl tahliye edilmelidir ve hakkı teslim edilmelidir. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Müzeyyen Şevkin, Adana Milletvekili, buyurun.

11.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin’in, tren seferlerinde yaşanan sorunlara ilişkin açıklaması

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Demir ağlarla örülen ülkemizin dört bir yanında ne yazık ki tren seferlerinde ya iptaller oluyor ya da sorun yaşanıyor. Devlet Demiryollarının neden zarar ettiğini defalarca sorguladık ancak bu konuda gerekli açıklamalar yapılmadığı gibi gerekli önlemlerin de alınmadığını görüyoruz. Pandemi bahane edilerek iptal edilen yurdumuzun çeşitli bölgelerindeki seferler yeniden başlamalıdır. Örneğin, Adana Pozantı-Konya Ereğli tren seferlerinin neden iptal edildiği bilinmemektedir. Yaz aylarında yaylalarına, kış aylarında evlerine anılan bu tren seferleriyle dönen binlerce vatandaşımız neden mağdur ediliyor? Neden Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryollarının yeniden yapılanması, halkımıza tam anlamıyla hizmet etmesi için hiçbir girişimde bulunulmuyor? Buradan, Ulaştırma Bakanı Adil Karaismailoğlu’na sesleniyorum: Vatandaşın haklı talebine kayıtsız kalmayın. Cumhuriyetin büyük kazanımı Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryollarının daha fazla zarar etmesine göz yummayın. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Ali Fazıl Kasap, Kütahya Milletvekili, buyurun.

12.- Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap’ın, Kütahya’daki doğal gaz dağıtım şirketinin yaptığı zamlara ilişkin açıklaması

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) – Sayın Başkan, teşekkürler.

Kütahya’da faaliyet gösteren doğal gaz dağıtım şirketi halka zulmediyor. Ön ödemeye yüklediğimiz, parasını peşin ödediğimiz doğal gaza her ay zam yapılıyor, bu farklar fatura olarak halkımıza yansıyor. Her yükleme ve fatura için de 3-5 lira işlem parası ödüyorsunuz. Şehirde tek yükleme istasyonu var. Yönetmeliğe ve sözleşmeye aykırı olarak yeni kiosklar kurmuyorlar. Aynı, arabanıza aldığınız benzine nasıl fark ödemiyorsanız bir depoda dururken ama bu doğal gazda sürekli olarak her ay tekrar ölçüm yapıp fatura ödeniyor. Şehirde tek yükleme istasyonu var. Yönetmeliklere aykırı davranıyorlar, kimse de sesini çıkarmıyor. Yerel yöneticileri, yönetim kurulundan 31.500 lira maaş alan belediye başkanını, Kütahya Valiliğini ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanını buradan uyarıyoruz: Bu soyguna son verin.

Teşekkürler Sayın Başkan. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Orhan Sümer, buyurun.

13.- Adana Milletvekili Orhan Sümer’in, 5 Ekim Dünya Öğretmenler Günü’ne ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Geleceğimizi inşa eden, gençliğimizi yönlendiren, fikri hür, irfanı hür nesiller yetiştiren tüm öğretmenlerimizin 5 Ekim Dünya Öğretmenler Günü’nü kutluyorum. Öğretmenlerimizin atama, kadro, ek gösterge, sosyal ve mali haklardaki sorunları ne yazık ki hâlen çözüm bekliyor. İktidarı bir kez daha verdiği sözleri yerine getirmeye davet ediyoruz.

Okulların açılmasıyla birlikte eylül ayında fiyatları en çok artan servis ücretleri, özel okul fiyatları ve yurt ücretleri yer aldı. Ailelerin özel yurtlara gücü yetmediği gibi KYK yurtlarında da kontenjan sıkıntısı yaşanıyor. Sayıştay raporlarında birçok devlet yurdunun konaklama yapmaya elverişsiz olduğu da ortaya çıkmıştır. AKP iktidarı ülkenin geleceği gençlerimizin öğretmenlerine gereken değeri vermediği gibi gerekli sayıda öğrenci yurdu yapmamış, çocuklarımızın sokakta kalmalarına göz yummuş, gençliğimizi sırtını çevirmiştir. (CHP sıralarından alkışlar)

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALAR (Devam)

5.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç’in, Genel Kuruldaki yeni elektronik söz isteme sistemine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, sizinle bir bilgiyi daha paylaşmak istiyorum bu sistemle ilgili olarak: Biliyorsunuz, eski sistemde oturduğumuz bir koltukta sisteme girdikten sonra bir başka yerde sisteme giriş yapamıyorduk, sadece oradan çıkmamız gerekiyordu, çıktığımızda da sistemdeki yerimizi ve sıramızı kaybediyorduk. Şimdi, milletvekillerimiz bir koltukta sisteme girdikten sonra yerlerini değiştirdiklerinde gittikleri yerde de tekrar sisteme girebiliyorlar, sisteme girdikleri son yerden konuşma yapabiliyorlar ve sıraları da kaybolmuyor. Ancak, bu, elektronik sistemden kaynaklanan sıkıntı; giremeyen ya da sistemin dışına istem dışı atılan milletvekillerimiz var. Bu 15 milletvekilinin üzerine bu 5 arkadaşımıza da yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim.

İlk söz Sayın Filiz’in.

İmam Hüseyin Filiz, Gaziantep Milletvekili, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

14.- Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz’in, çiftçilerin sorunlarına ilişkin açıklaması

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Gübre fiyatlarındaki olağanüstü artış sebebiyle çiftçiler perişan. Tarlaların büyük çoğunluğu gübresiz ya da çok az gübreyle ekilecek ya da hiç ekilmeyecek; bunun faturası da verime yansıyor, üründe kıtlık ve fiyatlarda daha çok artış

yaşanacak. Çiftçiye 2022 yılında ödenecek tüm destekler yaklaşık 2,6 milyar dolar. Oysa sadece 14-15 milyon ton buğday ve 4-5 milyon ton arpa ithalatına bu yıl en az 6 milyar dolar ödenecek, tedbir alınmazsa seneye bu rakam daha da artacak. Merkez Bankasının 3 Eylül bilançosuna göre swap miktarı 67,4 milyar dolar olup bunun sadece 1 milyar doları bu sonbaharda çiftçiye destek olarak ödense ve yeterli gübre ve tarla hazırlığıyla ekim yapılabilseydi çiftçimiz rahatlar, önümüzdeki yıl ürün miktarı artar, ithalata gerek kalmaz, fiyatlar normale dönerdi diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Mehmet Ali Çelebi, İzmir Milletvekili...

15.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Memleket Partisinin vatana ve millete hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Türkiye'nin en demokratik partisi Memleket Partisi adına yüce Mecliste ilk konuşmayı yapıyoruz ve sizleri 3 milletvekiliyle saygıyla selamlıyoruz.

Genel Başkanımız Muharrem İnce önderliğinde Türk siyasi tarihinin en hızlı örgütlenmesini yaparak seçime girme yeterliliği kazandık. Artık seçenek var. Atatürk'ü tartıştırmayan, teröre net mesafe koyan, ayrımcılık yapmayan, bunların hepsini bir arada yapan bir parti var; cumhuriyetçi, demokrat bir parti. Sloganımız "MAVİ", "Memleket, Adalet, Vicdan, İş" ile "MAVİ Türkiye" diyoruz. Öz güvenimiz yüksek, ne cumhur ne millet, tek yol memleket diyoruz. Memleket Partisi el birliğiyle, yürek birliğiyle, akıl birliğiyle tarih sahnesinde yerini almıştır. Bir kıvılcım olup etrafa sıçramak, bir el olup herkese uzanmak için geliyoruz. Vatana ve millete hayırlı olsun.

Saygılarımla.

BAŞKAN – Sayın Mahmut Tanal, İstanbul Milletvekili...

Buyurun Sayın Tanal.

16.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'nın Viranşehir ilçesi Arısu Mahallesi'ndeki öğrencilerin yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, bana telefonla gelen mesajda Şanlıurfa ili, Viranşehir ilçesi, Arısu köyü...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bir dakikanızı rica edeyim.

Sayın Tanal, mikrofon önünüzde mi? Çeker misiniz önünüze doğru mikrofonu.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Nasıl efendim?

BAŞKAN – Şimdi sesiniz geliyor, buyurun.

Mikrofona doğru konuşursanız... Sesiniz duyulmuyor, onu söylüyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sistem bozuk demek ki.

BAŞKAN – Sistem açık da siz konuşmuyorsunuz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yeniden izin verebilir misiniz efendim?

BAŞKAN – Yeniden başlatın arkadaşlar süreyi.

Sayın Tanal, yine yaptın yapacağını.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli milletvekili arkadaşlar, Şanlıurfa ili, Viranşehir ilçesi, Arısu köyü 50 lise öğrencisi servisleri iptal edildiği için üç seneden beri okula gidemiyor. Şu anda, 4 mahallenin öğrencileri bu şekilde mağdur. Buradan Millî Eğitim Bakanlığına, Şanlıurfa Valisine, Şanlıurfa Millî Eğitim Müdürlüğüne, Şanlıurfalı milletvekillerine sesleniyorum: Bu öğrencilerin mağduriyetinin giderilmesi için gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Ahmet Akın, Balıkesir Milletvekili...

Buyurun.

Ahmet Bey... Bakın, arkadaşlar, görüyor musunuz oturduğu yeri?

Sayın Akın, sisteme gene giremedin mi? Deneyince de olmuyor mu tekrar?

AHMET AKIN (Balıkesir) – Olmadı.

BAŞKAN – Peki.

Arkadaşlar, Sayın Akın'ın mikrofonunu açın. Arkadaşlar sisteme giremedi, yerinden açacaksınız. Sisteme girse sorun yok.

AHMET AKIN (Balıkesir) – Sayın Başkan, sistem çöktü.

BAŞKAN – Arkadaşlar, sıkıntı yok, rahat olun, emin ellerde. Sayın Genel Sekreter halledecek bütün sorunları.

17.- Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın, Balıkesir'de AK PARTİ iktidarının söz verip de bitirmediği yollara ilişkin açıklaması

AHMET AKIN (Balıkesir) – Sayın Başkanım, çok teşekkürler.

Sayın Başkan, yap-işlet-devret kapsamında sadece 2020 yılında 6 otoyol projesi için şirketlere 1 milyar 741 milyon dolar ve 35 milyon 788 bin avro ödeyen Karayolları, şirketlere daha 179 milyar lira garanti ödemesi yapacak. Bu ödemeler yapılırken de 2012'de başlayan ve proje bedeli 430 milyon lira olan Balıkesir-Dursunbey bölünmüş yolu daha bitmedi. 2015'te başlayan ve proje bedeli 54 milyon lira olan Balıkesir-Savaştepe bölünmüş yolu daha bitmedi. Vatandaşın parası, geçse de geçmese de oluk oluk yandaş şirketlere aktılırken Balıkesir'imizde AK PARTİ iktidarının söz verip de bitirmediği yollar vatandaşımızı mağdur etmeye devam ediyor. Buradan iktidarı uyarıyorum: Dolar ve avrolarla beslediğiniz yandaşları unutun ama vaatlerle oy alıp söz verdiğiniz Balıkesirli hemşehrilerimi unutmayın. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Çelebi, Ağrı Milletvekili...

Buyurun Ekrem Bey.

18.- Ağrı Milletvekili Ekrem Çelebi'nin, Ağrı'ya yapılan yatırımlara ilişkin açıklaması

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Değerli Başkanım, tabii, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kapanışında yine bir HDP Ağrı Milletvekilimiz bir şeyler konuşmuştu, Ağrı'ya bir şey gelmediğini söylemişti. Şimdi, anladığım kadarıyla Sayın Vekilimiz Ağrı'ya pek gelmediği için... Herhâlde cuma günü gelecekle, öyle söylediler. Şunu arz etmek istiyorum...

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen satışmaya mahal vermeyin.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şimdi, Ağrı-Tutak-Hamur-Patnos yolu arası...

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Niye hep son sırada, niye? Ona cevap ver madem öyle. Gelip gelmediğini sorguluyor.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Beni dinleyin. Bakın, biz bu sene oraya 204 milyon lira para yatırdık, bir hafta önce de Ulaştırma Bakanımız geldi, açıklama yaptı.

İki: Ağrı merkezde 200 yataklı kadın doğum ve çocuk hastalıkları hastanesinin inşallah bu yılın sonunda da temelini atacağız, 400 yataklı hastaneyi 2018'de açtık. Yine, aynı şekilde Patnos'a 150 yataklı hastane, Doğubeyazıt'a 150, Taşlıçay'a 50, Diyarin'e 50, Eleşkirt'e 50, Tutak'a 50... Dolayısıyla bunların bütünü çıktı.

Şunu söylemek istiyorum: Özellikle doktor konusunda olmadığını söylediler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Bakın, aile hekimi şu an itibarıyla, bugün itibarıyla 125, uzman tabip 230, pratisyen doktor 202, hemşire 642, ebe 215, diğer sağlık personeli 765...

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) - Başkanım, bir sataşma var.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Mesele şurada: Sadece şu anda İbrahim Çeçen Üniversitesi...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Sayın Başkan süresi bitti.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Bunların yanı sıra Patnos'ta ve Doğubeyazıt'ta şu anda üniversitelerimiz var. Bunları yapan Türkiye Cumhuriyeti devleti ve AK PARTİ hükümetleridir. Bunların kayıtlara geçmesini arzu ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) - Ben söz hakkı istiyorum çünkü beni Ağrı'ya gitmemekle suçluyor.

BAŞKAN - Öne doğru gelir misiniz, duyamıyorum Sayın Koç. Nedir talebiniz?

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) - Bir sataşma var Sayın Başkan.

BAŞKAN - Ne dedi de sataştı?

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) - "Ağrı'ya hiç gelmiyor." diyor.

BAŞKAN - Buyurun sataşmadan...

Buyurun Sayın Koç.

VII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, Ağrı Milletvekili Ekrem Çelebi'nin yaptığı açıklaması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) - Sayın Başkan, şimdi, Değerli Vekilimiz diyor ki: "Hiç Ağrı'ya gelmiyor Vekilimiz Abdullah Koç."

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Gelsen görürsün.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) - Benim Türk Hava Yollarındaki uçuşlarıma öncelikle bir baksınlar.

İkincisi; Ağrı gerçekten çok ciddi bir şekilde yoksulluğa itilmiş bir il. Bakın, gelir düzeyinde 81'inci sırada Ağrı. Peki bu yatırımlar nereden Ağrı'ya geldi de bu şekilde...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Doğru değil...

BAŞKAN - Sayın Çelebi, lütfen...

ABDULLAH KOÇ (Devamla) - Bir diğer husus değerli arkadaşlar, bakın, Ağrı en fazla göç veren il. Bakın, büyükşehir statüsünde olması gereken bir il olmasına rağmen mevcut olan yoksulluktan dolayı, mevcut olan işsizlikten dolayı ve mevcut olan yatırımlar Ağrı'ya gitmediği için herkes Ağrı'dan kaçıyor şimdi.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - 156 bin metrekare kapalı alanımız var.

BAŞKAN - Sayın Çelebi, rica ediyorum...

ABDULLAH KOÇ (Devamla) - Peki sizin yatırımınız ne şekilde geldi buraya? Bakın, Ağrı Belediyesi halkı kandırarak iktidara geldi ve Ağrı şu anda mevcut hâliyle perişan durumda. Ağrı'da gerçekten doktor yok, yani mevcut olan doktorlar var ama çok ciddi şekilde az sayıda.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Doktor sayısı burada, doktor var.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Dinle, dinle.

ABDULLAH KOÇ (Devamla) - Ağrı'da otopsi yapılamıyor. Ağrı'daki devlet hastanesine, mevcut olan hastaneye gidenlerin maalesef cenazeleri çıkıyor.

Onun için de Sayın Vekile ben buradan seslenmek istiyorum: Ağrı'ya gidiyorsunuz, ben de gidiyorum. Bizim uçuş kartlarımıza bakın bakalım kim Ağrı'ya daha fazla gidiyor? Siz Ağrı'yı mevcut olan hâliyle en son sıraya ittiniz. (HDP sıralarından alkışlar) Ağrı şu anda AKP hükümetleri döneminde sondan 3'üncüyken en son sıraya itilmiş durumda. Ağrı gerçek anlamda perişan durumda ama Ağrı önümüzdeki seçimde gerçek anlamda size gereken dersi verecek ve size asla Ağrı'dan oy çıkmayacak.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın İrfan Kaplan Gaziantep Milletvekili...

Buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

19.- Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan'ın, Gaziantep Beykent'e bir üst geçit yapılması gerektiğine ve Oğuzeli Belören'deki elektrik sorununa ilişkin açıklaması

İRFAN KAPLAN (Gaziantep) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Gaziantep'te organize sanayi bölgesine giden yeni yerleşim merkezi olan Beykent'te trafik ve nüfus yoğunluğunda ciddi bir artış var. Bu bölgede çok fazla trafik kazası meydana gelmektedir, üst geçit yapılması zorunlu hâle gelmiştir. Buradan Ulaştırma Bakanına çağrıda bulunuyorum; Beykent'e bir an önce bir üst geçit yapılsın.

Bir diğer önemli konu: Baraj altında kalan Oğuzeli Belören köyünde 20 hanenin 15'inde elektrik yok. Elektrik abone bedeli 15 bin TL. Köy halkı karanlıkta oturuyor. Yetkilileri köylünün mağduriyetinin bir an önce giderilmesi için göreve davet ediyorum.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Gökcan, bir şey soracağım; siz sisteme girdiniz, sonra çıktınız mı kendiniz?

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) - Evet Başkanım.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Şimdi sayın grup başkan vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

Sayın Dervişoğlu, buyurun.

20.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, yeni yasama yılını tebrik ettiğine, eylül ayı enflasyon rakamlarına, çiftçilerin sorunlarına, İYİ Parti olarak her alanda gerçekleştirilmeyen vaatlerin takipçisi olacıklarına ve yeni yasama yılında tüm partilere ve milletvekillerine başarılar dilediğine ilişkin açıklaması

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Yeni yasama yılını tebrik ediyorum ve bütün siyasi partilere ve milletvekili arkadaşlarımıza başarılar diliyorum.

Dün eylül ayı enflasyon rakamları açıklandı. Enflasyon eylülde yüzde 1,25 artarken yıllık bazda yüzde 19,58 oldu. TÜİK'in verdiği resmî rakamlarda bile yüzde 20'ye dayanan enflasyon oranlarını halk, çarşı ve pazarda daha yüksek bir biçimde, en az 2 katı biçimde hissetmektedir. Geçtiğimiz günlerde market alışverişi sonrası açıklama yapan Sayın Erdoğan, fiyatların gayet makul olduğunu ifade etmişlerdir. Oysa iki yıl önce aynı marketten alışveriş yapan Sayın Erdoğan, iki yılda birçok ürünün fiyatlarının en az yüzde yüz arttığını ve fiyatların ikiye katlandığını görmezden gelmiştir. İki yıl önce ayçiçeği yağının teneke fiyatı 36 lirayken bugün 69 liradır yani ayçiçeği yağına iki yılda yüzde yüze yakın zam yapılmıştır. Yine, aynı markette iki yıl önce 5 litre sızma zeytinyağının fiyatı 99 lirayken bugün 197 liradır. Sızma zeytinyağının fiyatlarına da iki yılda yüzde yüze yakın zam gelmiştir. Yine, aynı markette iki yıl önce 200 mililitre bir kutu sütün fiyatı 1 lirayken bugün 1,85 lira olmuş ve sütte de yüzde 85 oranında zamma rastlanmıştır. İki yıl önce 1,5 liraya satılan mandalina bugün yüzde yüzden fazla artışla 3 lira 40 kuruşa satılıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

Buyurun.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – 4 lira 90 kuruş olan üzüm bugün 8 lira 40 kuruştur. İki yıl önce 3 lira olan salkım domates yaklaşık yüzde 300 zamlı bugün 11 liraya satılmaktadır.

Sayın Erdoğan'ın "Fiyatlar uygun." dediği markette bile ürünler iki yılda yüzde yüz artmıştır. Bu durum ekonominin kötü gidişinin, alım gücünün azaldığının, TÜİK'in açıkladığı enflasyon oranlarının gerçeği yansıtmadığının; memura, çiftçiye, emekliye ve asgari ücretliye gelen zamların ise yetersiz kaldığının bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'de çiftçiler bu yıl tüm zamanların en yüksek seviyesini gören tarımsal girdi maliyetleriyle mücadele ederek üretim yapmaya çalışmaktadırlar. Çiftçiler iklim değişikliği ve kuraklığın yanı sıra dövizdeki yükselişle birlikte artan girdi maliyetlerinin altında ezilmektedirler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Bitiriyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi lütfen.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Türkiye'de 2009 yılında 1 milyon 16 bin 692 çiftçi varken bu sayı 2021 yılının Haziran ayı itibarıyla 541.346'ya düşmüştür yani 500 bine yakın insan çiftçilikten uzaklaşmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre tarımsal girdi maliyetleri temmuz ayında yıllık bazda yüzde 29,38 artmıştır. 2016 yılında başlatılan Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi şimdiye dek en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Çiftçi, borçlarını ödeyememekte, ürününü yetiştirememektedir. Bu Hükûmet tarımı bitirmiş, üretimi durdurmuştur ama hâlâ tarım alanındaki üstün faaliyetleriyle övünmektedir. Çiftçimizin üretimden kopmaması için borç erteleme ve yüksek elektrik fiyatları gibi birçok sorun var; bunlar maalesef çözümsüzdür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Son bir iki cümle...

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi lütfen. Son, başka açmayacağım Sayın Dervişoğlu.

Buyurun.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Hükûmeti bu sorunlara eğilmeye, tarımsal ekipman maliyeti, mazot, elektrik, gübre, tohum, ilaç ve yem gibi temel girdilerde birtakım düzenlemelere gitmeye davet ediyorum. Yargıda, dış politikada, eğitimde, ekonomide, sağlıkta, kısaca her alanda söz verilir de yapılmayan, vadedilir de gerçekleştirilemeyen o kadar çok şey var ki bu yasama yılında bunun İYİ Parti olarak takipçisi olacağımızın bilinmesini istiyorum.

Yeni yasama yılında tüm partilere ve milletvekillerine milletimiz lehine yapılacak çalışmalarda başarılar diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Bülbul...

21.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbul'ün, yeni yasama yılının hayırlı olmasını dilediğine, Bartın'daki trafik kazasında hayatını yitiren dava arkadaşlarına Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifalar dilediğine, Nahçıvan Anlaşması'nın yıl dönümüne, Türk Konseyi Zirvesi'ne ve vatandaşların aşı konusuna hassasiyet göstermesi gerektiğine ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Beşinci Yasama Yılında aziz milletimize, ülkemize, devletimize hayırlar getirmesini biz de temenni ediyoruz. Yapacağımız çalışmaların milletimizin menfaatlerine hizmet etme noktasında titizlik içinde yürütüleceğine inancımız tamdır. Bu vesileyle bütün milletvekili arkadaşlarımıza, Meclis çalışanlarımıza yeni dönemde başarılar diliyorum.

Sayın Başkan, pazar günü elim bir trafik kazasında Ankara'da düzenlenen bölge istişare toplantımıza katılmak üzere Bartın'dan yola çıkan minibüsün devrilmesi neticesinde Bartın Belediye Başkan Yardımcımız Ahmet Kömeç Bey ve İl Yönetim Kurulu Üyemiz Murat Sevilmiş Bey hayatlarını kaybetmişlerdir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Yine 14 dava arkadaşımız bu kazada yaralanmışlardır. Biz vefat eden arkadaşlarımıza Allah'tan rahmet dilerken yaralanan arkadaşlarımıza da acil şifalar diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 3 Ekim 2009'da aralarında Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan ve Kırgızistan'ın da bulunduğu 4 ülke arasında Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyini oluşturan Nahçıvan Anlaşması imzalanmıştır. Türk dili konuşan bütün millet ve toplulukların bu anlamlı gününü kutluyorum. Ortak geçmiş ve tarihi sahip olan halklarımızın, ortak geleceğimizin de inançla bakarak birliktelik ve dayanışma ruhunun artarak devam etmesini temenni ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi, buyurun.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Geniş Avrasya coğrafyasına yayılmış bulunan Türk dünyasının ortak dil, tarih ve kültürel değerlerine dayalı iş birliği iradesini temsil eden Türk Konseyi, şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da bölgesinde ve ötesinde barış, refah ve istikrara hizmet etmeye devam edecektir.

Bu vesileyle, 8'incisi 12 Kasım'da İstanbul'da düzenlenecek olan Türk Konseyi Zirvesi'nin Türk dünyasına ve aziz milletimize hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

Son olarak Sayın Başkan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bitiriyorum efendim.

Yine, iki yıldır ülkemizi ve dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgınıyla ilgili olarak bizler de tekraren vatandaşımızın aşısı konusuna hassasiyet göstermesi hususunu tekrar dile getirmek istiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi, buyurun.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Aşıya karşı her türlü kara propagandaya rağmen milletimizin hiçbir tereddüt göstermeden aşılınması ve Covid-19 salgınına karşı diğer önlemlerle birlikte tedbirimizi almamız gerektiğini ifade ediyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Beştaş, buyurunuz.

22.- Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın, Genel Kuruldaki yeni elektronik sistemde Kürtçe tercümenin de olması gerektiğine, 5 Ekim Dünya Öğretmenler Günü'ne, Ümraniye Esenkent Mahallesi'nde atık kâğıt işçilerine düzenlenen baskına, 1 Ocak 2021 tarihinde kabul edilen infaz paketinin doğurduğu haksız sonuçlara, hapis cezasına çarptırılan Ezgi Mola'nın yanında olduklarına, hasta mahpusların durumuna ve AİHM kararlarına uyularak Selahattin Demirtaş'ın serbest bırakılması gerektiğine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben önce sistemle ilgili bir noktayı ifade etmek istiyorum. Biraz önce kontrol ettik, şu anda önümüzdeki sistemde 4 ayrı simultane çeviri sistemi kurulmuş; İngilizce, Arapça, Rusça, Fransızca -bu Mecliste Arap, Rus, Fransız var mı bilmiyorum- ama Kürtçe çeviri yok. Bunu, ayrımcılığı bir kez daha ifade etmek için önce not düşeyim. Bu Mecliste Kürt vekiller de var, en azından Kürtçe tercümenin de olması gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Bugün 5 Ekim Dünya Öğretmenler Günü. Evet, öğretmenlerin kıymetinin bilinmesi, hak ettiği değerin verilmesi için eğitim emekçilerinin mücadelesi devam ediyor. Hakikaten, elleri öpülesi öğretmenlerimizin gününü kutluyorum tabii ki ama ondan önce, adil yaşama koşullarının ve çalışma koşullarının oluşturulması gerektiğini belirtmek istiyorum. Çocuklarımızı geleceğe hazırlayan ellerin maruz bırakıldıkları ağır yaşam koşulları maalesef hüküm sürmeye devam ediyor. Üstelik AKP döneminde ataması yapılmayan öğretmenler sorunsal da tam önümüzde duruyor ve binlerce öğretmen yıllardır işsiz, öğrenciler ise öğretmensiz olmaya devam ediyor. Sene başında atamalar gerçekleşti ama hak edilen sayıda, gereken sayıda olmadı. Engelli öğretmenler için verilen atama sözleri yerine getirilmedi. Yine, Kürt dili ve edebiyatı bölümünden mezun olanlar tamamen işsiz bırakılıyor ve bu öğretmenlerin çoğu ya sözleşmeli ya da ücretli öğretmenlik gibi garantisi olmayan koşullarda çalışmaya devam ediyor. Ben bu vesileyle tüm eğitim ve bilim emekçilerinin gününü kutluyorum ve öğretmenlerin taleplerinin karşılanmasını talep ediyorum.

Dün Ümraniye'de atık kâğıt işçilerine İstanbul Valiliğinin aldığı kararla...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – İstanbul...

BAŞKAN – Açalım arkadaşlar...

Sayın Beştaş'ın mikrofonunu açalım lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Benimle bir sorunuz mu var, aşk olsun!

BAŞKAN – Benim, biliyorsunuz, var sizinle sorunum zaten.

Açalım arkadaşlar Sayın Beştaş'ın mikrofonunu.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – “Divandan şikâyetçiyim.” diyeceğim, demiyorum.

BAŞKAN – Ben de şikâyetçiyim kendimden.

Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ümraniye'de, İstanbul Valiliğinin aldığı kararın ardından polis ve zabıta ekipleri Esenkent Mahallesi'nde bulunan Kadosan Oto Sanayi Sitesi'nin yanındaki geniş alana kurulu atık toplama alanına baskın düzenledi ve o baskın görüntüleri, şiddet görüntüleri, haksızlık tüm kamuoyuna yansıdı. Çevik Kuvvet işçilere biber gazıyla müdahalede bulundu ve yine bu mesele Türkiye'nin gündemine oturmuş durumda. Açıkçası biz, katı atık işçilerine yönelik bu müdahaleyi, bu baskını şiddetle kınıyoruz ve bu vesileyle şunu söylemek istiyorum: Paramount'da iş çevirenlere değil, Pandora Papers kara para aklayıcılarına değil, uçak dolusu kokain ticareti yapanlara değil ama katı atık kâğıt toplayıcılarına baskın düzenlendiği resim Türkiye resmi oldu, bunu da kınadığımı ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, çok önemli bir konu var -zaman zaman ifade ediyoruz- 1 Ocak 2021 tarihinde bir infaz paketi kabul edildi ve bu infaz paketine burada çok güçlü muhalefetle, büyük haksızlıklara ve hukuksuzluklara sebebiyet vereceğini...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, devam edin lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – İnfaz paketi haksız sonuçlar doğurmaya devam ediyor. Size bir isim vereceğim Sayın Başkan, Hamdin Demirkıran; otuz yıldır cezaevinde ve otuz yıldır ailesi doğal olarak tahliye olacağı günü bekliyor, 91'den bu yana cezaevinde. Önce şartlı tahliye tarihinin 23 Eylül 2021'de olduğu hem kendisine hem de ailesine bildirilmiş... Ve bu hangi cezaevinde? Balıkesir L Tipi Ceza İnfaz Kurumu Gözlem Kurulu Raporu'na göre önce “Seni şartlı tahliyeyle bırakıyoruz.” demişler, sonra infaz hâkimliğinin başvurusuyla -lütfen bütün milletvekilleri dinlesin- hangi gerekçeyle şartlı tahliye edilmemiş? demişler ki “Kurallara uyum düzeyinin düşük olduğu.” altını çiziyorum, kurallara uyum düzeyinin düşük olduğu, haklarını iyi niyetli kullanmadığı gerekçesiyle otuz yılın sonunda şartlı tahliye talebi reddedilmiş. Şimdi, biz buna Orta Çağ hukuku bile diyemeyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayınız sözlerinizi.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Hamdin Demirkıran cezaevinde kurallara uyum düzeyinin düşük olması ve haklarını iyi niyetli kullanmadığı gerekçesiyle otuz yılın sonunda tahliye edilmedi. Ve açıkçası cezaevi gözlem kurulları kişinin aidiyetine, kimliğine, kökenine, iline göre bu keyfi kararlara imza atmaya devam ediyor. Bu, açıkça suçtur; bu, büyük bir hukuksuzluktur ve şu anda cezaevlerindeki binlerce insan bu şekilde dışarıya çıkması engellenen mahpuslardan oluşuyor.

Yani Doktor Benan Koyuncu tekrar, iki kere yargı kararına rağmen ihraç edildi. Bu ihraç kararlarının da bir an önce durması gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Diğer bir mesele, Ezgi Mola İpek Er'e tecavüzde bulunduğu iddiasıyla yargılanan Musa Orhan'a yönelik sözleri sebebiyle hapis cezasına çarptırıldı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Son kez açıyorum, sözlerinizi tamamlayın lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Hakikaten bu, tecavüzcüyü korumaktır, eril şiddete cevaz vermektir ve Musa Orhan'ı korumaktır. Bu ülkede Musa Orhan gibi tecavüzcüleri değil kadınların sesinin duyulmasını istiyoruz, bunu bütün Meclise ifade etmek istiyorum ve “Ezgi Mola'nın yanındayız.” diyorum, kadınların yanında olmaya devam edeceğiz.

Yine, 4'üncü evre kanser hastası Ayşe Özdoğan'ın cezaevine kapatılması ölüm fermanıdır. Ayşe Özdoğan'ı ölüme gönderenlere sesleniyoruz: Lütfen, Ayşe Özdoğan'ı ve tüm hasta mahpusları serbest bırakın. Ayşe Özdoğan'ın sesi bütün dünyada duyuldu ama Türkiye'de, yanı başında, ne Meclis ne yetkililer ne Adli Tıp ne yargı duymadı. Ayşe Özdoğan bir annedir, 4'üncü evre kanser hastasıdır ve diğer hasta mahpuslar gibi ölüme terk edilmiştir. Herkesin bu konuda hassasiyetini özellikle istiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Tamamlayım da bütün insicamım bozuldu.

BAŞKAN – Baştan bir altı dakika daha vereyim istiyorsanız.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yok, yok, sağ olun Başkan. Sizinle ilgili değil yeni sisteme alışamadık.

Sayın Başkan, son olarak önceki dönem Eş Genel Başkanımız Selahattin Demirtaş'ın AİHM kararının uygulanması gerektiğini burada defalarca söyledik. Adalet Bakanlığı kararın gayriresmî tercümesini bütün savcılıklara göndermiş, bilgi olarak dilediklerine, oysa “Gereğini yerine getirin.” diye göndermesi gerekiyor. Uluslararası sözleşmelere uymamak ciddi bir Anayasa ihlalidir. Büyük Daire kararına rağmen ve 30 Eylül'e kadar süre verilmişti, hâlâ Selahattin Demirtaş serbest bırakılmadı ve bu konu açıkçası Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde hiçbir sözünü tutmadığını bir kez daha gösteriyor ve biz buradan bir kez daha çağrı yapıyoruz: Kararlara uyun.

Teşekkür ediyorum Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Özel, buyurun lütfen.

23.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, yeni yasama yılının hayırlı olmasını dilediğine, yeni sistem için Meclis yöneticilerine ve teknik elemanlara teşekkür ettiklerine, Bartın'daki kazada hayatını kaybeden Milliyetçi Hareket Partililere Allah'tan rahmet, yaralılara şifa dilediklerine, yaz tatilinde hayatını kaybeden milletvekillerine ve vatandaşlara başsağlığı dilediklerine, salgından kurtulmak için aşılmanın tek çare olduğuna, 5 Ekim Dünya Öğretmenler Günü'ne, iktidarın vatandaşın çektiği sıkıntıdan bihaber olduğuna, 2020 yılı Sayıştay raporlarına, yasama faaliyetlerinde komisyon raporlarının dikkate alınmadığına ve Deprem Araştırma Komisyonu Raporu'nun takipçisi olacaklarına ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

27'nci Dönemin Beşinci Yasama Yılı'nın Meclisimize hayırlı olmasını, Meclisimizden beklentisi olan vatandaşlarımızın beklentilerine uygun, halktan yana, millet için yasaların, müzakerelerin bol olduğu, münakaşanın az olduğu bir ortamda gerçekleşmesini, Meclisten çıkmasını ümit ediyorum. Bu anlamda yapıcı muhalefet çabalarımıza devam edeceğimizi ifade ediyorum.

Teknik olarak yeni bir sistem var. Bakıldığında çok olumlu gelişmeler var ama tabii aksaklıklar olacak, bir iki hafta içinde bu aksaklıkların tamamen ortadan kalkacağını ümit ediyoruz ve iyiye doğru atılan bu adımlar için Meclisimizin değerli yöneticilerine ve bürokrasisine, teknik elemanlarına teşekkür ediyoruz.

Milliyetçi Hareket Partisinin istişare toplantısından dönüşte yaşanan elim kazada hayatını kaybeden Milliyetçi Hareket Partililere Allah'tan rahmet diliyoruz, yaralılara en kısa zamanda şifa diliyoruz ve Milliyetçi Hareket Partisi camiasına bir kez daha geçmiş olsun dileklerimizi iletiyoruz.

Yaz boyunca biz burada yokken, bu olanağı bulamazken Meclisimizdeki her partiden çok değerli milletvekilleri yakınlarını kaybettiler, biz telefonlarla ulaşmaya çalıştık, ulaşabildiklerimize taziye dileklerimizi ilettik, bunları tekrar ediyoruz; duymadığımız, ulaşamadıklarımız varsa bir kez daha Allah'tan rahmet ve başsağlığı diliyoruz. Ayrıca, Covid başta olmak üzere, bu süreçte hayatını kaybeden tüm vatandaşlarımıza da bir kez daha Allah'tan rahmet diliyoruz.

Bu Covid salgınında vaka sayılarında yüksek seyir devam ediyor. Bu konuda, sözümüze değer veren herkese çağrımızdır; bu salgından kurtulmak için aşı tek çaredir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yapılan uyarılara uyulması, maskenin asla ve asla çıkarılmaması ve aşı karşıtlarına kulak asmasızın aşı sırası gelen herkesin aşısını gününde, aksatmadan yaptırması konusunda bir kez daha buradan çağrıda bulunuyoruz, bu talebimizi iletiyoruz.

5 Ekim Dünya Öğretmenler Günü -2 öğretmen bir evladı olarak- bugün de Türkiye'deki bütün öğretmenlerin gününü kutluyoruz. Ataması yapılmamış olan öğretmenlerimizin bir an önce atamasını bekliyor, görevini sürdüren öğretmenlerimizin özlük haklarının düzeltilmesini, şartların iyileştirilmesini, kendilerine verilmiş olan “3600 ek gösterge” sözünün bir an önce tutulmasını bekliyoruz.

Sayın Başkan, Adalet ve Kalkınma Partisinin Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan pazar günü Tarım Kredi Kooperatiflerinin bir marketine gitti, alışveriş yaptı, çıkışta da “Fiyatlar gayet uygun.” dedi, 2 alışveriş arabasını doldurdu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Et yoktu, süt yoktu, peynir yoktu, yağ yoktu; bol bol atıştırmalık, gofret, hacim tutacak para tutmayacak alışveriş ama sonunda 1.002 lira tuttu. 1.002 lirayı ödeyip de “Fiyatlar uygun.” diyen Recep Tayyip Erdoğan'a 2.825 liralık asgari ücreti hatırlatırız; bunun içinde ev kirası olduğunu hatırlatırız; bunun içinde ısınma, elektrik, su gideri olduğunu hatırlatırız; gofret alınıp çıkılan marketten arabaların 1.000 liraya dolduğunu hatırlatırız. Bu kadar gerçeklikten kopmuş, vatandaşın çektiği sıkıntıdan bihaber anlayışın iktidarda daha ne kadar kalacağını merak eden milletimizin ve onlarla birlikte bizim, seçim için gün saydığımızı bir kez daha ifade ederiz.

Sayın Başkan, bu Meclis adına denetim yapan Sayıştayın raporları geldi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – 2020 yılına ait Sayıştay raporlarının bazı unsurlarının sansüre uğradığı, bazı tespitlerinin kamuoyundan gizlendiği kamuoyunda ciddi şüpheler barındırmakla beraber, raporları bir bütün hâlinde ele aldığımızda artık iktidar partisinin devleti yönetirken kanunsuzluğu, kuralsızlığı bir gelenek hâline getirdiğini gördük. Sayıştay raporlarının her biri yolsuzluk filmi senaryosu gibi. İktidarın bu dönemde, iktidarı boyunca 192 kez değiştirdiği Kamu İhale Kanunu'nu delmek için istisnaları olağanlaştırdığını görüyoruz.

Sayıştay raporları, AKP'nin, milletin parasını kurlsız harcamak, har vurup harman savurmak için her yolu dnediğinin belgesi niteliğinde. Örneğin, Merkez Bankası 2020 yılında 166 kez ihale yapmış, 146'sını istisnai yöntemle yapmış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sözlerinizi tamamlayın lütfen, son kez açıyorum.

Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yani sadece, Kamu İhale Kanunu'na uyduğu, 166 ihaleden 20'si var, 146'sı istisnai yöntemle yapılıyor. Ulaştırma Bakanlığı, 19,7 milyar lira, 9 işte pazarlık usulünü tercih etmiş, Diyanet İşleri Başkanlığı, yaptığı ramazan ayı alımları için ihale yapmamış, istisnaiyla yapmış. Sayıştay denetçisi bile yazmış ki: "Yahu, ramazanın ne zaman olduğu belli değil mi, bunun ihalesini baştan yapmayıp kısa günler kala ihalesiz istisnai alım ne demektir?" diye. Gerçekten bunları kabul etmek, bunlara isyan etmemek mümkün değil.

Sayın Başkan, son olarak, Meclis gündemini değerlendirmek gerekirse bugün Deprem Araştırma Komisyonu Raporu'yla başlıyoruz, bu son derece olumludur. Soma faciasından sonra kurulmuş Komisyonda görev yapmış bir milletvekili olarak bir tecrübemi paylaşmak isterim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi lütfen.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Raporlar burada görüşülüyor, raporlar görüşülünce idareye, yürütmeye ve yasamaya görev veriyor bu Meclis. Ancak Soma Komisyon Raporu'ndan sonra kanun değişti iş güvenliğiyle ilgili, müsteşar itiraf etti, "Raporunuzu okumadık." Kanun değişti madencilikle ilgili, Bakan itiraf etti, mecbur kaldı itiraf etmeye "Biz de rapora henüz erişemedik." Bu dönem Şüpheli Çocuk Ölümleri, Nadir Hastalıklar, Down Sendromu, Otizm ve Gelişim Bozuklukları, Tıbbi ve Aromatik Bitkiler, Bilişim Teknolojileri Bağımlılığı ve Hayvan Hakları Raporları yazıldı. Bu, yürütmeye ve yasamaya ödev veren raporları herkesin ciddiye alması, sistemdeki atanmış bakanların seçilmiş vekillerin önerilerini dikkate alması, buna göre yürütme faaliyeti yapması...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bitiriyorum, son cümle.

BAŞKAN – Açalım.

Son cümlelerinizi alayım, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – ...ve bu Meclisin kendi raporlarında 5 partinin yaptığı önerilere, ayrıık görüşlere, ortaya konulmuş olan itirazlara da bakarak kaliteli yasama için birlikte çalışma yapılması zaruridir.

Soma raporunda yazılanların hiçbirisini dikkate almayan yürütmenin bu raporlarla ilgili neler yapacağını özellikle bugünkü deprem raporundan sonra dikkatle takip edeceğimizin de bilinmesini istiyorum.

Çalışmalarda başarılar diliyor, teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, buyurun lütfen.

Sayın Akbaşıoğlu'nun mikrofonunu açalım.

Sayın Akbaşıoğlu, sisteme bir giriş yapabilir misiniz.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sisteme girmiştım.

BAŞKAN – Siz tekrar girin lütfen.

Değerli arkadaşlar, 60'a göre söz talepleri karşılandı, başka söz vermeyeceğim. Rica ediyorum sayın milletvekillerimizden, sisteme giriş yapmasınlar.

Sayın Akbaşıoğlu'nun mikrofonunu açar mısınız.

Buyurun.

24.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun, yeni yasama yılının hayırlı olmasını dilediğine, Meclis Genel Kurul salonunun çalışma ortamının iyileştirilmesiyle ilgili Meclis Başkanına ve emeği geçenlere teşekkür ettiğine, yakınları vefat eden milletvekillerine başsağlığı dilediğine, MHP heyetinin geçirdiği kaza münasebetiyle MHP Grubuna başsağlığı dilediğine, Oğuzhan Asiltürk'e Allah'tan rahmet, yakınlarına ve millî görüş camiasına başsağlığı dilediğine, Amerika Birleşik Devletleri'nin Ülkü Ocaklarıyla ilgili aldığı kararı kınadığına, Tarım Kredi Kooperatifleri marketleriyle fiyat istikrarını oluşturacaklarına, AK PARTİ'nin ilk yirmi yılındaki hizmet siyasetine, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yazdığı kitaba, Genel Kurulda görüşülecek konulara ve bu yasama yılında da demokratik, çoğulcu yaklaşımlarını kararlılıkla devam ettireceklerine ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi hürmetle muhabbetle selamlıyorum.

27'nci Dönem Beşinci Yasama Yılı'nın hepimize hayırlar getirmesini Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum.

1 Ekim günü hep beraber Genel Kurula geldik ve Sayın Cumhurbaşkanımızın Meclise ve milletimize hitaplarıyla yeni yasama yılını başlatmış olduk; yepyeni bir Meclis Genel Kurul Salonu'na gelme hissi uyandı. Bu vesileyle, teknik altyapısıyla ilgili çalışmalarla ve Meclis Genel Kurul Salonu'nun çalışma ortamının iyileştirilmesiyle ilgili Sayın Meclis Başkanımıza ve emeği geçenlere teşekkürlerimi ifade etmek istiyorum.

Tabii, iki buçuk aylık zamani zarfı içerisinde birçok milletvekili arkadaşımıza, yakınlarının vefatı münasebetiyle telefonlarla kendilerine ulaşmak suretiyle veya cenaze merasimlerine katılmak suretiyle başsağlığı dilemiştik. Ancak bu konuda ulaşamadığımız bütün milletvekili arkadaşlarımıza, yakınlarının Rahmetirahman'a kavuşmaları münasebetiyle tekrar başsağlığı diliyorum. En son MHP heyetinin, geçirmiş oldukları kaza münasebetiyle, vefatları nedeniyle hem MHP Grubuna hem de ailelerine başsağlığı diliyorum.

Hafta sonu önemli bir siyaset, devlet ve dava adamı olan Oğuzhan Asiltürk Bey'in cenazesindeydik. Bu mealde hem Sayın Asiltürk'ün ailesine hem yakınlarına, millî görüş camiasına ve aziz milletimize başsağlığı ve sabırcemil niyaz ediyorum. Sayın Asiltürk'e de Allah'tan rahmet ve mağfiret diliyorum; mekânı cennet, makamı ali olsun.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Amerika Birleşik Devletleri'ndeki, hakikaten vatana, millete, devlete faydalı insanlar yetiştiği herkesin malumu olan Ülkü Ocaklarıyla ilgili menfur kararı kınadığımı ifade etmek isterim. Amerika Birleşik Devletleri uydurma terör örgütü arayacağına, yardım ve yataklığını yaptığı, sırtını sıvazladığı FETÖ, PKK ve PYD'yle uğraşırsa çok daha hayırlı bir iş yapmış olur, bunu net bir şekilde ifade etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanımız, hafta sonu alışveriş yaptığı Tarım Kredi Kooperatifleri marketinde, bu marketteki fiyatların piyasa fiyatlarına göre daha uygun olduğunu ifade etmek suretiyle Türkiye genelinde bu marketlerin binin üzerinde yaygınlaştırılacağı ve bu manada, daha kaliteli ve daha ucuz ürünlerin halkımıza sunulacağı müjdesini verdi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bu manada, mutlaka fiyat istikrarını oluşturarak milletimizin, halkımızın tüm kesimlerinin alım gücünü kesinlikle artıracacağımızı ifade etmek istiyorum ve her türlü spekülasyonla, her türlü istismarla da ilgili bakanlıklarımız ve ilgili idarelerimiz gerekli kontrolleri, denetimleri yapmaktadır; mücadelemiz de mutlaka kararlılıkla sürecektir.

Bu manada, hakikaten, geçtiğimiz ağustos ayında yirminci yılımızı idrak etik AK PARTİ olarak, bu yirmi yılın on dokuz yılı iktidar dönemi olarak geçti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi lütfen.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – AK PARTİ olarak, ilk yirmi yılımızda büyük ve güçlü Türkiye'nin kurulması, inşa ve ihyası noktasında Edirne'den Kars'a, Sinop'tan Hatay'a bütün illerimizi, 84 milyon insanımızı kucaklayarak bir baştan bir başa eser ve hizmet siyasetiyle ülkemizi donattık. Elhamdülillah, hakikaten ekonomimizi büyüttük. Türkiye'de 6 bin kilometre bölünmüş yolu 30 bin kilometreye çıkardık. 36 milyar dolar ihracatımızı 210 milyar doların üstüne çıkardık. Büyük hizmetlere imza attık. Demokratikleşme ve özgürleşme alanlarında da sessiz devrimler yaparak bütün sorunların üstesinden geldik. İlk yirmi yılımızda bunları yaparak 2053 ve 2071 vizyonlarımıza büyük altyapı hazırladık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi lütfen.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – İnşallah, büyük ve güçlü Türkiye'nin mimarı, kendini gençlerimizin geleceğine ve milletimize vakfeden Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde ve önderliğinde inşallah, ikinci yirmi yılımızda yepyeni bir dünyanın kurulmasına, hep beraber, yarının geleceği ve ümidimiz olan gençlerimizle yelken açacağız ve inşallah, gençlerimizle büyük ve güçlü Türkiye'nin öncülüğünde adil ve merhametli yepyeni bir küresel düzeni bütün insanlığa hediye edeceğiz. Buna inancımın tam olduğunu belirtmek isterim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, tamamlayın sözlerinizi lütfen.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Değerli milletvekilleri, Sayın Başkanım; yepyeni bir dünyanın kurulmasıyla ilgili Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda Sayın Cumhurbaşkanımızın, milletimizi ve devletimizi temsilen “Dünya 5'ten büyüktür.” mottosu çerçevesinde ifade ettiği ve “Daha adil bir dünya mümkün.” diye ete kemiğe büründürdüğü kitabındaki fikirlerinin gerçekten gerçekleşeceğine, hep beraber, önümüzdeki yirmi yılda şahit olacağımızı ifade etmek isterim.

Çok Değerli Başkanım, değerli milletvekilleri; bu manada, hep beraber bu haftaya, yeni yasama yılına, gerçekten, bütün partilerin ortak vermiş olduğu önerenin ortaya çıkarmış olduğu yaklaşık 500 sayfalık Deprem Araştırma Komisyonu Raporu'yla başlıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bitiriyorum efendim.

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen Sayın Akbaşıoğlu, son kez açıyorum.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – İnşallah, Paris İklim Anlaşması'yla devam etmeyi ve sonunda da Kamu Denetçiliği Kurumu raporunun, ombudsman raporunun görüşülmesiyle bu haftayı tamamlamayı planladık.

İnşallah, bugüne kadar olduğu gibi bu yasama döneminde de AK PARTİ olarak, kesinlikle, Meclis çalışmalarında Cumhur İttifakı'mızla beraber istişareleri ortaya koyduğumuz gibi hep beraber, bütün partilerin kanun çalışmalarına ilişkin, bütün önergelerin birlikte ele alınmasına ilişkin diyaloga açık, demokratik, katılımcı, çoğulcu yaklaşımımızı kararlılıkla devam ettireceğimizi ifade ediyorum.

Bu duygu ve düşüncelerle yüce Meclisi ve aziz milletimizi hürmetle ve muhabbetle selamlıyorum.

Saygılarımla. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri, birleşime ara vereceğim ama öncesinde Sayın Özgür Özel'e bir söz vereceğim.

Sayın Özel, buyurun.

25.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Kâtip Üye seçilen İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'a başarılar dilediklerine ve Ticaret Bakanı Mehmet Muş'a Meclise ve milletin oy verdiği partilere saygılı davrandığı için teşekkür ettiklerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, anlayışınız için teşekkür ederim, biraz önce süre yetmemişti.

Bugün ilk kez Başkanlık Divanında sizinle birlikte görev yapan İzmir Milletvekilimiz Sevda Erdan Kılıç'a başarılar diliyoruz.

Bir teşekkür edeceğim, Adalet ve Kalkınma Partili bir bakana teşekkür edeceğim. Yaz boyunca her sabah kalkıp görevimiz gereği basın özeti okuyoruz. Atanmış bakanların bu Meclisin seçilmişlerine, partilere olmadık laflar, hakaretler ettiğini ve bunu genellikle de bakanlık görevini yaparken valilerin, emniyet müdürlerinin olduğu ortamda yaptıklarını gördük ama Mehmet Muş -yaptığı icraatlar eleştirilir, partisinin politikalarıyla bizimkiler bambaşka ama- herhâlde Meclisten seçilmiş olmanın, Grup Başkan Vekili olmanın verdiği bir yetkinlikle ve bir duyguyla... Her gün sabah ben Mehmet Muş'un bir Bakan olarak ne yaptığını okudum, ne açıklama yaptığını okudum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Adana il örgütünü ziyaretinde de “Partili kimliğimiz var ama Bakan olarak bir devlet şapkamız var, ondan sıcak siyasete girmem.” deyip yine kendi icraatlarını anlattığını okuduk. Hep bakanları eleştiriyoruz, Varank'ı, Soylu'yu ama seçilmiş Meclise, milletin oy verdiği partilere saygılı davranan, bu sıralardan gitmiş bir arkadaşımıza da bu anlamda teşekkürü bir borç biliyoruz.

Teşekkür ederim. (CHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bütün bakanlarımız teşekkürü hak ediyor.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Keşke öyle olsa.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, birleşime yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.29

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.55

BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ

KÂTİP ÜYELER: Emine Sare AYDIN (İstanbul), Sevda ERDAN KILIÇ (İzmir)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2'nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Başta Marmara Denizi Olmak Üzere Denizlerimizdeki Müsilaj Sorununun Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Başkanlığının, Komisyonun görev süresinin uzatılmasına dair bir tezkeresi vardır, okutuyorum.

IV.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

B) Tezkereler

1.- Başta Marmara Denizi Olmak Üzere Denizlerimizdeki Müsilaj Sorununun Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Başkanlığının, Komisyonun görev süresinin uzatılmasına ilişkin tezkeresi (3/1697)

16/9/2021

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

7/7/2021 tarihinde çalışmalarına başlayan Başta Marmara Denizi Olmak Üzere Denizlerimizdeki Müsilaj Sorununun Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun 3/8/2021 tarihli toplantısında aldığı karar gereğince çalışma süresinin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 105'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, 7/10/2021 tarihinden geçerli olmak üzere bir ay uzatılması hususunda gereğini saygılarımla arz ederim.

Mustafa Demir

İstanbul

Komisyon Başkanı

BAŞKAN – İç Tüzük'ün 105'inci maddesi ikinci fıkrasında yer alan "Araştırmasını üç ay içinde bitiremeyen komisyona bir aylık kesin süre verilir." hükmü gereğince Komisyona bir aylık ek süre verilmiştir.

İYİ Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

VIII.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekili İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu tarafından, Türkiye'de bulunan Suriyeli sığınmacıların ülkelerine geri dönüşlerinin planlanmasının araştırılması amacıyla 5/10/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin, diğer önergelerin önüne alınarak ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 5 Ekim 2021 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

5/10/2021

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 5/10/2021 Salı günü (Bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Dursun Müsavat Dervişoğlu

İzmir

Grup Başkan Vekili

Öneri:

İzmir Milletvekili ve Grup Başkan Vekili D. Müsavat Dervişoğlu tarafından "Türkiye'de bulunan Suriyeli sığınmacıların ülkelerine geri dönüşlerinin planlanmasının araştırılması" amacıyla 5/10/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 5/10/2021 Salı günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, İYİ Parti Grubu adına İzmir Milletvekili Sayın Dursun Müsavat Dervişoğlu konuşacaktır.

Buyurun. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün millî kimliğimizin ve toplumsal güvenliğimizin önündeki en sorunlu alanlardan biri Suriyeli sığınmacılar meselesidir. AK PARTİ iktidarının yanlış Suriye politikasının memleketimizi getirdiği noktada Türkiye dünyada en fazla sığınmacı barındıran ülke konumuna gelmiş, ülkemiz âdeta silahsız bir istilayla karşı karşıya kalmıştır. Suriyeli sığınmacı sayısı Türkiye'nin kültürel ve sosyal dokusunu değiştirecek bir hızla artmaktadır. Hacettepe Üniversitesi'nin yapmış olduğu çalışmaya göre Türk vatandaşlarının doğum oranı 1,8 iken, Türkiye'de bulunan Suriyeli sığınmacıların doğum oranı 5,3 olarak tespit edilmiştir. Bu tablo bize göstermektedir ki şayet Suriyeli sığınmacılar vatanlarına geri dönmezlerse sayıları yirmi yıl içinde 15 milyonu aşacaktır. Böyle bir durumda Türkiye'de millî devleti ayakta tutmak kolay değildir.

Sayın milletvekilleri, daha bugünden Kilis vilayetinde Türk vatandaşları nüfus üstünlüğünü kaybetmiş durumdadırlar. Böyle giderse 2040 yılına gelindiğinde Şanlıurfa, Gaziantep, Hatay ve hatta Adana ve Mersin gibi illerimizde ciddi bir demografik tehlikeyle karşı karşıya kalacağımız aşîkârdır. Bunları önleyebilmek için öngörmek, öngörebilmek için de bilmek gerekir. İktidar partisinin aksine devlet yönetmeye namzet bir siyasi parti olarak Türkiye'nin başına gelebilecek gailelerin neler olduğunu farkındayız. İYİ Parti iktidarında Türkiye dünyanın göç merkezi olmaktan kurtulacaktır, sınır politikalarımız milletin beklentilerine göre yeniden inşa edilecektir. Bunun sözünü aziz milletimize veriyoruz. Türkiye'de misafirliği artık sona eren Suriyeliler ve diğer sığınmacı gruplar vatanlarına geri döneceklerdir.

Saygıdeğer milletvekilleri, bayramda ülkenize gidip orada günlerce, haftalarca kalıyorsanız o ülkede iç savaştan kaynaklı etkiler azalmış demektir ve geri dönüşün önünde uluslararası hukuk açısından hiçbir engel kalmamıştır. Suriye Arap Cumhuriyeti'nin Dışişleri Bakanı geçtiğimiz hafta sınır kapılarının mültecilerin güvenli dönüşü için ardına kadar açık olduğunu ifade ettiğine göre, Suriyeli sığınmacıların uzayan misafirliğinin sona ermesinde ve geçici koruma statüsünün kaldırılmasında hiçbir engel bulunmamaktadır. Bizim iktidara tavsiyemiz, bu haklı talebi görün ve iktidarda kalacağınız kısıtlı sürede Suriyelilerin geri dönüş sürecini vakit kaybetmeden başlatınız.

Değerli milletvekilleri, Adalet ve Kalkınma Partisinin yanlış ve öngörüsüz Suriye politikası geçtiğimiz on yılın ardından memleketimizi büyük bir güvenlik krizine doğru sürüklemiştir. 1998 Adana Mutabakatı'yla Suriye'nin kuzeyinden sökülüp atılan PKK, bugün Suriye'nin neredeyse üçte 1'ini kontrol eder hâle gelmiştir. Deyrizor'dan Ayn İsa'ya, Rakka'dan Haseke bölgesine

kadar Suriye'nin en önemli ve stratejik noktalarının PKK terör örgütünün eline geçmesinin sebebi, uygulanan muhakeme ve öngöründen yoksun hâlde hazırlanan bir dış politikanın sonucudur. AK PARTİ'nin izlediği yanlış dış politika neticesinde, Türkiye kademeli olarak emperyalizmin göç mühendisliğine karşı savunmasız bırakılmıştır. PKK ve YPG terör örgütü Suriye'nin kuzeyinde oluşturduğu bilinçli göç hareketleriyle bölgedeki Arap ve Türkmen nüfusunu tasfiye etmiş, kurmak istediği terör devletinin demografik altyapısını oluşturmaya çalışmıştır. İşte bu yüzden, Suriyelilerin vatanlarına dönmelerini Orta Doğu'da terör devleti kurma çabası içinde olan emperyalizmin istemediğini ifade edebiliriz. Çünkü Suriyelilerin vatanlarına geri dönmesi demek, PKK'nın kontrol ettiği bölgelerdeki demografik üstünlüğü kaybetmesi demektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

Buyurun.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (Devamla) – Dolayısıyla her kim “Türkiye'deki Suriyelilere vatandaşlık verelim.” diyorsa, her kim “Suriyeliler vatanlarına geri dönmessin ve Türkiye'de kalıcı hâlde gelsin.” diyorsa, bilinçli ya da bilinçsiz, açıktan ya da kapalı olarak Suriye'nin kuzeyinde kurulmak istenen terör devletine destek veriyor demektir.

İYİ Parti olarak milletimize sözümüz şudur: Emperyalizmin öncülüğünde Türkiye'nin 1.289 kilometrelik güney hattı boyunca kurulmak istenen terör devletine asla müsaade etmeyeceğiz, hiçbir surette Suriye'nin kuzeyinin PKK'ya terör devleti kurması için tahsis edilmesine de asla izin vermeyeceğiz. İYİ Parti iktidarında Suriyelileri vatanlarına geri göndereceğiz.

Genel görüşme önergemize destek vermenizi bekliyorum, yüce Meclisi saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Bingöl Milletvekili Sayın Erdal Aydemir.

Buyurun.

HDP GRUBU ADINA ERDAL AYDEMİR (Bingöl) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, sayın Genel Kurul; yeni yasama yılının hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Özellikle geçmiş dönem Bingöl ili ve Elâzığ ili çevrelerinde, ilçelerinde yapmış olduğumuz ziyaretler neticesinde çok ciddi yerel sorunlarının olduğuyla karşı karşıya kaldık. Özellikle vekili bulunmuş olduğum Bingöl ilinde, 2021 itibarıyla Bingöl merkez ve merkeze bağlı olan mahalle ve köylerinde çok ciddi bir şekilde içme suyu ve temizlik suyu sıkıntısı yaşanmakta. Bundan yirmi yıl önce Bingöl'le ilgili “Bingöl ili neyiyle meşhur, neyiyle tanınır?” diye sorulsa verilen cevapların en başında “Bingöl'ün havası, suyu ve üretilen bal.” denilirdi; maalesef ki bugün gelinmiş olunan noktada Bingöl'de çok ciddi su sıkıntıları yaşanmakta, özellikle de temmuz ve ağustos ayları itibarıyla Bingöl merkezde yani çarşı merkezine hemen bitişik olan Yenimahalle'de çok ciddi su sıkıntıları yaşandı. Bundan kaynaklı da burada su sıkıntısı yaşayan kadınlar, mahallenin ana arterlerinde mahalleye giden trafiği kapatmak suretiyle eylem yaptılar. Buradan -eğer bizi izliyorsanız- hala Sıtka'ya, Yenimahalle'de yaşayan hala Sıtka'ya, Sıtka teyzeye sesleniyorum, Türkçe bilmediği için Zazaca ifade ediyorum: “...”^(x) Bunun Türkçesi de şu: Sıtka teyze çok ciddi su sıkıntıları yaşamakta, sadece Sıtka teyze değil, Sıtka teyzeyle birlikte Yenimahalle'de yaşayan bütün ev sakinleri, kadınlar özellikle de temizlik işlerinde suya ihtiyaç duymakta, su sıkıntıları yaşandığı için de bir an önce merkezî Hükûmet nezdinde bu su sorununun çözümünü beklemekteler. Sadece Bingöl merkeze bağlı ova köyleri olarak tabir ettiğimiz Kurık (Kumgeçit), Büyük Tekören, Küçük Tekören, Kadımadrag (Çeltiksuyu), Gerip (Garip), İbrahiman (Gözeler), Hacıçayır (Sarıçiçek), Sinsor (Ekinyolu), Sinivelan (Güveçli), Heregor, Köprübaşı, Tarbasan, Çilkuni ve Derenazık köylerinde de çok ciddi su sıkıntıları yaşanmakta.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ERDAL AYDEMİR (Devamla) – Buradan, kendilerine söz verdiğimiz için, tek tek köylerini ve isimlerini anmak suretiyle sorunlarını Mecliste dile getirdik.

Yine, Sayın Meclis, 14 Temmuz 2020 tarihinde Bingöl ili Karlıova ve Yedisu ilçeleri arasında meydana gelen deprem sonucunda Yeşilgöl, Dinarbey, Elmalı ve Kaynarınar köyleri çok ciddi bir şekilde bu depremde hasar gördüler. Özellikle bu saydığımız köylerde yaklaşık 15 bin hayvan şu anda kış mevsiminin gelmesinden kaynaklı, hayvan barınaklarının yapılmamasından ve yıkılmasından kaynaklı çok ciddi sıkıntılar yaşamakta, 15 bin hayvan şu anda kaderlerine terk edilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Aydemir.

ERDAL AYDEMİR (Devamla) – Ben teşekkür ediyorum.

Saygılar. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Yunus Emre. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA YUNUS EMRE (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti grup önerisi hakkında söz almış bulunuyorum.

Tabii, Suriyeli sığınmacıların ülkelerine dönüşü bahsini tartışırken bir konuyu unutmamamız gerekir, akılda tutmamız gerekir. Suriye'de ortaya çıkan durum, bu insani kriz, bir doğal afet, kendiliğinden yaşanan bir gelişme falan değil, iktidarınızın çok uzun süredir izlediği yanlış dış politikanın bir sonucu. İktidarınız, bir dönem Suriye'de rejim değişikliğini temel hedef, temel siyasi hedef olarak gördüğü için “Sığınmacı sayısı artarsa Batı Suriye'ye müdahale eder, edecektir.” beklentisiyle Suriye'deki krizi, siyasi krizi ve çatışmaları kışkırtan bir pozisyonda bulundu. Türkiye'nin karşı karşıya bulunduğu bu ağır manzaranın temel sebebi, izlemiş bulunduğunuz bu yanlış politika.

Bunun yanında, değerli arkadaşlarım, biz, tabii, Cumhuriyet Halk Partisi olarak çok tutarlı bir şekilde başından beri bir politikayı savunuyoruz, o politika da şudur: Bizim hedefimizde Suriyeli sığınmacılar yok. Biz ırkçı bir yaklaşımla, yabancı karşıtı bir yaklaşımla meseleyi ele almıyoruz ve şunu söylüyoruz: “Suriyeli kardeşlerimiz de Türkiye'de yaşayan yurttaşlarımız da aslında bu işin mağduru, sorumlusu ise iktidarınızdır, iktidarınızın izlediği yanlış politikalar ve özellikle Avrupa Birliği üyesi ülkelerle Türkiye'yi bir sığınmacı deposu hâline getiren yaklaşım tarzınızdır, anlayışınızdır. Bu bakımdan, olayın sorumlusunun kimler olduğunun da kamuoyu tarafından tabii ki iyi bilinmesi gerekir ve biz birçok defa söyledik, bu sorunun çözümü de mümkündür. Türkiye, Suriye'yle siyasal ilişkilerini hâlde yola koyarsa ve yine bizim Cumhuriyet Halk Partisi olarak önerdiğimiz gibi, Orta Doğu'da barışı ve iş birliğini mümkün kılacak bir teşkilatlanmaya gidilirse hem Suriye krizi çözülür hem de Türkiye'nin karşı karşıya bulunduğu bu insani dram manzarası da sona erer.

Bunun yanında, değerli arkadaşlarım, şunu da belirtmek istiyorum: AK PARTİ'nin, Türkiye'nin başına bu büyük sorunu açan AK PARTİ iktidarının bir göçmen politikası da yok. Yani Türkiye bugün kendi nüfusuyla kıyaslanarak düşünüldüğünde, çok önemli sayıda -nüfusunun yüzde 5'inden fazla- sığınmacıya ev sahipliği yapıyor ve iktidarınızın bir göçmen politikası yok, tel tel dökülüyorsunuz, bütün uluslararası raporlar bunları söylüyor, hiçbir sorunu çözebilen bir yaklaşım tarzını ortaya koymadınız.

^(x) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Türkiye'nin eğitimde, sağlıkta, konutta, istihdamda, birçok alanda kaynakları zaten kıt, bizim yurttaşlarımızın karşı karşıya bulunduğu çok ciddi sorunlar var bu alanlarda, bu kıt kaynaklarımız zaten yetmiyor, bir de üzerine bu ağır manzarayı Türkiye'nin başına açtınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

YUNUS EMRE (Devamla) – Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

Değerli arkadaşlarım, özetle, biz tabii ki İYİ Partinin önerisini destekliyoruz, son derece yerinde, doğru bir yaklaşım tarzı olduğunu değerlendiriyoruz. Türkiye'nin ihtiyacı bulunan, tam da İYİ Partili arkadaşlarımızın önerdiği üzere, Türkiye'nin meselelerini Meclis çatısı altında araştırma komisyonlarıyla tartışmaktır, konuşmaktır, doğru politikaları oluşturmaktır ve tabii ki daha sonra araştırma komisyonlarında oluşturulan doğru politikaların Türkiye'deki uygulamalara rehberlik etmesidir; kurumsal işleyin gereği budur ancak sizin iktidarınızda hiçbir şekilde bu yollara gidilmiyor, tamamen “Ben bilirim, ben yaparım.” anlayışıyla bunlar ortaya konuluyor.

Son olarak da bizim Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu konular üzerinde önceden beri çok çalıştığımızı not etmek isterim. Bizim partimizin bilim platformunun hazırladığı iki önemli rapor var 2019 yılında: “Ensar ve Muhacir Söylemi Suriyeli Sığınmacıya Derman Olmuyor” “Sarayın Yanlış Göçmen Politikasının Faturasını Vatandaş Ödüyor” başlıklı. Bunların sonunda da bu meselenin nasıl çözüleceğine ilişkin son derece detaylı açıklamalarımız bulunuyor.

Tekrar teşekkür ediyorum Sayın Başkan. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Sayın Atay Uslu.

Buyurun Sayın Uslu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ATAY USLU (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; heyetinizi saygıyla selamlıyorum. Yeni yasama dönemimiz ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olsun.

Değerli milletvekilleri, Suriye'de 2011 yılında bir iç savaş başladı. Suriye'deki rejim yaklaşık 1 milyon silahsız, masum insanı kimyasal bombalarla, msket bombalarıyla, uçaktan atılan mermilerle öldürdü. Aynı Suriye'de yaklaşık 13 milyon sivil yerinden edilmiş durumda, 6,5 milyonu kendi ülkesinin dışında yaşıyor; bunun 3,7 milyonu Türkiye'de, 1 milyonu Lübnan'da, yaklaşık olarak 650 bini de Ürdün'de yaşıyor.

Tabii, 2011'den bu yana Suriye'yi terk edenler yalnızca rejimden kaçmadılar, aynı zamanda DEAŞ'tan, PKK'dan, PYD'den terör örgütlerinden kaçtılar ve Suriye'nin doğusunda bugün bir terör örgütünün kontrolünde olan bir bölge var, oradan kaçıp gelenler de var.

Değerli milletvekilleri, Suriye'de bugün zulüm, insan hakları ihlali devam ediyor. Bunu yalnızca biz söylemiyoruz, uluslararası raporlar da söylüyor. Bu yıl 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde Suriye İnsan Hakları Örgütünün yayınladığı bir rapor var. Diyor ki raporda: “Bugün yakınları muhalif ve aranan olduğu için Suriye hapishanelerinde 10 bin kadın rehin tutuluyor.” 10 bin kadının rehin tutulduğu Suriye'ye masumları, çocukları, kadınları geri teslim etmek hangi vicdana yakışır? Hâlihazırda Suriye hapishanelerinde kendilerinden haber alınamayan yüz binlerce insan var. Sednaya Cezaevi var Suriye'de, onunla ilgili raporlara bakmanızı tavsiye ederim. Bir rejim askeri, vicdanı kaldırmadığı için ortaya çıkan işkenceyle öldürülmüş, cesetleri bir deri bir kemik kalmış 11 bin tutukluya ait 55 bin fotoğrafı yayınladı, o fotoğraflara bakmanızı isterim.

Yine, değerli arkadaşlarım, çok değil geçen ay Birleşmiş Milletler bir rapor yayınladı. Diyor ki: “Mültecilerin güvenli ve onurlu dönüşü için Suriye'de uygun bir ortam yok.” Raporda ülkenin kuzeyinde ve güneyinde çatışmaların devam ettiği anlatılıyor. On yıldır devam eden iç savaşta rejimin savaş suçu ve insanlığa karşı suçları işlemeye devam ettiği net bir şekilde ifade ediliyor. Böyle keyfi gözaltıların olduğu, işkencenin ve şiddetin devam ettiği, gözaltında ölümlerin ve zorla kaybetmelerin olduğu bu raporlarda belgeleniyor. Yine, biraz önce söyledim; yine, YPG'nin, PKK'nın işgali altındaki bölgelerde durum her geçen gün kötüleşiyor.

Değerli milletvekilleri, durum böyleyken geri göndermek, 1946'da “Bizi siz vurun, Sovyetler'e teslim etmeyin.” diye yalvaran Azerbaycanlı gardaşlarımızı, geri göndermeme ilkesini ihlal ederek komünist Sovyet rejimine teslim edip kurşuna dizdiren kara lekenin sahibi bir zihniyeti kabullenmektir. Boraltan faciasının sebebi o zihniyettir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ATAY USLU (Devamla) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

Buyurun.

ATAY USLU (Devamla) – O zihniyet bugün Aras Nehri'nin tüm suyuyla yüzünü yıkasa yüzünün karası çıkmaz. Sığınmacılar konusunda tüm insani, hukuki, vicdani, tarihî kuralları, ilkeleri ihlal eden 1946 zihniyetine geri dönerek “Suriyeliler geri gitsin.” demek yanlıştır arkadaşlar. Gerekli ortam oluşmadan güvenli, gönüllü, onurlu dönüş mümkün değildir. Önce güvenlik sağlanmalıdır. Nitekim, güvenliğin sağlandığı bölgeye bugün 450 bin Suriyeli döndürülmüştür. Bugün Suriyelileri rejime teslim etmek veya PKK'nın, PYD'nin hâkimiyeti altındaki bölgelere teslim etmek kadınların, çocukların ve masumların cinayetine ortak olmaktır.

Bu duygularla yüce Meclisimizi selamlıyorum.

Bu konuları, biz, Mecliste kurduğumuz, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu altında kurduğumuz Göç ve Uyum Alt Komisyonunda zaman zaman değerlendiriyoruz, geri dönüş süreçleri de o Komisyonunda tekrar değerlendirilir diyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir sataşma var, sataşma niteliğinde ama yerimden de cevap verebilirim uygun görürseniz.

BAŞKAN – Yerinizden bir dakika veriyorum.

Buyurun.

ATAY USLU (Antalya) – Hiç “CHP” söylemedim Başkanım, bir şey demedim.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

26.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Antalya Milletvekili Atay Uslu'nun İYİ Parti grup önerisi üzerindeki konuşması sırasında kullandığı bazı ifadelerle ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, hep söylüyoruz, “Tarihî olayları o tarihin şartlarında ve tarihçilere bırakarak değerlendirmek lazım.” diye. Orada, yok “yüzün karası”, yok “onun suyu” “bunun suyu” şeklinde...

Türkiye Cumhuriyeti devleti İkinci Dünya Savaşı'na girmemiş, girse ne hâlde çıkacağı belli değil, savaşın son günü

sembolik olarak belli bir tarafta giriyor; bununla ilgili olarak tarafların şartı karşılıklı asker kaçağı olarak diğer tarafta olanların iadesi. Protokole göre -bırakın ölüm- kötü muamelenin olmaması da yazılı. İlk teslim edilen kişilere yapılan kötü muamele ve ardından kıyımdan sonra -eldeki diğer personele yapılmıyor- karşı tarafa nota veriliyor.

Şimdi, seksen sene sonra, Türkiye'nin Uygur Türkleri sorununa sessiz kalıp imza atamayan, önergeye "evet" oyu veremeyenler, dönüp de Boraltan Köprüsü meselesinde Rusya'nın yaptığı bir protokole uymama...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bitiriyorum.

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - ...uluslararası ilişkilerde karşılıklı verilen sözlere, garantilere uymama, bir hak ihlali, bir katliamı dönemin yöneticilerine mal ediyorsunuz. Devamında diğer kişilerin o muameleden sonra, o feci olaydan sonra verilmediğini ve bu meselenin İkinci Dünya Savaşı'nın son gününde sembolik olarak ama savaşa girmemiş olmanın verdiği dezavantajdan kurtulacak bir diplomatik aklın gereği yapıldığı gerçeğini de görmezden geliyorsunuz; bunu kayda geçirmek istedim.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Akbaşoğlu, yerinizden bir dakika söz vereyim.

Buyurun.

27.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli milletvekilleri, biraz evvel Değerli Atay Uslu Bey tarihî bir olaya atıf yapmak suretiyle, geçmişte yaşanan bu yüz karası olayın tekrarlanmamasına dönük bir tespit ve temennisini ortaya koymuştur. Burada da haklıdır.

Bununla beraber, meseleyi değerlendirirken Uygur Türkleriyle ilgili Türkiye'nin herhangi bir tutum ve davranış sergilemediğini ifade etmek gerçekle bağdaşmamaktadır. Hem ikili ilişkilerde yürütme organları tarafından, yasama organı olarak İnsan Hakları Komisyonumuz muhataplarıyla, her kurum ve kuruluşumuz ilgili ülke nezdinde de bu, Uygur Türkleriyle ilgili durumu gündeme getirmiştir. En son Sayın Cumhurbaşkanımız, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda Uygur Türklerinin kesinlikle yanında yer aldığını net bir şekilde haklı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Kınayalım.

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Uygur Türklerinin haklı davalarının yanında yer aldığını Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda en yüksek gür sedayla bütün dünyaya ilan etmiştir; hakikat budur.

Saygılarımla arz ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Eylem yapalım.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

1.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekili İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu tarafından, Türkiye'de bulunan Suriyeli sığınmacıların ülkelerine geri dönüşlerinin planlanmasının araştırılması amacıyla 5/10/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin, diğer önergelerin önüne alınarak ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 5 Ekim 2021 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – İYİ Parti grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Halkların Demokratik Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, Türkiye'deki barınma sorununun nedenlerinin araştırılması amacıyla 5/10/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, diğer önergelerin önüne alınarak ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 5 Ekim 2021 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

5/10/2021

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 5/10/2021 Salı günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Meral Daniş Beştaş

Siirt

Grup Başkan Vekili

Öneri:

5 Ekim 2021 tarihinde Siirt Milletvekili Grup Başkan Vekili Meral Daniş Beştaş ve İstanbul Milletvekili Grup Başkan Vekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından (14692 grup numaralı) Türkiye'deki barınma sorununun nedenlerinin araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 5/10/2021 Salı günü birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi grup önerisinin gerekçesini açıklamak üzere Sayın Dersim Dağ, Diyarbakır Milletvekili.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA DERSİM DAĞ (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; pandemiyle ara verilen yüz yüze eğitim tüm tedbirsizliklere rağmen başladı. Pandemiyle beraber, zaten kötü olan eğitim sistemi iyice çöktü ve bugün, başlayan yüz yüze eğitimde derinleşen sorunların gün yüzüne çıktığını görüyoruz.

Üniversitelerin açılmasıyla beraber onlarca üniversiteli öğrenci "Nerede kalacağım?" "Nasıl geçineceğim?" sorularıyla baş başa kaldı. Üniversiteyi kazanan bir öğrenci eğitim ve öğretim hakkını elde ettiği başarıya sevinemiyor bile çünkü öğrenciler yurt bulamıyor; öğrenciler ev bulamıyor; öğrenciler pahalılaştan yaşam koşullarında 650 TL bursla geçinemiyor. Yurtlara yerleşemeyen, ev kiraladıklarının fahiş fiyatlarda olmasından kaynaklı ev kiralama imkânı olmayan onlarca öğrenci bu yıl da sokakta kaldı ve öğrenciler tarikat ve cemaat yurtlarına mahkûm edildi.

İktidarın öğrencilere dayattığı sefaletle karşı, barınacak yeri olmayan öğrenciler en temel insani hakları için

“Barınamıyoruz!” diyerek sokaklarda kaldıklarını haykırdı ve geceleri bankalarda sabahlamaya başladı. İstanbul başta olmak üzere İzmir, Kocaeli, Ankara, Eskişehir, Diyarbakır gibi birçok ilde öğrenciler yağmur altında parklarda sabahlarken öğrencilerin çadırlarda dahi barınmasına izin verilmedi. Ücretsiz eğitim, ücretsiz barınma en temel hak iken bu haklar için protesto hakkını kullanan öğrenciler gözaltına alındı, aileleri aranarak tehdit edildi. Bu şekilde öğrencileri demokratik eylemlerinden vazgeçireceğini düşünenler yine yanıldı. Öğrenciler soğuk hava ve yağmura rağmen parklarda nöbetlerine devam ediyor ve tüm bunlar gerçekleşirken Cumhurbaşkanı öğrencilerin sorunlarını dillendirmek yerine ülkede her şey güllük gülistanlıkmış gibi, öğrencilerin hiçbir sorunu yokmuş gibi açıklamalar yapıp barınacak yeri olmayan öğrencileri yalan söylemekle suçladı. Neymiş? 2002’de yurt sayısı 200’lerdeymiş de 2021’de yurt sayısı 774’e çıkmış. 2002’de burs 45 TL’ymiş de şimdi 650 TL olmuş. Cumhurbaşkanı 2002’deki öğrenci sayısı ile günümüzdeki mevcut üniversiteli öğrenci sayısını biliyor mu acaba? 2002’deki burs ücreti asgari ücretin yüzde 24,46’sı iken bursun 2021 yılında 650 liraya çıkarılmasına rağmen asgari ücretin yüzde 23’üne denk geldiğini biliyor mu? Öğrencilere verilen bursların ekonomik krizin getirdiği enflasyonla yol parasına dahi yetmediğini biliyor mu yoksa bilmezlikten mi geliyor?

720 bin yurt kapasitesi olduğunu söyleyip yurt başvurusunun 600 bin civarında olduğunu ifade ediyorsunuz. Madem kapasite anlatıldığı kadar yüksek, o zaman neden öğrencilerin yüzde 60’ı yedeğe alınıyor? Geriye kalan 120 bin kontenjan kimlere ayrılıyor? Sayıları 8 milyonu bulan öğrencilere 720 bin yurt kapasitesinin yeterli olmayacağını hepimiz biliyoruz. Peki, diğer öğrenciler nerede kalacak, nasıl geçinecek? Asgari ücretin 2.800 lira olduğu bir ülkede 1+1 eve 2 bin, 3 bin lira kira parasını kaç öğrenci verebilecek? Yüzlerce öğrenci kalacak yer bulamadığı için üniversiteyi bırakmak zorunda kaldı. Bunlardan haberiniz var mı yoksa siz kendinizi ve toplumu kandırma çabalarınıza devam mı edeceksiniz? Televizyon ekranlarında verdiğiniz istatistikler sizin olsun, halk gerçekleri biliyor ve sizin önünüze de gerçekleri koyuyor. Öğrencileri dinlemeyen, onların sorunlarını görmeyen, hamasi söylemlerle öğrencilerin sorunlarına göz yuman bu iktidar, seçim zamanları oy devşirmek için “Gençler bizim geleceğimize. Gençler için şunu yapacağız, şöyle yapacağız.” diye vaatlerde bulunuyor. Seçim zamanlarında öğrencilere vaatlerde bulunanlara soruyorum: Öğrenciler “Barınamıyoruz.” derken neden onları terörist ilan ediyorsunuz? Çöken ve çökmeye devam eden bu sistem yükünü neden öğrencilerin omuzlarına yüklüyorsunuz? Neden fahiş kira ve yurt fiyatlarıyla öğrencileri tarikat ve cemaat yurtlarına mahkûm ediyorsunuz? Eğer gerçekten öğrenciler için iyi şeyler yapmak istiyorsanız öğrencilerin sesine kulak verin. Öğrencilerin sorunları ve talepleri açık ve nettir. Kamuya ait yerlerde öğrencilere ücretsiz barınma imkânı sağlansın. KYK’ye bağlı yurtlarda boş kontenjanlar tamamlansın. Kamu veya özel yurtlarda barınma imkânı olmayan öğrencilere kirada, -elektrik ve su gibi faturalarda destek sağlansın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

DERİM DAĞ (Devamla) – Öğrencilerin eğitim hakkı engellenmesin. Öğrenciler artık kendilerine dayatılan yoksulluğu, sefaleti kabul etmiyor. Yok sayılan gençler adına buradan bir kez daha sesleniyorum: Bu gidişata izin vermeyeceğiz. Bizleri sokaklara terk edip en temel hakkımızı istediğimiz için gözaltına aldırana ve sadece seçim sürecinde bizleri hatırlayanlara söylüyoruz: Karnımız bu vaatlere tok, verdiğiniz sözlerle değil yaptığınız icraatlara bakıyoruz. Bizlere adil bir yaşam yaratamıyorsanız koltukları gençlere bırakın ve gidin diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Dervişoğlu, bir söz talebiniz mi var?

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) - Efendim, geçti. Şimdi, Genel Kurulu meşgul etmeyeyim.

BAŞKAN – Peki.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Fahrettin Yokuş.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 27’nci Yasama Dönemi Beşinci Yasama Yılı’nızı tebrik ediyor, yeni yasama yılınızın hayırlara vesile olmasını diliyor, hepinize saygılarımı sunuyorum.

İstatistiklere göre vatandaşlarımızın yüzde 43’ünün kirada yaşamakta olduğu ortaya konulmuştur. Ülkemizde barınma imkânlarının zorlaşması ve barınma giderlerinin özellikle son yıllarda fahiş bir şekilde artması ekonomik bunalımda olan insanlarımızın en can sıkıcı sorunu hâline gelmiştir. Asgari ücretin 2.825 TL olduğu ülkemizde, bu ücretin yarısından fazlasını kiraya harcayan vatandaşlarımızın temel ihtiyaçlarını karşılamaları da elbette mümkün olamıyor.

Şehir dışında okuyan öğrencilerin üniversitelerinin bulunduğu şehirlere ayak basar basmaz karşılaştıkları en büyük sorun yurt sorunudur ve kiralık ev sorunudur. Gençlerimiz hayata atılmadan ekonomik bunalıma adım atıyorlar. Gençlik ve Spor Bakanı “On dokuz yılda ülkede sessiz devrim yaparak şu kadar yatak kapasitesine getirdik, bu kadar kredi ve burs imkânı sağlıyoruz.” diye konuşmayı çok iyi biliyor ancak 8 milyon 250 bin öğrencimizin yüzde 10’unu bile barındıracak yurt yatak sayımız maalesef ülkemizde yok. Yurt ihtiyaçları karşılanmayan öğrencilerin haklı taleplerini dile getirmek için yaptıkları eylemler ise maalesef terörist damgasıyla karşılanıyor ve acı bir tablo ki her konuda olduğu gibi sorumluluk öğrencilerde, sorumluluk talep eden vatandaşlarda. Yurt sorunu, Gençlik ve Spor Bakanlığının çözmesi gereken başlıca konudur ancak ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik durum, daha doğrusu ülkeyi getirdiğiniz ekonomik durum her alanda olduğu gibi evlatlarımızın da hayallerini suya düşüren bir hâle gelmiştir. Gençlik ve Spor Bakanlığının yaptığı açıklamalarda kamu yurtlarının yatak kapasitesinin 724 bin olduğu ifade edilmektedir, özel yurtlarla birlikte 1 milyonu aştığı söylenmektedir.

Bütün bu gerçeklerle beraber özellikle Sayın Bakanlığın ve iktidarınızın, efendim 2002 yılıyla sürekli karşılaştırma yapmaları gerçekten oldukça artık komik oluyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

FAHRETTİN YOKUŞ (Devamla) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

2002 yılı öncesi beğenmediğiniz iktidarlar döneminde her 100 üniversite öğrencisinin 9,7’si yurtlarda kalabiliyordu, yatak sayısı bu orandaydı. Bugün ise bu sayı yüzde 8,2’ye düştü ama siz, yalan rüzgârları estirmeyi, milleti aldatmayı her konuda olduğu gibi bu konuda da sürdürüyorsunuz ama artık boşa çabalarınız çünkü Türk milleti her konuda gerçekleri görüyor. Bu gerçekleri bir kere de ben burada ifade etmek istiyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Mahmut Tanal. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli Başkanım, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla hürmetle selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, Türkiye’de yurt sorununu dile getiren öğrenci kardeşlerimize Sayın Cumhurbaşkanı “terörist” diyor. Peki, değerli arkadaşlar, sizin Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Başkanınız Sayın Fatma Şahin’e ben buradan teşekkür ediyorum. Tüm öğrencilerin yurt sorunlarıyla ilgili yardımcı oldu, otelleri kiraladı. Yurt sorunu yoksa Fatma Şahin neyi çözdü arkadaşlar o zaman? (CHP sıralarından alkışlar)

İki, Sayın Özhasseki, yerel yönetimlerden sorumlu Genel Başkan Yardımcınız "Biz, tüm belediyelerimize müracaat ettik, herkes bu yurt sorunuyla ilgilenecek." dedi. Ya, değerli AK PARTİ'li milletvekili arkadaşlar, değerli Milliyetçi Hareket Partisi milletvekili arkadaşlar; elinizi vicdanınıza koyun. Bu öğrenci velileri bizi aradığı kadar sizleri de aramıyorlar mı? Ya, Genel Başkanlarınıza bir söyleyin Allah rızası için. "Bunlar bizi de arıyor, bu öğrencilerin yurt sorunu var." deyin. Siz niye bunu söylemiyorsunuz? Söylemediğiniz için yarın nasıl bu halkın karşısına gideceksiniz? Mesela "Yurt sorunu yok." diyor. Peki, Mardin'de Kredi ve Yurtlar Kurumunun yurdu var mı? Yok. Var mı? Milletvekilleriniz var, sorun. Olan, 1 tane özel yurt var arkadaşlar, onu da AK PARTİ Mardin İl Başkanı kiraya vermiş Kredi ve Yurtlar Kurumuna. Devlet niye yapmıyor arkadaş?

Öğrenciler ne istiyor? Öğrenciler, bir: "Geçinemiyoruz." diyorlar. İki: "Barınamıyoruz." diyorlar. Üç: "Bunun için biz parklardayız." diyorlar, "Banklardayız." diyorlar, "Sokaklardayız." diyorlar.

Arkadaş, ne zamandan beri Türk Ceza Kanunu'na göre bankta uyumak suç oldu? Ne zamandan beri sokakta oturmak suç oldu? Ne zamandan beri parklarda uyumak suç oldu? Orada, yoksul olan insanlar uyuyor, uyuşturucu satıcıları saat ikiden sonra uyuşturucu satıyor; bunu Emniyet engellemiyor, öğrencileri gözaltına alıyor. Gözaltına alınması gereken, uyuşturucu çeteleridir. (CHP sıralarından alkışlar) Gözaltına alınması gereken, gece on ikiden sonra orada suç işleyen çetelerdir; öğrenciler değil.

Öğrenciler ne istiyor? Barışçıl bir şekilde demokratik haklarını kullanıyorlar. Ucuz konut istiyorlar barınmak için, burslarının artırılmasını istiyorlar, yurt sayısının artırılmasını istiyorlar, artırılan üniversite kontenjanıyla birlikte yurtların da artırılmasını istiyorlar.

Öneri mi istiyorsunuz? Öneri vereyim size: Arkadaş, üniversiteler açılırken, ruhsat verildiği zaman yurt sorununu halletmeyen üniversiteye siz ruhsat vermeyin. Dünya böyle halletmiş, siz niye yapmıyorsunuz? Bizi niye dinlemiyorsunuz, burnunuzun dikine gidiyorsunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Burnunuzun dikine gittiğiniz için öğrenci perişan, veli perişan, Parlamento perişan, Türkiye perişan. Suçluyu hiçbir yerde aramayın; suçlu, on dokuz yıldan beri barınma hakkını halletmeyen AK PARTİ iktidarındır. Anayasa 57'nci maddede deniyor ki devlet vatandaşın barınma hakkını çözmek zorunda. Çözdünüz mü? Çözmediniz arkadaşlar. Gerçeklerle karşı karşıya kalalım. Gerçekler acı geliyor, o gerçekleri sizlere biz söylüyoruz; onun için öğrencileri göz altına almayın. Bakın, hukukçu arkadaşlarımız da burada. Gözaltına aldıkları tüm araçlarda MOBESE araçları var. O kamera kayıtları gözaltına alınan öğrenciler araca sokulduğu zaman oradan çıkarılıyor, kayıt dışı yapılıyor. Yazıktır, günahdır, bu öğrencileri düşmanlaştırmayın; bizim çocuklarımız, bizim evlatlarımız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TANAL (Devamla) – Onun için suçluyu başka bir yerde aramayalım, suçlu AK PARTİ iktidarı, sorunu çözemediniz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Son cümle... Bitiriyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Bitti Sayın Tanal, süreniz tamamlandı.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Ben sizi çok seviyorum.

BAŞKAN – Ben de sizi seviyor ve saygı duyuyorum.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Bitiriyorum.

İsparta'nın sorunlarını anlatmıyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum, sağ olun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Değerli arkadaşlarım, ülkemizin sorunları var. Bakın, 30 milyon doları Somali'ye karşılıksız ödüyorsunuz, öğrencinin bu sorununu çözümüyorsunuz arkadaşlar.

BAŞKAN – Sayın Tanal, kayıtlara geçti.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Teşekkür ediyorum.

Saygılarımı sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Bülbül, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

28.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın HDP grup önerisi üzerindeki konuşması sırasında kullandığı bazı ifadelerle ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Tanal kürsüde yapmış olduğu konuşmada, Milliyetçi Hareket Partisine de yönelik olarak yurt sorununa bigâne kalmak veyahut da gözlerini yummak, böyle bir sorunu yok saymak şeklinde birtakım ifadelerde bulundu. Milliyetçi Hareket Partisi öğrenci kardeşlerimizin, üniversiteye yerleşecek olan öğrenci kardeşlerimizin gerektiği şekilde devlet yurtlarına yerleştirilmesiyle alakalı olarak son derece hassastır ve bütün milletvekillerimiz -inanın, burada olan veya olmayan bütün milletvekillerimiz- yurdumuzun çok farklı yerlerinden bize ulaşan bu noktadaki taleplerle alakalı olarak çok büyük bir fedakârlıkla teşkilatlarımız da dâhil olmak üzere, Ülkü Ocakları da dâhil olmak üzere inisiyatif alıyoruz ve bunun için mücadele veriyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Özellikle gençlikle alakalı olarak birtakım çalışmalarımız da malumdur. Bu noktada bizim yurt meselelerine gözümüzü kapamamız söz konusu olamaz. Burada bizim değindiğimiz husus ve özellikle ifade edilemeyen, edilmeyen husus, bu meselenin istismarıyla sağlanmaya çalışılan ortamdır. Bu noktada, bu gösterilere katılanlarla ilgili daha geçen gün İçişleri Bakan Yardımcımızın birtakım beyanları olmuştu; burada gözaltına alınan veyahut da hakkında işlem yapılanlarla alakalı olarak öğrenci olmadıkları veyahut da farklı birtakım terör iltisaklarının olduğu noktasındaki tespitlerini de dikkate almak gerektiğini, bunun bu şekilde bir kötüye kullanmaya, istismara zemin hazırlamaması gerektiğini ifade etmek istiyoruz. Yoksa, bunun dışında, öğrencilerimizin yurtlara yerleşmesiyle alakalı meseleler bizim de meselemizdir, bununla da en yakından ilgilenmekteyiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Grup Başkan Vekilleri, bir hatırlatma yapmak istiyorum: Yerinizden söz talepleriniz 60'a göre ve bir

dakikayla sınırlıdır, bu kurala uyulmasını rica ediyorum.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bizde bir sataşma yok yalnız efendim.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Ben söz istemiştım efendim.

BAŞKAN – Vereceğim efendim, sırayla söz vereceğim.

Önce, Sayın Akbaşoğlu, buyurun.

29.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın HDP grup önerisi üzerindeki konuşması sırasında kullandığı bazı ifadelerle ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biraz evvel kürsüde konuşan hatibin ifadeleri gerçekleri ters yüz etmeye dönük olmamalı. Niye? Çünkü hiçbir zaman Sayın Cumhurbaşkanımız hiçbir öğrenciye “terörist” dememiştir, öğrencileri istismar etmek için öğrenci olaylarına karışan terör örgütü mensubu teröristlere “terörist” demiştir, ikisi farklı şeylerdir; hiç kimse hakikatleri çarpıtmasın, bir.

İkinci olarak, biraz sonra arkadaşlarımız grubumuz adına yurt sorunuyla ilgili neler yaptığımızı, nasıl çözümlediğimizi, nasıl konforlu hâle getirdiğimizi anlatacaklar. Ancak şunu söyleyeyim: Hiç kimse teröristlere cesaret verecek bir eylemin içerisinde olmamalı diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Özel...

30.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ve Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Sayın Başkan, Milliyetçi Hareket Partisinin Sayın Grup Başkan Vekilinin yurt sorununu teyit eden ifadelerinden memnuniyet duyuyoruz, elbette inanıyoruz, bütün arkadaşları da bu yakıcı sorunla doğrudan ilgileniyorlar; biz de bunu gündeme getiriyoruz. Ama diğer mesele, biz bu filmi daha önce gördük; Boğaziçinde öğrenciler eylem yaparken, rektöre karşı direnirken aynı muhterem beyefendi ve İçişleri Bakanı ve sizler, hepimiz çıktınız, dediniz ki “Bunların terör örgütleriyle irtibatı var, iltisakı var.” Hatta şimdi siz ileri gidiyorsunuz, mensubiyetten bahsediyorsunuz. Bütün davalara gittik, 1 kişi dışında, 540 gözaltından 1 kişi dışında savcılığın iddiası mahkemede ispat, hatta hatta soruşturma aşamasında polisin istihbarat raporu bile 540 gözaltından mahkemeye intikal etmedi; küllü yalandı, yine yalan. Sıkışınca, sesini çıkaran “terörist.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Nasıl Boğaziçili öğrenciler terörist değildiyse “Yurtsuzuz.” diyen öğrenciler de terörist değildir. (CHP sıralarından alkışlar)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım, Sayın Grup Başkan Vekili bana sataştı. Sataşmadan dolayı...

BAŞKAN - Sayın Tanal sataşma yok lütfen, sataşma yok.

Sayın Beştaş, buyurun.

31.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Kullanılan sözleri ispatlamak zorunda değiliz aslında, bütün Türkiye'ye ve dünyaya açık ilan ediliyor. AKP Genel Başkanı açıkça şunu söyledi: “Bunlar teröristtir.” Süre sınırlı olduğu için, önünü arkasını kısıyorum, hatta “Rektörün arabasının üzerinde tepinenler.” diye tarif etti. Şundan vazgeçsin iktidar grubu: Her muhalefet edene, her hak talep edene “terörist” yaftası yapıştırdıklarını sağır sultan bile duydu. Bunlar öğrenci, eğitim ve öğretim hakları kısıtlanıyor, barınma sorunları var ve haftalardır “Biz ev bulamıyoruz, kiralar yüksek, yurtlarda yer yok.” diye isyan ediyorlar. Biz, bu öğrencilerin bu şekilde teröriste edilmesini şiddetle reddediyoruz ve bunun sadece ve sadece bir manipülasyon olduğunu yani...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, kayıtlara geçti.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Tanal, size karşı yapılan bir sataşma yoktur.

Sayın Bülbül, buyurun.

32.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Özel, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkan Vekili olarak demin ifade ettiğim hususlarda kendilerine iştirak ettiğimizi ifade ettiler, MHP'nin de bu soruna bu şekilde iştirak ettiğini söylediler. Biz iştirak etmiyoruz, bunun altını özellikle çiziyim. Her yıl öğrencilerimizin yerleşmesi ve yerleştirilmesiyle alakalı bize intikal eden hangi noktada bir mesele varsa, bir sorun varsa bununla Milliyetçi Hareket Partisi ilgilenmiştir, alakadar olmuştur; bunun altını çiziyim. O sizin ifade ettiğiniz hususlar başka hususlar.

Benim demin bahsettiğim, İçişleri Bakan Yardımcısı Sayın Mehmet Ersoy'un ifade ettiği husus ortadadır; bunu tekzip edecek bilgiler varsa söylesinler. İstanbul Kadıköy'de 19 Eylül'de başlayan, daha sonra Beşiktaş, Bakırköy'de devam eden “Barınamıyoruz” ve “Yurtsuzlar” adı altında gerçekleşen eylemlere 127 şahsın katıldığı tespit edildi. Bu şahıslardan 73 öğrencinin İstanbul'da ikamet ettiği ve herhangi bir barınma sorunu olmadığı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) - Efendim tamamlamam için lütfen süre verin.

BAŞKAN – Sayın Bülbül, bakın, birer dakikayla sınırlı yerinizden aldığınız süre ama son kez söz vereceğim.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) - Meclisin tutanaklarına bu rakamların geçmesi önemlidir efendim.

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) - Efendim 73 öğrencinin İstanbul'da ikamet ettiği ve herhangi bir barınma probleminin olmadığı, 12 öğrencinin ikamet kaydının il dışında olduğu, 28 şahsın başka illerde bulunan üniversitelerde öğretim gördüğü ve ikamet ettiği tespit edildi, 8 şahsın herhangi bir yükseköğrenim kurumuna kaydının bulunmadığı, 5 şahsın üniversite mezunu, 1 şahsın da akademisyen olduğu belirlendi. Eyleme katılan 127 şahıstan 4 öğrencinin Kredi Yurtlar Kurumunda kaydının bulunduğu, 1 öğrencinin yedek olduğu, 10 öğrencinin daha önce yurtlarda kalıp kaydını sildirdiği, diğer öğrencilerin ise yurt başvurularının bulunmadığı tespit edildi. Bu durumu da Meclisin kayıtlarına geçirmenin önemli olduğu kanaatindeyim.

Teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın AK PARTİ Gurup Başkan Vekili, bana, gerçekleri ters düz ederek yalancısın anlamına gelecek cümle kullandığı için...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Alakası yok, alakası yok.

BAŞKAN – “Yalancısın” demedi efendim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bu bir sataşmadır, sataşmadan söz istiyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sataşma yoktur.

Teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Olmaz Sayın Başkanım, yerimden verin o zaman.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Sayın Başkan...

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, Türkiye'deki barınma sorununun nedenlerinin araştırılması amacıyla 5/10/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, diğer önergelerin önüne alınarak ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 5 Ekim 2021 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Cemal Taşar, Bitlis Milletvekili.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA CEMAL TAŞAR (Bitlis) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; HDP Grubunun üniversitelerde yurt sorununu araştırmasıyla ilgili verdiği önerge üzerine AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Yeni yasama yılımızın Meclisimize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Değerli arkadaşlar, ben HDP'nin hem önergesini hem gerekçesini çok inceden inceye okudum. Rakam verilmiş, bu rakamların hepsi çarpıtılmış. Gayet rahat, isterseniz bir daha açın, bakın, okuyun. “Toplam 8 milyon 250 bin öğrencimiz var.” diyor -örgün, yaygın ne varsa- oysa bizim 8.335 öğrencimiz var, 8.250 öğrencimiz var yurtta, yüzde 10'a tekabül ediyor.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Bir daha rakamları tekrar eder misiniz? 8.250-8.350 ne kadar büyük...

CEMAL TAŞAR (Devamla) – Hepimiz biliyoruz ki değerli arkadaşlar, bu 8 milyon 250 bin kişinin 4 milyon 410 bini yaygın eğitimidir. Bunlar evlerinde eğitim öğretim görüyor, bunların yurtlara ihtiyacı yok. Biraz önce İYİ Parti sözcüsü de aynı şeyi söyledi, işin doğrusu üzülüyorum.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – İstiyorlar, istiyorlar.

CEMAL TAŞAR (Devamla) – Yani Meclisin halkına doğrusunu anlatması gerekirken, burada rakamlarla olayları çarpıtıp insanlara, halka, vatandaşa anlatması çok gariptir; üzülüyorum işin doğrusu, sizin adınıza üzülüyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Getirelim, siz çözün, biz de görelim.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Gerçekten hâline üzülsün, hâline! Sen ne söylediğinin farkında değilsin.

CEMAL TAŞAR (Devamla) – Evet, ben ne söylediğimi bilen insanım.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Vallahi farkında değilsin.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Benden yurt isteyenleri sana yönlendireceğim, sana!

CEMAL TAŞAR (Devamla) – Bakınız, bu iki yıldır, geçen yıl ile bu yıl pandemi dönemi yaşadık, öğrenciler birikti.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Aynen öyle.

CEMAL TAŞAR (Devamla) – İki dönemdir öğrencilerimiz birikiyor, buna rağmen 624.236 öğrencimiz yurtlara başvurmuş; bir yıl gerisine gidiyoruz, ortalama 350 bin kişidir. Ama bu birikime rağmen şu anda yüzde 71'i yurtlarımıza yerleştirilmiştir. Bu rakamlar gerçek ve ciddidir, sizin gibi...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yüzde 30'u ne yapacağız?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yüzde kaç?

CEMAL TAŞAR (Devamla) – Olur mu yüzde 10'u? Yüzde 10'u nereden çıkarıyorsunuz?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sana göndereceğim bana gelenleri sana, haberin olsun.

CEMAL TAŞAR (Devamla) – Ya, arkadaşlar böyle yüzde 10 falan filan yok, halkı yanıltmayın, halkı yanıltmayın.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Tamamını sana göndereceğim.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Yüzde 10 değil, yüzde 30.

CEMAL TAŞAR (Devamla) – Bizim toplam 729 bin yatağımız var, kamu-özel sektör ve üniversitelerle birlikte 1 milyonu aşkın bir yatak kapasitemiz var. Siz hâlen durup durup milleti farklı yere yönlendiriyorsunuz.

Arkadaşlar, bakın, biz 2002'den...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Bakanınız 719 bin diye açıkladı.

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi Sayın Taşar.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hangi anne baba çocuğunu parkta yatsın diye gönderir?

CEMAL TAŞAR (Devamla) – Biz yaptıklarımızla övüneceğiz. “Her şey gençlerimiz için.” diyor Sayın Cumhurbaşkanımız. Asla ve asla sizin sapıttığınız gibi, pardon saptırdığınız gibi, sizin söylediğiniz gibi...

MAHİR POLAT (İzmir) – “Sapıtmak” ne demek?

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Sayın Başkan, ne dediğini bilmiyor gerçekten! “Sapıtmak” ne demek?

CEMAL TAŞAR (Devamla) – “Saptırdığınız.” Lütfen, onu geri aldım.

... asla ve asla gençlerimize “terörist” diye bir şey söylememiştir.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Öğrenci olmayanlara...

CEMAL TAŞAR (Devamla) – Öğrencilerimize söylememiştir böyle bir şeyi. Cumhurbaşkanımız “Öğrencilerimiz geleceğimizdir, göz bebeğimizdir.” diyor. Lütfen, bunları artık görelim, öğrenelim, bilelim.

Tabii, üç dakikada bunları anlatmak zor, süremiz bitiyor ama baktığımızda Avrupa ülkelerinde bile bizim yatak konforumuzda, yurt konforumuzda yurt yoktur.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Ya bu hayaller yeter, yeter; böyle bir şey yok!

DERSİM DAĞ (Diyarbakır) – Ya sen hayatında kaç tane yurt gördün?

CEMAL TAŞAR (Devamla) – Allah rızası için buna gidin bakın, gözünüzü kapatmayın arkadaşlar; güneş var gözünüzü kapatsanız da.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Seni izliyorlar, seni izliyorlar; sokağa çıkamazsın kendi şehrinde.

CEMAL TAŞAR (Devamla) – Yani niye kendinize karanlık yapıyorsunuz, karanlık yapmanızın anlamı yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Taşar.

CEMAL TAŞAR (Devamla) – 81 ilimizde üniversite açılmış, bu üniversitelere öğrencilerimiz gitmiş...

BAŞKAN – Sayın Taşar, teşekkür ediyorum.

CEMAL TAŞAR (Devamla) – Biz bu çocuklarımıza gerekeni yapacağız.

BAŞKAN – Sayın Taşar, süreniz tamamlandı.

CEMAL TAŞAR (Devamla) – Bu vesileyle de ben yüce Meclisi saygı sevgi muhabbetle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sataşmadan söz istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Özel, buyurun öncelikle...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Benimki sataşma, yerimden değil.

BAŞKAN – Dinleyeceğim bakalım, öyle mi değil mi, bakacağız.

Buyurun Sayın Özel.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

33.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Bitlis Milletvekili Cemal Taşar'ın HDP grup önerisi üzerindeki konuşması sırasında kullandığı bazı ifadelerle ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, İçişleri Bakan Yardımcısının açıklamasını tutanağa geçirmeye gerek yok, zaten bütün tutanaklarda her yerde var. Sorun şu: Aynı İçişleri Bakanlığı, Boğaziçinde 540 gözaltına alınan öğrenci için DHKP-C'den, PKK'dan başlayıp 1977'de faaliyeti sona eren terör örgütüne kadar irtibat, iltisak, mensubiyet iddia etti algı yönetmek için. Bir tanesini ispatlayamadılar, 540 öğrenciden 1 kişinin bu irtibatı çıkmadı. Şimdi de aynı yalanı yurt meselesi için yapıyorsunuz ama siyasi iletişimdeki en büyük hata nedir biliyor musunuz? Bir şey söylersiniz seçmeninizin torunu, seçmeninizin oğlu, yandaki komşusu bu sorunu yaşıyor ve siz "Böyle bir sorun yok." diyorsanız işte o zaman baltayı taşa vurdunuz. Baltayı taşa vurduğunuz andır, dönemdir.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Beştaş, buyurun.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Sorun var, sorun var da çarpıtma da var.

BAŞKAN – Arkadaşlar, duyamıyorum müsaade eder misiniz lütfen.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Bir şey demedim. Sorun var, çarpıtma da var dedim.

BAŞKAN – Müsaade edin ama ben Sayın Beştaş'ı duyamıyorum lütfen.

Arkadaşlar, müsaade eder misiniz lütfen. Sayın Özel, rica ediyorum, bakın duyamıyorum Sayın Beştaş'ı.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, hatip konuşmasına başlarken bizim önergemizin çarpıklıklarla dolu olduğunu söyledi, "çarpıtılmış" dedi...

BAŞKAN – Bu, sataşma değil. Yani eğer "Bu çarpıtılmıştır, öyle demiştir." Bunlarda...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – "Saptırdınız" dedi, sataşma efendim. Hayır, açıkça... Bizim...

BAŞKAN – Bakın müsaade ediniz Sayın Beştaş.

Yani "Bu meseleyi çarpıtıyorsunuz, bu böyle değildir"i biz eğer sataşma, hakaret kabul edersek biz burada mümkün değil bu görüşmeleri yapamayız.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Hayır, Sayın Başkan, halka doğru bilgi vermek gibi bir sorumluluğumuz var, biz hiçbir rakamı çarpıtmadık.

BAŞKAN - Rica ediyorum. Yerinizden söz vereceğim ama bu sataşma değil.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, lütfen...

BAŞKAN – Bakın, Sayın Beştaş...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ama bir dakikada bitiremem.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, buyurunuz lütfen.

34.- Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın, Bitlis Milletvekili Cemal Taşar'ın HDP grup önerisi üzerindeki konuşması sırasında kullandığı bazı ifadelerle ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, biz hiçbir şeyi çarpıtmıyoruz, gerçekleri ifade ediyoruz. Bugün kebab da terörist ilan edildi; bize ne anlatıyorlar, bilmiyorum gerçekten.

Yani Cumhurbaşkanının konuşması astenen şöyle: "Parklarda yatanların öğrencilikle ne alakası var? Bunlar Gezi'de olduğu gibi dışardan gelip buralarda terör estiren teröristler." Anadolu Ajansının haberini ben hatibe okuyorum, diyor ki: "Yükseköğretimdeki öğrenci sayısı 8 milyonu buldu." Ayrıntıları var, zaman olmadığı için açmıyorum. Şimdi, öğrenci olmayanlar dayanışmaya gidemez mi, böyle bir mantık olabilir mi? Başörtüsü eylemlerine başörtülü olmayanlar gitmiyor muydu? Ben gittim mesela; başörtüsü olmayan milyonlarca kadın olarak biz gittik, bu eylemleri destekledik. Tabii ki barınamayan öğrencilere destek ve dayanışma etkinlikleri de olacaktır. Şimdi, bir vekil ya da bir siyasetçi gittiğinde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – ... "Sen öğrenci değilsin, buraya gidemezsin." denilemez.

Şimdi, bir de şunu söyleyeyim: Yani biliyorsunuz -bütün dünya konuşuyor- Pandora belgelerinde sadece Rönesans Holdingin kaçırıldığı vergi 210 milyon dolar, ortalama rakamlarla bu para 1 milyar 900 milyon TL. Bu parayla 100 yataklı 100 adet yurt yapılırdı; 10 bin öğrenci sokakta değil, yurtta kalırdı.

Diğeri: Kızılayın toplanan bağışlarla yaptırdığı yurt AKP'li belediye hizmet binası oldu. Bu soruya yanıt bekliyoruz: Toplanan bağışlarla yapılan yurt neden sizin hizmet binanız oldu? Bu soruya gerçekten şimdi, hemen cevap istiyorum.

"Halka yalan söylüyorsunuz." dedi bize. Halka yalan söyleyen biz değiliz; biz halka hakikati anlatmak için burada çırpınıyoruz ama onlar halka mütemadiyen yalan söylüyorlar. Biz de bu yalanları düzeltiyoruz, kendi ajanslarına baksınlar.

BAŞKAN – Evet, Sayın Akbaşıoğlu, buyurun.

35.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun, Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanımızın öğrencilere “terörist” dediğine ilişkin iddialarda bulunuldu çeşitli konuşmacılar tarafından. Bu, zinhar yalandır ve iftiradır. Bunu iddia eden iddiasını ispatla mükelleftir; bunu ispatlamazsa müfteridir, yalancıdır.

Sayın Cumhurbaşkanımız, biraz evvel Sayın Beştaş da ifade etti, “Bunlar öğrenci değil.” diyor. Öğrenci olmayan, provokatör olup terör örgütlerine üyeliği ortada olan insanlar var orada, teröristler var; onlara “terörist” diyor, öğrencileri provoke etmeye çalışan teröristlere diyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Niye toplamıyorsunuz, teröristse niye toplamıyorsunuz?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bu, net ve açıktır, kimse teröristlerin yanında yer almamalıdır, provokatörlük yapmamalıdır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, Türkiye'deki barınma sorununun nedenlerinin araştırılması amacıyla 5/10/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, diğer önergelerin önüne alınarak ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 5 Ekim 2021 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

3.- CHP Grubunun, İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel ve arkadaşları tarafından, üniversitelerdeki yurt sorununun araştırılması ve gerekli çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla 5/10/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, diğer önergelerin önüne alınarak ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 5 Ekim 2021 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

5/10/2021

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 05/10/2021 Salı günü (bugün) toplanamadığından, Grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Özgür Özel

Manisa

Grup Başkan Vekili

Öneri:

İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel ve arkadaşları tarafından, üniversitelerdeki yurt sorununun araştırılması ve gerekli çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla 05/10/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (2824 sıra no.lu) diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 05/10/2021 Salı günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Onursal Adıgüzel. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ONURSAL ADIGÜZEL (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; üniversitelerdeki yurt sorununun araştırılması üzerine söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bir buçuk yıl aradan sonra üniversiteler yüz yüze eğitime başlıyor. Türkiye'de binlerce öğrenci ağır bir barınma kriziyle baş başa bırakılmış durumda. Artan kira fiyatları, devlet yurtlarının kapasitesindeki yetersizlikler, özellikle özel yurtların fiyatlarındaki artış öğrencileri en temel hakları olan barınma hakkından dolayısıyla da eğitim hakkından mahrum bırakıyor. Şimdi iktidar sözcüleri buraya çıkacak, pembe tablolar çizecek. Ben size resmî rakamlardan bahsedeceğim. Örgün eğitimdeki öğrencilerin beşte 1'i bugün yurt bulamıyor. Şimdi buraya çıkıp diyeceksiniz ki: “El insaf! Biz geldiğimizde 190 yurt vardı, şimdi 773 oldu. Biz geldiğimizde öğrenim kredisi 45 liraydı, elinize gözünüze dursun, şimdi 650 lira.” (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, 2004 yılında üniversite öğrencisiydim, 90 lira öğrenim kredisi alıyordum, 3 çeyrek altın ediyordu. Şimdi yolda bir öğrenci görürseniz 200 lira daha verin, gitsin 1 çeyrek altın alabilsin, 650 lirayla 1 çeyrek altın alamıyor. İstanbul'a, Ankara'ya, İzmir'e, Adana'ya bakmadan, talebin yoğunluğunu incelemeden “Yeterli sayıda yurt yaptık.” dersiniz yanılırsınız. Binalar da yeterli değil, ne yazık ki yataklar da yeterli değil.

Bakın, SODEV bir araştırma yapmış, İstanbul'da 32 öğrenciye 1 yatak düşüyor. İstanbul'da bugün yurt sayısı kaç biliyor musunuz? 21. Koca metropol İstanbul'da 21 yurt var. Ankara ve İzmir'de 11 öğrenciye 1 yurt yatağı düşüyor.

Bugün soru önergeme, başvuruma cevap geldi. Ne yazık ki ikinci yerleştirmede de 200 bin öğrencinin talebine karşılık verememiş, yaklaşık 200 bin öğrenci açıkta kalmış.

Değerli milletvekilleri, tabii ki her ile bir yurt yaptınız, bununla da övünüyorsunuz ama her ile bir üniversite yaparken yanına bir yurt yapmayı da düşünemediniz mi? Bence düşündünüz. Devletimizin buna gücü yetmez miydi? Elbette ki yeterdi ama siz bilerek, isteyerek Türkiye'deki binlerce genci cemaatlerin, tarikatların kucağına ittiniz. Bugün eğer Türkiye'de cemaat ve tarikatların yurt sayısı devlet yurdundan fazlaysa bunun sorumlusu on dokuz yıllık Adalet ve Kalkınma Partisi iktidardır. (CHP sıralarından alkışlar)

Tabii, sadece yurt bulmakla bitmiyor değerli arkadaşlar, bir de yurtlardaki mevcut duruma bakmak lazım. Adalet ve Kalkınma Partisinin PR ajansı çalışıyor, reklamlar çekiliyor, televizyonlarda yayınlanıyor. Bakan her kürsüye çıktığında diyor ki: “Mükemmel yurtlarımız var.” Herhâlde Sayın Bakan son birkaç yıldır hiçbir yurda uğramamış.

Değerli arkadaşlar, bakın, bu, sosyal medyadaki en popüler yurtlardan biri: Zonguldak Öğrenci Yurdu. Altaki de ne biliyor musunuz? İsveç'te bir hapisane. Hani Sayın Cumhurbaşkanı diyordu ya “1 kişilik, 2 kişilik, 3 kişilik...” Vallahi ben burada 1 kişilik, 2 kişilik, 3 kişilik değil; aynen benim on altı yıl önce kaldığım gibi -biraz daha büyüktü bizim oda- ranzalı, 4 kişilik, daracık bir oda görüyorum ve bir adım yol alamadığınızı da buradan tekrar bütün herkesle paylaşıyorum. Tabii ki sadece yurt odalarında üçüncü yatağın yanına dördüncü yatağı atarak yurt sorununu çözdüğünüzü düşünüyorsanız, büyük televizyon kanallarında reklamlar göstererek yurt sorununu çözdüğünüzü sanıyorsanız yanılıyorsunuz.

Bir de hijyen meselesi var, temizlik meselesi var. Öğrencilere reva gördüğünüz yastıklar, çarşaf, yataklar ne yazık ki kir içinde değerli arkadaşlar. Diyeceksiniz ki “Onursal, hijyenin sağlanmadığı bir ortamda internetten mi bahsedeceksin?” Evet bahsedeceğim. Bugün yurtlarda öğrencilerin internetine 16 gigabayt kota sınırı koydunuz. Lafa geldi mi diyorsunuz ki “Bilişim çağı”

lafa geldi mi diyorsunuz ki “Yapay zekâ stratejisi.” lafa geldi mi diyorsunuz ki “Uzay programı hazırlıyoruz.” ama işe geldi mi... Size yetiyor mu 16 gigabayt internet de öğrenciye yetsin? Öğrenci 16 gigabayt internetle uzaktan eğitime mi katılsın, sosyal medyaya mı girsın, araştırma mı yapsın, film mi izlesin?

Değerli arkadaşlar, dün Muğla'dan bir öğrenci kardeşimiz yemekhane fotoğraflarını gönderdi. Bakın, 20 yaşındaki öğrencilerin kahvaltısı. Yemekhanedeki sıralardan bahsetmiyorum. Aynı zamanda yemekhanedeki sıraların yanında öğrencinin geçen yıllardaki porsiyonunun küçültüldüğünden bahsediliyor. Her fırsatta “İtibardan tasarruf olmaz.” diyenler, her fırsatta çıkıp “Mangoyu kurutarak tasarruf edeceksiniz.” öğüdü verenler öğrencinin iki lokmasına göz dikmişler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Doğru bilgi vermiyorsunuz, kürsüden insanları yanıltıyorsunuz.

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ONURSAL ADIGÜZEL (Devamla) – Değerli arkadaşlar, devri iktidarınızda, on dokuz yıllık Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarında tablo ne biliyor musunuz? (AK PARTİ sıralarından gürültüler) Tablo şu: Üniversiteyi kazanan öğrenci sokakta, yurt yok, üniversiteyi bitiren öğrenci de sokakta, aynı bankta oturuyorlar.

Değerli arkadaşlar, eskiden anne baba derdi ki “Ceketimi satarım, oğlumu, kızımı okuturum.” Ceket bırakmadınız ki satsınlar, ceket de yok insanların.

Şimdi bu önergeye “hayır” vereceksiniz biliyorum ama ben buradan genç kardeşlerime söz veriyorum, Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında hiçbir anne baba çocuğunun geleceğinden endişe duymayacak; ne yer, nasıl okur, nerede kalır diye düşünmeyecek, öğrencilerin tek ödevi okuyup, derslerine çalışıp bu ülkeye yararlı evlatlar olmak olacak.

Hepinize teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Bursları engellensin diye AYM'ye başvuran CHP mi bunları söylüyor?

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına Sayın Yasin Öztürk, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; üniversite öğrencilerinin yurt sorununa ilişkin grup önerisi üzerine İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

(Gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, hatip kürsüde, rica ediyorum, lütfen...

YASİN ÖZTÜRK (Devamla) – Bu vesileyle Gazi Meclisimizin yeni yasama yılının tüm milletimize hayırlı olmasını diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle dile getirmek isterim ki üniversite öğrencilerimizin yurt sorunu öngörülebilir ve çözümlenebilir bir konu olduğu hâlde bu sorun her sene artarak devam ediyor; nedeni belli, plansızlık. Son yıllarda kamu, vakıf ve özel üniversite sayısında artış yaşanmış ancak yükseköğrenim gören öğrencilerin barınacağı yurt sayısında aynı oranda artış sağlanamadığı için barınma sorunu öğrenci ve aileler için bir kâbus hâlini almıştır. İlleri geçtik, neredeyse ilçelerde bile üniversite, fakülte, meslek yüksekokulu açmakla övünülmüş ama bu öğrenciler nerede kalacak, nasıl barınacak, bu düşünülmemiştir. Hele pandemi döneminde bu plansızlığın yarattığı sıkıntı ikiye katlanmıştır. Geçen sene üniversiteye yerleşen ancak uzaktan eğitim nedeniyle yurtlarda kalmayan öğrenci sayısına bu sene yurtlarda kalmak üzere başvuran öğrenciler eklenmiştir. Evet, yükseköğrenim yapmak her öğrencinin hakkı ancak bugünkü şartlarda ne yazık ki yıllarca dirsek çürütmüş, ÖSYM'nin yaptığı sınavda başarılı olabilmek için maddi manevi fedakârlık yaparak bir üniversiteye yerleşmiş öğrencilerimizin eğitim hakkı daha fakülte yüzü göremeden sona eriyor. Neden? Çünkü ailesinin bulunduğu şehirden başka bir şehre eğitim amacıyla zorunlu göç eden, Gençlik ve Spor Bakanlığı veya kayıtlı olduğu üniversitelerin yurtlarında barınma imkânı bulamayan öğrenciler bu sorunu özel yurt, apart veya ev kiralama yöntemiyle çözmek zorunda kalmaktadırlar.

Ülkemizde son dönemde uluslararası göç ve özellikle pandemi sürecinde ev kiralari fahiş şekilde artmıştır. Bu artış, özel yurt ve apart fiyatlarının da makul seviyesinin üstünde seyretmektedir. Ailesinden destek alarak öğrenimine devam etmek zorunda kalan bir öğrenci için bu dönemde ev kiralamak, özel yurt ve apartta kalmak neredeyse imkânsız hâle gelmiştir. Ülkemizdeki ekonomik sıkıntının her bir kesimi derinden etkilediği, öğrenci ailelerinin kendi geçimlerini sağlamak zorunda ve eğitimini aksatmakta, bu da derslerini olumsuz etkilemekte ya da aileleriyle birlikte çok ciddi maddi problemler yaşamaktadırlar.

Öğrenci ve ailelerinin karşılamak zorunda kaldığı giderler barınma masraflarıyla sınırlı değildir. Barınmak için kiralık evlere veya özel yurtlara yerleşen öğrenciler beslenme, ulaşım giderleri yanında ders kitapları ve materyalleri için de harcama yapmak zorundadırlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YASİN ÖZTÜRK (Devamla) – Sayın Başkanım, tamamlıyorum.

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

YASİN ÖZTÜRK (Devamla) - Geleceğe yönelik meslek edinme, eğitim ve öğrenim çabasıyla hayata atılan bu öğrenciler için yükseköğrenim bu zorlu koşullar karşısında yaşam savaşına dönüşmüş durumdadır. Bu zorlu savaş karşısında çaresiz kalan öğrencilerin geçmiş dönemlerde karşılaştığı problemler ortadadır. Devletin en zorunlu olan barınma ve beslenme ihtiyacı karşısında öğrencisine destek olamaması bu boşluğun malum gruplarca doldurulmasına neden olmuştur.

Öğrencilerimiz, gençlerimiz devletin güvencesi altında olmak zorundadır. İYİ Parti olarak biz diyoruz ki: Kalıcı ve nihai çözüm olarak her üniversitenin kendi bütçesinden, döner sermayesinden kampüsü içinde kendi öğrenci kapasitesinin en az üçte 1'i kadar yurt yapması YÖK tarafından zorunlu hâle getirilmelidir. Yeni bölüm açma sevdası, yarışı yerine öğrencilerimizin barınma imkânı sağlanmalıdır diyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Mahmut Toğrul, Gaziantep Milletvekili. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de yeni yasama yılının ilk konuşmasında, yeni yasama yılının gerçekten yurttaşlarımızın ihtiyacının karşılandığı bir dönem olmasını diliyorum. Bu vesileyle Genel Kurulu, Genel Kurulun sevgili emekçilerini ve ekranları başında bizleri izleyen sevgili yurttaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, Anayasa'mızın 42'nci maddesi “Kimse eğitim, öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.” der; 57'nci maddesi “Devlet vatandaşının barınma ihtiyacını çözmekle yükümlüdür.” der. Şimdi, bunları göz önüne aldığımızda Türkiye'de Anayasa'nın bu iki açık hükmü ihlal ediyor.

Bakın, Türkiye'de yükseköğretimde -biraz önce itiraz ettiler ama- resmî rakamlarla 3 milyon 800 bin öğrenci var. Yine, Bakanın açıkladığı yatak sayısı 719 bin yani her 5 öğrenciden 1'ine ancak yatak var.

Bakın, öğrenci gidiyor, devlet yurdunda yer yok. Özel yurtların fiyatlarını hiç sordunuz mu bu ara sevgili iktidar partisi milletvekilleri? 35 bin-40 bin civarında yıllık; bunu nasıl ödeyecek? Bu ülkede asgari ücretin 2.825 lira olduğunu hatırlatırım. Bir tek göz odanın kirasının bile 2 bin TL'den başladığı gerçeği orta yerde dururken... Kiralar almış başını gidiyor. Bakın, bir ülkenin

geleceği, gençliğine yaptığı yatırım ve gençlerinin geleceğe dair kurduğu hayalle ölçülür. Bu ülkenin gençlerinin yüzde 70'i bu ülkede yaşamaktan umudunu kesmiş ve yurt dışına gitmek istiyorsa düşünün. Ve bu ülkenin üniversiteyi şu veya bu şekilde bitirenlerinin yüzde 40'ının işsiz kaldığını hatırlatırım, bugün üniversite mezunlarında işsizlik yüzde 40. Öğretmen olur, atanmaz; mühendis olur, iş bulamaz. Peki, bu gençler ne yapıyor? Bu gençler hayallerini yurt dışında kuruyor.

Değerli arkadaşlar, istediğiniz kadar inkâr edin, gerçek bu. Bugün gençlerimiz yurt, barınma hakkı talep ediyor. Ya, hak talebinin bu ülkede kriminalize edildiği... Herhâlde "Demokratik, sosyal, hukuk devletiyiz." diyen ve bunları kriminalize eden tek yeryüzü devleti biziz. Öğrenci hak talep eder "terörist", öğrenci rektörünün seçimine katılmak ister "terörist", öğrenci...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TOĞRUL (Devamla) – Sayın Başkan, tamamlıyorum.

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MAHMUT TOĞRUL (Devamla) – Bakın, üniversitede öğretim üyesi dahi olma koşullarını taşımayan birisi Boğaziçi rektör olur -öğretim üyesi dahi olamaz bırakın rektörü çünkü öğretim üyesi olmanın koşulları var- olamayacak birisini rektör atarsınız, öğrenci itiraz eder "terörist." Bunu kim söylüyor? Bakın, hukuku uygulamakla yükümlü olan Bakan açıklıyor: "Şu kadarı şu örgütün, şu kadarı şu örgütün." Ya, hangi mahkeme kararından aldınız bunu? Bakın, biraz önce Özgür Özel söyledi, 540 öğrenciyi "terörist" diye mahkemenin karşısına çıkardınız, bir tanesi ondan yargılanmadı.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bunlar bizim öğrencilerimiz, gençlerimiz. Bu ülkede hayal kursunlar, bunun için çaba gösterin. İşte, bunun gereğini yirmi yıldır yapmadığınız için yolun sonuna geldiniz. Güle güle diyorum size. (HDP sıralarından alkışlar)

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Sana da güle güle(!)

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Ben yerime güle güle gideceğim.

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sinop Milletvekili Sayın Nazım Maviş.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA NAZIM MAVİŞ (Sinop) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, memleketlerinden çıkıp gurbete gelen ve yurt ihtiyacı olan her bir öğrencimizi bizden sıcak yuva isteyen bir evladımız olarak görüyoruz. Temel hedefimiz her bir evladımızın ihtiyaç ve talebini karşılayabilmektir. Bu nedenle, bugüne kadar anne ve babaların çocuklarını gönül rahatlığıyla bırakabilecekleri yurtlar inşa ettik. Yurt talebine yanıt verilemeyen bir tek öğrencimiz kalmayınca kadar da çalışmaya devam edeceğiz. Biz geçmiş hükümetlerin yaptığı gibi öğrencilerin balık istifi misali tıktırıldığı yurtlar inşa ederek bu konuyu çok daha kaba bir yaklaşımla çözebilirdik. Elbette ki böyle yapmadık. Bugün evlatlarımızı modern, sosyal donatı imkânlarının yer aldığı, otel konforunda yurtlarda misafir ediyoruz.

Sayın Onursal Adıgüzel, gel de seni Sinop'taki yurtlara götürüyem de hangi konforda öğrencilerimiz yurtlarda barınıyor muş gör. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

Evet, bir kere daha buradan gururla söylüyoruz. Aynen öyle söyleyeceğiz Sayın Onursal Adıgüzel. Beceriksiz iktidarlardan devraldığımız Türkiye'yi biz imar ettik, biz inşa ettik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – MHP'ye söylüyorsun, MHP'ye. Biz yoktuk iktidarda, MHP vardı. Biz yoktuk iktidarda, MHP vardı.

NAZIM MAVİŞ (Devamla) – Yurt sayımızı 190'dan 778'e çıkardık. Yatak kapasitemizi 182.258'den 729.931'e çıkardık. Onun için bir kere daha gururla söylüyoruz, hiç de gocunmadan. Başvuran öğrencilerimizin yaklaşık yüzde 90'ına yakınını da yurtlarımıza yerleştiriyoruz. Şu anda yeni yapılacak yurtlarımızla beraber 110 bin ilave yatak kapasitesiyle neredeyse yurtlarımızda barındırdığımız öğrencilerin sayısı 1 milyonu bulacak.

Avrupa'daki bazı ülkelere size rakamlar vereyim: İspanya 91 bin, Almanya 291 bin, Fransa 365 bin, İngiltere 550 bin, Hollanda 113 bin kamu, özel ve üniversite yurtlarında öğrenci barındırıyor.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – O ülkelere parkta yatan kaç öğrenci var, onu söyle, onu. Parkta yatan var mı o ülkelere?

NAZIM MAVİŞ (Devamla) – Türkiye'deyse sadece 729 bin öğrenci kamu yurtlarında ama özel ve üniversite yurtlarıyla beraber 1 milyon öğrenci barındırıyoruz. (CHP sıralarından gürültüler)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İspanya'da parkta kaç öğrenci yatıyor?

BAŞKAN – Arkadaşlar, rica ediyorum, lütfen...

NAZIM MAVİŞ (Devamla) – Ancak bu büyük başarıya rağmen, elbette ki geline seviyenin daha da üstüne çıkmayı, talep eden tüm öğrencilerimize barınma fırsatı sunmayı elbette ki hepimiz hedefliyoruz.

Şimdi, biz bütün bunları yaparken burada öyle tablolarla karşı karşıya kalıyoruz ki: Bir, matematik hatası yapıyor. Neymiş efendim? Barınma kapasitesi açısından toplam öğrencinin içerisindeki oran buymuş. Arkadaşlar, biraz önce milletvekilimin söylediği, bir kere, 4 milyon öğrenci sadece örgün eğitimde var; bunların kendi evinde kalanı, kendi ilinde kalanı, başka tercihte bulunanı... Bakın, 625 bin öğrenci KYK'ye başvurmuş ve başvuran bu öğrencilerin yaklaşık yüzde 90'ını yerleştiriyoruz. Şimdi, bütün bunları biz yaparken peki siz ne yaptınız? Onu da söyleyeyim, sadece birkaçını söyleyeceğim, dikkatle dinleyin muhalefetteki arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Vallahi biraz önceki hatip yüzde 70 dedi, bu şimdi yüzde 90'a çıkardı.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Fark etmez, yüzde 10'u insan değil mi, sokakta mı yatsın? Az mı yani?

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

NAZIM MAVİŞ (Devamla) – Evet, biz bütün bunları yaparken siz Eskişehir'de Belediye Başkanınız eliyle Yunus Emre Yurdu'nun yapımını durdurdunuz. Biraz önce Muğla'dan bahsetti arkadaşım, gitsin görsün, Muğla'da Belediye Başkanınız 4 bin kapasiteli yurdun iki yıldır foseptiğini bağlamıyor.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Bravo!

NAZIM MAVİŞ (Devamla) – Beşiktaş'ta Abdi İpekçi Yurdu'nun yapımını Belediye Başkanınız engelledi. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) ODTÜ yurduna Çankaya Belediyeniz mühür vurdu. İstanbul'da Büyükşehir Belediyesi olarak bizim temelini attığımız, inşaatına başladığımız Küçükçekmece ve Bağcılar'daki yurtları iki buçuk yıldır çürümeye terk ettiniz.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Gecekondu gibi yapıyorsunuz.

NAZIM MAVİŞ (Devamla) – Hani Genel Başkanınız "Yurt sorununu bir yılda çözeceğim." diyordu ya, dönsün de İstanbul Belediyesine baksın, Muğla Belediyesine baksın, Eskişehir Belediyesine baksın. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

Buradan yalanla, iftiralarla AK PARTİ'yi karalayamazsınız. İşiniz gücünüz yalan, işiniz gücünüz iftira! Merak etmeyin, biz yapacağız hem de size rağmen yapacağız ve inşallah bu ülkenin bütün sorunlarını çözmeye devam edeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Ne zaman, ne zaman? Yirmi yıldan sonra mı?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, öncelikle şunu ifade edeyim: “AK PARTİ olarak beceriksiz iktidarlardan devraldık.” dedi. Devraldıkları iktidar 3 bileşenlidir.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Oradan bir şey çıkmaz Özgür Bey!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – O bileşenlerden bir tanesi Mecliste vardır, Milliyetçi Hareket Partisidir. Bu cevabı Milliyetçi Hareket Partisine bırakıyorum ancak bize defalarca “Yalancısınız, beceriksizsiniz...”

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Oradan bir şey çıkmaz Özgür Bey, orayı geç.

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade edin lütfen.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Başkanım, oradan bir şey çıkmıyor ama ya!

BAŞKAN – Hasan Bey...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Nasıl çıkmıyor? MHP cevap vermiyor diye çıkmıyor. Bu lafı ediyor musunuz? Ediyorsunuz.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Verdim, verdim de geçen sen tıkaandın!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, o cevabı MHP'ye bırakıyorum, hazmediyorsa cevap vermez, hazmetmiyorsa cevap verir. (CHP sıralarından alkışlar) Ama sen Cumhuriyet Halk Partisine...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Nereden baktığına bağlı, bir şey çıkmaz oradan.

BAŞKAN – Arkadaşlar, rica ediyorum lütfen...

Sayın Özel, rica ediyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kürsüden cevap hakkı istiyoruz. “Yalancısınız.” dedi.

BAŞKAN – Dedi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Cevap hakkı istiyoruz efendim, Onursal Adıgüzel kullanacak.

BAŞKAN – Sayın Adıgüzel, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

NAZIM MAVİŞ (Sinop) – Yalancılar sizi, yalan söylüyorlar!

BAŞKAN – Ya, arkadaşım “yalancısın” demeden de yalancı olduğunu söyleyebilirsin yani.

NAZIM MAVİŞ (Sinop) – Başkanım, onlar her türlü hakareti ediyorlar. Mecliste bir üslup tartışması yapacaksa önce muhalefet yapsın.

BAŞKAN – Buyurun Adıgüzel.

VII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

2.- İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel'in, Sinop Milletvekili Nazım Maviş'in CHP Grup önerisi üzerindeki konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

ONURSAL ADIGÜZEL (İstanbul) – Biraz önce Adalet ve Kalkınma Partisi sözcüsünü dinlerken gerçekten bir çöküşün resmini gördük, bir çöküşün resmi var burada. Biz çok net bir şekilde rakamlarla... Zaten kendi arkadaşları da söylüyor, evet, örgün öğretimde 3 milyon 855 bin öğrenci var, burada hiçbir sorun yok, bunun beşte 1'ine yurt bulunabiliyor, bunlar zaten Millî Eğitimin sayfasına girdiğinizde Örgün Eğitim Raporu'nda var, Google'da birazcık baksanız görürsünüz.

Asıl bizim geldiğimiz nokta bu planlamanın yanlış yapılmasında yani sizin aslında ülkeyi yönetememenizde. Siz her ile bir üniversite açmaya çalışıyorsunuz. Açıyorsunuz, yanına bir yurt? “Yurdu yapmadık.” Tamam, biliyoruz, sizin aklınızı biliyoruz; 15 Temmuzda ne yazık ki bizim başımıza da burada bombalar yağdı sizin yüzünüzden, aklınız bu. (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Eğitimde fırsat eşitliğini üniversitede savunmuyor musunuz? Olur mu öyle şey ya!

BAŞKAN – Arkadaşlar, rica ediyorum...

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – FETÖ'nün yüzenden atıldı o bombalar. Önce “FETÖ” diyeceksin, önce “FETÖ” diyeceksin sen, bombaları atan FETÖ'ydü.

ONURSAL ADIGÜZEL (Devamla) – Aklınız kol kola girdiklerinizle bu ülkenin gençlerini bu hâle getirmektir ama Türkiye artık her şeyin farkında.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Eğitimde fırsat eşitliğine karşı mısın Sayın Hatip?

ONURSAL ADIGÜZEL (Devamla) – İstanbul'a getiriyorlar lafı. İstanbul'u yirmi beş yıldır yönettiniz, bir tane belediye yurdu var mıydı? Yok. Şimdi 600 kişilik yurt yapıldı, 5 bin kişiye çıkarılıyor kapasite. Niye siz götürüp FETÖ'nün vakıflarına verdiniz İstanbul'daki yurtları? Söyleyin siz bana, niye verdiniz? (CHP sıralarından “Bravo!” sesleri, alkışlar)

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Abdi İpekçi'nin ruhsatını vermediniz iki sene ya! Maçka'daki Abdi İpekçi Yurdu'nun ruhsatını vermediniz!

ONURSAL ADIGÜZEL (Devamla) – İstanbul Belediyesi de –size daha net söyleyeyim- bizim Balçova Belediyesi de bizim Mersin'deki Yenişehir Belediyesi de öğrenciyi yalnız bırakmıyor.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – İki senedir Beşiktaş Belediyesi ruhsatını vermedi Abdi İpekçi Yurdu'nun, ruhsatını vermedi!

ONURSAL ADIGÜZEL (Devamla) – Gelin, gelin gidelim, 500 öğrenciyi bilgisayar verdi Balçova Belediyemiz; 70 bin nüfusu var, üniversiteye giden 500 öğrenci. Nerede Adalet ve Kalkınma Partisi?

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Abdi İpekçi Yurdu'nun ruhsatını verin!

ONURSAL ADIGÜZEL (Devamla) – Niye öğrencilere bilgisayar vermiyor? Niye tablet veremiyor? Niye yurt bulamıyor? Çünkü ülkeyi yönetemiyor. Hepiniz aklınızı bir kişiye teslim etmişsiniz, bildiğiniz yanıldığınıza yetmiyor.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Abdi İpekçi Yurdu'nun ruhsatını verin! İki sene geciktirdiniz, iki sene! Beşiktaş Belediyesi Abdi İpekçi Yurdu'nu iki sene geciktirdi, iki sene, iki sene!

ONURSAL ADIGÜZEL (Devamla) – Son olarak da bir örnek var, göstereyim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ONURSAL ADIGÜZEL (Devamla) – Bakın, şunu net görüyoruz, şunu net görüyoruz...

BAŞKAN – Sayın Adıgüzel, teşekkür ediyorum.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Maçka'daki Abdi İpekçi Yurdu'nu iki sene geciktirdi.

ONURSAL ADIGÜZEL (Devamla) – Sayıyı bir türlü bir yere getirememişsiniz.

BAŞKAN – Sayın Adıgüzel, süreniz doldu.

ONURSAL ADIGÜZEL (Devamla) – Bunlar özel yurtlar, bunlar da vakıf yurtları. (CHP sıralarından alkışlar)

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Bülbül, buyurun...

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Beşiktaş Belediyesi Abdi İpekçi Yurdu'nu iki sene...

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade edin.

ONURSAL ADIGÜZEL (İstanbul) – Sen Bakandın, yapsaydın!

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Yaptık işte! Yapmadık mı?

Ruhsat vermedi, ruhsat vermedi!

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade eder misiniz, bakın, Sayın Grup Başkan Vekili ayakta bekliyor.

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN – Sayın Bülbul, buyurun.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Özgür Özel'in ifadeleri üzerine kürsüden söz almak istiyorum, şu anlamda: O "Beceriksiz." ifadesiyle Milliyetçi Hareket Partisini bir araya kendisi getirerek sataşmıştır. Ben kürsüden konuşayım.

BAŞKAN – Sataştı.

Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben demedim MHP'ye "Beceriksiz.", hatip dedi.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Siz birleştirdiniz.

BAŞKAN – Siz söylediniz efendim, söylediniz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – "Beceriksiz yönetimlerden Türkiye'yi devraldık." dedi.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Onursal Adıgüzel'e söyledi onu, Onursal Adıgüzel'e!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – "Beceriksiz yönetimlerden Türkiye'yi devraldık." dedi.

3.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbul'ün, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yerinden sarf ettiği bazı ifadelerinde Milliyetçi Hareket Partisine sataşması nedeniyle konuşması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Özgür Özel, oradan ekmek çıkmaz sana, onu söyleyeyim. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Cumhur İttifakı çok sınamalardan geçti, hâlâ uğraşıyorsunuz, bütün dünya uğraşıyor; Allah'ın izniyle o çatlağı vermeyeceğiz. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar) Türkiye'nin millî birliği ve bütünlüğüyle ilgili olarak bu yürüdüğü yolda, Allah'ın izniyle, Cumhur İttifakı muvaffak olacak ve hedefine varacaktır. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Geçen ben aradım sizi, Engin ağabey buradaydı, ertesi gün geldiniz, şimdi "Levent Bülbul nerede?" dediniz ama orada bir şey söylemişim de onu tekrar etmek gerekiyor herhâlde. Bakın, dönemlerle alakalı bu ifadelere karşı eğer bir sorumluluk söz konusu olacaksa cumhuriyetin kurucu partisi olarak Cumhuriyet Halk Partisine burada çok söz düşüyor ama ne yazık ki özellikle sizlerden de bu konuda bir şey duyamıyoruz. Nerede duyamıyoruz? Şurada: Bakın, HDP her defasında çıkıyor, özellikle Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün Türkiye'yi yönettiği, rahmetli İnönü'nün Türkiye'yi yönettiği dönemlerle alakalı olarak çıkan isyan faaliyetlerini, Koçgiri isyanını, Şeyh Sait isyanını, Dersim isyanını bir soykırım olarak, bir yok etme faaliyeti olarak ifade ederken, ortak geçmişimize, Mustafa Kemal Atatürk'e âdeta "katil" yaftası yapıştırırken kalkıp bunlarla alakalı olarak tek kelam etmediğiniz bir ortamda çıkın önce Dersim'i anlatın, çıkın önce Şeyh Sait isyanını anlatın, çıkın önce Koçgiri isyanını HDP'ye anlatın, aranızda bir anlaşmaya bakın bakalım. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

RAFET ZEYBEK (Antalya) – 2016'da söylediklerinizi de şey yapın. 2016'da ne diyordun? Ne diyordunuz 2015'te?

BAŞKAN – Arkadaşlar, demokrasi tahammül rejimidir, rica ediyorum...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım, biraz evvel Onursal Adıgüzel konuşmasında bütün grubumuza ve AK PARTİ'ye ithafen "FETÖ'yle kol kola gezdiniz..."

BAŞKAN – Buyurunuz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) — Teşekkür ederim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) — Kol kola değil, kucak kucağa gezdiniz, kol kola ne ki!

4.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine ve AK PARTİ Grubuna sataşması nedeniyle konuşması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şunu çok açık ve seçik bir şekilde ifade edeyim. FETÖ'nün hamisine bakmak istiyorsanız önce CHP Genel Sekreteri Kasım Gülek'le olan ilişkisine bakmanız lazım. (CHP sıralarından gürültüler) 1960'lı yıllarda CHP'ye yapılan yardım makbuzuna bakmanız lazım. FETÖ şu anda CHP'nin üst aklı, üst aklı. CHP şu anda FETÖ tarafından yönetiliyor. (CHP sıralarından gürültüler) Siz kanun hükmünde kararnameyle devlete, millete meydan okuyan FETÖ'yü affedeceğinizi ifade ediyorsunuz, Genel Başkanınız bunu ifade ediyor açık ve seçik olarak.

Sonuç itibarıyla, biraz evvel bizim milletvekilimiz size ithafen sizin zihniyetinizin, beceriksiz zihniyetinizin Türkiye'yi ne hâle getirdiğiyle ilgili bir yaklaşım içerisinde bulundu; buna dair sözleri çarpıtmayın. (CHP sıralarından gürültüler)

Sonuç itibarıyla, değerli arkadaşlar, hakikaten Türkiye'de geleceğimizin teminatı olan gençlerimizin her noktada önünü açıyoruz; üniversite de yapıyoruz, yurdu da yapıyoruz ve Allah'ın izniyle o gençlerimizle beraber TEKNOFEST Havacılık, Uzay ve Teknoloji Festivali'nde destanlar yazıyoruz, destanlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) - Allah'a çok şükür, toplu iğne yapamayan Türkiye imajını geleceğimizin ümidi olan gençlerimizle beraber İHA, SİHA ve TİHA projelerinde genç beyinler olarak ülkeye katkı verir hâle getiren iktidar AK PARTİ iktidardır, AK PARTİ; bunu iyi belleyin. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Gürültüler)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, biraz sükûnet lütfen.

Bakın, Grup Başkan Vekili Sayın Özel ayakta, bir şey söylemek istiyor, duyamıyorum.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Hakikati duymamak için bağırdınız. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade eder misiniz lütfen.

Buyurun Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, ağır sataşmalar var.

BAŞKAN – Ne dediler?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Cumhuriyet Halk Partisinin bir terör örgütü tarafından yönetildiğini iddia ettiler.

BAŞKAN – Ha, FETÖ'nün yönettiğini söyledi.

Buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bize suçlamaya ithafen biz size cevap verdik. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Daha doğrusu “Cumhuriyet Halk Partisinin üst aklı FETÖ.” dedi yani tam cümle budur. Buyurun.

5.- Manisa Milletvekili Özgür Özel’in, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu’nun sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Çok değerli milletvekilleri, bir kez şunu söyleyeyim: Cumhuriyet Halk Partisi olarak, Gazi Mustafa Kemal Atatürk’e, kurucu değerlere yönelik zaman zaman Mecliste ne söz söylendiyse tutanaklar altında, gerçeklerden hareketle, dilimiz döndüğünce ve en sert şekilde cevabını vermişizdir, bundan sonra da vermeye devam ederiz. (CHP sıralarından alkışlar)

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Tutanaklarda yazmıyor.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Ama FETÖ meselesine gelince, Kasım Gülek istifasından altı yıl sonra, cenazesine ilgili vasiyeti söylüyor, CHP’li değil... Bahsettiğiniz yardım mektubunun bir düzmece olduğunu Darbeleri Araştırma Komisyonu Başkanınız tarih önünde kabul etti, tutanaklarda var; o rezaletle sahip çıkıyorsanız o utancı size veririm. Bu ülke bombalanırken, bu Meclis bombalanırken o bombaları “Kandırıldık, aldatıldık.” dediğiniz, 12 Eylülde birlikte referandumda Anayasa değiştirdikleriniz uçaklara yüklediler, milleti ezen tankın -ki FETÖ terör örgütüdür- mazotunu birlikte doldurmuşunuz. Şimdi çıkıp Cumhuriyet Halk Partisine “FETÖ’yle irtibat.” ve “Tarafından yönetiliyor.” gibi bir söz söylemek düpedüz yüzüstülüktür, utanmazlıktır. (CHP sıralarından alkışlar)

Ayrıca şunu söyleyeyim: Atasözünü tekraren söylüyorum. Orada çatlak çıkar, burada çatlak çıkar. Adam yüzüne tükürür, sen “Ya Rabb’i şükür.” dersin hiçbir yerde çatlak çıkmaz.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

36.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül’ün, Manisa Milletvekili Özgür Özel’in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında kullandığı bazı ifadelerle ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Estağfurullah!

Sayın Başkan, eğer “çatlak” ifadesinden benim konuşmaya yönelik bir atıfta bulunduysa bizim yüzümüz aktır, paktır. Allah’ın izniyle Allah’tan başkasının önünde eğilmeyecek bir şahsiyete, haysiyete sahibizdir. Bunu denemeye, sınamaya kimse kalkmasın. Bu ifadeleri kendisine iade ediyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Biraz evvel Sayın Grup Başkan Vekili benim açıklamalarımla ilgili “Yüzüstülüktür.” diye...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, hayır.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Evet.

Benim açıklamalarımla ilgili “Yüzüstülüktür.” diyerek sataşmak suretiyle...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – “Eğer Cumhuriyet Halk Partisini bir terör örgütünün yönettiğini iddia ederseniz bu yüzüstülüktür, utanmazlıktır.” dedim.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sonuç itibarıyla...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ediyorsan çık! Ediyorsan çık! Ediyorsan sataşma var. Sen kimsin ya, CHP’yi terör örgütü... Allah’tan korkun ya!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Cumhuriyet Halk Partisinin Genel Başkanının... Bütün FETÖ’cü, KHK’yle görevine son verilen kimselerin görevine iade edileceği açık bir şekilde beyan edilmiştir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İftira! Allah’tan kork! (CHP sıralarından gürültüler)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Ben buna ithafen, Sayın Kılıçdaroğlu’nun kendi beyanına ithafen FETÖ’yle beraber hareket ettiklerini, FETÖ aklının kendilerini yönettiğini söyledim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hakkında yargı kararı olmayan insanları kafanıza göre mi yargılayacaksınız!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Ancak bunu da maksadını aşarak kendisi hem şahsıma hem grubumuza yönelik yüzüstülük suçlaması yapmıştır. Bu nedenle söz istiyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Vcdansızlık ya!

BAŞKAN – Evet, sizi de dinleyeyim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, açıkça şunu söyleyelim, Genel Başkanımız defalarca da söyledi, mahkemeye başvurulmuş ancak mahkeme “Kovuşturmaya gerek yok.” kararı vermiş, takipsizlik kararı vermiş. Mahkeme görülmüş beraat almış, bu insanları görevine iade etmiyorsanız biz buna “KHK mağdurları” diyoruz. Bütün KHK’lileri düşünüp de Allah’tan korkun, darbeyi planlayan, sevk ve idare eden, araçları kullanan, millete, size, bize saldıranları, KHK’yle atılanları iade edeceğimizi söylemek akıl tutulmasıdır, iftiradır, bütündür. (CHP sıralarından alkışlar)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Değerli Başkanım, biraz evvel konuşmam net ve açıktır. Bu konuşmayı, bu açıklamayı çarpıtarak bizi yüzüstülük yapmakla...

BAŞKAN – Yok, Sayın Akbaşoğlu, Sayın Özel açıklamasında bir şartlı ifade kullanmıştır ve şarta bağlamıştır.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şarta bağladım.

BAŞKAN – Yani şarta bağladığı için de burada bunu direkt sataşma olarak kabul etmeyelim ama sizin de Cumhuriyet Halk Partisine ilişkin bütün söyledikleriniz de kayda geçmiştir.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – O zaman beyana geçirmek için şunu söylemek isterim. Şunu o zaman kayda geçirmek için ifade edelim. O şarta bağlı sözüne ithafen şunu söylüyorum, şunu açıklıkla ifade edelim...

BAŞKAN – Şarta bağlayın siz de ki sataşma olmasın.

Buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Şarta bağlı olarak ifade ediyorum ki sonuç itibarıyla, Kasım Gülek’le ilgili söylediğim altı yıl sonraki iş değil, çok önceden bu işin temellerinin atılmasına yönelik tespit ettiğim tarihî bir husustur; bir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Altı yıl, ezbere biliyorum.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – İkinci olarak, Cumhuriyet Halk Partisiyle ilgili FETÖ’nün başından beri beraber hareket ettiğine dair tarihî vesikalar ve bilgiler mevcuttur, bunlar genel kültür olarak kamuoyundan da temin edilebilir.

Üçüncü olarak, bakın, FETÖ’nün bütün söylemlerini CHP kendisi burada dillendirmiştir.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – 15 Temmuz darbe ve işgal girişiminden sonra...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Başkanım, bu ne ya?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – ...anayasal olarak 20 Temmuzda Meclis kararıyla alınan kararlara “karşı darbe” diyen FETÖ’dür, onu burada dillendiren CHP yetkilileridir. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, kayıtlara geçti.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – 17-25 Aralıkla ilgili FETÖ’nün iddialarını dillendirenler ve FETÖ, FETÖ olduktan sonra 2014 yılında FETÖ’yü ziyaret ederek onların yanında olduğunu ifade edenler...

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, teşekkür ediyorum.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – ...CHP’nin yönetimidir. Bunu da kayda geçiriyorum.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından gürültüler)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade edin ya!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – ...ben Sayın Akbaşıoğlu gibi yapmayacağım. Kayda geçirme dediğiniz herhangi bir süreden kısa olması için tercih edilir, tutup da dört dakika kayda geçirmeyeceğim. FETÖ’yle irtibatı olan, FETÖ’ye devleti yönettiren, FETÖ’ye partisini yönettiren, FETÖ’ye alan açan kim varsa Allah cezasını versin. (CHP sıralarından alkışlar)

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

3.- CHP Grubunun, İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel ve arkadaşları tarafından, üniversitelerdeki yurt sorununun araştırılması ve gerekli çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla 5/10/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, diğer önergelerin önüne alınarak ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 5 Ekim 2021 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Evet, Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Danışma Kurulunun bir önerisi vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

B) Danışma Kurulu Önerileri

1.- Danışma Kurulunun, Genel Kurulun 7 Ekim 2021 Perşembe günü birleşiminde denetim konularının görüşülmeyle gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesine; 5 Ekim 2021 Salı günü (bugün) birleşiminde 278 sıra sayılı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu’nun gündemin “Özel Gündemde Yer Alacak İşler” kısmına alınarak görüşmelerinin bu birleşimde yapılmasına; bu görüşmelerde siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların süresinin ellişer dakika olmasına (bu süre en fazla 6 konuşmacı tarafından kullanılabilir) ve aynı birleşimde Meclis araştırması komisyonu raporunun görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesine; 7 Ekim 2021 Perşembe günü birleşiminde 264 sıra sayılı 2020 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporu hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu’nun görüşülmesine; bu görüşmelerde siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların süresinin otuzar dakika olmasına (bu süre en fazla 3 konuşmacı tarafından kullanılabilir) ve aynı birleşimde Kamu Denetçiliği Kurumu Raporu’nun görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesine ilişkin önerisi

Danışma Kurulu Önerisi

No:64

5/10/2021

Danışma Kurulunun 5/10/2021 Salı günü (bugün) yaptığı toplantıda aşağıdaki önerilerin Genel Kurulun onayına sunulması uygun görülmüştür.

Mustafa Şentop
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Muhammet Emin Akbaşıoğlu
Adalet ve Kalkınma Partisi
Grubu Başkan Vekili
Meral Danış Beştaş
Halkların Demokratik Partisi
Grubu Başkan Vekili
Dursun Müsavat Dervişoğlu
İYİ Parti
Grubu Başkan Vekili

Özgür Özel
Cumhuriyet Halk Partisi
Grubu Başkan Vekili
Muhammed Levent Bülbül
Milliyetçi Hareket Partisi
Grubu Başkan Vekili

Öneriler:

Genel Kurulun 7 Ekim 2021 Perşembe günü birleşiminde denetim konularının görüşülmeyle gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesi,

5 Ekim 2021 Salı günü (bugün) birleşiminde 278 sıra sayılı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu’nun gündemin “Özel Gündemde Yer Alacak İşler” kısmına alınarak görüşmelerinin bu birleşimde yapılması, bu görüşmelerde siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların süresinin ellişer dakika olması (bu süre en fazla 6 konuşmacı tarafından kullanılabilir) ve aynı birleşimde Meclis Araştırması Komisyonu Raporu’nun görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesi,

7 Ekim 2021 Perşembe günü birleşiminde 264 sıra sayılı 2020 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu’nun görüşülmesi, bu görüşmelerde siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların süresinin otuzar dakika olması (bu süre en fazla 3 konuşmacı tarafından kullanılabilir) ve aynı birleşimde Kamu Denetçiliği Kurumu Raporu’nun görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesi önerilmiştir.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İç Tüzük’ün 37’nci maddesine göre verilmiş bir doğrudan gündeme alınma önergesi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

IV.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

C) Önergeler

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu’nun, (2/2836) esas numaralı 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi’nin İç Tüzük’ün 37’nci maddesi gereğince doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi (4/142)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

(2/2836) esas numaralı Kanun Teklifi'min İç Tüzük'ün 37'nci maddesi gereğince doğrudan gündeme alınmasını arz ederim.

Mustafa Sezgin Tanrikulu
İstanbul

BAŞKAN – Önerge üzerinde teklif sahibi olarak İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrikulu konuşacaktır.
Buyurun Sayın Tanrikulu. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yasama yılının bütün yurttaşlarımıza hayırlı olmasını diliyorum öncelikle.

İç Tüzük'ün 37'nci maddesi uyarınca, Elektrik Piyasası Yasası'nda bir değişiklik yapılması amacıyla bir kanun teklifi verdim, onu takdirlerinize sunmak için buradayım.

Şöyle: Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı döneminde gerçekten elektrikle ilgili çok büyük sorunlar yaşanıyor, enerji fiyatları çok pahalandı ve yoksullar bu enerjiyle ilgili olarak da fiyatları karşılamaktan çok yoksunlar. Yaptığımız araştırmalara göre 4 kişilik bir ailenin, yoksulluk sınırında yaşayan bir ailenin aylık tüketimi 200 kilovatsaat civarında ve bu da bugünkü fiyatlara göre 211 liraya denk geliyor. 2017 yılında bu 95 liraydı, dört yılda yüzde 100'den daha fazla zamlandı ve 211 liraya denk geldi. Şimdi, bütün verilere göre yoksulluk sınırı da brüt asgari ücretin karşılığı olan sınırın altında olan rakamları ifade ediyor. Yani demem odur ki yoksulluk sınırı altında yaşayan yurttaşlarımıza sosyal dayanışma vakıfları aracılığıyla bu 200 kilovatin karşılığını ödeyelim. Neden söylüyorum bunu? Geçen yıl, 2020 yılında yaklaşık olarak 3 milyon 700 bin civarında hanenin elektriği faturalarını ödeyemedikleri için kesilmiş, Türkiye'de, 2020 yılında. Eğer bunu dörtle çarparsanız, yani hanedeki kişi sayısıyla çarparsanız yaklaşık 12 milyon yurttaşımız elektriksiz kalmışlar belli bir müddet ve bunu ödeyememişler. Yine, Bakanlığın ifadesine göre, 2 milyona yakın aileye de destek verilmiş, bu fonlardan destek verilmiş. Bu desteğin bir yasa kapsamında olması lazım, bir sosyal destek şeklinde olması lazım ve bunun için de Parlamentonun adım atması lazım. Elektrik Mühendisleri Odasının verdiği rakamlar var, bu rakamlar 200 kilovatin altında elektrik tüketenlerin yoksulluk ve açlık sınırında yaşayan insanlar olduğunu gösteriyor, hane halkı bakımından. Dolayısıyla, bu desteğin Parlamentoda bir yasayla yapılması lazım.

Adalet ve Kalkınma Partili milletvekillerinin bu sorunlardan ne kadar uzak yaşadıklarını biliyoruz çünkü bu sorunlar kendilerine gelmiyor ama her gün milletvekillerimize, diğer idarecilerimize, yöneticilerimize gerçekten elektrik faturaları geliyor, o faturaların ödenmesi noktasında yardım talepleri geliyor. İstanbul Büyükşehir Belediyesi bu konuda adımlar attı, "askıda fatura" adını attı ve büyük destek aldı ama bu desteğin yerel yönetimlerle beraber merkezî bütçeden ve bu fonlardan karşılanması lazım. O nedenle bu teklifi takdirlerinize sunuyoruz.

Eğer isterseniz, el kaldırırsanız gündeme alınır, komisyonda görüşülür, tekrar buraya gelir ve görüşürüz. O nedenle, yasama yılının başında gerçekten yoksulları, emekçileri, en dipte yaşayanları ilgilendiren bu konuda ortaklaşabiliriz.

Bakın, hep söylüyorum ben, bu Parlamento kutuplaştırıcı adımların dışında ortaklaştırıcı adımlar atabilir. Bu, muhalefetten geliyor diye elinizin tersiyle itmeyin, bir düşünün sadece. Yine birlikte burada bu yasa teklifinin eksiği varsa tamamlarız ve bu yasama yılına bütün yurttaşlarımızdan yana bir adımla başlayabiliriz.

İkinci konu şu: Memleketim Diyarbakır'la ilgili bir konu. Silvan Barajı'nın sulamasıyla ilgili olarak meslek örgütlerinden, sivil toplum örgütlerinden aldığım bilgiler var. Silvan Barajı'nın enerjiyle ilgili olan kısmı yüzde 84 tamamlanmış. Yüzde 100'e tamamlanması için de barajın dolması lazım, onun için de üç yıllık bir sürede baraj dolacak ve enerjiyle ilgili kısım bitecek. Ama milyonlarca hektar arazinin sulanmasıyla ilgili olarak kanallara ise yeterli kaynak aktarılmadığı için bugün yüzde 10'luk kısmı tamamlanmış. Yani enerjiyle ilgili kısım bitmiş ama sulamayla ilgili olarak yeterli kaynak aktarılmadığı için yüzde 10'luk kısmı bitmiş. Neden kaynak aktarılmıyor? Meslek örgütlerinden, çiftçilerden bana gelen bilgiyi aktarıyorum: Diyarbakır merkezli enerji şirketi yani DEDAŞ sonuçta sizlere lobi yaparak, partinizin bakanlarına lobi yaparak o kaynakları buraya aktarmıyor. Nedeni şu: Eğer kanallar biterse yer altı sulamasına gerek kalmayacak, oradan tüketilen enerjiyle ilgili olarak DEDAŞ'a para ödenmeyecek dolayısıyla enerji maliyeti ve gider maliyeti dönüm başına 1.000 liradan 200 liraya düşecek. Bu nedenle yapılan lobiler sonucunda o yeterli kaynak aktarılamıyor.

Ben buradan enerjiyle ilgili olarak Grup Başkan Vekillerine ve milletvekillerine sesleniyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sözlerinizi tamamlayın lütfen.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Devamla) – Eğer bu böyle değilse yani Diyarbakır'ı, Urfa'yı, Mardin'i, Batman'ı çok yakından ilgilendiren bu konu eğer böyle değilse kalkın deyin ki "Doğru değil, yeterli kaynak aktarılmış, sulama kanalları yüzde 10 değil de yüzde 100'e yakın bitmiş." Veya neden yeterli kaynak aktarılmıyor? Bakın, DEDAŞ'a zaten devlet yüzde 35 destek sağlıyor, destek sağlıyor yani hazır bir parayı alıyor. Hazır bir parayı aldığı için de enerjiyle ilgili olarak yatırım tamamlanıyor ama sulamayla ilgili olarak, yatırımla ilgili olarak Hükûmetiniz kaynak aktarmıyor ve çiftçiyi çok pahalı bir biçimde DEDAŞ'a mahkûm ediyor; bunun da ortadan kaldırılması lazım. Bu bilgiyi de böyle paylaştım. Eğer böyle değilse burada bizi yalanlayabilirsiniz, doğru olmadığını söyleyebilirsiniz.

Teşekkür ediyorum.

Genel Kurula saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Alınan karar gereğince gündemin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmına geçiyoruz.

Bu kısımda yer alan, Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu üzerindeki genel görüşmeye başlıyoruz.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Komisyonlardan Gelen Diğer İşler

1.- Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 278) (x) (xx)

(x) 278 S. Sayılı Basmayazı tutanağa ekliidir.

(xx) (10/3200, 3361, 3362, 3364, 3365) esas numaralı Meclis Araştırması Önergelerinin ön görüşmeleri 3/11/2020 tarihli 11'inci Birleşimde yapılmıştır.

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

İç Tüzük'ün 103'üncü ve 104'üncü maddelerine göre, Meclis araştırması komisyonunun raporu üzerindeki genel görüşmede ilk söz hakkı önerge sahiplerine aittir. Daha sonra, İç Tüzük'ün 72'nci maddesine göre siyasi parti gruplarına ve şahısları adına 2 üyeye söz verilecektir.

Alınan karar gereğince, siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların süreleri en fazla 6 kişi tarafından kullanılabilir. Ayrıca, istemi hâlinde Komisyona da söz verilecek ve bu suretle Meclis araştırması komisyonu raporu üzerindeki genel görüşme tamamlanmış olacaktır.

Konuşma süreleri, Komisyon için yirmi dakika, alınan karar gereğince siyasi partilerin grupları adına ellişer dakika, önerge sahipleri ve şahıslar için onar dakikadır.

Komisyon Raporu 278 sıra sayısı ile bastırılıp dağıtılmıştır.

Raporun üzerinde söz alan sayın milletvekillerinin isimlerini okuyorum: İYİ Parti Grubu adına Sayın Hayrettin Nuhoğlu, İstanbul Milletvekili; Sayın Bedri Yaşar, Samsun Milletvekili; Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın Cemal Çetin, İstanbul Milletvekili; Lütfi Kaşıkçı, Hatay Milletvekili; Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Muazzez Orhan Işık, Van Milletvekili; Ali Kenanoğlu, İstanbul Milletvekili; Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Müzeyyen Şevkin, Adana Milletvekili; Gökan Zeybek, İstanbul Milletvekili; Ulaş Karasu, Sivas Milletvekili; Kamil Okyay Sındır, İzmir Milletvekili; Gürsel Erol, Elâzığ Milletvekili; Sevdâ Erdan Kılıç, İzmir Milletvekili; Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Mustafa Demir, İstanbul Milletvekili; Necip Nasır, İzmir Milletvekili; Selahattin Minsolmaz, Kırklareli Milletvekili; İlyas Şeker, Kocaeli Milletvekili; Recep Uncuoğlu, Sakarya Milletvekili.

Evet, ilk söz İYİ Parti Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Hayrettin Nuhoğlu'nun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakika.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Deprem Komisyonu raporu üzerine İyi Parti Grubu adına söz aldım, selamlarımı sunarım.

Ülkemiz deprem üretme potansiyeli yüksek diri fayların olduğu bir coğrafyada yer almasına rağmen ne yazık ki toplumda deprem bilinci oluşmamıştır. Deprem bir doğa olayıdır, afete dönüşmesi insan eliyle gerçekleşmektedir; ortaya çıkan can ve mal kayıplarının sorumlusu yapılaşmanın her kademesindeki yetkililer ve yöneticilerdir. Deprem afete dönüşen diğer doğa olaylarında olduğu gibi çok ciddi sorunlar ortaya çıkarır. Can kayıpları, yaralanma ve sakat kalmalar, psikolojik sorunlar, bulaşıcı hastalıklar, ekonomik kayıplar, acil yardım harcamaları, üretim ve gelir kaybı, pazar kaybı, enflasyon artışı, işsizlik ve planlanan yatırımların gecikmesi gibi sayılabileceğimiz sorunlar depremin ne kadar korkunç bir felaket olduğunu ortaya koymaktadır.

Tarih boyunca coğrafyamızda çok yıkıcı depremlerin olduğu bir gerçektir. Son yüz yılda ülkemizde meydana gelen depremlerde 100 binden fazla insanımız hayatını kaybetmiştir, 700 bin civarında yapı enkaza dönüşmüştür, 10 binlerce insanımız da sakat kalmıştır. Geçen yıl meydana gelen 3 depremde 168 vatandaşımız hayatını kaybetmiştir. Bu yıl çok şükür ölümlü bir deprem yaşamadık, inşallah yaşamayız da. Ne var ki küçük depremlerde bile herkesin korku ve endişesi hâlâ devam etmektedir. Onun için, deprem konusunda yapılan çalışmaların başarı hikâyesi olarak sunulmasını doğru bulmuyoruz çünkü atılan adımlar çok küçük kalmaktadır. Küçük başarılarından mutlu olup oyalanmak bir sonraki depremde gözyaşlarının dökülmesine engel olamamaktadır.

Komisyonun dört aylık çalışmaları rapor hâline getirilmiş olup bilgilerinize sunulmuştur. Ekleriyle birlikte 500 sayfalık raporun son bölümünde 268 öneri yer almaktadır. Bu Komisyondan önce Türkiye Büyük Millet Meclisinde 7 komisyon kurulmuştur. Bunlardan özellikle 2'si, 1977 ve 1999'da kurulanlar kapsamlı çalışmaları yapmış ve çok önemli önerilerde bulunmuştur. Bu önerilerden eğitim ve uygulamayla ilgili olanların yerine getirilmediğini, araştırma ile ilgili olanların ise önemli ölçüde yerine getirilmiş olduğunu söyleyebilirim. Bu sebeple, depremlerin yer ve özelliklerini biliyor olmamıza rağmen uygulamada başarılı işler yapılamadığı için olumlu sonuçlara ulaşamamıştır.

Komisyon çalışmaları sırasında 37 kamu kurumu sunum yaptı. O hâlde, devletin içinde depremle ilgilenen 37 tane farklı kurum var demektir. Bu kurumlar arasında düzenli bir veri akışı yoktur, birkaç farklı bakanlığa bağlıdır ve aralarında koordinasyonu sağlayacak bir otorite de yoktur. Dolayısıyla, aynı konuda verilen bilgiler ve sayılar çoğu zaman farklı olmaktadır. Sunum yapan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü "Bizim ülke olarak en büyük sıkıntımız, fiilî durumdaki bilgiler ile devletin kayıtlarında tutulan bilgiler arasında maalesef bire bir oturan bir sistem yok." demek suretiyle verilerdeki uyumsuzluğu itiraf etmiştir.

Aynı görevi birkaç kurumun yaptığı ve aralarında uyum olmadığı da görülmektedir. Mesela, ülkemizde kaç hane olduğunun tespitinde Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Nüfus ve Vatandaşlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve TÜİK görev yapmaktadır ama verilen rakamlar birbirini tutmamaktadır. Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Hizmetleri Genel Müdürü "Yirmi yılda 6 milyon 700 bin konut yapacağız." diyor. On sekiz yılda 1 milyona yakın yani yılda ortalama 55.500 konut yapılmış. Bu hızla, bu ortalama ile yirmi yılda sadece 1 milyon 110 bin konut yapılabilir, dedikleri 6 milyon 700 bin konut sayısına yüz yirmi yılda ancak ulaşılabilir. Bu millet depreme karşı güvenli konutlarda oturabilmek için yüz yirmi yıl bekleyebilir mi sizce?

Kurumlar arasındaki bilgi akışının düzenlenmesi ve hazırlanan planlarının uygulanmadığının kontrol edilmesi için önerilen Afet ve Acil Durum Yüksek Kurulu kurulmasının yeterli olmayacağını görüyor, bu işlerin sorumlu ve yetkili bir başının olması gerektiğini öneriyoruz. Bu kişi, bugünkü sistem içerisinde bir Cumhurbaşkanı Yardımcısı, parlamenter sisteme geçildiğinde ise bir müsteşarlık olarak düzenlenmesinin gerekli olduğunu düşünüyoruz.

Değerli milletvekilleri, iktidarın anlayış ve uygulamalarında genel olarak mühendis odaları yok sayılmaktadır. Raporun "Öneriler" bölümündeki birçok maddesinde mühendis odalarının çözüm ortağı olarak yer almasını önerdik ama dikkate alınmadı. En başta inşaat mühendisleri olmak üzere jeoloji, jeofizik ve harita kadastros mühendisleri ile mimar ve şehir plancıları odalarının etkin görev almaları mutlaka sağlanmalıdır. Yapıların güvenli inşa edilmesi insan hayatının güvenliğiyle doğrudan ilgilidir. Sosyal yaşamın her anı inşaat mühendislerinin ürettiği yapılarda geçmektedir. Toplumun hangi kesiminden ve yaşı, cinsiyeti, mesleği ne olursa olsun herkes, inşaat mühendislerinin eseri olan yapılarda doğuyor, yaşıyor, çalışıyor, eğleniyor ve geziyor. Denilebilir ki inşaat mühendisliği medeniyet mühendisliğidir.

Burada belirteceğim, dikkat çekeceğim en önemli husus ise mühendislerin iyi yetişmediği ve yetersiz kaldığıdır. İnşaat mühendisliği eğitiminin niteliği, fiziki altyapısı, donanımı, ayrılan bütçenin büyüklüğü, bu bütçeden araştırmalar için ayrılan miktar, öğretim üyesi ve öğrenci oranları ile ders müfredatı gibi eğitimi etkileyen bütün faktörler tartışmalı durumdadır. En başta YKS'de düzeltilmesi gereken hususlar vardır. Matematik, fizik, kimya bilmeyen lise mezunlarının inşaat mühendisi olabildiği bir ülkede hiçbir doğa olayı karşısında yeterli tedbir alınmaz. Rastgele mühendislik bölümleri açmak, kontenjanları artırmak ya cehaletin ya da kötü niyetin göstergesidir.

Açıkça ifade ediyorum: Ülkemizin çok sayıda mühendise değil; yeterli sayıda, donanımlı, iyi yetişmiş mühendise ihtiyacı vardır. Onun için bütün mühendislik bölümlerine yeterli sayıda kontenjan tanınmalı ve ilk 100 bin içerisinden öğrenci alınmalıdır. İnşaat mühendisliği için bu şart biraz daha ağırlaştırılmalı, ilk 50 bin içerisinden seçilmelidir. Kontenjanların çoğunlukla boş kaldığı inşaat mühendisliği ikinci öğretim bölümleri tamamen kapatılmalıdır. Altyapısı eksik olan üniversitelerdeki inşaat mühendisliği bölümleri de kapatılarak oradaki teknik imkân ve öğretim üyesi kaynakları diğer üniversitelerde toplanmalıdır. Yeni bölümler de

artık açılmamalıdır.

93'ü devlet, 34'ü vakıf üniversitesinde olmak üzere toplam 127 inşaat mühendisliği bölümünden her yıl yaklaşık 8 bin öğrenci mezun olmaktadır. Ülkemizin ihtiyaçları dikkate alınmadan popülist politikalar sonucu çok sayıda üniversite açma politikası artık iflas etmiştir. Devasa boyutlara ulaşan üniversite mezunu işsizler ordusu ve bilim yuvası olmaktan uzaklaşmış üniversitelerle ülkemiz tam bir çıkmaza sürüklenmiştir. Üstelik umutları kırılmış 100 binlerce üniversite mezunu genç ile onları büyük fedakârlıklarla okutan mutsuz aileler oluşmuştur. Yazık değil midir bu insanlara, yazık değil midir Türk milletinin geleceğine? (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, bütün doğa olaylarında olduğu gibi depremlerde de olay sonrası açılan mahkemeler yıllarca sürmekte ve caydırıcı kararlar alınamamaktadır. Bu sebeple, doğa olayları için acilen ihtisas mahkemeleri kurulmalı, caydırıcı yönü ağır olacak yasalar çıkarılmalıdır. Davaların sonucunda suçlu bulunamamasının sebeplerinden biri de bilirkişilik müessesesinin işlememesidir. Bu konuda da yasal düzenleme yapılmalıdır. Donanımlı ve namuslu, gerçekten işi bilen kişilerden bilirkişi heyetleri oluşturulmalıdır.

Konunun daha iyi anlaşılabilmesi için 2011 Van Erciş depremiyle ilgili yeni sonuçlanan bir mahkeme kararını paylaşmak istiyorum. Bu kararın muhatabı, 10 kişinin öldüğü çöken binanın ilk proje sorumlusu mahkeme kararına isyan ediyor. On yıl süren mahkeme sonucu suçluların bazılarını zaten vefat etti, geriye kalanların hepsine aynı ceza verilmiştir. Altı yıl sekiz ay hapis paraya çevrilmiş, 24 taksitle ödenmek üzere toplam 48.600 lira cezaya karar verilmiş.

Karara isyan eden iyi bir inşaat mühendisidir. Çok yakından tanıdığım için bu ifadeleri kullanıyorum, gerçekten iyi bir inşaat mühendisidir ve 1979 yılında kendi çizdiği projeye uygun olarak zemin katları inşa etmiştir. Ekonomik sebeplerle duran inşaatla, yıllar sonra üst katların yapımı devam etmiştir. Belediyenin karşısında olmasına rağmen ruhsatsız ve de projeye uygun olmayan yapılaşmanın yeni sorumlularıyla aynı kefeye konulmasını kabul edemiyor. "Bu olayda sorumlulara verilen ceza değil, ödülüdür; insan hayatı bu kadar ucuz olmamalıdır." diyor ki bence de haklıdır. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, toplanma alanları ve tatbikatlarla ilgili gelişmeler çok zayıf olmakla birlikte gerek Komisyondaki sunumlara göre gerekse TRT'ye göre mükemmel gelişmeler var. Öncelikle toplanma alanlarıyla ilgili olarak şunu söylemeliyim: Komisyon olarak son toplantımız AFAD'da olmuştur. Orada sunum yapan AFAD Başkan Vekili kısa zamanda toplanma alanları konusunda çok başarılı çalışmalar yapıldığını ve kişi başına 3,5 metrekare civarında yer düşen alanlarda bütün sosyal ihtiyaçların karşılandığı gelişmeler sağlandığını ifade etmiştir. Orada söylediklerimi tekrarlamak istiyorum. Seçim bölgem İstanbul'da bizzat sahada tespit ettiğim, birçok ilçe ve mahallede tam tersini gördüğüm için, aynı durumda olan kendi oturduğum mahalleden örnek vereceğim. Toplanma alanı gözükken yerde kişi başına 0,6 metrekare yer düştüğünü, hiç konteyner konulmadığını ve diğer sosyal ihtiyaçların karşılanacağına dair en küçük bir emarenin bulunmadığını burada ifade ediyorum.

Simdi, 27 Nisan 2021 günü TRT'de genişçe yayınlanan Anadolu Ajansı kaynaklı bir habere de sizlere bahsetmek istiyorum. Devletin TRT'sindeki o habere göre, gene devletin ajansı tarafından verilen habere göre; 7,5 büyüklüğündeki bir depremde İstanbul'un kaderini belirleyecek eylem planı her ayrıntısıyla tamamlanmış, toplanma alanı sayısı 5.600'e çıkmış, bu alanlarda acil durum konteynerleri varmış, enkaz ve arama kurtarma malzemeleri de hazırmış. Sosyal ihtiyaçlar karşılanmış; Kızılay aracı da bulunuyormuş, internet altyapısı da büyük oranda tamamlanmış. 197 transfer alanı hazırmış, çadır alanları da belirlenmiş. Depremden sonra depremzedeleri şehir dışına çıkarmak için -buraya lütfen dikkat edin- İstanbul dışına çıkarmak için İstanbul açıklarında tahliye gemileri bekleyecekmiş. 6 iskele, 3 tren istasyonu, 4 otogar ve 3 havalimanı tahliye için kullanılacakmış.

Değerli arkadaşlar, bu habere sonra elbette herkesin içi rahatlamıştır artık. Ne var ki bir eksiklik görüyorum. Depremzedeleri tahliye gemilerine, trenlere, otobüslere ve uçaklara hangi yollardan, hangi araçlarla ulaştıracaklarını ve tahliyenin ne kadar süreceğini söylemeyi ihmal etmişler. Ben bunu İstanbul'da bazı kaymakamlıklardaki, çok sayıda muhtarlıktaki ve bizzat tatbikatın geçtiği söylenen Kâğıthane'de yaşayan insanlarla konuştum. Bu yapılanlara sadece aymazlık denir. Gerçekleri ya bilmemek ya da saptırmak kime ne kazandıracaktır? İstanbul'un birçok ilçesinde, mahallesinde insanlar orta şiddette bir depremde bile yerle bir olacaklarını söylüyorlar.

Çevre ve Şehircilik Bakanı aldığı talimata göre "rezerv alan" ilan ediyor; 1/100.000, 1/5.000 ve 1/1.000 ölçekli planları diledikleri gibi değiştirip ilan ediyor, itirazlara bakmadan da kesinleştiriyor. İstanbulluya ne gibi fayda sağlıyor? İşleri güçleri rantiyecilere imkân sağlamaktır.

Gidin bir İstanbul'u dolaşın, dolaşın da görelim. Ben dolaşarak geliyorum, yerinde gördüklerimi naklediyorum. Beykoz'dan Ümraniye'ye, Pendik'ten Sultanbeyli'ye, Maltepe'den Ataşehir'e her ilçe, her mahalle tehditle karşı karşıya, tehlikeli bir bekleyiş içerisinde. TOKİ'yle oyaladığınız Maltepe'nin Esenkent Mahallesi'ne bir uğrayın; yoldan geçen tırların sarsıntısıyla bile yıkılmasından korkulan binalarda hâlâ insanlar oturuyor. Ataşehir, finans merkezi olarak ilan ettiğiniz, tamamına yakını yandaşlara yaptırdığınız büyük binalarla doldurulmuş modern bir şehir görünümündedir. O modern şehrin içinde, binaların hemen yanı başında Aşık Veysel, Mustafa Kemal, Barbaros, Yenısahra, Mevlâna, Mimar Sinan, Örnek, Yeni Çamlıca gibi birçok mahalle var, oralarda insanlar yaşamıyor mı? Gidin bir dinleyin, bir kulak verin orada yaşayanlara. Depreme karşı kentsel dönüşüm adına ne adım atıyorsunuz ne de halkın güvenli konut yapmasına imkân veriyorsunuz. Bir deprem sonrası meydana gelecek enkazın ağır yükünü hiçbiriniz taşıyamazsınız. Uyarılarımıza artık ciddiyetle yaklaşın, kulak verin ve artık biz çözüm getirilmesini bekliyoruz. Beyoğlu, Kâğıthane, Fatih, Sultangazi, Gaziosmanpaşa, Eyüpsultan, Bayrampaşa, Esenler, Bağcılar, Bahçelievler, daha birçoğu... Hiçbir ilçe daha farklı değil. Güngören'in Tozkoparan ve Küba Mahallelerindeki halkın feryadı sizi etkilemiyor mu? Bu anlayışla, gözleriniz sadece rantiyecileri görecekseniz bunun sonu nereye varacaktır? Toplumla dalga geçer gibi, her şeyin çok iyi gittiği algısını yaratmak sadece günü kurtarmaya yarar ama geleceğe dönük yapılması gereken faydalı işlere engel oluşturur. Ülkenin yöneticileri halkı oyalamak için algı operasyonu yapar mı, yaptırır mı? Bizim gibi ülkelerde yaptırır çünkü müeyyidesi yok zannedilir. Unutulmamalıdır ki karşılığı er geç görülecektir. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, Komisyon raporunda yer alan önerilerden biri de yeni fon kurulmasıdır. "Fon" denilince herkesin aklına çok olumsuz şeyler geldiğinden eminim. Onun için bizim önerimiz yeni bir fon kurulacaksa hazırlanacak yasaya o fondaki paraların başka hiçbir yere aktarılamayacağı maddesi konularak fonda toplanacak paraların güvence altına alınmasıdır. Deprem risk ve zararlarının azaltılması için ihtiyaç duyulan kaynağın oluşturulması elbette şarttır. Daha önce oluşturulan fonlardaki paralar farklı yerlere harcandığı için ihtiyaç daha da artmıştır. Onun için, şu hususlarda kaynak oluşturmak için düşünülmelidir:

Devlet kurumlarında israfa son verilmeli, her türlü gösteriş sona ermeli, aşırı tüketim alışkanlığından vazgeçilmelidir.

Kamu yatırımlarında haksız kazançlara fırsat verilmenden gerçek bedeller üzerinden ihalelerin gerçekleştirilmesiyle ciddi kaynaklar oluşacaktır. Bunun için Kamu İhale Kanunu uluslararası standartlara uygun, yarışmacı ve şeffaf olarak hazırlanmalı ve kalıcı hâle getirilmelidir.

Garanti ödemeleri olan köprü, tünel, otoyol, havalimanı ve hastaneler gerçek değerleri üzerinden, makul müteahhitlik kârı eklenmek suretiyle geri alınmalıdır. Bu haksız ödemelerin bütçede en önemli gider kalemlerinden biri olduğu göze alınırsa ileriye doğru ne kadar büyük bir kaynağın oluşacağı kolayca hesaplanabilir.

Faiz ödemeleri azaltılmalıdır, devlet çarkını döndürmek için sürekli borçlanarak daha fazla faiz ödemek yerine tüketim

ekonomisi modelinden vazgeçilerek üretim ekonomisi modeline dönülmelidir.

Tutturdunuz bir "Kanal İstanbul'u yapacağız." diye, bir de depreme dayanıklı akıllı şehir kurulacakmış. Bunun söylenmesi bile ayıptır. 16 milyon İstanbullu deprem korkusuyla yaşarken siz akıllı şehir kurarak kime hizmet edeceksiniz, zengin ettiğiniz rantiyeci yandaşlara ve Katarlılara mı? Bize göre 400 milyar liralık bir bedele mal olacağını hesapladığımız Kanal İstanbul için kaynak bulunabiliyorsa kanal yerine depreme öncelik verilmelidir. Bu paranın bir kısmıyla İstanbul'un deprem sorunu kökünden çözülebilecekken bu çözüm sağlanmadan Kanal İstanbul'dan asla söz edilmemelidir.

Komisyon raporundaki olumsuz gördüğümüz maddelerden biri de "Medya Araçlarının Etkin Kullanımı" başlığı altında Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığına koordinasyon görevi verilmesidir. Son zamanların en çok tartışılan, güven duyulmayan, yaptığı her iş ve eylemin şaibeli olduğu, parti teşkilat birimi gibi çalışan bir kuruma sorumluluk ve yetki verilmesi bize göre sakıncalıdır. Böyle bir durumda doğru haber alma kaynakları tamamen tıkanabilir. Basına sansür bile uygulanır ki Allah korusun, bir büyük depremde sonra kaos ortamı oluşur.

Değerli milletvekilleri, Komisyon çalışmalarımızın sonucu olarak ortaya konulan bu raporun güven verici ve doğru işlerin yapılacağına olan inancı artıran bir rapor olması için hiçbir gayreti esirgmeden destek verdik. Daha önce kurulan komisyonların raporlarından farklı olarak yaptırım gücünün olması ve yaptırım yollarının da ortaya konulmuş olması gerektiğini belirttik. Önerilerimizi Komisyon toplantılarında ve hazırlanan raporda bu doğrultuda yapmaya çalıştık. Bazı görüş ve önerilerimiz raporda yer almış, yer almayanları da ek görüş olarak rapora kaydetmiş olduk, bazılarını da burada ifade ediyoruz.

Her deprem sonrası yaraları sarmak için devlet çözüm getirmek zorundadır. Getirilen çözümler vatandaşın yana olmalıdır, zorluklarla ev sahibi olmuş hiç kimse mağdur edilmemelidir. Deprem olan her yer gibi İzmir Bayraklı'yı da yakından takip ediyoruz. Vatandaşın beklentileri doğru anlaşılıp ona göre çözüm bulunmalıdır. Tahrip olan bölgede belirlenen rezerv alanların imar durumlarına ada ölçeğinde veya daha geniş ölçekte revizyon yapmak gerekiyorsa esirgenmeden yapılmalıdır. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Hangi oranda hasar görmüş olursa olsun, oturulması mümkün olmayan bütün yapılar güvenli olarak yenilenmelidir. "Depremzedelerin evlerini hem küçülterek hem de ödeme gücünün üstünde bedellerle borçlandırmak suretiyle yenileme" düşüncesi adil olmadığı gibi gerçeklerle örtüşmemektedir.

Yapı güvenliğinin sağlanması için güçlendirme seçeneğinin teşvik edilmesi, mevcut yapı stoku göz önünde bulundurulduğunda doğru bir yaklaşım tarzı değildir. Bu anlayışla tehlike giderilmiş olmaz, sadece tehir edilmiş olur.

En çok korkulan konulardan birisi depremde aile fertlerinin birbirleriyle haberleşmesinin kesilmesidir. Bu sağlanamadığı takdirde kendi yakınlarının telaşına düşenlerin görevlerinde verimli olmaları mümkün değildir. Haberleşme ağı güncellenerek en kısa zamanda tamamlanmalıdır.

Depremlerde ihmal edilmemesi gereken kesimlerden birinin de engelliler olduğu asla unutulmamalıdır. Her türlü yapılaşmada engellilere uygun tedbirlerin alınmasının yanında onlarla ilgilenecek görevliler de önceden belirlenmelidir. Son Silivri depremini hatırlayanlar olacaktır. Okul boşaltılırken engelli arkadaşının koluna giren iki kişi o çocuğu dışarı nasıl çıkarttıysa bütün Türk insanı, Türk milleti aynı duyguları taşıdığından eminim ama devlet, devlet olarak tedbirlerini önceden almalı, her şey tıkr tıkr işlemelidir.

İncinebilir gruplar arasında ülkeye girişte turistlere dağıtılmak üzere broşürlerin hazırlanması fikrine karşıyız. Turizm çok kırılgan bir sektör olduğu için kullanılacak iletişim yöntemlerine çok dikkat edilmelidir.

Deprem sonrasına ilişkin önerilere ilaveten gördüğümüz en önemli hususlardan biri deprem sonrası ekonomi konulu bilimsel toplantıların en kısa zamanda yapılmasını öneriyoruz. Bu toplantılar kapsamında öncelikle İstanbul için deprem sonrası ortaya çıkacak ekonomik sorunların belirlenmesi ve alınacak tedbirler üzerine kapsamlı bir çalışmanın hemen başlatılması gereklidir.

Değerli milletvekilleri, ülkeyi yönetenlerin başarılı sayılabilecek bazı küçük çalışmalarla avunmasının ve "Çok başarılı işler yaptık." algısının yerleşmesinin doğru olmadığını söylüyoruz. Komisyonumuza bilgi veren Çevre ve Şehircilik Bakanı, Elâzığ'da minik bir örnek, sadece köyde yapılan bazı örneği göstererek "Biz deprem işini çözdük." algısını yaratmaya çalışmıştır. Orada gösterdiğim tepkiyi burada tekrarlamak istiyorum, bu küçük örneklerle hiç kimse avunmasın. En büyük endişemiz bu düşünce tarzıyla her deprem sonrası gözyaşlarının dökülmeye devam edecek olmasıdır. "Yapacağız." demekle hiçbir gelişme olmuyor. Bilime saygılı olarak bütün paydaşlarla birlikte çözüm aramak ve bulunan çözüm önerilerini uygulamak şarttır. Yer altı ve yer üstü bütün yapıların incelenmesi artık bitirilmelidir, sağlam olan yapılar kalmalı, sağlam olmayanlar yıkılıp yeniden yapılmalıdır. Bundan sonra yapılacak inşaatların tamamı güvenli olmalıdır, bürokratik engeller kaldırılmalı, süreçler kolaylaştırılmalıdır. Başta İstanbul olmak üzere deprem kuşaklarında yer alan yapı stoku değiştirilmezse, kimsenin şüphesi olmasın, depremler bu yapı stokunu değiştirecektir, bedeli de çok ağır olacaktır.

Değerli milletvekilleri, deprem konusunda bugüne kadar halkın yararına verilen sözler ile atılan adımlar göz önüne alınıncı bu rapordaki önerilerin uygulanmayacağını ve deprem konusunda köklü çözüm getirilemeyeceğini düşünüyorum. Sebep de iktidarın bilimden uzak, rantçı anlayışıdır. Bu hükme nasıl vardım dersiniz size bir halk hikâyesi anlatayım; Adamın biri yürüyerek bir köye gidiyormuş. Şehrin çıkışında bilge bir adama rastlamış ve sormuş: "Ben falanca köye kaç saatte varırım?" Bilge adam ses vermemiş. Tekrar yüksek sesle bir daha sormuş, bilge adamdan yine ses yok. "Herhâlde sağır bu adam, dediklerimi duymuyor." diye söylenerek devam etmiş yoluna. Arkasından bilge adam bağırarak yolcuya "Sen bu yürüyüşle iki saatte değil, iki günde ancak varırsın." Yolcu dönüp bilge adamın yanına gelmiş. "Yahu, kaç defa sordum cevap vermedin, arkamdan bağırıyorsun. Niye böyle yaptın?"

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

HAYRETTİN NUHOĞLU (Devamla) - Teşekkür ederim.

Bilge adam, "Evladım, önce yürüyüşünü bir göreyim dedim, ona göre cevap verdim." demiş. Ben de iktidarın depremlerle ilgili yaptığı işleri bir mühendis gözüyle görüp inceledikten sonra diyorum ki: Deprem sorununu çözemezler, keşke yanılısam, yanılısam da olumlu gelişmeler olsa, sorun çözülsün. Biz İYİ Parti olarak deprem sorununun kararlılıkla ve bilimsel metotlarla çözülebileceğine inanıyoruz. Türk milletinin hiçbir ferdi şüphe etmesin, İYİ Parti iktidarında deprem konusunda mutlaka başarılı işler yapılacak, sorun kökünden çözülecek ve herkes güvenli yapılarda huzur içinde yaşayacaktır.

Gene de bu raporun hayırlı olmasını temenni ediyor, saygılar sunuyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına ikinci söz talebi Samsun Milletvekili Sayın Bedri Yaşar'ın.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Sayın Yaşar, süreniz yirmi dakikadır.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Raporu üzerine parti grubu adına söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyon çalışmaları esnasında yerinde ziyaretlerin yanı sıra, Komisyona davet edilen bakanlık, belediye, üniversite,

sivil toplum kuruluğu ve özel sektör temsilcilerini dinleme ve görüşlerini, önerilerini alma imkânım oldu. Öncelikle, başta Komisyon Başkanımız ve Komisyon üyelerimiz olmak üzere, bu çalışmalarda emeği geçen herkese huzurlarınızda teşekkür ediyorum. Hep beraber uyumlu bir çalışma gerçekleştirdiğimizi ümit ediyoruz.

Diyoruz ki: Bundan önce de komisyon çalışmaları yapıldı; bu, 3'üncü komisyon çalışması. İnşallah, bunlar dikkate alınır, bundan sonra bu ülke ne bir deprem felaketi yaşar ne de yeni bir komisyon kurulma gereği duyulur diye ümit ediyorum. Tabii, Komisyon çalışmaları esnasında yapılan olumlu çalışmaların yanı sıra, başta mevzuat ve yasal düzenlemeler olmak üzere pek çok konuda eksikliklerin olduğunu da hep beraber gördük ve de müşahade ettik.

Biz, deprem konusunu 3 ana başlık altında değerlendirmek istiyoruz. Birincisi, deprem öncesi alınacak tedbirler; ikincisi, deprem anında alınacak tedbirler; üçüncüsü, deprem sonrası alınması lazım gelen tedbirler olarak 3 ana başlık altında değerlendiriyoruz. Bunların elbette hepsi çok önemlidir, hepsi birbirinden anlamlıdır ama şunu biz biliyoruz ki özellikle deprem öncesi alınması lazım gelen tedbirleri vaktinde, zamanında aldığımız takdirde bunun çok ciddi katkılar sağlayacağını hepimiz biliyoruz.

Artık biliyoruz ki Türkiye Cumhuriyeti'nin nüfusunun yüzde 66'lık bölümü deprem kuşağında, yine Türkiye ekonomisinin yaklaşık yüzde 70'lik kısmı da yine bu deprem bölgelerinde bulunmaktadır. Bunu 17 Ağustos depreminde, 1999'da ziyadesiyle gördük ve de yaşadık. Buradan hareketle diyoruz ki özellikle belediyelerimizin, binaları inşa ederken fay hatları da başta olmak üzere -bugün belediyelerde bu çalışma maalesef tamamlanmış yok- özellikle ada bazlı ve parsel bazlı fay hattı çalışmalarının muhakkak suretle yapılması lazım. Bunu daha çok Maden Tetkik Arama, MTA yapıyor ama burada -Komisyonda da arkadaşlarımız vardı- bu raporlarda bile -özellikle haritacı arkadaşlarımız da bunu gündeme getirmişti- ciddi bir netlik olmadığını hep beraber gördük. Bunlar yüksek ölçekli haritalardı, dolayısıyla burada 1 milimetrenin, 1 santimetrenin ne kadar önemli olduğunu Komisyon çalışmalarında gördük. Maalesef, depremde fay hattı üzerinde değilmiş gibi gördüğümüz binaların gerçek incelemelerde fay hattı üzerinde olduğunu hep beraber teşhis ettik, gördük. Dolayısıyla, bütün belediyelerimizin muhakkak suretle ada bazlı ve parsel bazlı fay hatlarını, deprem haritalarını bir an önce çıkarmalarında fayda olduğunu düşünüyörüz. Yine, buna paralel olarak tabii, alanları belirledik diyelim ama bununla ilgili zemin etütleri çalışmalarının, jeofizik etütleri çalışmalarının bir an önce yapılması ve sonuçlandırılması gerekiyor ki binalarla ilgili, zeminlerle ilgili gerekli bilgiler belediyelerimizde olsun. Maalesef bugün, özellikle zemin etütleriyle ilgili belediyelerde sadece göstermelik, formel olarak bu işlerin yapıldığını, ciddi manada bunun önemsenmediğini görüyoruz, inşallah bundan sonra önemseneneğini ümit ediyoruz.

Özellikle 2000 yılında biliyorsunuz Yapı Denetimi Hakkında Kanun çıktı. 2000 yılından sonra bu yasaya uymakla bile gerek Elâziğ gerek İzmir depreminde gördük ki sadece Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un çıkması ve uygulanmasıyla -tam manada uygulandığını söyleyemeyiz ama- görüyoruz ki 1999 yılından sonra yapılan yapılarda, Elâziğ ve İzmir'de olan depremlerde bu binaların yüzde 95, hatta yüzde 99 oranında zarar görmediğini, hasar görmediğini hep beraber müşahade ettik. Dolayısıyla, özellikle 1999 yılından önce yapılan yapılarla ilgili bir an önce bu tespitlerin yapılmasının, güçlendirme gerekiyorsa güçlendirilmelerin yapılmasının, yıkılması icap ediyorsa bunların yıkılmasının, kentsel dönüşüm gerekiyorsa bunların bir an önce yapılmasının çok büyük bir önem arz ettiğini, eğer bugünkü şartlarda bunları yapabilirsek deprem sonrasına göre maliyetlerimizin en az onda 1 seviyesinde gerçekleşeneğini buradan ifade etmek istiyorum.

Tabii, özellikle bu kentsel dönüşümü yaparken rezerv alanlar çok önemli. Bugün, özellikle büyükşehir belediyelerimizde veya bağlı belediyelerimizde rezerv alanlar konusunda çok ciddi sıkıntılar yaşandığını biliyoruz ve de müşahade ediyoruz. Dolayısıyla bu kentsel dönüşümü yaparken özellikle rezerv alanların üzerinden bu işlemleri gerçekleştirebilirsek çok ciddi katkı sağlayacak. Özellikle bu mevcut binaların yıkılmasına yönelik kanun gereği belki yüzde 70'i bir araya geldiği zaman yıkılabiliyor ama farklı sebeplerden dolayı bu işi gerçekleştirmekte de zorluk yaşıyoruz. Dolayısıyla bunun siyasetüstü bir mesele olduğunu hepimiz idrak etmemiz gerekiyor. Bunu tek iktidarın da belediyelerin de çözmesi mümkün değil. Bu konuyu el birliğiyle ancak çözebileceğimiz kanaatinin herkesin taşıması lazım, bu yönde hareket etmesi lazım.

Özellikle yapı denetimde tabii, sadece inşaat mühendisleriyle bu işleri sağlamaya çalışıyorlar. Yapı denetimler yanında portföylerinde aynı zamanda harita mühendislerini, jeoloji mühendislerini, gerekirse jeofizikçileri, gerekirse mekanik tesisatı da denetlemek üzere birimlerinde bunların da oluşturulmasında fayda var. Mevcut yasayla bir mühendisin denetlediği belli bir metrekare var, bunlarla da bu işin altından kalkması mümkün değil. Bu yapının da formel olmaktan çıkıp yani şöyle vakaiadiyeden gibi denetlemek yerine gerçek manada denetleyip, gerçek manada sorumluluk taşıyıp, gerçek manada bunun hesabını verir hâle gelmeleri lazım.

Tabii, özellikle yapı malzemeleri sektöründe çok ciddi gelişmeler oldu. Artık hazır betonlar... Yani yapılan iyi şeylerin başında artık bugün numuneler Bayındırlık Bakanlığı marifetiyle denetleniyor ama numunelerin denetlenmesi yetmez, betonun yerine yerleşene kadar ve ondan sonraki bakımları da dâhil muhakkak bu şirketler tarafından denetim altında tutulması lazım.

Tabii, yeri gelmişken bugünkü fiyatlara da bir baktığınız zaman, bugünkü beton fiyatlarıyla, bugünkü demir fiyatlarıyla, bugünkü inşaat malzemeleri fiyatlarıyla bırakın bu dönüşümleri sağlamak, ne bireysel ne de Hükümet aldığı kararlar marifetiyle bu yenilemeleri, bu rakamları yapmanın mümkün olmadığını, muhakkak... Yani nasıl gıda sektöründe devlet farklı yollar izliyorsa... Özellikle bu ham madde sektöründe, bunu sadece inşaat için söylemiyorum, bugün üretim yapan bütün birimlerde ham maddeyle ilgili çok ciddi sorunlar var, çok ciddi fiyat artışları var. Öyle enflasyonla bahsettiğiniz rakamların sağından solundan geçecek rakamlarla ifade etmek mümkün değil. Bugün hazır beton fiyatları 120 liradan 300 liraya çıktı, demir fiyatları 3 bin lira mertebesinde 7 bin lira mertebesine çıktı yani netice itibarıyla ortada bir maliyet var. Bugün kentsel dönüşüme ülkede de çok ciddi oranda ihtiyaç var, işte 6 milyon civarındaki yapının dönüşümünden bahsediyoruz. 6 milyon civarındaki yapının dönüşümünü şöyle bir hayal ettiğiniz zaman rakamları bugün burada çarpıp toplayıp ifade etmek de zor. Bunu, hem özel sektör hem de devlet kanalıyla özel bir yöntemle, belki bu konularla ilgili, dönüşümlerle ilgili özel fiyatlar mı uygulanır, özel rakamlar mı uygulanır, bununla ilgili özel bir çalışma mı olur bilmiyorum ama bu sorunun çözülmesine yönelik ciddi adımların muhakkak suretle atılması lazım.

Tabii bunun yanı sıra deprem sigortaları... Son dönemde biz hâlâ yüzde 50'ler mertebesindeyiz. Bu deprem sigortaları yapılırken de biz binanın evsafına bakmıyoruz, sadece bir bildirimle yapıyoruz, kim bildiriyorsa ona göre sırasını, onun bildirimini esas alarak bir sigortaları yapıyoruz. Dolayısıyla, bununla ilgili de ciddi bir incelemenin yapılması lazım, sigortayla ilgili rakamlar 268 bin TL mertebesine çıktı ama 268 bin lirayla bir daire inşa etmenin hele bugünkü maliyetlerle, bugünkü rakamlarla mümkün olmadığını hepimiz biliyoruz; muhakkak bu rakamla ilgili de bir çalışma yapılması lazım.

Tabii, benden önceki hatip de ifade etti, muhakkak bu alanla ilgili bir fon oluşturulması lazım. Bu oluşturulan fondaki paraların da başka amaçla kesinlikle kullanılmaması lazım. Bunları gördük, biliyorsunuz, 99 depreminden sonra "deprem vergisi" adı altında belli paralar toplandı, bunlarla ilgili netlikler yok.

Yine, biliyorsunuz, "imar barışı" adı altında yaklaşık 24 milyar civarında bir para toplandı. İmar barışını da biz sağlarken -hangi binalar, şekli nedir, şemali nedir, depreme dayanıklı mı, değil mi- orada da yine beyana esas rakamlarla hareket ederek bu imar barışıyla ilgili çalışmalar yaptık. Yani sadece para toplamaya yönelik faaliyetlerle bu işlerin altından kalkamayız, bu işin

sonucunun da nereye gittiği konusunda şahsen bizim de bir fikrimiz yok. Ben ümit ediyorum ki en azından bu toplanan paralar bu alanda kentsel dönüşümle ilgili veyahut da... Özellikle sosyal konutlar konusunda Türkiye'de işte, bir ilan ediliyor, TOKİ "300 tane sosyal konut" diyor, binlerce insan buraya müracaat ediyor. Zaten bu şartlar altında dar gelirli olanlar yani Türkiye'de, nüfusun yüzde 40'ının, çalışanların yaklaşık yüzde 40'ının asgari ücretle geçindiği bir ülkede konut sahibi olması hayal bile değil dolayısıyla burada muhakkak devletin desteği şart.

Yine, buna paralel olarak maalesef, afetle ilgili bazen tedbirler alıyoruz. Özellikle, sel bölgesine benim gitme fırsatım olmuştu, orada bir şeyi gördüm ben, 1963 yılında sel felaketi meydana gelmiş, bununla ilgili binalar yapılmış ama yapılan binalar yine afet bölgesine yapılmış, afet alanına yapılmış yani afet için yapılan binalar da afete uğramış. Dolayısıyla, bu tür tedbirler alınırken, yer seçimleri yapılırken muhakkak belli kriterlere göre yapılması lazım.

Tabii, bugün, Türkiye'nin gündeminde deprem var, özellikle İstanbul depremi; önümüzdeki günlerde... İşte, bir sürü bilim adamı zaman zaman televizyonlara çıkıyor; "On yıl sonra." diyor, "Yirmi yıl sonra." diyor, "Otuz..." diyor. 1999 depreminden bu tarafa da belli bir zaman dilimi geçti, demek ki her an böyle bir şeyle muhatap olabileceğimizi söylüyorlar. Bilim adamları verdikleri rakamlara göre İstanbul için yaklaşık 48 bin binanın ağır hasar görebileceğini, binlerce insanın öleceğini, ağır ya da çok ağır hasarlı binaların -194 binada da orta ve daha üstü hasarlar- meydana gelebileceğini ifade ediyor. Yani attığımız her adımda, aldığımız her mesafede geciktirmeyi ben buradan bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Tabii, bütün bunları yaparken çeşitli finansman yöntemlerinin de gözden geçirilmesi lazım yani mevcut bütçeyle, mevcut yapıyla bu işlerin altından kalkılamayacağı ortada, muhakkak belli bir finans metodu bulunmalı. Özellikle özel sektörü de bu işin içerisine katmak lazım. Bu, hissedarların çok yoğun olduğu, babadan... İşte, zaten bu kentsel dönüşüm muhakkak şehir merkezlerinde yani eski binalarda, şehrin ilk kurulduğu alanlarda oluyor, buralarda da hissedar oranları çok yüksek. Ben, belli imkânlar sağlanırsa özel sektörün bu problemleri daha erken, daha hızlı çözeceğine inanıyorum. Tabii, depremin mağdurları maalesef fakirler yani deprem de fakirleri vuruyor. Bugün, depremin meydana geldiği yerlere baktığınız zaman önemli oranda, yoksulluk seviyesinin altında olan insanların burada yaşadığını görürüz; bunların zaten tekrar yapılan binaların parasını, aidatlarını ödeme şansı yok. Bunlar maaşlarıyla devlete hizmet etmiş, otuz-kırk yıl çalışmış, buradaki birikimleriyle de bir ev sahibi olmuş insanlar, yaş ortalamaları da diyelim ki 60'ların üzerinde; bundan sonra bu insanları tekrar borçlandırarak mülk sahibi yapmanıza ömrü kâfi gelmez. Dolayısıyla, devlet mümkün olduğunca bu konuyla ilgili gerekirse özel fon ayırmalı, bu alanla ilgili gerekirse özel finans yöntemleri geliştirmeli diye düşünüyoruz.

İkinci başlık, tabii, deprem anında alınması lazım gelen tedbirler. Yani bizim özellikle bu felaketler konusunda, bir defa, yüce Türk milletinin hassasiyeti malum, bir anda... Yani bugün sel felaketinde de bunu gördük, bir anda her tarafa, yiyeceğinden içeceğinden tutun da yağmur gibi her şeyin yığıldığını gördük. Depremde de zaman zaman bununla ilgili belli tedbirlerin alınması lazım, koordinasyon çok önemli. Bir anda 100 araç aynı yönde, bir anda telefonlar aynı yönde, bir anda kurtarma ekiplerinin olaya müdahalesi de dâhil; işte, enkazların üzerinde canlı yayın yapan devlet görevlilerinden tutun da bilmem kime kadar yani bunların belli bir koordinasyon içerisinde yapılması şart. Eskiye nazaran müdahale konusunda, arama kurtarma konusunda yani organizasyon tam olmasa bile belli bir mesafe katettiğimizi de söyleyebiliriz ama bir kargaşanın hâkim olduğunu da göz ardı etmeyelim. Belki bununla ilgili belli çalışmalar yapılır diye düşünüyoruz.

Burada bizim bir önerimiz var, diyoruz ki: Hiç olmazsa bir afet bakanlığı kurulsun yani bir çatı altında, çatı organizasyonu altında bu faaliyetlerini yürütsün istiyoruz ve buna belli bir bütçe de ayrılsın. Belli bir bütçe ayrılmadan bugün Afet İşleri Başkanlığı her kurumdaki yetkililerle bu işi çözmeye çalışıyor ama mevcut bütçesiyle bu işlerin altından kalkması da mümkün değil. Hem eleman olarak hem teknik eleman olarak güçlendirilmesi lazım hem de organizasyon şemasında bütçesiyle beraber bu işleri yapar hâle gelmesi lazım ki biz bu işlerin altından kalkalım. Bu parçalı yönetimle, parçalı idareyle bu işleri çözmek mümkün değil. Bu konuda da bizim önerimiz, hiç olmazsa bir afet bakanlığı kurulsun, bu çatı altında bu işler yürüsün.

Tabii, yine buna paralel olarak özellikle binaların kimliklendirilmesi konusu var yani bugün Avrupa'da binalı bir arsa -arsa demeyelim, arsanın da bütün alt dokümanları var- bir daire alacağınız zaman da dairenin yaşı dâhil, konumu dâhil, yapı durumu dâhil yani yağma bina mı, betonarme bina mı, temel durumu nedir; yapı kimliğini her yerde görmek mümkün. Biz de bekliyoruz, inşallah, bununla ilgili -Komisyonumuza da sunumlar yaptılar- çalışmalar da neticelenirse bizim de en azından neyin ne olduğunu, satın aldığımız binanın durumunu tespit etme şansımız olur. Bununla ilgili de bir çalışma yapılır diye düşünüyoruz.

Yine, özellikle depremle ilgili çok başlılık. İşte, Kandilli bir şey söylüyor, Afet İşleri bir şey söylüyor; biri "5,6" diyor, biri "5,7" diyor. Artık yine bunun, bu ifadelerin de muhakkak tek elden yapılması lazım, bundan da bizim bir an önce kurtulmamız lazım.

Yine buna paralel olarak deprem sonrasıyla ilgili tespitler var yani binalarla ilgili, hasarlarla ilgili yapılan tespitler var, hak sahiplikleriyle ilgili yapılan tespitler var. Bununla ilgili de belli çalışmaların, işte, daha seri, daha süratli... Gerçi son dönemde bu bir miktar yapılıyor ama binalarla ilgili, bina yapım maliyetleriyle ilgili ciddi sorunları hak sahipleri ile devlet arasında sürekli görüyoruz. Özellikle Bayraklı'da yaptığımız ziyaretlerde de... Artık bu mağduriyetler demeklere dönüşüyor, dernekler üzerinden bunlar organize olmaya başlıyorlar. Demek ki burada da bu alanda da bir sorun var. Bu sorunun da bir an önce giderilmesi lazım. Burada en büyük sorun, tabii, ödemelerle ilgili. Yani daha önce de ifade ettiğim gibi bunun ödeme şekline bir boyut kazandırılırsa fayda olacağı kanaatindeyiz.

Peki, depremle, deprem esnasında, depremden sonra neler görüyoruz? Bütün depremlerde üç aşağı beş yukarı aynı sonuçları görüyoruz. Ne görüyoruz mesela? İşte yetersiz malzeme, donatılarda korozyon, düzensiz taşıyıcı sistemler, bitişik düzende yapılanların çarpışma etkisi, sünek olmayan donatı detayları, yetersiz kesit boyutları, kısa kollar, kısa kirişler, yetersiz yatay rijitlik esnek çerçeveli yapılar, yumuşak, zayıf katlar, mimari projelerden kaynaklı sorunlar, taşıyıcı olmayan bölme duvarlarının kaldırılması... Yani biz üç aşağı beş yukarı deprem sonrası yapılan bütün tespitlerde, işte kolonlar kesildi, dükkânlar yapıldı veyahut araya katlar ilave edildi veya çatı katlar oldu veya konsollarla, çekmelerle bu felaketlere davetiye çıkarıldı... Artık bunların da bir an önce üstesinden gelmemiz lazım.

Tabii, uyarı sistemleri, özellikle bu depremle ilgili... Japonya işte Kobe depreminden sonra çok ciddi tedbirler aldı. 7 şiddetinde bir depremde bile artık bugün Japonya'da hiç kimse kılını kıpırdatmadan vakaiadiyeden gibi, deprem oldu, yerinden bile oynamıyor. Hem halkın bilinçlendirilmesi, okullar dâhil, üniversiteler dâhil, ilköğretimde, ortaöğretimde halkın bilinçlendirilmesine yönelik çok ciddi çalışmalar var; bizde de başladı ama yeterli değil. Dolayısıyla eğitim çalışmaları dâhil, erken uyarı sistemleri dâhil yani depremde beş on saniyenin ne kadar önemli olduğunu biz, hepimiz özellikle bu Komisyon çalışmaları esnasında gördük ve de müşahade ettik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Toparlıyorum Başkanım.

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Bu erken uyarı sistemleriyle ilgili artık programlar var, bunlar elimizdeki telefonlara da indirilebiliyor. Uyarı sistemleriyle en azından depremden beş on saniye öncesinde bu uyarılar dikkate alınabilirse çok önemli. Bu yeni yazılımlarla, yeni teknolojiyle bunların üstesinden gelmek mümkün, yeni yapı teknikleriyle de depreme dayanıklı yapı üretmek

mümkün.

Yani netice itibarıyla insanı deprem değil, yapılan çürük binalar öldürür vesselam, işin özeti bu. Diyorum ki bu olay kesinlikle partilerüstüdür, bunun hiçbir siyasi tarafı yoktur. Bu yapılan son çalışmaların da Hükümetin programlarında, idarenin programlarında yer alacağını ümit ediyoruz. Bundan sonra daha somut adımlar görelim ki bizim yaptığımız iş de çalışmalar da hedefine ulaşsın diyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, birleşime yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.35

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 20.07

BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ

KÂTİP ÜYELER: Emine Sare AYDIN (İstanbul), Sevda ERDAN KILIÇ (İzmir)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2'nci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

278 sıra sayılı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu üzerinde açılan genel görüşmeye devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Cemal Çetin.

Buyurun Sayın Çetin. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz yirmi beş dakikadır.

MHP GRUBU ADINA CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, Komisyon çalışmaları süresince yaklaşık yüz yirmi sekiz saat süren 18 toplantı yapılmış, ilgili kamu kurum yetkilileri, STK temsilcileri, akademisyenlerden oluşan 98 kişi dinlenmiştir. Komisyon yakın zamanda deprem felaketinin yaşandığı İzmir ve Elâzığ illerinde ziyaretlerde bulunmuş, yetkililerden bilgi alınmış ve istişareler yapmıştır. Görüldüğü üzere Komisyonumuz çok verimli bir çalışma gerçekleştirmiş ve nihai raporu da Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunmuştur. Bu vesileyle başta Komisyon Başkanımız olmak üzere, Komisyonumuzda birlikte çalıştığımız tüm Komisyon üyelerimize, sivil toplum kuruluşlarına, resmî kurum ve kuruluşlara, bilim insanlarımıza, özel sektör temsilcilerimize ve uzman arkadaşlarımıza canıgönülden teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; deprem tektonik kuvvetlerin veya volkanik faaliyetlerin etkisiyle yer kabuğunun kırılması sonucunda ortaya çıkan enerjinin sismik dalgalar hâlinde yayılarak geçtiği ortamları ve yeryüzünü kuvvetle sarsması olayıdır. Depremler dünya tarihi boyunca insanlığa büyük acılar yaşatmış ve günümüzde de yaşatmaya devam etmektedir. Ülkemizde hem can hem de mal kaybı bakımından ilk sırada yer alan afet türü depremdir. Afetler nedeniyle oluşan can kayıplarının yaklaşık yüzde 60'ı depremler nedeniyle meydana gelmektedir. Türkiye'miz coğrafi konumu itibarıyla dünyanın 2'nci büyük deprem kuşağı olan Alp-Himalaya deprem kuşağında yer almaktadır. Dünyadaki depremlerin yaklaşık yüzde 20'si Alp-Himalaya deprem kuşağı üzerinde olmaktadır. Türkiye'de ortalama beş yılda bir yıkıcı deprem meydana gelmektedir. Türkiye'mizde depremlerin hem Kuzey Anadolu Fay Zonu hem Doğu Anadolu Fay Zonu ve hem de Ege Çöküntü Sistemi'nde yoğunluk kazandığı belirgin bir hâlde görülmektedir. Bunun dışında, kuzey Ege ve batı Akdeniz'deki sismik yoğunluklar da dikkat çekmektedir. Türkiye'de 1900 ve 2020 yılları arasında kayıtlara geçen, can kaybına ve hasara yol açan 250 civarında büyük deprem meydana gelmiştir. 1900 ve 2020 yılları arasında yaşanan depremlerde 87.817 kişi hayatını kaybetmiştir. Can kaybı ve ağır hasar bakımından en büyük depremler, 1939 Erzincan depremi ve 1999 Gölcük merkezli Marmara depremidir. Türkiye ve yakın çevresinde her yıl ortalama 2 bin civarında deprem meydana gelmektedir.

Depremi nerede, ne zaman ve ne büyüklükte olacağını önceden tahmin etmek mümkün değildir. Deprem, saniyelerle ölçülen çok kısa bir süredir, bu süreçte yapılacakların sayısı da bellidir. Bu sebeple, deprem öncesi alınacak tedbirler çok büyük önem arz etmektedir. Deprem öncesi çalışmalar zamanında, yerinde, yeterli, sürekli ve bilimsel verilere dayalı olarak yapılırsa depremin yıkıcı etkisi en aza indirgenecektir. Bir doğa olayı olan depremi önlemek imkânsızdır. Bu açıdan, deprem her ne kadar bir coğrafyanın gerçeği olsa da afete dönüşmemesi önceden alacağımız tedbirlere bağlıdır.

Değerli milletvekilleri, hepinizin malumu olduğu üzere yakın zamanda Türkiye'mizde çok sayıda yıkıcı deprem olmuştur, gelecekte de mal ve can kayıplarına yol açacak depremlerin olması muhtemeldir ancak depreme karşı alınabilecek önlemler neticesinde, karşı karşıya olduğumuz riskler azalacak ve depremler afete dönüşmeyecektir. Türkiye'nin yüzde 92'si coğrafi olarak deprem bölgesidir, nüfusun yaklaşık yüzde 93'ü deprem tehlikesi altında yaşamaktadır, sanayimizin yaklaşık yüzde 98'i deprem bölgelerinde bulunmaktadır; dolayısıyla depreme karşı alınabilecek önlemler ülkemiz için maddi ve manevi açıdan hayati önem taşımaktadır. Türkiye'de yakın gelecekte deprem üretme potansiyeli bulunan 500'e yakın fayın üzerinde veya fay yakınında çok sayıda yerleşim yeri bulunmaktadır. Bunların büyük bir çoğunluğu incelenmiş ve deprem üretme potansiyeli belirlenmiştir.

Değerli milletvekilleri, Komisyon çalışmalarımız süresince bilim insanları, STK temsilcileri, resmî ve özel kurum yetkilileri tarafından yapılan sunum ve istişarelerde üzerinde durulan konulardan olan depreme karşı alınmış tedbirler ve yer yer sözü edilen eksiklikler ve ileriye dönük öneri ve yapılması gerekenler Komisyon raporumuzda etraflıca anlatılmıştır. Bu bağlamda, depreme karşı alınacak önlemlerin ve depremin zararlarının en aza indirilmesi için alınması gereken tedbirlerin özellikle 1999 depremi sonrası ciddi bir ilerleme kaydettiği görülmektedir. Gerek çıkarılan yeni kanunlar gerekse mevzuat değişiklikleri ve oluşturulan yeni kurumlar, kurumsal yapılar depremle mücadeleyi daha etkin hâle getirmiştir ancak Komisyonunda tartışılıp görüşülen konular ve yapılan sunumlar ışığında bazı eksikliklerin bir an önce tamamlanmasının gerekliliği, yaşanması muhtemel depremler açısından hayati önem taşımaktadır. Bu sebeple; jeolojik yapı, fay, toprak kayması, benzeri durumlar göz önüne alındığında risk planlaması yapılmalı ve risk haritası çıkarılmalıdır. Meskûn ve planlanan riskli alanlarda yapılanmanın engellenmesi, fay zonu, heyelan, sel bölgesi gibi özel risk bölgelerinde yer alan yerleşim alanlarının belirli süreç içerisinde taşınması gerekmektedir. Plansız ve ruhsatsız yapılanmanın mutlaka önüne geçilmelidir. Mikrobölgeleme çalışmaları için ülkemizde bazı uygulama kriterleri mevcut olmakla birlikte uluslararası düzeyde yaygın olarak kullanılan değerlendirme mikrobölgeleme sistemi oluşturulmalıdır. Deprem bilgi altyapısının güçlendirilmesi, çeşitli bilimsel araştırmalara kaynak oluşturulması ve alınan verilerin araştırmacılarla paylaşılması için ülke genelindeki tüm sismik ağlardan sağlanan deprem verileri standart bir formatta AFAD Türkiye Deprem Veri Merkezinde depolanmalı ve ilgili kurumlarla paylaşılmalıdır. Ülkemizde meydana gelen depremlerle ilgili bilgilendirme yetkisi yasal olarak AFAD Deprem Dairesi Başkanlığının görevleri arasında tanımlanmakla birlikte, Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü tarafından zaman zaman deprem büyüklüğü farklı ölçek ve değerlerde açıklanabilmektedir. Bu durum özellikle büyük depremler sonrasında toplum nezdinde farklı yorumlara yol açmakta ve tartışmalara neden olmaktadır. Deprem bilgilendirmesi kanunla yetki verilen AFAD tarafından yapılmalıdır.

Ülkemizdeki deprem üreten aktif fayların büyük bir kısmının uzanımının deniz içerisinde devam ettiği bilinmektedir. Deniz tabanındaki aktif fayların deprem üretme potansiyellerinin belirlenmesi açısından detaylı incelenmesi ve aktivitesinin takip edilmesi önem arz etmektedir. Doğa kaynaklı riskler ve afet zararlarının azaltılması için imar planlarından önce jeolojik, jeotektonik çalışmaların yapılması önemlidir. İmar planlarının düzenlenmesinde bu araştırma sonuçlarının dikkate alınması, gereken tedbirlerle birlikte yer bilimsel verilerin planlanma süreçlerine dâhil edilmesi deprem riskini azaltma açısından çok önemlidir. Bu sebeple belediyeler, Çevre ve Şehircilik il müdürlükleri ile AFAD il müdürlüklerinde jeoloji mühendislerinin, jeofizik mühendislerinin, inşaat mühendislerinin ve ilgili mühendislerin çalıştırılması zorunlu hâle getirilmelidir. Ayrıca bu konularda çalışmalar yapan ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşlarında da bu meslek gruplarındaki istihdamın artırılması sağlanmalıdır.

Değerli milletvekilleri, imar planı bulunan yerleşim alanlarında sonradan yapılan jeolojik araştırmalarla sınırları ve etki alanları belirlenen diri fayların, deprem nedeniyle oluşabilecek heyelan ve kaya düşmesi alanlarında kısıtlayıcı plan revizyonlarının yapılması, plansız alanlarda ise ilgili yönetmelikte bina ve bina türü yapıların yapılmasına sınırlama hükmünün getirilmesi deprem zararlarının en aza indirilmesi açısından önemlidir.

MTA tarafından Türkiye Diri Fay Haritası'nın yeni tespit edilen tüm fayları kapsayacak şekilde sürekli güncellenmesi gerekmektedir. Buna bağlı olarak üretilen Türkiye Deprem Tehlikesi Haritası'nın da Türkiye Diri Fay Haritası'na göre güncellenmesi sağlanmalıdır. Türkiye Diri Fay Haritası'nın 1/25.000 ölçekli çalışılmış olmasından dolayı kentleşmede ve yer seçimlerinde yeterli detayda olmadığı için diri fayların 1/5.000 ve 1/1.000 ölçekli çalışılması ve yüzey faylanması tehlike zonları ile fay sakinim zonlarının belirlenerek imar planına işlenmesi, bu çalışmaların kapsamında da içinden diri fay geçen yerleşim alanlarındaki eksikliklerin giderilmesine öncelik verilmesi gerekmektedir. Büyük bir bölümü yer kabuğunun üst bölümlerinde meydana gelen depremlerin oluşum özellikleri temelde levha hareketlerine bağlı büyük ölçekli deformasyonlarla ilişkili olup yer kabuğunun yapısal özellikleri ve jeodinamik davranışları da bu süreçte önemli rol oynamaktadır. Ülkemizde bu konuda gerçekleştirilmiş çalışmaların sayısı oldukça azdır ve bu nedenle konuyla ilgili araştırmaların hızlandırılmasında yarar görülmektedir.

Deprem zararlarının azaltılması kapsamında yapılması öncelikli çalışmaların bir diğeri ise bölgesel ölçekli sivilaşma yatınlık haritalarının üretilmesidir.

Değerli milletvekilleri, sivilaşma ülkemizde son yüzyılda meydana gelmiş büyük depremlerde can ve mal kaybına neden olan hasarların dağılımını doğrudan kontrol eden faktörlerden birisidir. Yerleşim alanları, verimli araziler, zayıf zeminler üzerine değil sağlam zeminler ve kaya ortamına yapılmalıdır. Aksi takdirde, orta ölçekli depremlerde bile binaların yıkılması ve ağır hasar görmesi kaçınılmaz olacaktır. Mesela, fay hattı uzak mesafede olmasına karşın 30 Ekim 2020 tarihindeki 6,6 büyüklüğünde İzmir Seferihisar depreminde odak noktasına yakın kesimlerde ciddi hasar görülmemesine rağmen Bayraklı'da alüvyon zemindeki binalar yıkılmış ve ağır hasar görmüştür. Alüvyon üzerindeki yerleşim yerlerinde depremler sırasında büyük hasarlar meydana gelebilmesi zemin büyümesiyle açıklanabilmektedir.

Ülkemizde sanayinin deprem bölgelerinden uzak yerlere yapılması, buna bağlı olarak oralarda yeni yerleşim merkezleri oluşturulması ve deprem riski taşıyan yerlerdeki sanayi tesislerinin ve nüfusun oralara kaydırılması can ve mal kaybı açısından risk unsurlarını azaltabilecektir. Ülkemiz bunun en vahim örneğini 17 Ağustos 1999 sabahı 7,5 büyüklüğünde gerçekleşen ve kırk beş saniye süren Marmara depreminde yaşamıştır. 17 Ağustos depremi gerek nüfus yoğunluğu gerek de ekonomik faaliyet açısından Türkiye'nin en önemli bölgesini etkilemiştir. Depremin Türkiye'nin sanayi bölgesi ve nüfus yoğunluğunun çok olduğu Marmara Bölgesi'nde gerçekleşmesi, can ve mal kaybının artmasına neden olmuş, Türk ekonomisini de bir hayli zorlamıştır.

17 Ağustos 1999 Marmara deprem felaketinin yaygın bir alanı kapsaması, ulaşım ve haberleşme ağının felce uğraması, çok sayıda binanın ağır hasar görüp enkaz hâline gelmesi kurtarma ve ilk yardım çalışmalarını zorlaştırmıştır. Buna rağmen devletimiz tüm kurum ve kuruluşlarıyla olağanüstü bir gayretin içerisinde girmiş, MHP'nin de koalisyon ortağı olduğu 57'nci Cumhuriyet Hükûmeti milletimizin derin yarasını sarabilmek için her türlü imkânını seferber etmiş ve kısa sürede enkaz kaldırılmış, yeni yerleşim alanları oluşturularak yaralar sarılmıştır.

Elbette ki sanayileşme ve yerleşim alanları altyapı çalışmaları üzerine yapılacaktır. Dolayısıyla oralarda iletişim ve ulaşımın kolaylaştırılmasıyla ve enerji ihtiyacının karşılanmasıyla yatırımlar mümkün olabilecektir. Bu sebepten dolayı ülkemizde yapılan otoyol ve hızlı tren ağlarının genişletilmesi, havaalanı, köprü ve tünellerin inşası, yeni enerji kaynaklarının oluşturulması çok önem arz etmektedir.

Türkiye'miz gerekli altyapının hazırlanması ve geliştirilmesi noktasında çok önemli projeleri hayata geçirmiştir ve geçirmeye devam etmektedir. Siyasi kaygılarla ülkemizde gerçekleştirilmeye devam eden altyapıların iyileştirilmesi çalışmalarına karşı gelmek yerine desteklemek ülkemiz açısından son derece önemlidir. Ülkemizde en son yaşanan Elâzığ ve İzmir depremleri ve diğer doğal afetlerde de devletimiz ve Hükûmetimiz felaket yaşanan alana derhâl tüm imkânlarını seferber ederek intikal etmiş, vatandaşlarımızın karşı karşıya kaldıkları zorlukları gidirmiştir.

Depremler tüm yıkıcı etkilerine rağmen belirli aralıklarla meydana gelen afetler olduğundan zamanla unutularak gündemden çıkmaktadır. Bu açıdan, deprem riskinin yüksek olduğu ülkemizde gündemin sürekliliğinin olması, risklerin azaltılması ve deprem farkındalığının artırılmasının sağlanması amacıyla eğitimde her seviyedeki derslere jeoloji ve afet biliminin eklenmesi insanlarımızın afete karşı daha bilgili ve daha duyarlı olmasını sağlayacaktır.

Değerli milletvekilleri, Komisyon çalışmalarımız süresince sunumlarını dinlediğimiz kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör temsilcileri ve bilim insanlarının ifadelerinden anlaşıldığı üzere, depremlerle mücadelede kurumlar arasında koordinasyon eksikliği görülmektedir, bu da depremlerle ilgili alınacak tedbirlerin yeteri derecede ve gerektiği gibi uygulanmasına engel olmakta ya da yavaşlatmaktadır. Bu sebeple, ülkemizdeki kamu kurumlarında parçalı yapıda sürdürülen deprem araştırmaları ve depreme karşı alınacak önlemler tek çatı altında toplanmalı ve koordinasyonu sağlayacak bir üst kurul oluşturulmalıdır.

Ayrıca, deprem konusunda basında bilim insanları aynı konuda çok farklı görüşler ortaya koymaktadırlar. Olası deprem büyüklüklerini farklı rakamlarla ifade ediyorlar, kırılması muhtemel fayları gösterirken farklı farklı fayları işaret ediyorlar ve olması muhtemel depremlerle ilgili farklı tarihler veriyorlar. Bütün bu çelişkili ifadeler kafa karışıklığına ve depreme karşı alınacak tedbirlerde zafiyete sebebiyet vermektedir. Daha verimli, daha tutarlı çalışmaların ortaya konulması açısından ve depremlerle daha etkin mücadele edilmesi için ülkemizde deprem bilim kurulu oluşturulmalıdır. Afet yönetimi ve doğal afetlerle mücadele her şeyden önce doğadaki mevcut tehlikelerin iyi bilinmesi ve bu tehlikelerin doğurabileceği risklerin azaltılabilmesi için doğanın en akılcı yol ve yöntemlerle kullanılmasını gerektiren topyekûn bir mücadeledir. Bu mücadele içerisinde hem vatandaşlarımızın hem devletimizin hem de yetkili makamlarımızın görev ve sorumluluk üstlenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, doğal afetlerde bireysel çıkar sağlamak veya siyasi rant elde etmek için etkin mücadeleye zarar vermek ülkemize yapılan en büyük kötülük olacaktır. Afetler sonucu uğrayacağımız zararlarla mücadele için hep birlikte çalışmamız gerekmektedir. Bunu yapabildiğimiz takdirde inanıyorum ki her türlü zorluğun üstesinden gelebiliriz.

Sayın milletvekilleri, Mecliste bulunan tüm parti gruplarının vermiş olduğu ortak önergeyle oluşturulan Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi için Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu'nun yapacağımız depremlerle mücadelede çok faydalı olacağına, bu mücadelede

alınması gereken önlemlere ışık tutacağına inanıyorum.

Bu vesileyle Türkiye'mizde yaşanmış depremlerde ve doğal afetlerde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, ailelerine ve yakınlarına başsağlığı diliyorum. Cenab-ı Allah ülkemizi her türlü afetten ve kötülükten korusun diyor, Genel Kurulu bir kez daha saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Lütfi Kaşıkçı, Hatay Milletvekili, buyurun lütfen. (MHP sıralarından alkışlar)

Sayın Kaşıkçı süreniz yirmi beş dakikadır.

MHP GRUBU ADINA LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu'yla ilgili Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin yüzde 66'sı deprem riski altındaki alanlarda yer almakta ve son bir asırda 90 bin vatandaşımız depremlerde hayatını kaybetmiştir. Bugün itibarıyla baktığımızda nüfusumuzun yaklaşık yüzde 70'inin ve büyük sanayi tesislerinin de yaklaşık yüzde 75'inin deprem tehlikesi altında olduğunu söylemek mümkündür. Ülkemizde son bir asırda meydana gelen ve yıkıcı etkisi bakımından öne çıkan 2 büyük deprem vardır. Bunlardan birincisi 1939 yılında Erzincan'da meydana gelen ve 30 bin insanımızın ölümüne sebep olan Erzincan depremidir. İkinci büyük deprem ise 1999 yılında merkez üssü Gölçük olan Marmara depremidir. Bu deprem nedeniyle de 18.373 kişi ölmüş, 48.901 kişi yaralanmıştır.

Bakınız kıymetli milletvekilleri, son bir asırda yaklaşık 90 bin insanımızı kaybetmişiz. Bugün Sayın Genel Başkanımız grup konuşmasında 1984 ile 2020 yılları arasında Türkiye'nin millî güvenliğini test etmek için terörle mücadele neticesinde 8.123 güvenlik görevlimizin şehit olduğunu, 25 bin insanımızın yaralandığını, yine 6.021 sivil insanımızın da bu mücadele sonunda şehit olduğu rakamlarını milletimizle paylaştı. Bu rakamlara şöyle bir baktığımız zaman gerçekten depremler insanımızın canını kaybetmesi açısından son derece önemli. Bunları niye söylüyorum? Tıpkı terörle mücadelede olduğu gibi topyekûn bir seferberlik ruhuyla deprem ve diğer afetlerle mücadele etmemiz gerektiğini düşünüyoruz.

Yine, şimdi, Sayın Çevre ve Şehircilik Bakanımızın bizlerle paylaşmış olduğu bazı veriler var, o verileri de sizlerle paylaşarak ülkemizin deprem açısından ne kadar riskli bir coğrafya olduğunu burada sizlerle paylaşmak istiyorum. Bakınız, Türkiye genelinde 17 milyon bina, 28 milyon 600 bin bağımsız bölüm yani konut ve iş yeri var. Bu 28 milyon 600 bin bağımsız bölüm içerisinde riskli olarak gördüğümüz bağımsız bölüm sayısı 6,7 milyon ve yine bu 28 milyon 600 bin bağımsız bölüm içerisinde bir saat sonrası dahi geçtir; anında, hemen kentsel dönüşümle dönüştürülmesi gereken rakam 1,5 milyon.

Bakın, Türkiye'de rakamlar bu şekildeyken İstanbul'a bir de bakalım: İstanbul'da 1,2 milyon bina, 6,1 milyon konut ve 1,1 milyon iş yeri bulunuyor. Kıymetli milletvekilleri, İstanbul'da ise -yine, bir saat sonrası belki de çok geç olacak- 300 bin bağımsız bölümün acil bir şekilde yıkılması lazım. 2019'da, hatırlarsınız, Kartal'da çöken Yeşilyurt Apartmanı vardı, ortada hiçbir afet yoktu, artık bina kendi yükünü kaldıramaz oldu ve anında çöktü. Bunun neticesinde 21 vatandaşımız o Yeşilyurt Apartmanının enkazında öldü ve 14 vatandaşımız da yine yaralandı. İşte bu "300 bin acil yıkılmalı." rakamını İstanbul'da Yeşilyurt Apartmanı tarzında değerlendirmek lazım.

Değerli milletvekilleri, Türkiye deprem konusunda derin bir hafızaya özellikle 99 depremi sonrasında erişti. 99 depremi – bunu biz söylemiyoruz, bunu dünyadaki deprem otoriteleri söylüyor- asrın felaketi olarak nitelendirildi. O dönem Milliyetçi Hareket Partisinin de içinde olduğu Hükümet yazarların sarılması için büyük bir mücadele verdi ve o mücadeleden sonra özellikle Türkiye'de depreme ilgili hem farkındalık oluşturuldu hem de gerekli mevzuat çalışmalarının yapımına çok hızlı bir şekilde başlandı. Bugün Türkiye'de kamu kurum ve kuruluşlarının depreme ilgili hafızası 99'dan sonra oluştu diyebiliriz. Bugün bakın, yine, 1999'dan sonra özellikle atılan çok önemli bir adım vardı, bu adım Yapı Denetim Sistemi'nin getirilmesi. Bugün gözle dahi muayene yaptığımız zaman, binalara gidip şöyle baktığımız zaman, "Hangi bina deprem açısından risklidir?" dediğimiz zaman 2002 öncesi binaları hemen kenara alıyoruz. Niye? Bunlar riskli diyoruz. Peki, buna sebep olan faktör nedir? 2002 yılından sonra devreye konulan Yapı Denetim Sistemi'nin varlığı.

Değerli milletvekilleri, aslında ben bugün burada "Peki, aylarca çalıştınız, uzun toplantılar yaptınız, saatlerce toplantılar yaptınız, neticede ne elde ettiniz?" sorusuna cevap vermek istiyorum. Neticede ülkemiz Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu Komisyonu sayesinde afetlerle ilgili gerçekten şöyle bir baş ucu eseri kazandı. Ben "baş ucu eser" olarak tanımladığım bu raporun hazırlanmasında emeği geçen başta Sayın Komisyon Başkanımız olmak üzere komisyona katılan tüm milletvekillerimize, komisyonumuza davet üzere gelen akademisyenlerimize, sektör temsilcilerimize, stenograflarımıza ve uzmanlarımıza huzurlarınızda çok teşekkür ediyorum.

Peki, elde ettiğimiz bu raporda Türkiye'nin depremselliğiyle ilgili veya afet riskinin azaltılmasıyla ilgili neler var? İşte, ben, burada sürem yettiği ölçüde, kısaca bu deprem raporunda elde etmiş olduğumuz önerileri sizlerle paylaşmak istiyorum.

Sayın başkan, değerli milletvekilleri; uzun süren Komisyon çalışmalarını neticesinde çok önemli tespitler ortaya çıkmış ve bu tespitlerin uygulanabilirliği ön planda tutularak birer öneri hâline getirilmiştir. Bu önerilerden ilki "deprem bilgi altyapısının güçlendirilmesi" başlığı altında toplanmıştır. Komisyon toplantıları sırasında en çok tartışılan konu başlıklarından biri olan deprem bilgi altyapısının geliştirilip güçlendirilmesi, toplanan verilerin toplum yararına kullanılması amacıyla bu alanda faaliyet gösteren kurumlarla paylaşılması şüphesiz, deprem öncesi risk azaltma çalışmaları açısından son derece önemlidir. Bu anlamda, ülke genelindeki tüm sismik ağlardan elde edilen deprem verileri standart bir formatta araştırmacıların hizmetine sunulmalıdır.

Ülkemizde bir deprem olduğu zaman iki kurumun açıklamasını görüyoruz: Biri AFAD, biri de Boğaziçi Üniversitesine bağlı Kandilli Rasathanesi. Genelde iki kurum farklı rakamlar veriyor ve bu milletimiz açısından da farklı değerlendiriliyor; o yüzden bu iki kurumun bu verileri açıklaması konusunun bir an önce açıklığa kavuşturulması lazım. Bu hususta da Komisyonumuz şöyle bir karara vardı: Bu verilerin açıklanmasında yasal olarak görevli olan AFAD. Dolayısıyla, bu verilerin AFAD tarafından açıklanmasının sağlıklı olacağı kanaati ön plana çıkmaktadır. Ayrıca, deprem gözlem ağlarındaki teknolojinin günümüz şartlarına uygun olarak iyileştirilmesi ve sürecin dinamik etkisi göz önünde bulundurularak sürekli yenilenmesi gerekmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine, komisyon toplantıları sırasında ortak bir görüş olarak benimsenen konu başlıklarından bir tanesi de ülkemizde afet yönetiminin tüm süreçlerini kapsayan bir üst planın olması gerektiği görüşüdür. Türkiye Afet Yönetimi Strateji Belgesi ve Eylem Planı olarak hazırlanıp uygulamaya geçirilmesi gereken bu planın aynı zamanda merkezî ve yerel tüm kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektör, sivil toplum kuruluşları, medya, aile ve bireye kadar tüm kesimleri içine alarak hazırlanması gerekmektedir. Bu plan, afetlerden kaynaklı tüm risklerin belirlendiği, paydaşlar arasında görev taksiminin net olarak yapıldığı kapsamlı bir çalışma hâlinde hazırlanmalıdır.

Bu başlık altında devam eden diğer öneriler ise şunlardır: Hâlen yürürlükte olan Türkiye Afet Müdahale Planı'nın, uygulama sırasında yaşanan eksiklikler göz önünde tutularak yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir. Özellikle afet sonrası destek amaçlı bölgeye gelen sivil toplum kuruluşlarının gönüllülerinin koordinasyonu tekrardan bu plan dâhilinde ele alınmalıdır. Tarihî ve kültürel yapıların deprem hasarlarından korunmasına yönelik Kültür ve Turizm Bakanlığıyla birlikte Vakıflar Genel Müdürlüğüne de Türkiye Afet Müdahale Planı kapsamında sorumluluk verilmelidir.

Yine, AFAD'ın, özellikle tsunami tehlikesi olan yerleşim yerlerinde üniversiteler ve bu alanda çalışma yapan kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte önceden risk azaltıcı çalışmalar yapması ve çeşitli senaryolar öncülüğünde vatandaşlara yönelik tatbikatlar gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Yeni yapıların deprem güvenliğinin artırılması yanında mevcut binalarındaki risklerin de hiç şüphesiz azaltılması gerekmektedir. Bu bakımdan, ülkemizdeki mevcut yapı stoku durumu, çalışmaları devam eden Mekânsal Adres Kayıt Sistemi Programı dâhilinde kapsamlı ve güncellenebilir bina envanter bilgilerini barındıran şekliyle acilen hayata geçirilmelidir. Bu sistemin bir an önce hazırlanıp işleme konulmasının, afet riskinin azaltılması çalışmalarında son derece önemli olduğu düşüncesindeyiz. Öyle ki bu sistem bizlere afet öncesi riskli binaların yerini ve özelliklerini bildireceğinden, dönüşümde öncelik tanınması gereken yapıları tespit etmemiz kolaylaşacaktır. Ayrıca, deprem tehlike haritaları gibi tüm illeri kapsayan yerel zemin haritaları hazırlanıp internet ortamında kullanıcıların hizmetine sunulmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde çok sayıda riskli binanın mevcut olduğunu biliyoruz. Tam net olmayan rakamlara göre bu sayının 6,7 milyon civarı olduğu kabul edilmektedir. Bu kadar yoğun riskli binanın bulunduğu ülkemizde bu riskin bertaraf edilmesi için de kentsel dönüşümün uygulanması kaçınılmazdır. Takdir edersiniz ki bu riskli binaların tamamının birden dönüşümü zamansal ve finansal açıdan mümkün görünmemektedir. Bu açıdan Mekansal Adres Kayıt Sistemi'nin bize sunacağı veriler ışığında riskli binaların dönüşümünde öncelik sırasını doğru olarak belirlememiz gerekmektedir. Öncelik olarak nüfusun yoğun olduğu ve bir deprem anında riskin en fazla olduğu bölgelerin öne alınması gerekmektedir. Bu kapsamda, afet öncesi risk haritalarının doğru hazırlanması ülkemiz açısından büyük önem taşımaktadır. Risk haritaları hazırlanırken mevcut yapı stokunun durumuyla ilgili bilgilerin sisteme işlenmesi konusunda ülke genelinde kamu kurum ve kuruluşlarında faaliyet gösteren mimar ve inşaat mühendislerinden faydalanılabilir hatta üniversite 4'üncü sınıf öğrencileri de bu çalışma kapsamına dâhil edilebilir. Bu çalışma aynı zamanda üniversite son sınıf öğrencileri için de bulunmaz bir staj ortamı olarak değerlendirilebilir.

Yine, bu hususta kentsel dönüşümün de tek çözümünün riskli yapının yıkılıp yenilenmesi olmadığını, güçlendirme tekniğinin de bir yöntem olarak karşımızda durduğunu ve bu seçeneğin teşvik edilmesinin yararlı olacağını düşünmekteyiz.

Yine, kentsel dönüşümün uygulamasının yavaşlamasına sebep olan hatalı arsa paylarının düzeltilmesiyle ilgili açılmış davaların olabildiğince hızlı sonuçlanması adına gerekli yasal düzenlemelerin yapılması da gerekmektedir. Kentsel dönüşümün ruhuna uygun olacak şekilde parsel bazında dönüşüm yerine, ada bazlı dönüşüm seçeneği tercih edilmelidir. Bu sayede çevre hassasiyeti göz önünde tutulmuş, yeteri kadar sosyal donatı alanı mevcut olan yeni yerleşim alanları yapmak mümkün olacaktır.

Yine, kentsel dönüşüm projelerinde vatandaş doğru bilgilendirmek adına kurulacak irtibat ofislerinin ne kadar kıymetli olduğu geçmiş tecrübelerden anlaşılabilecektir. Bakınız, burası çok önemli. Bu manada, daha önce komşuluk ilişkisi olan vatandaşlara aynı apartman içerisinde -talep etmeleri hâlinde- daire verilmesi komşuluk kültürümüzün yaşatılması açısından da önemlidir. Dar gelirli vatandaşların konut sahibi olduğu dönüşüm uygulamalarında bina ortak giderleri gibi harcamaların vatandaşımızı yorduğunu biliyoruz. İşte, bu giderlerin karşılanması için projeler iş yerleri gibi unsurlar eklenmeli ve buradan elde edilecek gelir ortak kullanım için harcanmalıdır. İlgili kanunlarda belirtildiği üzere belediyelerin her yıl bütçelerinin belli bir kısmıyla kentsel dönüşüm projeleri yapması gerekmektedir ancak birçok belediye kanunla açıkça belirlenmiş bu görev alanından uzak durmaktadır. Bu ise ülkemizin her yıl dönüştürmesi gereken yapı stoku hedefinden uzaklaşmasını sağlamaktadır. Bu alanda belediyelerin daha aktif rol almasının önünün açılması gerekmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; afet riskinin azaltılması çalışmalarında önemli bir başlığın da yapıların denetim süreciyle ilgili olduğu bilinmektedir. Bu kapsamda alınması gereken önlemlerin şunlar olduğunu düşünmekteyiz: Yapı denetim firmalarında faaliyet gösteren denetçilerin yerinde denetim yapıp yapmadığının tam olarak belirlenmesi için parmak iziyle çalışan konum bilgilerinin de rahatça belirlenebileceği mobil uygulamalar geliştirilmelidir. Yapı denetimde uygulanan elektronik dağılım konusunda bölgesel dağıtım kriterleri de dikkate alınmalıdır. Kamu tarafından hizmet bedelleri yapı denetim firmalarına ödenmek koşuluyla ibadethanelerin de yapı denetimleri yapılmalıdır. İnşaat mahalline gelen betonun takip edilmesi için uygulanan çipli beton uygulaması, çelik donatı için de ayrıca uygulanmalıdır. Proje müellifleri, şantiye şefi, yapı denetim kuruluşu sorunları, denetçi ve yardımcı kontrol elemanı, mimar ve mühendislerin mesleklerini ifa ederken yapmış oldukları hata, eksikler ve kaza sonucunda tazminat ödemek durumunda kalmaları hâlinde söz konusu bedellerin -işte, burası çok önemli- mesleki sorumluluk sigortası kapsamında karşılanabilmesine yönelik düzenlemeler yapılmalıdır. Yine, yapı denetim firmalarında uygulanan elektronik dağıtım sistemi laboratuvar kuruluşları için de uygulanmalıdır. Bina projeleri hazırlamada kullanılan statik ve betonarme hesabı yapabilen programların analist çıktılarında birlik sağlanması amacıyla yapay zekâ gibi yeni teknolojik yaklaşımlardan yararlanılmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu rapora konu olan tüm bu çalışmalar, takdir edersiniz ki, alanında uzman kişiler ve bu uzmanların mesleki etik kurallar içerisinde hareket etmesiyle ancak mümkün olacaktır. O yüzden, mesleki yeterlilik ve etik konusunda şu hususların dikkate alınması gerekmektedir: Saha tecrübesini ve meslek içi eğitimi dikkate alan yetkin, uzman bir mühendislik sistemi oluşturulmalıdır. Güçlendirme konusunda proje üretebilecek yetkinlikte olan mühendislerin muhakkak suretle sertifikalandırılması gerekmektedir. Meslek odaları ve üniversitelerin birlikte hareket edebileceği bir çalışmayla yetkin mühendislik uygulaması hayata geçirilmelidir. Deprem riski yüksek olan yerleşim yerlerinde merkez ve taşra teşkilatları ile belediyelerde istihdam edilmek üzere kentsel dönüşüm uzmanları acilen işe alınmalıdır. Yapıların mevcut durumu ile binalarda yaşayan vatandaşların bilgilerini içeren -burası da önemli- Bina Kimlik Sistemi'nin devreye alınmasıyla ilgili çalışmaların bir an önce bitirilmesi gerekmektedir. Yapılan denetimler sonucu tespit edilen riskli binanın otomatik olarak tapuya bildirilmesi ve tapuya şerh düşülmesi gerekmektedir. Mimari projelerde zemin katları iş yeri olarak düzenlenmeyen binalarda zemin katlarının iş yeri olarak kullanılmaması gerekmektedir. Alan genişletmek amacıyla kolon, giriş kesilmesi gibi işlem yapanlara yönelik cezai yaptırımların artırılması önem arz etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yürürlükteki mevzuatların güncelliği ve kalitesi hiç şüphesiz ki deprem başta olmak üzere tüm afetlerle daha etkin bir şekilde mücadele etmek için son derece önemlidir. Bütüncül bir bakış açısından uzak mevzuatlarla bu denli büyük olaylarla mücadele etmek, sadece problemleri daha da içinden çıkılmaz bir hâle dönüştürecektir. O yüzden afetlerle mücadele konusunda ana sorumlu olan devletin karşı karşıya kaldığı problemlerin çözümü noktasında sağlam bir algoritmayla hazırlanmış mevzuata ihtiyaç vardır. Bu mevzuatlarda tüm kurumların eş güdüm hâlinde herkesin görev, yetki ve sorumluluğu tam olarak belirlenmiş olmalı, işte tam bu manada bütünlük bir afet yönetim sistemiyle afet risklerinin odağında olan, başta merkezî ve yerel yönetimler olmak üzere, özel sektör, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ile bireyler ölçeğinde görev, yetki ve sorumluluk tanımlarının tam olarak yapıldığı güçlü bir mevzuat yapısı, deprem tehlikesine maruz kalacak şehir ve toplum yapısının dirençli hâle gelmesini sağlayacaktır.

Afetlerle ilgili düzenlemeleri esas alan ve hâlen yürürlükte olan 7269, 3194, 4708, 5216, 5366, 5393 ve 6306 sayılı Kanunların dışında tüm afet türlerini kapsayan hazırlık, müdahale, risk azaltma ve iyileştirme safhalarını içeren, ilgili kurum ve kuruluşların sorumluluklarını, görev dağılımını ve eş güdüm ihtiyaçlarını tanımlayan yeni bir afet kanununa ihtiyaç duyulmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hazırlanan tüm çalışmaların uzun vadede sürdürülebilir olması için gerek kamuya ve gerekse ilgili tüm kurumlara ve bireye verilen ödevler sıkı bir izleme ve denetim mekanizmasıyla denetlenmelidir. Bu manada

Cumhurbaşkanlığı bünyesinde, ilgili bakanlıkların da katılımıyla Afet ve Acil Durum Yüksek Kurulunun kurulmasının tüm afetlerin yönetimi açısından son derece önemli olduğunu düşünmekteyiz. Bu sayede kanunla görev ve sorumlulukları sabit olan kurum, kuruluşlarla ilgili tüm paydaşlardan sorumluluğunu yerine getirmeyenlerin tespitiyle adli ve idari süreçler devreye girmiş olacaktır.

Yine, deprem riskinin azaltılmasına yönelik bir başka ihtiyaç da kentsel dönüşüm ve afet konutları uygulamalarına ilişkin uyumsuzlukları giderecek olan özel ihtisas mahkemelerinin kurulmasıdır. Ülkemizde depremlere rağmen sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması amacıyla tüm sektör temsilcilerinin ve ilgili kurum ve kuruluşların katılımıyla ekonomi konferanslarının düzenlenmesi, ekonomik risklerin belirlenerek azaltılması planlarının hayata geçirilmesi gerekmektedir. Afet sırasında ihtiyaç duyulacak enerji ekipmanlarına ve taşıtlara dair özel sektör envanteri belirlenerek AFAD tarafından devreye alınan Afet Yönetimi ve Karar Destek Sistemi'ne kaydedilmelidir.

Yine, önemli olduğunu düşündüğümüz bir husus da sismik izolatörler, sönümleyiciler ve sensörler gibi depremlerde ihtiyaç duyulan altyapı sistemlerinin yerli üretimi desteklenmesi.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; riskli binaların dönüşümü elbette ki yüksek miktarda bir finansman kaynağıyla ancak mümkün olacaktır. Bu kaynağın bulunması aslında tüm düğümün çözülmesi açısından en önemli parametredir. Afet öncesi zarar azaltma çalışmaları ise hiç şüphesiz ki afet sonrası yaraların sarılması için gereken finansı azaltacaktır. Deprem zararlarını azaltmaya yönelik politikaların hızlı bir şekilde uygulamaya konulması için bir deprem fonunun oluşturulması gerekmektedir. Gerekli mevzuat hazırlanarak merkezî yönetim bütçesinden ve muhtelif işlemlere konulacak vergilerden kaynak aktarılarak oluşturulacak deprem fonu afet risklerini azaltmaya yönelik çalışmalar ve afet sonrası yaraların sarılmasına yönelik harcamalar için rahatça kullanılabilir.

"Afetlerin finansmanı" konu başlığında ele alınması gereken bir diğer öneri ise deprem sonrası konutları yıkılan ve oturulmayacak derece ağır hasar gören depremzedelere 7269 sayılı Kanun kapsamında kullanılan hazır konut kredisi tutarlarının standart bir bedel olarak belirlenmesi yerine maliyetlerin bölgeden bölgeye farklılık göstermesi nedeniyle kredinin kullanılacağı il, ilçedeki ortalama konut maliyetleri göz önüne alınarak belirlenmelidir. Bu husus bence rapordaki en önemli konulardan ve önerilerden biri. Yoksul vatandaşlarımızın veya devletin sağladığı krediyi ödeme imkânı olmayan insanlarımızın konutları deprem fonundan kaynak sağlanarak kamu tarafından yapılmalıdır. Hak sahiplerine ömür boyu ücretsiz kullanım hakkı verilmeli ve hak sahiplerinin ölümü neticesinde vârislerine bu konutları satın almada öncelik ve kolaylık sağlanmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; deprem risklerini azaltma çalışmasında önemli bir konu başlığının da yine doğal afet sigortası uygulaması olduğunu düşünmekteyiz. Bu hususta hâlen uygulamada olan doğal afet sigortasının daha da geliştirilmesi amacıyla ortaya koyduğumuz öneriler şu şekildedir: Doğal afet sigortasının kapsamı genişletilerek diğer doğal afetler de bu sigorta kapsamı içerisine dâhil edilmeli, ayrıca bu sigorta kapsamına kırsal kesimdeki konutlar ile tamamı ticari ve sanayi amaçlı kullanılan yapılar da dâhil edilmelidir.

Yine, deprem sigortasıyla ilgili faydalı olacağını düşündüğümüz bir başka öneri de poliçe bedelinin üzerine ilave edilecek en az yüzde 5'lik meblağın oluşturulacak deprem fonuna aktarılması olacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; afet risklerini azaltma ve oluşabilecek zararları en aza indirme konusunda hiç şüphesiz önemli bir başlık da toplumsal farkındalığın artırılması çalışmalarıdır. Toplumu afetlere karşı daha dirençli hâle getirmek adına tam anlamıyla bir seferberlik ruhuyla çalışmalar yürütülmelidir. Paydaşlarla yapılacak iş birlikleri neticesinde kamu spotları, kısa filmler, televizyon programları, belgeseller, diziler, çocuk ve gençlere yönelik bilgisayar oyunları, çizgi filmler, söyleşi ve panellerin daha etkin kullanımı sağlanmalıdır. Yine, yerel belediyelerin öncülüğünde, mahalle düzeyinde deprem farkındalık grupları oluşturulmalıdır. Deprem zararlarının azaltılması ve depreme hazırlıklı olma konusunda kader inancının yanlış değerlendirilmesinden kaynaklanan tedbirsizliklerin önüne geçilmesi için Diyanet İşleri Başkanlığının devreye girerek hutbe ve vaazlarda bu konunun doğru şeklinin vatandaşlarımıza anlatılması gerekmektedir. İlköğretim boyunca eğitim öğretim süreci depremle ilgili ulusal stratejiye yönelik içeriklerle zenginleştirilmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son olarak "Afet sonrası yürütülecek çalışmalar" başlığı altında sizlerle bazı önerilerimizi de paylaşmak istiyorum. Deprem sonrası özellikle ilk altı saatin çok önemli olduğu geçmiş tecrübelerle sabittir. İşte tam bu noktada özellikle depremlere acil müdahale ekiplerinin hızlı bir şekilde ulaşması için vatandaşların trafiğe çıkmaması ve ana arterlerin kullanılabilmesi gibi hususlarda toplumsal farkındalığın oluşturulması gerekmektedir. Deprem sonrası ulaşımda yaşanabilecek aksamlar olacağı düşünülerek deprem alanına ilk yardım malzemelerinin ulaşımı, acil müdahale ekipmanlarının sevk edilmesi gibi operasyonlarda insansız hava aracı ve "drone"ların kullanılması yaygınlaştırılmalıdır. Tüm afetlerde olağanüstü bir performans ve insanüstü bir gayretle vatandaşlarımızın hizmetine koşan itfaiye personelinin statüsünün tam olarak belirlenmesi adına itfaiyeciliğin bir meslek sınıfı olarak tanımlanması gerekmektedir. Deprem sonrası artan talebe bağlı olarak mobil şebekelerde yoğunluk yaşanacağından operatörlerin şebekede anlık olarak tutulan müşteri sayısı kapasitesini mümkün olduğunca artırması yine önerilerimiz arasındadır.

Tüm bu önerilerin ülkemizde yaşanma ihtimali yüksek olan afetlerin risklerini azaltma çalışmalarına katkı sunmasını diliyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Evet, şimdi Halkların Demokratik Partisi Grubu adına yapılacak olan konuşmalara geçiyoruz.

İstanbul Milletvekili Sayın Ali Kenanoğlu, buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz yirmi beş dakikadır.

HDP GRUBU ADINA ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi için Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu üzerine HDP Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

10 Kasım 2020 tarihinde göreve başladık ve kamuoyunda Deprem Araştırma Komisyonu olarak geçen bu Komisyon 18 toplantı yaptı ve dört ay içerisinde çalışmalarını tamamlayarak 467 sayfalık bir rapor ortaya koydu.

Öncelikle, Komisyonunda görev alan Başkan ve bütün üyelere ve bu çalışmalar esnasında bize sunum yapanlara, bize teknik anlamda emek veren, katkı sunan, orada çalışmalarımıza yardımcı olan bütün arkadaşlara, çalışma arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz çünkü önemli bir çalışmaydı. Herkes özveriyle bir şekilde iyi bir rapor çıkması için mücadele etti. Netice itibarıyla deprem hepimizin yarası, hepimizi, bu topraklarda, bu coğrafyada, bu dünyada yaşayan herkesi, bütün canlıları vuran bir doğa olayı.

Şimdi, buradan kaynaklı olarak bütün Komisyon üyeleri de bu anlamıyla özveriyle çalışıp iyi bir sonuç çıkması için uğraş verdiler. Bu anlamıyla bizim burada yapacağımız eleştiriler, söyleyeceğimiz sözler, Komisyon ve Komisyon çalışmalarından çıkan rapordan öte, bu raporlarla ilgili olarak Hükûmetedir. Bu raporların sonuçlarını uygulamış ya da uygulamak durumunda olan iktidara karşı uyarılarımızı ve eleştirilerimizi ifade edeceğiz.

Şimdi, deprem yaşamımızın bir gerçeği yani dünyanın bir gerçeği. Dünya çekirdeği, yer kabuğunun altı soğuyana kadar da bu depremler sürecektir, bunu biliyoruz. Şimdi, önceden şöyle bir şey vardı, "Deprem öldürmez, bina öldürür." sözü vardı, artık bu

söz de değişti. Yani, bina da öldürmüyor çünkü birçok bölgede, ülkede artık binaların öldürmediğini, aslında o binaların nereye yapıldığı, hangi şekilde inşa edildiği, bütün bunların öldürdüğünü gördük. Bu da insanların kendilerinin oluşturduğu bir durumdur yani kapitalist yaklaşım, rantçı yaklaşım, denetimsizlik gibi bir sürü sebebin etkin olduğunu bu konuda görüyoruz.

Şimdi, şu haritayı hepimiz biliriz, bu, Türkiye'nin depremle karşı karşıya kaldığı gerçeği olan haritadır. Baktığınız zaman Türkiye coğrafyasının yüzde 66'sı, yaşam alanlarının, insanların yaşadığı alanların da yüzde 71'i deprem riski altındadır yani Türkiye böyle bir kırmızı harita içerisinde deprem riskiyle karşı karşıya olan bir ülkedir. Tabii, bu sadece bizim ülkemiz açısından mı böyle? Hayır, bütün dünyada, bütün bölgelerde çok daha fazla deprem riski altında olan ülkeler var. Şimdi, hani, bu depremler karşısında alınan tedbirlerin yaşama uygulanması, ülkeler bu konularda nasıl ders çıkarıyorlar, bununla ilgili çok basit bir örnek: Örneğin 2020 yılında bütün dünyada yaşanan depremlerde 207 kişi yaşamını yitirmiş, bunlardan 168'i Türkiye'den yani 2020'de meydana gelen depremlerdeki ölümlerin büyük bir çoğunluğu Türkiye'den. Bunun dışında, aslında 168'in dışında kalan 2 tane ülke var, Meksika'da 10 kişi ölmüş ki orada 7,4 şiddetinde deprem olmuş. Türkiye'deki depremler 6,9 İzmir depremi, 6,7 Elâzığ depremi, 5,9 Bingöl depremi, bu üç deprem sonucunda ölümler var. Meksika'daki 10 kişinin öldüğü deprem 7,4. Yine bizim komşu ülke olan İran'da da 10 kişi yaşamını yitirmiş. Onun dışındakilerde birer, ikişer kişi şeklinde ölümler var ki depremlerin şiddeti, oranları aslında Türkiye'deki depremlerden çok daha fazla. Dolayısıyla burada şunu görüyoruz: Aslında ülkeler yaşadıkları depremlerden bir sonuç çıkartmışlar, buna göre tedbirlerini almışlar ki bu konuda en büyük örnek Şili ve Arjantin'dir. Özellikle Şili'de çok ciddi depremler, büyük depremler ve büyük ölümler olurdu eskiden, artık Şili de o sorunu çözmüş durumda. Ancak sorunu çözemeyen bir biz varız yani Türkiye var.

Deprem raporu hazırladık, çok güzel bir rapor, bizden önce de hazırlanmış bu deprem raporu. 1962'de, 1966'da, 1976'da, 1977'de, 1978'de, en son 2010'da da deprem araştırma raporu hazırlanmış Meclis tarafından. Yani Mecliste komisyon kurulmuş ve bu araştırma raporları ortaya çıkmış. Şimdi, özellikle 17 Ağustos 1999 depreminden sonra toplumda oluşan etki nedeniyle bir bölümü medyaya da yansıyan bu raporların sonucunda farklı bir farkındalık oluşmuş şüphesiz. Ancak araştırma komisyonu raporlarına, önerilere baktığınız zaman, tartışılan konulara baktığınız zaman aslında şu anki -en son- bizim Komisyondan farklı da değil. Örneğin şöyle, ki son Komisyon raporu 2010 yılı: 2010 yılındaki araştırma raporunda yer alan 6 somut önerinin bizim raporda da olduğunu görüyoruz yani aynı somut öneriler devam ediyor. Bu ne demektir? Sonuçta 2010 yılında Komisyon Mecliste kurulmuş, bir sonuç ortaya çıkarmış, Hükûmete, iktidara bir öneride bulunmuş. Bu öneriler yerine getirilmemiş ki yeniden biz aldık bunları şimdi öneri olarak sunuyoruz. Neler var örneğin, işte: "Ulusal sismik ağ sistemlerinin gerçekleştirilmesi, diri fay veri tabanlı sistemin güncellenerek işler hâle getirilmesi, bütünleşik afet tehlike haritalarının oluşturulması, ihtisas mahkemelerinin -özellikle afet sonrası oluşan uyuşmazlıkların çözümü konusunda- oluşturulması..." "Bina ve bina dışı yapılarla ilgili olarak başlamış olan envanter çalışmalarına hız verilmeli ve yapı stokunun deprem riskine karşı konulması konusunda envantere dayalı değerlendirme yapılması sağlanmalı." diye önerilmiş. Mevcut yapıların güncelleştirilmesi meselesi de 2010 yılında Meclise sunulmuş öneriler. Şimdi, baktığınız zaman 2021 yılında da bizler bu önerileri tekrar ediyoruz, tekrar bunları söylüyoruz. Dolayısıyla bu konularda demek ki iktidar gerekli adımları atmamış, yeterli sonucu elde etmemiş ki aynı şeyleri tekrar önermek durumunda kalıyoruz.

Şimdi, tabii, bir taraftan da ranta dayalı bir sistemden bahsettik, bundan konuştuk. 1948'den günümüze 23 kez imar affı yapılmış yani yetmiş üç yılda 23 kez. Bunun 11'i AKP iktidarı döneminde olmuş yani elli dört yılda 12 kez, on dokuz yılda 11 kez imar affı yaşanmış. Bütün bunlara baktığınız zaman, bu imar aflarının neye yol açtığını, sonuçlarını hep birlikte biliyoruz aslında. Yani o raporlarda da, bizden önceki raporlarda da bu imar aflarının önüne geçilmesi gerektiği öneri olarak, uyarı olarak yapılıyor. En son çıkarılan imar barışında da belediyeler devre dışı bırakılarak bir Yapı Kayıt Belgesi verilmiş. Aslında imar hakkı, ruhsat verilmesi, bütün bu işler belediyelerin yetkisinde ancak merkezî iktidar Yapı Kayıt Belgesi sistemiyle belediyeleri de saf dışı ederek kendisi bu işlemi yaptı. Birçok yerde de yine merkezî iktidarın imar planlarına ve imar mevzuatına müdahale ettiğini biliyoruz.

Şimdi, Türkiye bütün bu imar afları ve benzerleriyle de şöyle bir haritayla karşı karşıya kalıyor; şimdi, bu harita ne? Türkiye'de 18 il, 80 ilçe, 502 köyün altından aktif fay hattı geçiyor yani aktif fay hattının üzerinde kurulu 18 il, 80 ilçe, 502 de köy var. Bu iller Aksaray, Bolu, Sakarya, Yalova, Bursa, Balıkesir, Manisa, İzmir, Aydın, Denizli, Erzurum, Kahramanmaraş, Hatay, Hakkâri, Muğla, Eskişehir, Kütahya, Bingöl; bunlara ilaveten 80 ilçe ve 502 köy. Şimdi, bütün bunlarda esasında yapılaşmanın tamamen yasaklanması, bunların üzerine bina inşa edilmemesi gerekirken bu aktif fay hattı olan illerde bütün bu imar afları da dâhil olmak üzere işlemler ve sistem sürdürülüyor. Tabii, bu konuyla ilgili Jeoloji Mühendisleri Odasının önerileri var, ikazları var, uyarıları var. Afet zararlarının esas alınacak şekilde 3194 sayılı Kanun'da imar, 4708 sayılı Kanun'da yapı denetimi, 7269 sayılı Kanun'da afet, 2872 sayılı Kanun'da çevre ve 6306 sayılı Kanun'da afet riski altındaki alanların dönüştürülmesi hakkındaki kanuni düzenlemeler bütünlüklü olarak ele alınarak halkın afetlere karşı güvenli olmasını sağlayacak şekilde yeniden düzeltilmeli.

Aktif fay hatları veya zonlar üzerinde bina inşa edilmesi yasaklanmalı veya özel jeolojik araştırmalardan sonra bina inşa edilip edilmeyeceğine karar verilmeli. Aktif fay zonları üzerine inşa edilmiş bulunan binalar kentsel dönüşümde tabi tutularak vatandaşlarımızın can ve mal güvenliği acilen sağlanmalıdır. Günümüzde, Afet ve Acil Durum Yönetimi (AFAD) Başkanlığı acil durum ve müdahale iş ve işlemlerini yürütür bir konuma sürüklenmiş durumdadır; deprem ve depremlerle mücadele kurum iş yükü arasında ikinci hatta, üçüncü plana itilmiş durumdadır.

Birçok gelişmiş ülkede olduğu gibi, Deprem Dairesi Başkanlığı ülkemizin jeolojik araştırmalar kurumu niteliğinde olan MTA Genel Müdürlüğü bünyesine alınmalı, deprem araştırmaları ve alınacak önlemler bütünlüklü olarak koordine edilmelidir.

Depremlerle mücadele etme amacıyla başta büyükşehir belediyeleri olmak üzere, tüm belediyelerde jeolojik, jeoteknik araştırma şube müdürlükleri ve daire başkanlıkları kurularak kentsel altyapı, üstyapı, afete duyarlı bir anlayışla etüt planlama, projelendirme, yapı üretim ve denetim süreçleri kontrol altına alınmalıdır ki bütün bu aktif fay hatları üzerindeki yapılar, binalar, şehirler, kentler güvenli bölge hâline dönüştürülsün. Maalesef bizde afet yani deprem öncesi değil, deprem esnasında herkes, devletimiz seferber oluyor. Herkes depremde afetzedelere koşuyor, "Enkaz altındakileri nasıl çıkarırız?" diye gidiyor. Tabii, bunlar kötü bir şey değil ama bir taraftan da bu işi bir şova dönüştürme durumu da söz konusu yani bunu en son depremlerde gördük. Şimdi, Bakan, telefonla enkaz altındaki vatandaşla konuşuyor, oradaki yetkili yani uzman toprak altındaki, göçük altındaki vatandaşla konuşurken telefonunu alıyor, kendisi konuşuyor, biri de canlı yayın yapıyor orada, anında. Şimdi, bu işler böyle, bu hareketlerle olmuyor, bu tür tavırlarla olmuyor yani "Deprem esnasında biz vatandaşımızın yardımına koştuk."la olmuyor; depremden önce alınması gereken tedbirlerin alınması gerekiyor.

Şöyle tuhaf bir haber var, tabii, çok tartışıldı; Cumhurbaşkanı görsün diye bir saat enkaz altında bekletilen vatandaş haberi görgü tanıklarının kendi ifadeleriyle kamuoyuna yansıdı yani Cumhurbaşkanı gelecek diye bir saat enkazın altında tutulan bir insan... Hani, böyle bir iddia var da tesadüf müydü bilmiyoruz. Cumhurbaşkanı geldi, o anda kişi enkazdan kurtarıldı ve anında ona mı denk geldi yani orada mı oldu o iş o anda? Şüphesiz bu çok şüpheli bir durumdu ve bununla ilgili görgü tanıkları da daha sonra açıklama yaparak böyle olmadığını, bekletildiğini, sonra AFAD Müdürünün işaretiyle çıkarıldığını filan söylediler. Bütün bunları şunun için söylüyoruz: Bunlar, deprem esnasında yaralı vatandaşların, acılı vatandaşların yardımına koşmak önemli ama bütün mesele, bizim duygu bütünlüğümüzü, duygu yükümüzü, yardımseverliğimizi göstermenin yolu bu değil ki; bunu göstermenin

yolu deprem öncesinde bu tür tedbirlerin alınmasına yönelik çalışmalar yürütmektir.

Şimdi, diğer taraftan İstanbul depremi en çok konuşulan konuydu Deprem Komisyonunda ve şöyle bir gerçek var: İstanbul depremi herkesin beklediği, bütün gelen, sunum yapan insanların üzerinde durduğu bir deprem.

Şimdi, İstanbul'daki deprem senaryosu şu: 200 bin bina, 3 milyon insan etkilenecek, 3 milyon insan İstanbul depreminden etkilenecek. Tabii, bunun içerisinde 100 bin insanın yaşamını yitireceği öngörülüyor yani böyle bir tahmin var, 100 bin insanın yaşamını yitireceği. 3 milyon insanın etkilenmesi ne demektir? Yani, 3 milyon insanın yaşadığı ev, mahalle, bölge hasar görecektir.

Burada, İstanbul'daki vatandaşların nasıl tahliye edileceği biraz önce de konuşuldu; deniz yoluyla, hava yoluyla, kara yoluyla, işte, demir yoluyla filan... Nereyi, nasıl tahliye edeceksin? Kimi, nereye götürebileceksin? Yani, insanlar kapılarından dışarı çıkabilecekler mi, çıktıkları kapıdan sokaklarının başına kadar gidebilecekler mi, bunu bilmiyoruz yani. Böyle bir durum İstanbul açısından bir felaket senaryosu olarak karşımızda duruyor. Bütün bunlara karşı yapılması gereken, Kanal İstanbul değil; bütün bunlara karşı yapılması gereken, yeni bir İstanbul oluşturmak değil; bütün bunların karşısında yapılması gereken, İstanbul'u kentsel dönüşüme sokacak bütçeyi oraya aktarmaktır. Yani Kanal İstanbul'la ve yeni bir İstanbul yaratmakla övüneceğimize mevcut İstanbul'u kurtarmanın yol ve yöntemlerini aramamız ve kaynakları oraya aktarmamız gerekiyor.

Şimdi, yine, sunumlarda ilginç bir şey vardı İstanbul'la ilgili. Arkadaşlar, İstanbul'un birçok bölgesinde, birçok ilçesinde toplanma alanı olarak sadece mezarlıklar var, toplanma alanı olarak sadece mezarlıklar. Yani, deprem olduktan sonra, sağsanız da ölüyseniz de gideceğiniz yer belli yani oraya gideceksiniz, mezarlığa gideceğiz, ya diri ya ölü orada duracağız çünkü başka alan kalmamış yani toplanma alanı yok. Barınma alanı neresi? Birçok ilçe açısından barınma alanı da sadece AVM'ler kalmış. Ya, bu tablo bile aslında bütün bir iktidarın bakış açısını ortaya koyuyor. Yirmi yıldır, yirmi beş yıldır bir iktidar yönetiyor burayı. Yani, toplanma alanı mezarlıklar, barınma alanı da AVM'ler olmuş yani başka yer kalmamış İstanbul'da, böyle bir durumla karşı karşıyayız.

Şimdi, arkadaşlar, bir diğer konu önemli, İzmir depreminde de biz bunu gördük; depremlerde etkilenen insanlar ciddi ölçüde ekonomik zorluk yaşayan insanlar ve büyük oranda da kiracılar. Şimdi, bunun için dikkat çekmek istiyorum buraya: Bir hasar sistemi var, hasar tespit sistemi; deniliyor ki hafif hasarlı, orta hasarlı ve ağır hasarlı. Şimdi, hafif hasarlı binada, tamam, oturabilirsiniz, zaten çok hafif bir şekilde etkilenmiş, sıkıntı yok. Ağır hasarlı, zaten yıkılacak ya da yıkılmıştır, bir tarafı gitmiş, artık kullanılması mümkün değil. Burada sorun orta hasarda yani "orta hasar" tabirinin tümünden tanımdan çıkarılması gerekiyor çünkü "orta hasarlı" dediğiniz şeyde sizin içine girip oturamayacağınız bir evden bahsediyoruz. Belli, göz görür bir şekilde yarı var ya da bir hasar var ancak yıkılmamış; şimdi, buna "orta hasar" diyor. Peki, rantçı mülk sahipleri ne yapıyor bu konuda? Orta hasarlı binaları alıyorlar, boyuyorlar, cilalıyorlar, işte, ona bir süsleme yapıyorlar ya da tamir, bakım yapıyorlar falan; ondan sonra burada oturuyorlar, kendileri ortayı terk ediyorlar; burayı kiraya veriyorlar ve İzmir depreminde de gördük ki en çok kiracılar yaşamını yitirmiş. Yani kendisini kurtarıyor, bakıyor ki burada oturulmaz, burası riskli; binayı güzelleştiriyor, süslüyor, boyuyor ve kiraya veriyor. Şimdi, buna karşı önlem nedir? Bir kere, orta hasarın ortadan kaldırılması gerekiyor ki orta hasar sadece bu açıdan değil, başka açılardan da sıkıntılı bir tanım.

Diğer taraftan -mutlaka, tabii, sunumlarda vardı- bir de bu orta hasar tespitini yaparken zemine hiç bakmıyor. Örneğin, bizzat orada AFAD yetkililerine sormuştum: Ya, siz bu tespiti yaparken, "orta hasar" derken buranın zeminine baktınız mı yani zemin uygun mu, değil mi, hani orta hasar tespiti ya da tanımı içerisinde zemin yapısı var mı diye. "Yok." dediler. Yani zemine bakılmadan "Bu orta hasarlı." deniliyor yani en ufak bir sallantıda o orta hasar gitti zaten "mezar ev" hâline dönüşüyor. Komisyonunda arkadaşların sıklıkla kullandığı bir tabir vardı "tabut evler" diye, ürperdim yani böyle. Birçoğumuzun yaşadığı evler, insanlarımızın yaşadığı evler bu anlamıyla hakikaten tabut evler yani, orta hasarlı evlerin tamamı tabut ev durumunda; en ufak bir sallantıda yerle bir olacak evlerdir. Bu "orta hasar" kavramının kesinlikle ortadan kaldırılması gerekir ve bu kiracıları korumak açısından da birtakım tedbirlerin oluşturulması gerekiyor. Bina kimlik sistemi bunlardan biri olacaktır yani bu, uygulamaya sokulduğu anda -ki "Uygulamaya sokulacak." denildi- binaların girişine mutlaka o binayla ilgili bilgilerin çakılması lazım, bir levha çakılması lazım o binanın durumunun, yapımının ve benzeri her şeyinin olduğu ve bir taraftan da bunların tapu kaydına işlenmesi gerekiyor ki hakikaten insanların nasıl bir yerde oturacağını bilmeleri açısından.

Şimdi, bütün bunları konuşurken, kaynakları konuşurken deprem vergilerini konuşmadan olmaz tabii ki. 1999 depreminden sonra hayatımıza giren bir özel iletişim vergisi var, buna kamuoyunda "deprem vergisi" deniliyor ve yirmi bir yıldır bu vergiler ödeniyor. Şimdi, bu vergilerin neler olduğu yani nelerin içinde var bu vergiler? Yani vatandaş yirmi bir yıldır cep telefonu, internet, bankacılık işlemleri, Spor Toto, Millî Piyango, uçak biletleri, gümrük ve pasaport işlemleri gibi birçok konuda deprem vergisi ödüyoruz. Ödenen bu deprem vergilerinin rakamları telaffuz ediliyor; 70,8 milyar lira o günden bugüne toplamda ödenen, işte, dolar bazına vurduğunuz zaman başka bir rakam çıkıyor, Cumhurbaşkanı bunun güncellendiği hâliyle 147 milyar lira olduğunu söylüyor, böyle bir rakam var. Peki, bu rakam depremle ilgili kullanılmış mı? Yani ne için istenmiş? O zaman, bu, depremle ilgili çıkarılmış ama bu para hiçbir şekilde depremle ilgili kullanılmamış. Şimdi, iktidar kanadından yapılan açıklamalarda deniliyor ki: "Ya, zaten biz bu parayı alıyoruz, işte, yollarda ve benzeri şeylerde kullanıyoruz. Dolayısıyla da bu da bu amaca hizmet ediyor." Ama sen bunu zaten genel bütçeden harcarken onlar için ayrıyeten bütçe istiyorsun ve bütçesini alıyorsun ama bu deprem vergisinin ayrı olarak tutulması gerekiyor ve bu tür ihtiyaçlarda kullanılması gerekiyor. Kentsel dönüşümde para ihtiyacı var, işte burada kullanman gereken bir paradır bu. Dolayısıyla, bütün bunların yapılmayıp sadece "Ya, zaten biz bunu bütçeye koyup oradan da harcıyoruz." demek de olmaz, kimse babasının parasını harcamıyor. Bu para, hepimiz açısından, bütün vatandaşların ödediği vergilerle oluşturulmuş bir paradır ve dolayısıyla denetim mekanizması içerisinde hesabının da verilmesi gerekir. İşte, yeni bütçe oluşturulacak bunlarla ilgili diye öneriler de var yani öneri olarak sunuluyor. Bütün bunların da aynı deprem vergileri gibi bir akıbete uğraması hepimizi endişelendiriyor çünkü bir denetim mekanizması ve onu koruyucu bir yasa koymadığınız takdirde aynı akıbetle karşı karşıya kalabiliriz.

Tabii, bu deprem vergileri ciddi bir şekilde faturaları artırıyor, bir de o var yani. 4 kişilik bir ailenin faturasında yüzde 10'a çıkarıldı bir de bu sene, 2021'de yüzde 7'den yüzde 10'a çıkarıldı bu özel iletişim vergileri. Dolayısıyla, hane halkının kullandığı iletişim giderleri yüklü miktarda da arttı ve buradan toplanan paralar da yine genel bütçeye aktarılıp oradan harcanarak gidiyor.

Şimdi, sayın vekiller, bu sunumlarda, tabii, şunu gördük: 37 kurum ayrı yapılanma içerisinde sunumlarını yaptı ve bunların bir koordinasyon içerisinde olmadığını çok net gördük. Bu öneriliyor zaten, hani, bunların, bütün kurumların mutlaka bir koordinasyon içerisinde çalışması ve deprem öncesi, deprem anı ve deprem sonrasında da bir koordinasyon hâlinde bu işi yürütmesi gerekiyor. Meslek odalarının mutlaka bu süreçte etkin rol oynaması gerekiyor. Müteahhitlik yetkisi de ilginç bizde. Tabii, parası olan müteahhitlik yapıyor. Yani, bunun da bir uygulamaya, bir denetime, bir uzmanlığa tabi tutulması gerekiyor çünkü şeyi de çok görüyoruz yani en çok, toplumun vicdanını kurtarmaya çalışılan noktalardan bir tanesi, yaşanan her depremden sonra iki üç müteahhidi yargılamak, işte, hapse atmak, onun üzerinden de hesap soruluyor görüntüsü vermek. Sanki bütün o yıkımı iki üç müteahhit yaptı, bütün sorumluluk onda. O müteahhidin yaptığı binaya ruhsatı kim verdi, kullanma iznini kim verdi? Kullanma izni yoksa buna niye müsaade ediliyor, kim denetliyor? Bütün bunlara bakılıyor mu? Yok. Sadece o işi yapan müteahhit hapse atılıyor,

birkaç müteahhit o da hepsi değil; onlar da belli bir süre sonra zaten bir şekilde çıkıyorlar ya da çıkarılıyorlar. Sonuçta, herkesin yaptığı yanına kâr kalıyor. Vatandaş hem malını hem canını, bütün yaşamını kaybetmiş oluyor. Dolayısıyla, bütün bunlara artık bir son verilmesi gerekiyor. Bu anlamıyla, hazırlanan bu rapor önemli arkadaşlar, bu raporun dikkate alınması, iktidar tarafından, hükümetler tarafından, mevcut Hükümet ve bundan sonra gelecek olan hükümetler tarafından da bu raporların uygulanması ve önerilerin hayata geçirilmesi gerekiyor. Aksi takdirde, bugüne kadarki raporlarda olduğu gibi onlar da Meclisin tozlu raflarında yerini alır. Artık raflara konuluyor mu, bilmiyoruz, dijital ortamlarda saklanıyor galiba; işte, dijital ortamlarda durur, sadece tarihe bir not düşmekten ibaret olur. Bunların sonuçları uygulanmadığı takdirde de vatandaş açısından hiçbir avantajı ya da faydası olmaz.

Bütün bunların dikkate alınmasını umut ederek bütün Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum ve bütün çalışma arkadaşlarımıza da teşekkür ediyorum, tekrar sağ olun. (HDP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Muazzez Orhan Işık, Van Milletvekili, buyurun.

Süreniz yirmi beş dakika.

HDP GRUBU ADINA MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Sayın Başkan, değerli üyeler; Deprem Araştırma Komisyonumuzun geçen dönem yaptığı çalışmalar sonucu hazırladığı rapor üzerine söz aldım. Emek veren ve bu çalışmayı destekleyen, katkı sunan tüm çalışanlara, kurumlara, vekillerimize ve bilim insanlarına teşekkür ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Deprem ve depreme ilişkin hazırlıklar, tedbirler ve farkındalık bu ülkenin ana sorunlarından biridir. Meclis çatısı altında bugüne kadar bu konuda 10'a yakın araştırma komisyonu kurulmuş, bu komisyonlar çalışma raporlarını hazırlamış ve Meclise sunmuştur. Önceki 9 komisyonun önerileri, bilim insanlarının görüşleri dikkate alınıp uygulanmadığı için yeniden yeni bir komisyon ihtiyacı duyuldu ve bu komisyon kuruldu ve çalışması raporlaştırıldı. Aslında mesele sadece komisyon oluşturmak değil, mesele bu çalışmaların, bu raporların uygulamaya konulmaması, hayata geçirilmemesidir. Bu raporda eksiklikler olmasına rağmen uygulamaya ilişkin, mevzuata ilişkin somut öneriler de var. Bu öneriler geciktirilmeden hayata geçirilmeli, depremle ilgili gerekli tüm tedbirler bir an önce alınmalıdır. Bugüne kadar gerekli tedbirler alınmadığından depremlerde on binlerce yurttaşımız yaşamını yitirmiştir. Yaşamını yitirenlere rahmet dilerken tek kaybımızın insanlar olmadığını da ifade etmek istiyorum.

Deprem bir bütün olarak toplumsal yaşamı ve doğayı tahrip etmektedir. Depremlerde sayısını net olarak bilmediğimiz yüz binlerce kişi engelli kalmaktadır. Kolektif bir kent hafızası kaybolmaktadır. Sosyolojik bir travma olan deprem meselesi bu nedenle bütünlüklü olarak ele alınmalı ve toplumsal bir mesele olarak görülmelidir. Deprem tali bir mesele değildir. Deprem, her olduğunda insanların, yoksulların evi başına yıkıldığında gündem olacak, sonra da unutulacak bir mesele gibi alınmaktadır maalesef. Oysaki Türkiye'nin ve özellikle bazı bölgelerinin ve illerinin deprem riski yüksek olduğu tarihsel ve bilimsel olarak da ortaya çıkmıştır. Bingöl, Muş, Van, Erzurum, Erzincan, Elâzığ, İstanbul ve çevresi başta olmak üzere son yüzyıl içerisinde deprem yaşamayan ve depremlerin tekrar etmediği bir bölge neredeyse yok gibidir. İstanbul başta olmak üzere metropol kentlerdeki deprem riskinin yaşanan acı tecrübelerle rağmen dikkate alınmadığı, gerekli politika değişikliklerinin yapılmadığı, tedbirlerin yerine getirilmediği görülmektedir. Değişik tarihlerde 6-7 şiddeti üzerinde yaşanan Adapazarı, Erzincan, Niksar-Erbaa, Tosya-Ladik, Bolu Gerede, Varto, Karlıova, Ceyhan, Gölcük, Düzce, Van depremleri ve en son yaşanan Elâzığ, Malatya ve İzmir depremlerinin saniyelerle ifade edilen süresi 100 bine yakın yurttaşın ölümü ve yüz binlerce yurttaşın da yaralanmasıyla sonuçlanmıştır. Maalesef, bu kadar acı deneyime rağmen depremlere ilişkin olarak deprem öncesinde, deprem sırasında ve hemen sonrasında yapılması gereken birçok çalışma planlanmamış ve hâlâ gerekli önlemler alınmamıştır. Deprem hayatı bir meseledir, sonuçları can yakıcıdır. İhtiden son yıllardaki birçok politikası ve yaklaşımı bu konuda önceliğin can değil, rant olduğunu da ortaya koymuştur.

Değerli arkadaşlar, Türkiye'de imar ve yapı denetimi deprem önlemlerinin ana omurgasını oluşturmaktadır. Çok kısa bir süre içerisinde "kentsel dönüşüm" adı altında Türkiye'nin birçok kenti altüst edilerek şantiyeye çevrilmiştir. Geline aşamada depremlere hazırlıksız, çarpık kentler açığa çıkmıştır. AKP'nin "imar barışı" adı altında gerçekleştirdiği son uygulama özünde bir imar affı olmuştur. Bu affın amacı, imar konusunda ve deprem önerileri hakkında bir iş yapmak değildir. Tamamen mali kaynak yaratma hedefiyle deprem riski dâhil olmak üzere diğer afetlerde yaşanabilecek can kayıpları hiç önemsenmeden ve bu hususta sorumluluk tamamen mülk sahiplerine bırakılarak birçok yapı imar affıyla yasallaştırılmıştır. Bu sebeple, ileride gerçekleşecek olan depremlerin afete dönüşerek acı ve yıkım yaşatmaya devam etmesi kaçınılmazdır. Türkiye halkları olarak afetler nedeniyle bu yıkım ve acıları yaşamayı hiç hak etmiyoruz. Deprem değil, tedbirsizlik bu binalarda yaşayanlar için ölüm getirecektir. Bu kapsamda ruhsatlandırılan binalara özgü kapsamlı bir deprem uyum denetimi geciktirilmeden yapılmalıdır.

Yine, ifade edilmesi gereken önemli bir konu da yeni yerleşim ve konut alanlarının seçimidir. İnsanlarımızın depreme dayanıklı binalarda yaşaması, can ve mal kayıplarının en aza indirilmesi için imar planlarında jeolojik, jeofizik ve jeoteknik etütler yapılmadan yeni yerleşim alanları belirlenmemelidir. İmar Yasası, Yapı Denetimi Hakkında Yasa, Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Yasa, 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Yasa ve ilgili tüm yasa ve bağlı yönetmelikler afet risklerinin azaltılması ve kamu yararı ilkeleri gözetilerek yeniden düzenlenmelidir. İmarsız ve ruhsatsız yapıların yoğunluklu olduğu kentlere ilişkin belirli bir zamanda bitecek şekilde imar planı düzenlenmeli ve uygulanmalıdır. Çok açık bir örnek olarak da verebiliriz ki şu anki Van Valiliği binası da imar planına aykırı bir şekilde yapılmıştır. Bu düzenlemeler ve uygulamalar yapılırken esas alınması gereken 2 önemli başlık vardır: İlki toplumsal cinsiyet eşitliğinin gözetilmesi ve diğeri de kent tasarımında engellileri de varsayan evrensel tasarım ilkeleridir. Depremin kadınları, engellileri ve yoksulları daha çok etkilediği açıktır çünkü kentlerde yapı ve alan kullanımında kadın-erkek eşitsizliği her düzeyde vardır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği nedeniyle hem deprem anında hem de sonrasında kadınlara özgü dayanışma ve ilk yardım planlaması mutlaka yapılmalıdır. Kentlerin konut, iş yeri, yeşil alan ve toplanma merkezlerinin kullanımı ve depreme hazırlığında da toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımı esas alınmalıdır. Öncelikle, deprem sonrasında kreş, bakımevleri, çamaşırhane, toplu yemek sunma hizmetlerinin verilmesi, kadınlara atfedilen bazı toplumsal cinsiyet rollerinden kaynaklı yüklerini de hafifletecektir.

Depreme hazırlık tedbirleri kapsamında yok sayılmaması gereken önemli bir nüfus kesimi de engellilerdir. Türkiye'de sayısının 10 milyonun üzerinde olduğu bilinen engellilerin önemli bir bölümü de ortopedik engellidir. Bu nedenle de deprem öncesinde binaların ve geçitlerin erişilebilirliğinin, sığınma ve toplanma yerlerinin engellileri yok saymayan evrensel tasarım ilkesi gözetilerek inşa edilmesi gerekir. Çok kısa süren depremlerin bir engelli için kaçma ve kurtulma imkânını kısıtladığı bilinmelidir. Bu nedenle, engellilerin yaşadığı haneler tespit edilerek depreme dayanıklılığı ve dizaynı test edilmelidir. Depremlerin afete dönüşmemesi ve büyük acıların yaşanmaması için, yüzde 60'ı kaçak veya kurallara aykırı, yeterli mühendislik hizmeti almadan yapılan binalar incelenmeli, gerekli önlemler alınmalıdır. İnsan yaşamını risk altına alan binalar yıkılmalı ve buralarda yaşayan yoksul yurttaşlara depreme dayanıklı, ücretsiz sosyal konutlar yapılmalıdır. Deprem önlemleri için bilimsel bir yaklaşım esas alınmalıdır. Konut ve iş yeri için yer seçimi, yapı tasarımı, üretimi ve denetimi aşamalarında mühendislik biliminin bilgisinin gerekleri tam olarak yerine getirilmelidir. Deprem ve afet planları geciktirilmemeli, yapı stokunda gerekli mühendislik incelemeleri yapılarak yapılardaki risklerin giderilmesi çalışmaları da ivedilikle başlatılmalıdır.

Birçok ilimizde deprem olmasa dahi yıkılması gereken riskli binalar yıllarca bekletilmektedir. Örneğin, Van'ın en merkezî yeri olan Cumhuriyet Caddesi'nde 2011 depreminde hasar görmüş ama yıkımı yapılmamış binalar vardır ve bu binalar, üzerinden

on yıl geçmesine rağmen hâlâ yıktırılmamıştır. Ana cadde üzerinde, ağır hasarlı bu binaların bu şekilde bekletilmesi onlarca, yüzlerce insanın ölümüyle sonuçlanabilecek riskler teşkil etmektedir. Sırf tazminat almak için yıkılmayan bu binaların birçoğunun sahibi mevcut AKP İl Başkanının kendisi ve ailesidir. Van'da yıkım ve hasar kararı verilmiş binlerce binanın bu şekilde bekletilmesi hiçbir şekilde izah edilemez. Bu durumun Van'a özgü olmadığı, birçok kentte olduğu, dönem dönem yaşanan bina çöküntü haberlerinde de bilinmektedir.

Değerli milletvekilleri, depremle ilgili alınması gereken önlemlerin çoğu depremden öncedir. İmar, ruhsat, yapı denetim işlemlerinin bilimsel bir yaklaşımla yapılması gerektiğini söyledik. Yakın dönemde onlarca deprem, yüzlerce can kaybı yaşanmasına rağmen, deprem denetimi yapılmamış ve dayanıklılığı test edilmemiş yüzlerce okulun ve hastanenin olduğunu biliyoruz. Depremlerde ilk önce kamu binalarının hasarlı olması ise dikkatimizi çekmesi gereken başka bir konudur. Kamu binaları bu yönüyle hem kitlesel kayıp riskleri içerdiğinden hem de olası bir deprem durumunda kamusal hizmet sunumunun aksamaması gerektiğinden depreme uygun bir şekilde inşa edilmelidir. Kentlerde altyapı, toplu ulaşım, yangından korunma gibi sistemsel deprem riski öngörüsüyle yeniden inşa edilmelidir.

Diğer önemli bir başlık ise deprem bilincinin ve farkındalığının kazandırılmasıdır. Toplumda, deprem öncesinde ve sırasında alınması gereken tedbirler ile deprem anında ve sonrasında yapılması gerekenlere dair bir farkındalık oluşturulmalıdır. Yurttaşların deprem farkındalığı ve kendilerinin almaları gereken önlemler hakkında bilinçlendirilmesi için de gerekli girişimler ve eğitimler başlatılmalıdır.

Değerli milletvekilleri, depremin ölümcül sonuçlarını azaltan en önemli araçlardan biri de ilk yardım sisteminin hızlı işlemesidir. Deprem anında ve yetmiş iki saat sonrasına kadar verilen ilk yardımın etkili, hızlı, kapsamlı olmasının yaşam kurtardığını; aksi durumlarda ölümler olduğunu acı tecrübelerle biliyoruz. Bu nedenle ilk yardım ve ilk dayanışma ekipleri bölgesel ihtiyaçlar dikkate alınarak her zaman aktif tutulmalıdır. Sağlıklı bir afet yönetimi yaklaşımı ön koşuldur. Depremde ilk yardım ve acil sağlık hizmetleri çok yaşamsal olmaktadır. Bu konuda Türk Tabipleri Birliğiyle iş birliği yapılarak gerekli ekipler kurulmalı ve tatbikatlar önceden yapılmalıdır. Olağan dışı ve acil durumlarda sağlık hizmetleri için ayrılan bütçe ve kadrolar artırılmalıdır. Deprem durumunda kriz yönetimi ve koordinasyonu için görevli kurumlar, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları arasında kapsamlı bir iş birliği geliştirilmelidir. Kriz yönetimi ve koordinasyonu için saha birimleri, lojistik birimleri, bilgi işlem, kayıt birimleri, yardım ve destek birimleri, iletişim birimleri, sağlık ve hukuk birimleri, güvenlik birimleri ve bütün olarak bunların koordinasyonu bu kriz yönetiminin bileşenini oluşturmalıdır. Mevcut AFAD ve İçişleri Bakanlığı yapısının depremlere müdahalede âciz kaldığını çok iyi biliyoruz.

Değerli arkadaşlar, maalesef, hâlâ ifade etmek zorunda kaldığımız başka bir sorun da ilk yardım hizmetlerinin sadece Türkçe sunulmasıdır. Ana dili Türkçe olmayan, Türkçe bilmeyen milyonlarca yurttaşın bu ve benzeri durumlarda hak ve yaşam kaybı riskini azaltmak amacıyla, Kürtçe başta olmak üzere, Türkiye'de belli bölgelerde konuşulan diğer dilleri de bilen ilk yardım ve afet müdahale personeli hazır bulundurulmalıdır.

Büyük depremlerde AFAD personelinin yetersiz kalabileceği öngörülerek her bölge halkından afet müdahale ve ilk yardım gönüllü ekipleri oluşturulmalı, periyodik eğitimler verilmeli ve düzenli olarak tatbikatlar yapılmalıdır. Deprem toplanma merkezlerinin özellikle metropoller için hazır bir şekilde uyumlu hâle getirilmesi gereklidir. Birçok yerde bu alanların amaç dışı kullanıldığı da bilinmelidir. Maalesef, hâlâ birçok ilde de toplanma alanları bulunmamaktadır. Toplanma alanı bulunmayan yerlerde de acilen toplanma alanları planlanmalı ve oluşturulmalıdır.

Değerli milletvekilleri, depremlerde ölem almak için toplanan vergilerin, diğer kamu gelirlerinin depreme özgü harcanmaması ve nasıl harcandığının kamuoyu bilgisine sunulmaması da önemli bir sorun olup toplumsal dayanışma duygusunu da zedelemektedir. Bilindiği üzere, deprem vergilerinin ne olduğu kamuoyunun gündemindedir. 1999 yılından bu yana halktan toplanan özel vergilerin amaç dışı kullanılmaması, miktarlarının şeffaf olması ve gerçek mağdurlara ulaştırılması gereklidir. "Afetler ve dönüşüm fonu" oluşturulmalı, merkezi ve yerel yönetimler bütçelerinin belirli bir bölümünü depreme yönelik tedbirlere ayırmalıdır. İller Bankası, TOKİ, Emlak Bankası ve 6306 sayılı Yasa kapsamında oluşturulmuş olan dönüşüm projeleri özel hesabı bütçeleri birleştirilerek "afetler ve dönüşüm fonu" adı altında yeniden yapılandırılmalıdır. Afetler ve dönüşüm fonunun amaçları dışında başka işler için kullanılması engellenmeli ve fon kaynakları amacına uygun kullanılmalıdır. Deprem ve benzeri durumlarda önleyici tedbir alması gereken kurumların harcamalarının şeffaf olması ve israfının önlenmesi zorunludur.

Bu kadar vergi, fon toplandığı hâlde her depremde halka IBAN numarası göndererek para istemek, yardım dilenmek, sömürü ve rant düzeninin bir sonucudur. Her afette mağdur, her şeyini kaybeden halk değil, her seferinde nedense iktidarınız oluyor. En zor dönemlerden biri olan deprem sürecinde yardım ve dayanışmaya bile politik yaklaşıyorsunuz. Deprem mağdurunun kimliğine, oy seçimine bakarak dayanışma göstermek veya göstermemek ırkçı ve faşizan bir tutumdur.

Başkale'de yaşanan depremde halkı ziyaret eden AKP Van Milletvekili, yaşadıkları sorunları aktaran, yardım ve çözüm bekleyen halkı tehdit ederek "Beğenmiyorsanız talimat veririm bu ekipleri de çekerim. Kime oy verdiyseniz onlar yardım etsin, gelsin sorunlarınızı çözün." deme cüretini göstermiştir. Bu sekte, yandaş ve partizan yaklaşım hiçbir sorunu çözmez. Amacının halkın dardına çözüm olmak, yaralarını sarmak değil, afetlerden bile siyasi rant devşirmektir. Sadece depremin değil, rantın ve ayrıştırıcı politikaların mağdur ettiği insanlara deprem sırasında ideolojik anlayışla yaklaşılması, yurttaşlık ve insan hakları bağlamında açıklanamaz.

Van'da ve kayyum atanan diğer yerlerde en büyük deprem riski aslında kayyum sisteminin kendisidir. Halka, danışma ve dayanışmaya kapalı bu hukuk dışı rejimin bu Komisyona bilgi vermesi amacıyla gönderdiği kişinin, kayyum tarafından iki hafta önce belediyeye üniversiteden atandığı, belediyelerin çalışmaları yerine kendi master ve doktora çalışmalarından söz ettiği sunumunda, Van Belediyesine ve halkına dair çok da bir fikrinin olmadığı açığa çıkmıştır. Komisyonunda "Halkı bilinçlendirmek çok zor." diyen bu kişi, kamusal sorumluluktan bihaber, depremle ilgili yanlışlarla dolu ve halkı töhmet altında bırakan bir sunum yapmıştır. Van'da riskli olan, yıkılması gereken bina sayısını içermeyen bir sunum yapan bu kişi, depremden sonra yapılan konut sayısını 17 bin olarak ifade ederken iktidar milletvekili ise 24 bin gibi bir rakam telaffuz etmiştir. Bu, birbirinden bihaber ve çelişkili bilgi aktarımı, kayyum ve iktidarın ciddiyetsizliğini, Van'ın içinde olduğu durumu da göstermiştir. Kendisi hâlen üniversitede hoca olan ve o zaman iki haftalık Büyükşehir Genel Sekreter Yardımcısı yapılan sunumcu, evlerin ticari değeri, evlerin kaç artı kaç olduğu ve binaların kaç kat olursa rant olur yönündeki ilgisiz sunumuyla aslında iktidar ve kayyum zihniyetinin temel sorunlara nasıl hesapçı, ticari ve çıkarıcı yaklaştığını da ortaya koymuş ve Komisyon çalışmalarını açısından da vakit kaybına yol açmıştır. Hem üniversitede hoca hem de kayyuma danışman ve Genel Sekreter Yardımcısı olarak çalışan bu kişi ne depremde ne de deprem sonrası yaşanan sorunları ve ne de Van halkının psikolojisini aktarabilmiştir. Üstelik bu ciddiyetsiz ve alakasız sunumda Van'ın kırsal bölgeleri için hiçbir çalışmanın yapılmadığını da açıkça itiraf etmiştir. Biz zaten hiçbir çalışmanın yapılmadığını 2020 Başkale depreminde de gördük. Hâlen bu ayrımcı tutumun sonuçlarını halk evsizlik, işsizlik, yoksullukla en acı bir şekilde yaşamaktadır. Üzerinden on yıl geçmesine rağmen konut, imar ve altyapı sorunları bizzat kayyumlar eliyle ağırlaşan Van'ın en büyük deprem riski halkın iradesini gasbeden kayyumlardır. Van Büyükşehir Belediyesi işgal altında ve halka kapalıyken, Van Büyükşehir Belediye Meclisi fiilen feshedilmişken 1,5 milyona varan yurttaşın daha büyük bir riski olamaz.

Sayın milletvekilleri, Türkiye’de yapılar için afet kimlik belgesi oluşturulmalı, her binanın deprem riski, kat sayısı da belirlenmelidir. DASK başta olmak üzere binaların depreme karşı güvende olup olmadığı o binaya dair her işlem esnasında sorgulanmalıdır. Yüksek risk tespit edilen binalarda tapuya şerh düşülerek alım satım kapatılmalı ve yıkım süreçleri başlatılmalıdır. DASK kapsamında olmayan bina kalmamalıdır. Her binanın elektrik, su faturası gibi deprem risk durum raporu yıllık olarak belirlenmeli ve o binalarda yaşayan yurttaşlar da bilgilendirilmelidir.

Deprem sonucu bazı yurttaşlar geçici, bazı yurttaşlar ise kalıcı barınma sorunuyla karşı karşıya kalmaktadır. 2011 yılında Van’da evleri yıkılan yurttaşların bir kısmı hâlen prefabrik konutlarda yaşamak zorunda kalmıştır. Yine 2020 Şubatında Başkale ilçemizde yaşanan deprem için -ki neredeyse iki yıl olacak- konut teslimi hâlâ yapılmış değildir. Bu nedenle sosyal devlet olmanın bir gereği olarak deprem sonrası konut ve barınma ihtiyacının hızlı bir şekilde karşılanması da zorunludur. Depremzedelerin yıllarca kalıcı konutlara geçememesi sorununun çözülmesi için bir zaman sınırı konulmalıdır. Ayrıca, hiçbir ekonomik gelir ve getirisi olmayan depremzedeler için bedelsiz konut imkânı sağlanmalıdır. Şu an depremzedelerin çok önemli bir kısmı ödeyemeyecekleri borçlarla konut sahibi yapılmaktadır. İktidar saltanatı uğruna yoksulları borçlandırma ve kendine muhtaç bırakma siyasetinden bir an önce vazgeçmelidir. Devlet, deprem mağduru olmuş her yoksul yurttaşla barınabileceği bir afet konutunu bedelsiz vermelidir.

Sözlerimi bitirirken, tedbirsizlik ölümlerinin son bulması için devletin ve iktidarın gecikmeksizin deprem gerçekliğine uygun bir politik hatta yol alması zorunluluğunu tekrardan hatırlatıyor, tüm halkımızı saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına yapılacak olan konuşmalara geçiyoruz.

İlk söz Adana Milletvekili Sayın Müzeyyen Şevkin’in.

Sayın Şevkin süreniz dokuz dakikadır.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Beşinci Yasası Yılı’nın milletimize hayırlı olmasını diler; Meclisimizin haktan, hukuktan, adaletten yana çalışmaları öne çıkarmasını ümit ederim.

278 sıra sayılı Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu’nun görüşülmesiyle ilgili grubum adına söz almış bulunuyorum.

Öncelikle bu Komisyonun üyesi olarak emeği geçen herkese buradan teşekkür ediyorum. Sonda söyleyeceğimi de başta söylemek istiyorum. 1962 yılından beri defalarca kurulmuş olan deprem komisyonlarının ve üretilmiş olan bu raporların akıbetinin de aynı geçmişteki raporlar gibi tozlu raflarda çürümeyeceğini ümit ederek başlamak istiyorum.

Evet, değerli milletvekilleri, son yıllarda özellikle ülkemizde meydana gelen, başta depremler olmak üzere, küresel iklim krizinin de artmasıyla beraber sel, taşkın, heyelan, kaya düşmesi, çığ düşmesi ve pek çok tıbbi, jeolojik riskler gibi jeolojik, hidrolojik afetlerden kuraklık, fırtına gibi meteorolojik afetlere, yer altı ve yüzey yangınlarından müsilaj, Covid-19 gibi biyolojik afetlerin etkisi altında olan ülkemiz, bu etkilerden kaynaklı olarak son iki üç yılda on binlerce yurttaşımızın hayatını kaybetmesi ve milyonlarca, milyarlarca liralık zararlar karşı karşıya kalmıştır. Bu derece afet riski yüksek olan ülkemizde, bu coğrafyada başta merkezî yönetimler olmak üzere tüm kamu kurumları, sivil toplum örgütleri ve tüm bileşenlerin daha bilinçli, daha kararlı ve toplumun bütün olarak dirençli olması gerekirken daha ne yapacağını bir türlü karar verememiş, afet risk azaltma ve yol haritasını hâlâ oluşturamamış ve afet güvenliğinin önemini anlayamamış bir siyasi iktidarla yola devam ediyoruz ne yazık ki. Afet yönetimi değil, afet risk yönetiminin etkin olması gerekli arkadaşlar. Afeti yönetmek yani yara sarmaktan bir an önce çıkarılması gerekiyor, riskin azaltılmasına yönelik tedbirlerin alınması son derece önemli. Afet öncesi önlemlere yeterince önem veremeyen bu iktidarın mutlaka kendisini geliştirmesi gerekiyor. Bizler de muhalefet olarak bu konuda her türlü desteği vereceğimizi buradan söylüyoruz.

1999 depremlerinden sonra geçen sürede yapılan onlarca bilimsel araştırma, yayınlanan yüzlerce makale, deprem raporu, çalıştay ve sempozyumlara rağmen bir gece yarısı kararıyla kapatılan ve büyük umutlarla kurulmuş olan deprem konseyi faaliyetlerini yine bir gecede sonlandırmıştır ne yazık ki. Ama en önemlisi Elâzığ, İzmir ve Van depremlerinde kaybettiğimiz yüzlerce vatandaşımıza rağmen ülkemizde hâlen risk azaltma odaklı bir deprem yönetim sistemi kurulamamıştır. Böylesi bir sistemi kuracak siyasi irade de hâlen ortaya konmamıştır.

Ülkemizde ABD’den örnek alınarak, ABD’deki FEMA’dan örnek alınarak kurulan AFAD, bugün kuruluş amacının dışına çıkmış, İçişleri Bakanlığının bürokratik yapısı içinde eriyen, liyakatsiz ve teknik karakterini hızla kaybeden bir kuruma dönüşmüştür ne yazık ki.

Bir bütün olarak kamu yönetiminin her aşamasında, afet risk azaltma çalışmalarının koordinasyonunda ve planlamasında da belirsizlik söz konusudur. Planlama ve koordinasyon eksikliği olarak Muğla ve Antalya başta olmak üzere ülkenin pek çok yerinde yaşanan yangınlarda bu koordinasyonsuzluğu gördük arkadaşlar. Yine benzer şekilde, yaşanan depremlerde Kandilli Rasathanesinin ayrı birim büyüklük vermesi, AFAD’ın ayrı büyüklük vermesi yine koordinasyonsuzluğun önemli göstergelerinden biriydi. Yine, son zamanlarda Covid-19 pandemisi, Marmara Denizi’ni etkisi altına alan müsilaj gibi biyolojik afetler, küresel iklim değişikliğiyle her yıl etkisini daha da artıran kuraklık, fırtına ve benzeri gibi meteorolojik kökenli afetler de kendini bu koordinasyonsuzlukla ne yazık ki afet olarak göstermekte.

Evet, değerli milletvekilleri, artık kaybedecek zamanımız yok, gerçekten zamanımız yok. Hemen, bir an önce, bugün afet ve acil durum bakanlığının hızla kurulmasına dair bir karar alınması gerekmektedir. Tüm yasal kurumlar ve diğer hazırlıklarımızı tamamlayarak bu bakanlığı kuruluşuyla birlikte deprem afet yönetim modellemesinin hemen yapılması gerekmektedir. Etkin bir mevzuat altyapısı, güçlü kurumsal yapılanma, afet güvenliğini önceleyen bir ekonomiyi, tedbirleri kararlılıkla uygulayan bir siyaseti ve afet farkındalığı yüksek bir toplumu yaratmak ve bu yolda ilerlemek zorundayız. Ülkelerin afet yönetim sistemlerinde süreci yönetecek olan siyasi iktidarların kararlı tutumlarıdır. Gecekondu affı, imar affı, imar barışı, süreci bölen ve aksatan politikalardan bir an önce vazgeçilmeli, afet risk azaltımı ve yönetimi sisteminin gerektirdiği yapısal düzenlemeler bir an önce yapılmalıdır.

Altmış bir yıl önce çıkarılmış olan 7269 sayılı Afet Yasası derhâl günümüz koşullarına uymadığı için yenilenmeli, afet risk azaltma yasası oluşturulmalı ve ulusal afet hukukuna bu bir an önce kazandırılmalıdır. 1051 sayılı Kanun’la 1968 yılında oluşturulan, 2002 yılındaysa bir gece yarısı kararıyla yine kaldırılan Afetler Fonu’nun günümüzde Çevre ve Şehircilik Bakanlığıyla Dönüşüm Projeleri Özel Hesabı birleştirilerek yeniden bu dönüşümle ilgili finansal kaynak yaratılmalıdır.

Yine, tüm toplantılarda söylememize rağmen, fay yasası maalesef rapora girmemiştir. Fay yasası, fay zonları üzerinde yaşamaya terk edilmiş ve her an olası bir depremde yaşamını kaybedecek 1 milyon insanın can ve mal güvenliğini ilgilendirmektedir. Fay zonlarının üstü, heyelanlı alanlar, çığ tehlikesi bulunan alanlar için mutlaka bir yapı sınırlandırması getirilmelidir.

Giresun’da yaşanan taşkında görüldüğü gibi, aynı alana gidip bina yapmak, yine Bayraklı’da gevşek zeminin, mühendislik özelliği zayıf zeminlerin üzerine, yer altı su seviyesinin yüksek olduğu zemine yeniden burada yapılaşma yapmak gibi

olayları bırakmamız gerekiyor. Doğrusunu söylemek gerekirse yüzyılın dâhisi Einstein'ın "Aynı şeyleri yapıp farklı sonuçlar beklemek deliliktir." sözüne burada bir gönderme yapmak isteriz ve hatırlatmak isteriz.

Yine, raporun "Yerel Zemin Koşullarının Değerlendirilmesi" bölümünde "Tüm iller için yerel zemin haritalamaları yapılmalı." deniyor. Arkadaşlar, zemin homojen bir yer değildir yani hem yatayda hem düşeyde sürekli değişkenlik gösteren bir olgudur, dolayısıyla, haritalandırılarak tek tipleştirilemez; bunun raporda yer almasını handicap olarak görüyoruz. Hiçbir bilimsel veriye dayanmamaktadır ve dünyanın hiçbir yerinde böyle "zemin haritası" diye bir şey söz konusu değildir. Bu nedenle her binanın, her parselin zemin ve temel etüdünün mutlaka yapılması gerekmektedir.

Yine, "Mevzuatın Etkin Uygulanması" konu başlığı altında şu hususun da yer alması gerekmektedir: Jeoloji mühendislerinin yapı denetim sürecinde bulunarak yerinde denetimi gerçekleştirilmeleri gerekliliği son derece önemlidir. Çünkü biliyorsunuz son yıllarda meydana gelen depremler, genellikle mühendislik özelliği zayıf ve yer altı su seviyesi yüksek olan zeminlerde çok can kayıplarına neden olmuştur. Dolayısıyla, temel etütlerinin denetlenmesi, yerinde denetiminin yapılması son derece önemlidir; bu hususun da raporda olması gerekirdi. Zaten yasal mevzuatta da zemin etütlerinin denetlenmesi, yapı denetim firmalarında jeoloji mühendisi bulundurulması geçmektedir.

Binlerce jeoloji mühendisinin işsiz olduğu bir ortamda... Bir prizin denetlenmesi yapılmaktadır binada ya da herhangi bir su tesisatının denetlenmesi yapılmaktadır ama depremde hasarı oluşturan en önemli konulardan biri olan zemin etütleri maalesef jeoloji mühendisleri tarafından denetlenmemektedir arkadaşlar.

Yine, Elâzığ'da değerli milletvekilleri...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi lütfen.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Devamla) – Hemen tamamliyorum.

Komisyon olarak Elâzığ'da ve İzmir'de yapmış olduğumuz ziyaretlerde, 130 metrekare dairelerin maalesef 60 metrekareye indirildiği... Örneğin, bu konutlarda beşer kişi kalıyorlar. Bu tür rahatsızlıklar bize ifade edildi; işte, 2 katlı yere 5 kat verip müteahhidin oradan rant elde etmesi rahatsızlığı. Bayraklı gibi 70 kilometre uzaklıktaki bir depremde zemin büyümesine sebep olan alüvyonel ve yer altı su seviyesi yüksek alana yeniden yapılaşma yapılması, burada zemin iyileştirme çalışmalarının binanın yüzde 30 maliyetini artırdığı göz önünde bulundurulmadan, orada olası bir depremde yaşanacak yeni hasarlar göz önünde bulundurulmadan aynı yere yapılması da ayrı bir handikaptır, bunu da değerli milletvekillerimin dikkatine sunmak isterim.

Evet, değerli milletvekilleri, tüm bu olumsuz şartların değiştirilmesi elimizde. Özelde deprem, genelde afetlerde müdahale günü, birlik, siyasi çekişmelerin odağından alınıp devlet politikası hâline getirilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Şevkin.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Devamla) – Allah bize bir daha deprem komisyonu ve deprem raporu hazırlatmayı nasip etmesin diyorum.

Teşekkür ediyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Gökân Zeybek, İstanbul Milletvekili, buyurun. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz dokuz dakika.

CHP GRUBU ADINA GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Biraz önce burada bir tartışma yaşandı, İstanbul'da Abdi İpekçi Öğrenci Yurdu'nun Beşiktaş Belediyesinin engellemesi yüzünden yapılamadığı söylendi. Beşiktaş Belediyesine sorduk, yurdun yapımıyla ilgili durdurma yok, engelleme yok; ruhsat ve işlemler devam ediyor. Sorun ne? Sorun inşaat maliyetlerine gelen yüzde 120'lere varmış olan demir, çimento fiyatlarındaki artış. Yani yüklenicilerin ihale bedellerinin altındaki bu fiyatlarla işi yapamaması. Yani ihaledeki sorumlu kim? AKP iktidarı.

Şimdi, burada İstanbul'la ilgili bir eleştiri yapıldı. Bir İstanbul Milletvekili olarak şunu söylemek istiyorum: 9 tane metro inşaatı durmuş, iki buçuk yıl durmuş olan metro inşaatları bugün takır takır işliyor. Yurt dışından alınacak olan kredilerin hâlâ saraydan onayları bekleniyorsa bu, sizi niye rahatsız ediyor, bunu anlamakta güçlük çekiyorum.

Değerli arkadaşlar, sözlerime İstanbul'un düşman işgalinden kurtuluşunun 98'inci yıl dönümünü kutlarken, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, silah arkadaşlarını ve aziz şehitlerimizi saygı, minnet ve şükranla anarak konuya giriyorum.

Komisyonumuzda Sakarya Milletvekilimiz Sayın Recep Uncuoğlu Başkanlığındaki heyetin yapmış olduğu çalışmalar dolayısıyla ben de Başkanın şahsında tüm çalışanlara teşekkürlerimi iletmek istiyorum.

Bir şey söylemek istiyorum değerli arkadaşlar: Elâzığ'da -biraz önce değerli milletvekilim söyledi- 2 artı 1; sekizer, altışar metrekarelik odalara mahkûm edilen, zorunlu olarak buralarda yaşamaya zorlanan Elâzığlılar orada dururken Elâzığ merkezde, en çürük zemin üzerinde 35 kattan 3 tane gökdeleni hangi partinin il başkanına yaptırıyorsunuz, hangi partinin il başkanı? Vatandaşa 5 kat, il başkanına 35 kat(!) Bu sorunun mutlaka açıklanması gerekir, Elâzığ halkının bunu bilmeye ihtiyacı var.

Konu şu: Biz artık kriz yönetimlerinin, AKP'nin yirmi yıllık iktidar dönemindeki krize dönük yönetim anlayışlarının yerine bütün Komisyon çalışmalarında risk analizlerinin ve risk yönetiminin egemen olması gerektiğini söyledik. Türkiye'de Türkiye Afet Yönetimi Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nın, Türkiye Afet Risk Azaltma Planı'nın ve afet sonrası iyileştirme planlarının bütüncül olarak ele alınması gerektiğini yani kriz yönetimi yerine risk yönetimine geçilmesi gerektiğinin elzem olduğunu söyledik. Mevzuata ilişkin öneriler yaptık; başta 3194, 4708, 5393, 6306... Afet mevzuatının tamamının bütünlük arz etmesi gerektiğini, bugünkü parçalı mevzuatla bu işin yürütülemeyeceğini söyledik. Bütün bunları yaptık, AFAD'ın Genel Başkanı geldi bize sunum yaptı, kurumsal bir iyileşmenin olduğunu, bir sürekliliğin olduğunu söyledi, sunumdan bir hafta sonra öğrendik ki Somali'ye büyükelçi olarak atanmış.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ne alaka ya? Nereye gidiyor AFAD Başkanı, Somali'ye?

GÖKAN ZEYBEK (Devamla) – Sormak gerekir arkadaşlar: Yirmi bir yıldır alınan bu özel iletişim vergisini, iktidarınız döneminde toplanan bu milyarlarca lirayı gerçekten risk altındaki kentsel dönüşüm çalışmalarında, iyileştirmelerde, güçlendirmelerde; emekçilere, iktidarınız döneminde yoksulluk sınırının altında açlıkla yaşamak zorunda kalan emeklilerin otuz yıl, kırk yıl, elli yıl önce yapmış oldukları, satın almış oldukları evlerin, konutların dönüştürülmesine harcarsaydı acaba ne olurdu? Sormak istiyorum: Demirören Holdinge gazeteler satın alınıp diye verdiğiniz 750 milyon doları acaba Türkiye'de emeklilere, işçilere ve dar gelirlilere vermiş olsaydınız 30 binden fazla bağımsız bölüm kentsel dönüşümle iyileştirilmiş olacaktı. Merkezî denetim yönetmelikleri, yasaklayan anlayışların uygulamaları sonucu mimar ve mühendislerin denetim yetkileri yönetmeliklerle engellenmiştir.

Bakın, bugün Türkiye'de pek çok belediyede mimarlık ve mühendislik diploması olmayan sahte mimarlar, iktidarlarınız döneminde proje imzalıyor, şantiye şefi oluyor, uygulama yapıyorlar; sonuçta ortaya çıkıyor ki bunlar diplomalı değil, başa dönüyoruz ve biz bu binaların güvenlik meselesini soruyoruz. TMMOB üyesi meslek mensuplarının ve diplomalı mimar ve mühendislerin yaşamın her alanında deprem riskinin egemen olduğu her yerde zorunlu olarak daha çok çalıştırılması gerekir.

Jeoloji mühendisinden harita mühendisine, mimarlardan inşaat mühendisine, elektrik mühendisinden makine mühendisine kadar işsiz binlerce mimar, mühendisin artık bir biçimiyle yaşamının ve iş yaşamının oluşturulması gerekiyor. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, inşaat maliyetleri o kadar arttı ki, biliyorsunuz değil mi; demire yüzde 125, hazır betona yüzde 85, çimentoya yüzde 60... Arkadaşlar, 2018-19-20-21, dört yıldır özel sektör Türkiye’de inşaat yapmıyor. Niye konut kiralari İstanbul’da bir yılda yüzde 60 arttı? Gidin belediyeleri dolaşın, alınan ruhsat sayıları tek rakamlı sayılara düşmüş durumda; 200, 300, 400 parsel ruhsat veren belediyeler şimdi 5, 6, 7, 8 ruhsatla bir yılı kapatıyorlar. Yanlış yönetim anlayışınız, yanlış kentleşme anlayışınız, yanlış kentsel dönüşüm anlayışınız yüzünden sektör de artık içinden çıkılmaz duruma gelmiştir. Dolaşın İstanbul’u, İstanbul Milletvekiliyim; artık bizim mahallelerimizin ortalarında göletler var, Adalet ve Kalkınma Partisinin mahallelerimize armağan ettiği küçük göletler var. Nereden geldi bunlar biliyor musunuz? Evini dönüşüm amacıyla müteahhide vermiş olan yurttaşların yoğun ve artan ekonomik sıkıntılar sebebiyle inşaatlarının başlamaması yüzünden o inşaat çukurları, sayenizde mahallelerde küçük göletlerimiz olarak yerini tutuyor. Ne yapıyorsunuz bunlarla ilgili? Hiçbir şey yapmıyorsunuz. Ağaoğlu’nu kurtarmak için milyarlarca lirayı Finanskent’e, Ataşehir’e gömüyorsunuz ama evini yapamayan fakir fukaralar için 200 bin liralık krediyi verdiğinizde kirayı vermiyorsunuz, faizini hemen başlatıyorsunuz, iki yıl sonra taksit ödemeye başlatırken faizleri hemen almaya başlıyorsunuz. Şimdi, inşaat maliyetlerindeki bu yüksek artış işte bugün yurt, bugün kira, bugün dar gelirli için büyük şehirlerin tamamını yaşanmaz hâle getiriyor. Belki de bilinçli politikanız; Kanal İstanbul’da ucuza arsa kapattığınız yandaşlarınıza yüksek fiyatlarla konut satmak, iş yeri satmak, antrepo satmak için getirmiş olduğunuz politikanın doğal sonucudur. Soruyorum burada, yerel yönetimleri suçlayan arkadaşlara da soruyorum: Belediyelerin bu manada büyük kentsel dönüşümleri, yüz binlerce riskli yapıyı dönüştürmek için bütçeleri var mı, kaynakları var mı? Nerede kaynak? Kaynak sizde, kaynak Hükümette, kaynak sarayda. Saray bunları kullanıyor mu? Kullanıyor tabii. Yapı yapıyor mu? Yapıyor tabii. 6 milyar liraya Merkez Bankası yapıyorsunuz. 6 milyar liraya Merkez Bankası yapana kadar 60 bin bağımsız bölümün yıkılıp yeniden yapılmasını sağlayarak binlerce, on binlerce, yüz binlerce insanı tabutlarda yaşamaktan mahrum edebildiniz. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Fikirtepe orada duruyor, Fikirtepe çöküntü alanı, orada yükseller var, elinizi kıpırdatmıyorsunuz; on yıldır orada insanlar mağdur hâlde bekliyor.

Başka bir süreç: Mustafa Demir arkadaşımız burada. Bahçeköy’de riskli bir yapıyla ilgili Komisyonda da konuştu. Yirmi üç ayda o riskli yapının, kolonları patlayan binanın hukuki sorunları çözümlenip bina yıkılmadı, bir gece yarısı bina kendiliğinden çöktü.

Arkadaşlar, harika taslaklar hazırladık, harika raporlar yaptık. Bunları kim uygulayacak? Bu Türkiye Büyük Millet Meclisindeki milletvekili iradesi ile saraya bağlı çalışan bakanlıklardaki, Çevre ve Şehircilik Bakanlığındaki, diğer birimlerdeki bürokratlar arasında kılcal damar bile kalmamış durumda, bütün bağlantı kopmuş. Orası rant... Bir avuç müteahhidin planlarını yapmakla uğraşıyor. Öyle ki Kemerburgaz’da Demirören’in imar planları iptal edildiğinde dört gün içinde imar planlarını yeniden yapıp askıya çıkaran Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, söz konusu Bahçeköy’deki binanın bulunduğu Bahçeköy Mahallesi’nin imar planlarını on yıldır çıkarmadı, on yıldır. Yani kimden yanayız çok açık biçimiyle oluşuyor, çok açık biçimiyle görülüyor. Yıkılmış inşaatlar, yarım kalmış inşaatlar, hafriyat çukurları, mahalle arasındaki göletler; bütün bunlar gerçeğin ta kendisi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

GÖKAN ZEYBEK (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Geriye ne kalıyor? Burada anlatılıyor. Kâğıthane’de Yahya Kemal Mahallesi’ndeki projeyi yapıyoruz, Kartal’da çöken binayı yapıyoruz, Gaziosmanpaşa’da yapıyoruz, Güngören’de de Küba Mahallesi’nde yapıyoruz. Arkadaşlar, yeter mi bunlar? Yapılanlara teşekkür ederim. Yeter mi bunlar? Yani yüz binlerce riskli binada oturan yurttaşların sorununu çözmek için bir mahallede 50-100 konutu, 200 konutu üç yılda, dört yılda bir dönüştürerek bu sorun çözümlenebilir mi? Finans olanaklarını, kamunun kaynaklarını, devletin olanaklarını düşük faizle, uzun vadelerle ve maliyetleri de aşağı çekerek yoksullardan ve emekçilerden yana kullanmak zorundasınız. Bakın, 2020 yılında 65 milyar lira Merkez Bankasından dolar aldınız, bozdunuz, kamu bankalarına verdiniz, marka proje üreten müteahhitler daireleri satsın diye 0,69-0,70 faizlerle dağıttınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKAN ZEYBEK (Devamla) – Şimdi bu paraları yoksullara dağıtmış olsaydık, bugün bunları konuşmayacaktık.

Genel Kurul saygıyla selamlıyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Zeybek.

Sayın Ulaş Karasu, Sivas Milletvekili...

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz dokuz dakikadır.

CHP GRUBU ADINA ULAŞ KARASU (Sivas) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime başlamadan önce yeni yasama yılının ülkemize, vatandaşlarımıza hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Deprem Komisyonu olarak uzun saatler yapılan toplantılar, akademisyenler ve meslek odalarıyla görüşmeler, geçtiğimiz yıllarda deprem felaketiyle karşılaşmış illere yaptığımız ziyaretler neticesinde oluşan Komisyon raporunu görüşüyoruz. Bu süreçte emek veren Komisyon üyelerimize, katkı sunan bürokratlarımıza, belediye başkanlarımıza, meslek odalarımıza, akademisyenlerimize ve tüm çalışanlarımıza teşekkür ediyorum.

Komisyon raporunun ardından alınması gereken önlemleri 3 başlıkta toplayabiliriz. Bunlar; mevcut yapı stokunun belirlenmesi, kentsel dönüşüm süreci ve kentsel dönüşümün en önemli ayağı olan maliyetler.

Ülkemizde yapı stokuna bir bakalım: Ne yazık ki yapı stoku hâlâ depreme hazır değil. 5 milyonun üzerinde bina dönüştürülmeyi bekliyor. Ülke olarak bir milat kabul ettiğimiz 99 depremenden bu yana yirmi iki yıl boşa geçmiş durumda. Bu büyük deprem sonrası gerek yönetmelikler bazında gerekse de yasal düzenlemeler bazında atılması gereken adımlar atılmış ama uygulama tarafında yapılması gerekenler yapılmamıştır. 2011 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe giren Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı’ndaki hedefler yerine getirilmemiştir. 2017 yılına kadar başta kamu binaları, okullar ve hastaneler olmak üzere tüm Türkiye’de yapıların deprem risk gruplandırılması yapılmamıştır. “İmar barışı” adı altında yıllarca denetimsiz, güvensiz yapıların kayıt altına alınmasına olanak sunulmuştur. 99 depremenden sonra bu Mecliste kurulan tüm afet komisyonlarında imar barışı uygulamasının bir daha gündeme getirilmemesi tavsiye edilirken sizler sürekli olarak bu uygulamayı hayata geçirdiniz. En son 2011’de Komisyon kurulmuş, raporu Mecliste oylanmış, Meclis oylarıyla kabul edilen rapor maalesef raflarda bırakılmıştır. Oy ve para uğruna vatandaşın can güvenliğini hiçe sayan imar barışı uygulaması tamamen tarih olmak zorundadır.

Geliyoruz kentsel dönüşüm sürecine. Az önce belirttiğim gibi, 5 milyon konut ülkemizde dönüşmeyi bekliyor. Peki, bunu nasıl gerçekleştireceğiz ve kimlerle gerçekleştireceğiz? Burada Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, yerel yönetimler, mühendisler ve mimarlar odaları, müteahhitler ve vatandaşın oluşan 5’li bir yapı mevcut. Vatandaşın evinin dönüştürülebilmesi için öncelikle maliyetlerin, kredi faizlerinin düşürülmesi gerekiyor. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile yerel yönetimlerin de rant merkezli değil, vatandaş odaklı çözüm önerileri ortaya koyması gerekiyor. Özellikle konu vatandaş olduğunda veya muhalefet belediyeleri olduğunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı imar uygulamalarında ciddi sorunlar yaratıyor; emsal artışlarına, dönüşüm projelerine

gerekli desteği vermiyor ne yazık ki ama konu yandaş müteahhitler ya da TOKİ olunca ne emsal kalıyor ne imar planı kalıyor, her şey Bakanlığın koridorlarında belirleniyor. Meclise 1 kilometre mesafede yandaş müteahhitlerin yaptığı projelerde sınırsız imar artışları var ama konu garibanın evinin dönüştürülmesi olduğunda "5 kattan fazla yapamazsınız." diye vatandaşın tepesine biniliyor. Sizin bu uygulamalarınız sayesinde yandaş ve zenginlere rezidanslar düşerken garibanlara gecekondular kalıyor.

Değerli milletvekilleri, son günlerin en önemli konusuna geliyoruz şimdi; ev fiyatları ve kiralardaki artış. Öğrenciler, işçiler, memurlar yani milyonlarca vatandaşımız mağdurdur. Peki, bunun temel sebebi ne? 2018 yılından itibaren inşaat maliyetlerindeki inanılmaz artış. Ağustos 2020'de tonu 3.240 TL olan inşaat demiri şu anda 7.200 TL'ye, yine aynı dönemde metreküpü 150 TL olan hazır beton şu anda 280 TL'ye, ham MDF 145 TL'den 265 TL'ye, sandviç panel 70 TL'den 150 TL'ye yükselmiş; tüm kalemlerde minimum yüzde 100 artış var. Bu maliyetlerle ne kentsel dönüşüm yapılabilir ne de yeni konut inşa edilebilir ne de özellikle büyükşehirlerde vatandaşlarımızın başlarını sokacakları bir ev bulunabilir. Bakın, yüz binlerce vatandaşımız "Barınamıyoruz." diye seslerini yükseltiyor; öğrenciler, yeni evli çiftler, emekliler, asgari ücretle yaşamaya çalışan milyonlarca ücretli aynı kaderi paylaşıyor; yurt yok, ev yok, ne yapacak bu kadar insan? Mecburen depreme dayanıksız, kirası bir nebze düşük konutlarda barınmak zorunda bu insanlar. Bugün Türkiye'nin en temel sorunu, ekonomi ile birlikte, barınma sorunu hâline gelmiş durumda. Yirmi yıldır topladığı vergileri betona ve demire gömen bir iktidarın ne kadar plansız, programsız, öngörüsüz yatırımlar yaptığı bu şekilde ortaya çıkıyor.

Bu bağlamda yapılması gerekenleri sıralayacak olursak: Öncelikle, bağımsız bir deprem kurulu oluşturulmalıdır. Toplanan deprem vergileri depremin zararlarını azaltacak tedbirler ve deprem sonrasındaki normale dönüş ile rehabilitasyon çalışmaları için harcanmalıdır. Kamusal alanlar afet durumlarında kullanılabilecek mekânlar olarak kurgulanmalıdır. Her boş araziye AVM yapma fikrinden vazgeçilmelidir. Arama kurtarma ekiplerinin personel sayıları artırılmalı, afette mücadele sırasındaki temel ihtiyaçlarını gidermeye yönelik koşullar iyileştirilmelidir. Hiç vakit kaybetmeden kentsel dönüşümde adalet sağlanmalı, dönüşümün maliyeti vatandaşa yüklenmemelidir. Kentsel dönüşümlerde kira desteği artırılmalı, 200 bin lira olan kredi tutarı en az 2 katına çıkarılmalıdır. Konut faiz oranlarının yüzde 20'leri geçtiği dönemde yıllık olarak verilen 4 baz puanının artık hiçbir anlamı kalmamıştır. Bu destek, en az, yıllık faiz oranının yüzde 50'sine tekabül etmelidir. Öğrenciler için, üniversite kontenjanları göz önüne alınarak, depreme dayanıklı yurtlar yapılmalıdır. Mühendislik eğitiminde kalite artırılmalı, kontenjan ve sıralama bakımından sınır getirilmelidir. Mühendis adaylarının sahada daha fazla tecrübe kazanmasına imkân sağlanmalıdır. On binlerce inşaat, jeoloji ve jeofizik mühendisi iş bulamamaktadır. Kurumlarda boş olan kadrolar acilen doldurulmalıdır.

Değerli milletvekilleri, Genel Başkanımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'nun da ifade ettiği gibi, biz, afette siyasi rant peşinde değiliz; atılacak her adıma, yapılacak her düzenlemeye, her olumlu gelişmeye katkı koymaktan geri durmayız. Bizlere düşen görev, herhangi bir doğal afette vatandaşlarımızın burnunun dahi kanamaması için gerekli önlemleri almak olmalıdır. Ancak, afetten sonra değil de afetlerden önce önlemlerin alınmasını da her defasında söyleriz. Afet bölgesine gidip şov yapan, enkaz üstünde fotoğraf verme derdinde olan bakanlara da, canı yanmış, sevdiklerini, eşini dostunu, komşusunu kaybetmiş vatandaşın kafasına çay fırlatan Cumhurbaşkanına da sonuna kadar eleştirilerimizi sunarız. Yandaşlarına rant yaratmak için İstanbul'u yok etmeyi göze alanların Kanal İstanbul Projesi'ne de sonuna kadar karşı çıkarız. "Barınamıyoruz!" diyen öğrencinin feryadına kulak tıkayıp gençleri "terörist" diye yaftalayan atanmışlardan da hesap sorarız. Cumhuriyet Halk Partili büyükşehir belediyelerini il güvenlik toplantılarına, koordinasyon toplantılarına davet etmeyen ama AKP il başkanını davet eden zihniyetle de, yine Cumhuriyet Halk Partili belediyelerin gelir kaynaklarını kısmak için elinden geleni yapan Cumhuriyet Halk Partili belediyeleri işlemez duruma getirerek milyonlarca vatandaş mağdur etmeye çalışan merkezî hükûmetle de sonuna kadar mücadele ederiz. (CHP sıralarından alkışlar)

Tüm uzmanların ortak görüşü ülkemizde büyük depremlerin beklendiği yönündedir. Bir an önce adım atılması, gerekli önlemlerin hızlı bir şekilde uygulanması gerekmektedir. Komisyonun bir üyesi olarak geçmiş Komisyon çalışmalarındaki gibi bu raporun raflarda kalmaması, vatandaşlarımızın sorunlarına çözüm olmasını diliyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Kamil Okyay Sındır, İzmir Milletvekili; süreniz dokuz dakikadır.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Aynı zamanda 27'nci Dönem Beşinci Yasama Yılımızın milletimiz için ve insanlık adına başarılı geçmesi temennisiyle bir kez daha saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, Mecliste grubu olan 5 partinin tümünün vermiş olduğu önergeler sonucunda 3 Kasım 2020 tarihinde kurulmuş bulunan ve yüz yirmi sekiz saat süren -bu raporda da yer aldığı şekliyle- 18 toplantı yapılan ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları, STK'lar, meslek kuruluşları, üniversiteler ve 98 uzmanın dinlenilmesi neticesinde -Elâzığ, İzmir ve AFAD'a yapılan ziyaretler de- Meclis araştırma Komisyonumuz nihai olarak raporunu huzurunuzda paylaştı.

Tabii, çalışmalarda emeği geçen başta Sayın Recep Uncuoğlu olmak üzere tüm Komisyon üyelerimize, yasama uzmanlarımıza ve emeği geçen herkese şükranlarımı sunuyorum.

Değerli arkadaşlar, deprem bir doğa olayıdır aslında, deprem bir afet değildir. Depremi afete dönüştüren tek sebep insandır ve insanın niteliğidir, cehalettir değerli dostlar. Dolayısıyla deprem öldürmez; akıl ve bilim yolundan çıkılması, siyasi ve ekonomik rant çabalarının etkileri, cehalet sonuçta ölüme neden olur, yıkıma neden olur. Bu anlayışla deprem meselesine, gerek deprem öncesi gerek esnası ve gerekse de deprem sonrası, bu çerçevede düzenlemeler ile uygulamalar ve katılımcı, paylaşımcı uygulamalar ile koordinasyonlu bir şekilde ve yaşayanlardan ders çıkararak, siyasetüstü, insani bir yaklaşımla, anlayışla ve önce de bahsettiğim gibi akıl ve bilimle yaklaşmak gerekir.

Bakın, bu kadar kıymetli bir çalışma yaptık; 1.916 sayfa tutanak tutuldu, 80 bilgi raporu alındı, 500 sayfalık bir komisyon raporu var. Aynı zamanda, tabii, ülkemizin depremselliği, deprem bilgi altyapısı, yer bilimsel etüt ve mekânsal planlamalar, mevcut yapı stoku ve depreme dayanıklı yapı üretimi, kentsel dönüşüm uygulamaları, depreme hazırlık çalışmaları, deprem finansman yönetimi gibi mevzuat, uygulama, izleme ve denetim sistemi, toplumsal farkındalığın oluşturulması, daha birçok konu bu kapsamda yer aldı, konuşuldu, tartışıldı. Rapora biz de ek görüş sunduk, bir muhalefet şerhinden öte, dışında bir ek görüş. Bu ek görüşte raporda yer almayan ve bizim üzerinde ısrarla vurgu yapmak istediğimiz konular yer aldı.

Bakın, 30 Ekim 2020'de, İzmir'de, bizzat yaşadığım korkunç bir deprem meydana geldi. Ege Denizi'nde, Sisam Adası'nın kuzeyinde meydana gelen ve 118 yurttaşımızın ölümüne neden olan, çok sayıda ağır hasarlı binanın yer aldığı... Ki bu ağır hasarlı binaların sayısı, hasarlı binaların sayısı -benim verdiğim soru önergesinde yer aldığı şekliyle- Bakanlığın rakamları, 7.773 bina az hasarlı, 610 bina orta hasarlı, 630 bina ağır hasarlı olarak tespit edildi. Böylesi bir yıkım sonrası tabii ki ilk olarak büyükşehir belediyemiz, ilçe belediyelerimiz ve ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşları, başta AFAD, UMKE olmak üzere, valiliğimizin, başkanlığın koordinasyonunda, bütün STK'ların destekleriyle, arama kurtarmadan tahliyeye, barınmadan yiyecek teminine, psikososyal destekten acil ilk yardıma kadar geniş bir yelpazede afet müdahale faaliyetleri gerçekleştirildi. Peki, bu kadar, raporda yer alan 500 sayfa, bütün görüşler, öneriler... "Peki, gerçekler nedir?" diye baktığımızda ben size gerçekleri söyleyeyim. Bu

gerçekleri soru önergesi olarak da verdim ve Bakanlıktan yanıt aldım. Bakanlığa "Bakanlığın İzmir depremde ilan edilen 7 proje alanında 8 kata kadar inşaat izni verilirken yani normal imar planlarında 8 kata kadar inşaat izni verilirken bu yeni yapılan projelerde zemin artı 5 kat inşaat izni verildi; bunun nedeni nedir? Bu, kazanılmış hakkın bir ihlali değil midir? Bu karar mahalle kültürünü devam ettirmek için bir plan kriteri midir? Türkiye'de bu plan kriteriyle planlanmış hangi bölgeler vardır?" diye sordum, Bakanlığımızın verdiği yanıt aynen şu: "2023 yeni şehircilik vizyonu kapsamında her şehrin sağlıklı, güvenli, akıllı, çevreci, dinamik bir yapı içerisinde, yatay mimariyi esas alan ve insan odaklı bir planlama ve uygulama anlayışının benimsenmesi ve söz konusu alanların zeminden de kaynaklı sorunlu bir bölge olması nedeniyle kat yükseklikleri 8 kattan 6 kata düşürülmüştür." Şimdi, böyle bir gerekçe. Yani imar planı değişikliği yapıyorsanız "8 kattan 6 kata düşürdük." diyorsunuz "Bunun da fen ve sanat kuralları gereği böyle olması gerekirdi." diyorsunuz. Orada bütün alan 8 kat imarlı, gökdelenler yapılmış, yapılıyor, yapılmakta, yüksek yapıların imar planında da yeri var. Bu gerekçe ne kadar doğru, ne kadar haklı?

Şimdi, buradan, benim başka bir soruya daha aldığım bir yanıt... Bu projeler hazırlanırken, ki bu projeler yıkılan 7 ayrı binanın, depremde yıkılan binanın bulunduğu alanda, ağır hasarlı, çoğunlukla ağır hasarlı konutları içeren, 6306'ya göre tanımlanmış 7 proje alanında, projelerin hazırlanmasında mülk sahiplerinin görüş ve önerileri alınmış mıdır, alınmadıysa neden hiç askıya çıkarılmadı? diye soruyorum; gelen yanıt, maalesef, yine benzeri bir şekilde planlama yapılmış "Fazladan konut maliklerin ve ilgililerin muvafakati aranmaksızın Bakanlığımızca resen yaptırılabilir." diyor. Zaten bu 6306 ile 7269 sayılı Kanun'un bir arada uyumlu bir düzenleme olması için bizim tarafımızdan -ki bu yasama organının, Meclisin en temel görevlerinden bir tanesi- bu ikisi arasındaki çelişkili durumları ortadan kaldıracak bir düzenleme mutlaka gerekiyor. Dolayısıyla, burada, yapılan düzenlemelerde proje alanından çıkmak isteyenlere izin verilmiyor. Deprem tüm Bayraklı genelinde etkili olmuş, toplamda 652 bina ağır hasar almışken 7 proje alanının neye göre, hangi kriterler dikkate alınarak seçildiği tanımlanmamış, belirlenmemiş. Yine, 6306 sayılı Yasa'nın -kentsel dönüşüm- 6/A maddesi vatandaşın tapuların hazineye devredilmesini, vatandaşın mülkünde idarenin istediği gibi tasarrufta bulunmasını sağlıyor ki bu da mülkiyet hakkına ve Anayasa'ya aykırı bir duruma neden oluyor. Vatandaş kendi istediği ekiple neden kendi inşaatını yapamıyor, projelerini göremiyor? Yani el konuluyor, mülkiyete tamamen el konuluyor; devlet alıyor vatandaşın elinden, dilediği gibi yapıyor, 120-130 metrekairelik inşaatının karşılığında "70-80 metrekaire veriyorum sana." diyor. Vatandaşın kendi mülkü; ne projesini görüyor ne projesi üzerinde bir söz hakkı söz konusu.

Bakın, buradan şunu söylemek istiyorum ve sözlerimi sonlandıracağım: Bu bölgedeki depremzedelerin talepleri var, çok makul talepler yani bu her yerde, her zaman karşılaşılabileceğimiz bir mesele ve talep. Bakın, binaları ağır, orta veya az hasarlı olarak tespit edilmiş, kendi imkânlarıyla yapma imkânı olmayan vatandaşlarımız; düşünün, bunların çoğu emekli, emekli ikramiyeleriyle, üç beş kuruş birikimlerini bir araya getirip bir ev sahibi olmuşlar "Artık emeklilik hayatımızı mutlu mesut, birazcık da yaşamımızın sonuna kadar rahat bir hayat geçirelim." demişler; evleri yıkılmış, şimdi bu insanlar ödemek zorunda kaldıkları ağır bir finans yükü altında eziliyorlar. Peki, kendilerine verilen destek ne? 200 bin liraya kadar on yıl geri ödemeli... "Aylık 3.500 lira geri ödeyeceksiniz." deniyor. Yani emekli maaşı ne kadar hepimiz biliyorsunuz, 3.500 lira emekli maaşı yok zaten bu insanların.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KAMİL OKYAY SINDIR (Devamla) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Tamamlayınız sözlerinizi lütfen.

KAMİL OKYAY SINDIR (Devamla) – Benim eşim emekli öğretmen, bu para zaten maaşının tamamını teşkil ediyor. Dolayısıyla bir de ev kirası, vesaire bunu karşılamaları mümkün değil. Ne istiyor vatandaşımız? Emsal artış istiyor. Emsal artış yüzde 30. Bununla ilgili Sayın Büyükşehir Belediye Başkanımız Tunç Soyer'in yüzde 30 emsal artışı Bayraklı alanı sınırları içerisinde. Tabii, depremten etkilenen diğer alanların da böyle bir talebi var. Veya sıfır faizli, iki yıl ödemesiz, on sekiz yıl vadeli destek kredisi istiyor. Çok bir şey mi istiyorlar? Değil. Az önce Gökan Zeybek Vekilimin bahsettiği, birbiriyle çelişkili yapılan yüksek katlı binalar ve rantların karşılığında çok bir şey de istemiyorlar. İşte geleceğimiz, geldiğimiz nokta. Büyükşehir Belediyemizin 340 milyon liralık bir finansman desteği için Dünya Bankasıyla yaptığı görüşmeler neticesinde, Bakanlığımızın bunun peşinde olmasını ve Sayın Cumhurbaşkanının onayıyla bu kredi desteğini de bu insanlar için sağlamasını acilen bekliyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Sındır.

Sayın Gürsel Erol, Elâzığ Milletvekili.

Buyurun Sayın Erol. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Erol, süreniz beş dakika.

CHP GRUBU ADINA GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri; hepimizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Deprem Araştırma Komisyonumuzun 2 ile seyahati oldu; bunlardan birisi İstanbul, diğeri 24 Ocak 2020 yılında yaşanan deprem sonrası Elâzığ'a geldiler. Elâzığ'da, biz ilin milletvekili olarak ev sahipliği de yaptık, mahalleleri gezdik, deprem alanını gezdik, Valliğe verilen brifing toplantısına birlikte katıldık ama Deprem Araştırma Komisyonunun raporu Meclis'te konuşulurken -burada Genel Kurul Salonu'na bakıyorum- Elâzığ milletvekillerinden hiçbir arkadaşımızın burada olmaması da son derece üzüntü vericidir çünkü Cumhuriyet Halk Partisinin Komisyon üyeleri Elâzığ'la ilgili sorunları gündeme getirdiği zaman ben Elâzığ milletvekillerinin de burada olmasını isterdim. Gerçekten, 24 Ocak gecesi deprem yaşandı ama 24 Ocak sonrası alınan tedbirler, yapılan yatırımlardaki hatalar, vatandaşların gayrimenkul haklarıyla ilgili hak gaspları; aslında Elâzığ'da 24 Ocaktan sonra daha köklü bir deprem enkazı kaldı.

Devlet Elâzığ'a yardım etti mi, para gönderdi mi? Müthiş bir para gönderdi, müthiş bir kaynak geldi, inkâr etmek mümkün değil ama gelen para inanılmaz derecede yanlış kullanıldı. Elâzığ'da depremten kaynaklı şu anda telafisi mümkün olmayan sorunlarla karşı karşıyayız. Aslında Deprem Komisyonu Elâzığ'a geldiğinde biz umutlandık. Neye umutlandık? Dedik ki: Komisyon geldi, yasalardan kaynaklı sıkıntılardan oluşan sorunların çözümüyle ilgili yeni alternatifler yaratılabilir mi, mülkiyet sahiplerinin haklarıyla ilgili, mülkiyet haklarıyla ilgili yeni düzenlemeler yapılabilir mi? Ama maalesef, Deprem Komisyonu bir protokol gezisi gibi geldi ve gitti.

Şimdi, Sayın Başkanım, sizinle birlikteydik, valiliğin önündeki vatandaşların talebini size iletiler, hepsi isyanda. Ayrıca deprem bölgelerindeki konutları gezdik, konutlardaki hak sahiplerinin hepsi isyanda. Devlet, tamam, para gönderdi ama paralar doğru kullanılmadı. 3 artı 1 konutlar, 2 artı 1 konutlar yapıldı. Peki, bir talep alındı mı vatandaştan? Alınmadı. Kim yaptı? "Biz bunu uygun gördük, yaşayacaksınız." Yani yapılan konut alanları yaşam alanları olarak planlanmadı, yapılan konutlar yalnızca barınma alanı olarak kullanıldı ve düşünüldü. "Ben sana ev yapıyorum, git yaşa." Deprem konutlarında kuralar çekildi, vatandaş evlerine taşındı kısmen, hâlâ 2 artı 1, 3 artı 1 deprem konutlarına taşınan vatandaşların ne ödeyeceği belli değil. Deprem konutlarının fiyatı daha belli değil; yirmi yıl ödeme, vade belli ama ne kadar para ödeyecekleri belli değil. Hâlâ köy evlerinin, köylerde yapılan evlerin maliyetinin ne olduğu belli değil. Hâlâ Elâzığ'da yıkılmayan binalar var, hâlâ yapılmayan binalar var, hâlâ mağduriyetler devam ediyor.

Şimdi, bakın, keşke burada AK PARTİ'li milletvekilleri olsaydı. Sayın Grup Başkan Vekili, size de sesleniyorum; Sayın

Komisyon Başkanı, size de sesleniyorum. Bir iddiayı, AK PARTİ'li milletvekillerinin ve AK PARTİ Elâzığ İl Başkanının iddiasını Meclis kürsüsünden gündeme getiriyorum ve suç duyurusunda bulunuyorum. Hem Meclis Başkanlığına suç duyurusunda bulunuyorum hem Türkiye Cumhuriyeti'nin savcılarına suç duyurusunda bulunuyorum. Yıkım ihaleleriyle ilgili Elâzığ AK PARTİ milletvekillerinden Metin Bulut'un ve Zülfü Demirbağ'ın açıklamaları var usulsüzlükler yapıldığına dair, İl Başkanının açıklamaları var usulsüzlükler yapıldığına dair; hem yazılı basında hem görsel basında var. Bununla ilgili işlem yapılmalı. Eğer bir yerde bir usulsüzlük varsa, depremde kaynaklı, vatandaşlar malının mülkünün, evinin yeniden nasıl alınacağını, verileceğini düşünürken, çaresizlik ve umutsuzluğu düşünürken oradaki o evlerin yıkımında bile bir usulsüzlük varsa gerisini siz düşünün. Ve şu anda Elâzığ'da depremzedeler arasında inanılmaz bir umutsuzluk var.

Komisyon, raporuna ne yazdı bilmiyorum ama benim arkadaşlarımdan aldığım bilgiye göre gerçekleri yansıtmayan, Elâzığ'da vatandaşın depremde kaynaklı yaşadığı mağduriyetlerin giderilmesine yönelik gerçekleri yansıtmayan, yalnızca kendilerine göre yazılan bir rapor var ama Elâzığ'da gerçekler o değil. Fakir fukara çaresiz, evini kaybeden, evi yıkılan insanlar çaresiz, mağdur oldular, hâlen neye ne kadar fiyat ödeyeceklerini bilmiyorlar. Bakın, sayın milletvekilleri, iki yıl önce deprem oldu, iki yıl önceki inşaat maliyetleri ile bugünkü inşaat maliyetleri aynı değil. Deprem olduğu andaki demirin tonu 4 bin lirayken şu anda 8 bin lira. Deprem olduğu zaman bir evin maliyeti 250 bin liraysa şimdi 400 bin lira.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

GÜRSEL EROL (Devamla) – Yani devletin, oradaki bürokrasinin zaman kaybindan dolayı inşaat maliyetlerindeki fark kimin sırtına yüklendi? Vatandaşın sırtına yüklendi. Ve vatandaş aldığı evden de mutlu değil; ne 2 artı 1'den ne 3 artı 1'den ne de köy evlerinden de mutlu değil.

Ayrıca bir sorun daha var: Kentsel dönüşüm alanları. Depremde kaynaklı riskli bölge ilan edilen alanlarda sizin eviniz yeni evse de teknik olarak yıkılması mümkün değilse de sağlam bir evse de proje bütünlüğü açısından yıkılma kararı verilmişse sizin eviniz yıkılıyor ve siz evinizi deprem konutlarına kullanılan krediden kullanarak yapamıyorsunuz ve siz evinizi krediyle almışsanız yeni ev de yapıldığı için 1 eve 2 kredi öder hâldesiniz yani 1 eviniz olacak; bir yıkılan ev için ödediğiniz krediniz var, bir de yeni yapılan ev için kredi borcunuz olacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Erol.

GÜRSEL EROL (Devamla) – Elâzığ'da mağduriyetler devam ederken Deprem Araştırma Komisyonunun bu raporunun Elâzığ'ın gerçeklerini yansıtmadığını ifade ederek hepinize sevgi ve saygılar sunuyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Sevda Erdan Kılıç, İzmir Milletvekili.

Buyurun lütfen. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle 27'nci Dönem Beşinci Yasama Yılı'nın tüm ülkeye hayırlı olmasını, halkın gerçek sorunlarını çözecek bir yasama yılı olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonun kurulmasından, raporu teslim alınana kadar yaklaşık sekiz aylık bir çalışma gerçekleştirdik; birçok resmî kurumu, sivil toplum kuruluşunu dinledik, yerinde incelemeler yaptık ve sonunda 268 öneri içeren 522 sayfalık bir rapor ortaya çıktı. Ben bu aşamada nezaketini hiç kaybetmeyen başta Komisyon Başkanımıza, diğer Komisyon üyesi arkadaşlarıma, yasama uzmanlarına ve emeği geçen herkese çok çok teşekkür ediyorum. Zaman zaman belki tansiyon yükselse de siyasi nezaket ve temiz dilden hiçbirimiz vazgeçmedik sonuna kadar.

Geldiğimiz noktada raporun büyük bir bölümüne katılmakla birlikte eksik bulduğumuz kısımlara ilişkin de ek görüşlerimizi sunduk. Komisyonun ilk toplantısında da dediğim gibi, bizler Cumhuriyet Halk Partisinin temsilcileri olarak parti rozetlerimizi kapıda bırakarak, siyasetüstü gördüğümüz, her ne kadar teknik gibi gözükse de aslında vicdani olan bu Komisyonda elimizi vicdanımızdan hiç ayırmadan ve depremde dolayı acı çekmiş herkesin acısını yüreğimizde hissederek çalıştık.

Değerli milletvekilleri, bildiğiniz gibi bu Komisyon, 117 hemşehrmin hayatını kaybettiği, birçok yaralının olduğu ve şimdi de ardında neredeyse 80 bin depremde bırakan İzmir depreminden hemen sonra kuruldu. Depremden hemen sonra enkaz çalışmalarında tüm Türkiye'den İzmir'e yardımlar yağdı, İzmirli tam bir dayanışma örneği gösterdi. Enkaz kaldırma çalışmalarında bulunan AFAD, AKUT, JAK, Kızılay ve tabii, ilk andan itibaren ve son güne kadar hiç ayrılmayan İzmir Büyükşehir Belediyesi İtfaiyesi, diğer belediyelerimizin itfaiyeleri ve tabii ki gönüllülere buradan sonsuz teşekkür ediyoruz. Ufak tefek aksaklıklar olsa da enkaz kaldırma çalışmaları tamamlandı. Peki, ya sonra? Komisyon bir tarafta çalışmaya devam etti, siyaset devam etti, hayat devam etti ama neredeyse bir yıldır İzmirli depremzedeler gün yüzü görmediler.

Depremzedeler bile bu iktidar tarafından kutuplaştırıldı. "Proje alanı depremzedeleri" bir de "proje alanı dışında kalan depremzedeler" diye bir ayrım yapıldı. Depremzedelerin kimisi 6306 sayılı Yasa'ya, kimisi 7260 sayılı Yasa'ya tabi tutuldu. Kredi şartları, süreleri, miktarları derken tam bir kaos hâkim oldu. Kimi depremzedeler kira yardımı aldı, kimileri alamadı; kimileri eşya yardımı aldı, kimileri alamadı. Ve sonuçta son geline noktada da neredeyse boş kâğıt diyebileceğimiz evraklara kendilerine kaç metrekaare ev verilecek, ne kadar ödeyecekleri bile belli olmadan çaresizlikten imza atmak zorunda kaldılar. Kim ne kadar ödeyecek, nasıl bir eve kavuşacaklar ve ne zaman kavuşacaklar hâlen belli değil. Konu depremzedeyken bile en temel anayasal hak olan eşitlik, hakkaniyet ve tabii ki adalet de ayaklar altına alındı.

Değerli milletvekilleri, bu bölgede yaşayan deprem mağduru vatandaşlarımız için sanki lüks bir semtte yaşıyor gibi bir algı yaratıldı ama dönüp baktığınızda -az önce Kamil Hocam da söyledi- çoğunluğu dışından tımağından artırdığıyla ev sahibi olan 65 yaş üstü emeklilerimiz. Burada da bir kaos oldu. 65 yaş üstü emekli depremzedeler kredi çekmek istiyorlar, bankalar diyor ki: "Hayır, siz yaşlısınız kredi veremeyiz, gidin, oğlunuzu, eşinizi dostunuzu, kızınızı getirin kefil yapın anca öyle kredi veririz." Böyle de bir saçmalık yaşıyor.

Şimdi, bu depremzedelerin emekli maaşları 1.650 ila en fazla 3.500 lira arasında gidiyor. Şimdi, geline noktada kredi çekseler ödemek zorunda oldukları aylık miktar 7-8 bin lira. El insaf! Bu şartlarda bu depremzedelerin bu miktarları ödemeleri kesinlikle mümkün gözüküyor. Eğer ki sosyal devletten söz edeceksek afetzedelerin cebinden bir kuruş çıkmadan mağduriyetleri giderilmeli. Yeter ki konu, yeter ki gayeniz depremzedelerin acılarını dindirmek, yaralarını sarmak olsun. Başta Genel Başkanımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu olmak üzere Meclis grubumuz ve yerel yönetimlerimiz üzerine düşenin fazlasını yapmaya dünden hazır, çünkü biz ranttan değil her durumda vatandaştan yanayız. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, depremin yarattığı olumsuzlukları, sorunları konuşurken kurumlar arası koordinasyona da değinmek isterim. İzmir Büyükşehir Belediyesinin İzmirli depremzedeler için Dünya Bankasıyla görüşmüş olduğu 340 milyon dolarlık kredi konusu aylardır bakanlıkların oluru, Cumhurbaşkanlığı, 2021 Yılı Yatırım Programı'na alınmasını bekliyor. Artık bu medyada çok tartışıldı, imzaydı, vardı yoktu, o onu demiş bu bunu demiş ama insanların yaşam haklarını kimsenin magazinleştirmeye hakkı yok. Her kurum kendi işini vaktizamanında yaparak bu mağduriyete bir an önce son vermeli ve İzmir Büyükşehir Belediyesinin de sadece vatandaşa hizmet için çabaladığı göz ardı edilmeden bu konu da bir an önce tamamlanarak

vatandaşlar güvenli evlerine kavuşturulmalıdır.

Değerli milletvekilleri, süreç her konuda sağlıklı işlemiyor, kurumlar arası çatışma devam ediyor. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının orta hasarlıdan ağır hasarlıya çevirdiği binayı DASK kabul etmiyor, diyor ki "Benim bilirkişime göre hâlâ orası orta hasarlı, ben orta hasarlıya göre işlem yaparım." Burada DASK konusunda da bir şımarıklık öncesinde olduğu gibi hâlen devam ediyor.

Değerli milletvekilleri, "yaşanabilir kentler" diyoruz, ek görüşlerimizde de belirttik. Ülkemizdeki konutların yaklaşık yüzde 40'ı kaçak ve ruhsatsız, denetimden uzak bir şekilde âdeta felakete davetiye çıkarıyorlar. Son on bir yılda yani 99 depreminden beri 7 kere imar affı yapılmış ve bu sorun büyüyerek içinden çıkılmaz bir hâl almış ama Deprem Araştırma Komisyonu Raporu'nda bununla ilgili tek bir satır bile yazılmadı. Milletvekili arkadaşlarımız birçok öneriye de değindi, farklı farklı konular da vardı. Raporu burada okumayı da çok doğru bulmuyoruz, birçoğuna da katılıyoruz ama raporda da ek görüşlerimizde de belirttiğimiz gibi görülüyor ki ülkemizin hâlâ daha çok yol katetmesi gerekiyor bu depremle mücadelede, afetle mücadelede. Yani derli toplu bir afet yasası, bir deprem kanunu çıkarılmalı birbiriyle çelişmeyen ve ısrarla savunuyoruz Cumhuriyet Halk Partisi olarak, bağımsız deprem kurulları oluşturulmalı. AFAD çok kıymetli ama Kandilli Rasathanesinin çalışmaları da göz ardı edilmemeli tabii ki. Yapı envanterinin tespitleri tamamlanmalı, yapı riskleri tespit edilmeli, kurumlar arası koordinasyon -az önce söyledim- etkin bir biçimde sağlanmalı, DASK Kanunu'nda ivedilikli iyileştirilmeler yapılmalı ve hep konuşuyoruz, toplanan deprem vergileri depremin zararlarını azaltacak tedbirler ve deprem sonrası çalışmalar için harcanmalı ve en çok da -belki en önemli konulardan biri de bu- bilimden bir an için bile uzaklaşmamalı.

Komisyon'da da çok konuştuk bu konuyu, tabii ki deprem teknik bir konu ama sosyolojik boyutu var, psikolojik boyutu var bunun ve bu konuda toplumsal farkındalığı artırmak hepimizin görevi. Sadece deprem olurken değil, deprem sonrası için değil; olmadan öncesine ilişkin özellikle de yeni nesilde, çocuklarda, gençlerde bu farkındalığı yaratmamız gerekiyor. Depremin etkilerini azaltmamız için toplumsal farkındalık belki de en önemli, en çok üstünde durmamız gereken konulardan biri.

Son olarak, bu Mecliste çocuklarımızı ve torunlarımıza bırakacağımız belki de en büyük miraslardan biri bu olacak; depremin etkilerini en aza indirebilecek değişikliklerin bir an önce yapılması en büyük mirasımız olacak.

Bu yüzden, sürecin de sonuna gelirken gelin bu raporu, Cumhuriyet Halk Partisi ve diğer partilerin ek görüşlerinde bulunan hususları bir araya gelelim bu Mecliste yasalaştıralım ve gelecek kuşaklara güvenli bir ülke bırakan Meclis grubu olarak da tarihe adımızı hep beraber yazalım diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 22.39

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 22.46

BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ

KÂTİP ÜYELER: Emine Sare AYDIN (İstanbul), Sevda ERDAN KILIÇ (İzmir)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2'nci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum. 278 sıra sayılı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu üzerinde açılan genel görüşmeye devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına yapılacak konuşmalara geçiyoruz.

Sayın Recep Uncuoğlu, Sakarya Milletvekili.

Süreniz on dakikadır.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA RECEP UNCUNOĞLU (Sakarya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerimin başında 27'nci Dönem Beşinci Yasama Yılıımızın yani yeni yasama yılıımızın başarılı çalışmalara vesile olması temennisiyle Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

278 sıra sayılı -kısa adıyla- Depreme Karşı Alınabilecek Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Komisyonumuzun Raporu'nun görüşmeleri üzerinde ben de söz almış bulunmaktayım.

Komisyonumuz 10 Kasım 2020 tarihinde çalışmalarına başladı ve bu kapsamda yüz yirmi sekiz saatlik 18 toplantıda 98 kurum, STK temsilcisi ve akademisyen dinlenilmiş ve Komisyona 80 rapor ve belge sunulmuş, 1.916 sayfa tutanak tutulmuştur. Ayrıca, Komisyonumuzca İzmir ve Elâzığ illerimizde deprem sonrası çalışmaları incelemek amacıyla da çalışma ziyaretleri gerçekleştirilmiştir. Elâzığ ziyaretimiz kapsamında Elâzığ Valiliği bilgilendirme toplantısı, Elâzığ Belediyesi bilgilendirme toplantısı, Elâzığ Belediyesinde muhtarlar toplantısı, depremzede ailelerin ziyaretleri, Sürsürü-2 kentsel dönüşüm alanları, Abdullah Paşa Mahallesi kentsel dönüşüm alanları, Aşağı Demirtaş Geçici Konaklama Merkezi ziyareti, Yemişlik köyü Bizmişen mevkiisi rezerv konut alanı incelemesi, Elâzığ AFAD lojistik depo ve AFAD-AKOM yerleşkesi hizmet binası incelemesi, Aksaray Mahallesi toplu konut alanları incelemesi ve merkez birinci etap Değirmenönü köyü köy evleri incelemesi gerçekleştirilmiştir.

Kıymetli Elâzığ Vekilimiz Gürsel Erol da o ziyaretlere, bizlere eşlik etti ve Komisyonumuz Elâzığ'daki ziyaretlerle birlikte edindiği bütün deneyimleri, binlerce sayfa tutanak ve saatlerce yapılan çalışma sonucunda bu 522 sayfalık rapora tüm Türkiye'nin depremselliğini, hukuki, kurumsal altyapısını ve deprem zararlarını en aza indirme yönünde mevzuattan tutun bilimsel araştırmalara, yer bilimsel etütlerden kentsel dönüşümün hızlandırılması adına ve finansman metotlarının geliştirilmesi adına bütüncül bir yaklaşımla bir emek ortaya koydu. Sadece popülist yaklaşımlarla bu emeği yok saymanın hiçbirimize yakışacağını açıkçası düşünmüyorum.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Çözüm ne Başkan, çözüm, çözüm?

RECEP UNCUNOĞLU (Devamla) – Evet, Meclis araştırma komisyonu kurulmasına ilişkin milletvekillerimizce verilen önergelerde de sıklıkla vurgulandığı üzere...

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Elâzığlılar çözüm bekliyor.

BAŞKAN - Sayın Erol, size kimse laf atmadı, rica ediyorum, lütfen...

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Ama benim konuşmamı değerlendirerek "popülist yaklaşım" diyor Sayın Başkan, ben, popülist yaklaşım içinde değilim, Elâzığ'ın gerçeklerini söylüyorum. Vatandaş, fakir fukara orada perperişan.

BAŞKAN – Sayın Erol, müsaade edin.

Sayın Gürsel Bey, yani bu, bir müzakere usulü, üslubu değil.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Ama o zaman "popülist, popülist siyaset" olarak değerlendirmesin. Ben gerçekleri söylüyorum.

RECEP UNCUNOĞLU (Devamla) – Burada, Komisyon raporunu okumadığınızı beyan ettiniz Sayın Milletvekili, keşke bu raporu okusaydınız, bu raporun içeriğini ve -burada bulunan bütün muhalefet partilerinden de Komisyon üyesi arkadaşlarımız söz aldılar- nasıl bir çalışma anlayışıyla, nasıl bir yaklaşımla bu çalışmanın ortaya konulduğunu çok daha iyi anladınız diye

düşünüyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Çözümü soruyorum Başkan.

RECEP UNCÜOĞLU (Devamla) – Evet, Türkiye aktif bir deprem ülkesi olarak sıklıkla yıkıcı depremlerle karşı karşıya kalmakta, malumunuz, meydana gelen hasar ve can kayıpları nedeniyle de toplumsal hayat her yönüyle büyük ölçüde olumsuz etkilenmektedir. Çok geniş bir yelpazede tüm toplumu ve hayatın her alanını etkilemesi depremlerin çok boyutlu bir mesele olduğunu ve pek çok disiplini ilgilendiren doğasını açıkça ortaya koymaktadır. Dünyanın aktif deprem kuşaklarından birinde yer almanız nedeniyle var olan deprem tehlikesinin derinlemesine analiz edilmesi ve deprem risklerinin de çok disiplinli olarak yürütülecek kapsamlı çalışmalarla azaltılması ölçüsünde depremlerin afete dönüşmemesi sağlanabilecektir. Dolayısıyla deprem risklerinin azaltılmasının kalkınma planlarıyla birlikte aktif olarak uygulanır olması ve güncel tutulması ülkemiz için hayati önemi haizdir. Riskleri azaltmanın toplumsal bir bilinç hâline dönüşebilmesiyle depremlere dirençli bir toplum olabileceğimiz açık bir gerçektir. Başta depremler olmak üzere, afetlerin sebep olduğu bütün kayıpların kalkınma hamlelerini sekteye uğratması, afet dirençliliğinin stratejik olarak bir kalkınma meselesi olduğunu da göstermektedir.

Sürdürülebilir kalkınmayla afetlere dirençli toplumlar günümüz dünyasında birbirinden ayrılması mümkün olmayan ve hatta birlikte gelişimi zaruri olan iki önemli unsurdur. Dolayısıyla, sürdürülebilir kalkınma için deprem gibi afet risklerinin azaltılmasına ilişkin politika ve tedbirlerin yer aldığı, deprem zararlarını azaltmaya yönelik yol haritası niteliğindeki önemli plan ve strateji belgelerinin kalkınma planlarıyla birlikte aktif olarak uygulanır olması ve güncel tutulması ülkemiz için hayati önemi haizdir.

Depremlere dirençli bir toplum olma yolunda, özellikle 1999 depremleri sonrasında ciddi ilerleme kaydetmiş olan Afet Yönetim Sistemi'mizin kurumsal organizasyonlar ve mevzuat güncellemesini içerecek şekilde daha da iyileştirilerek eş güdümün sağlanması, bütüncül bir sürdürülebilir sistem olarak yürütülmesi çok gereklidir. Raporda, tüm bu arka plan dâhilinde, olabildiğince kapsayıcı olması gözetilerek genel resmin çekilmesi amaçlanmış, mevcut durum hâlihazırda yürütülen çalışmalar, süreçler ele alınarak detaylı değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Akabinde ise bu değerlendirmeler doğrultusunda, sistemin geliştirilmesi gereken öncelik alanları ve uygulamaya dair öneriler bu kapsamda sistematik içerisinde verilmiştir.

Bu kapsamda, birinci bölümde, ülkemizin depremsellik açısından genel bir değerlendirilmesi yapılarak mevzuat ve kurumsal yapılar gelişme süreçleriyle birlikte incelenmiştir.

İkinci bölümde, deprem risk ve zararlarının azaltılması için tüm kurum ve kuruluşlarımız tarafından tamamlanan ve hâlen yürütülmekte olan çalışmalar geniş bir şekilde ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde, Komisyon çalışmaları boyunca yapılan değerlendirmeler sonucunda ortaya çıkan ve deprem zararlarını azaltmaya yönelik çalışmaların daha ileri seviyelere taşınması için uygulamada çözümlenmesi gereken öncelik alanları detaylı olarak verilmiştir.

Raporun dördüncü ve son bölümünde ise deprem risk ve zararlarının azaltılması ve deprem konusunda ülkemizde her alanda alınması gereken tedbirlere ilişkin öneriler, öncelik alanlarına dair değerlendirmeler ışığında sunulmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yapı stokunun ve bunun içerisindeki riskli bina oranının büyüklüğü sebebiyle şehir ve yapı türleri üzerinden önceliklendirme yapılması, deprem zararlarının azaltılması noktasında yol haritamızda en önemli aşamadır. Bunun için deprem tehlikesinin yüksek olduğu, nüfusun ve sanayi kuruluşlarının yoğun bulunduğu illerden ve raporumuzda irdelenen yapısal risk faktörlerini haiz yapılardan başlanmasının yerinde olacağı değerlendirilmektedir.

Çalışmaları tamamlanmak üzere olan Mekânsal Adres Kayıt Sistemi'nin (MAKS) kapsamlı bir şekilde kullanıma girmesiyle güncellenebilir bir bina envanter kayıt sisteminin hayata geçmiş olacağı değerlendirilmektedir. Yapı denetimine tabi olmamış yapıların da önceliklendirilerek ilgili idarelerce periyodik denetime tabi tutulması ve denetim sonuçlarının Bina Kimlik Sistemi'ne aktarılması, periyodik denetimler sonrasında yıkılacak derecede riskli bina olarak tespiti yapılan yapılar hakkında 3194 sayılı Kanun'un 39'uncu maddesi doğrultusunda yürütülmesi gereken iş ve işlemlerin ivedilikle yerine getirilmesi, aksi takdirde ilgili idarelerin bu yapılarda meydana gelebilecek can ve mal kayıplarından sorumlu olacağı yönünde mevzuat düzenlemesi yapılması önem arz etmektedir.

Belediyelerce depreme karşı güvenli olmayan yapı stokunun yoğunlaştığı alanlara ilişkin kentsel dönüşüm ihtiyaçlarının belirlenerek kentin bütünü ile çevresine etkilerini de dikkate alarak kentsel tasarım projeleriyle yenileme, iyileştirme, canlandırma ve benzeri uygulamaların geliştirilmesine yönelik imar plan çalışmaları alternatifli olarak yapılmalıdır. Meri imar planlarındaki emsalin mevcut yapılaşmadan daha az olduğu durumlarda ada bazında kentsel tasarımlarla plan bütünlüğü dikkate alınarak altyapı ve sosyal donatı ihtiyacının karşılandığı emsal artışları veya fonksiyon değişiklikleriyle yapılacak imar planı revizyonlarıyla yerinde dönüşüme öncelik verilmelidir.

Ülkemizde depremlere rağmen sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması amacıyla tüm sektör temsilcilerinin ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının katılımıyla ekonomi konferansları düzenlenmeli, ekonomik risklerin belirlenerek azaltılması planlamalarının hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Malumunuz, kentsel dönüşüm kapsamında yürütülen inşaat faaliyetlerinde malikler ve yüklenici firmalar arasında yaşanan sorunların önüne geçmek amacıyla, faiz destekli kredi kullanılacak bankalar ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı arasında yapılacak protokollerde kredi ödemelerinin, yapılan işin ilerleme oranlarını ve maliyetlerini gösteren porsantaj cetvellerine göre işi yürüten yüklenici firmaya hak ediliş bazında ödenmesinin yapılmasını sağlayacak düzenlemenin hayata geçirilmesi de faydalı olacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

RECEP UNCÜOĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim.

İlgili mevzuatta düzenleme yapılarak, deprem riski yüksek bölgelerdeki belediyelerin yıllık yatırım bütçelerinin yüzde 10'unu kentsel dönüşüm projeleri için ayırmaları sağlanmalı ve ayrılan kaynağın yerinde kullanılması için gerekli denetimler yapılmalıdır.

Evet, bir kısım öneri ve önceliklerini sizinle paylaştığım Komisyon raporumuzun, deprem zararlarının azaltılması ve can kayıplarının yaşanmaması için her anlamda alınacak önlemlere önemli katkılar sağlamasını temenni ediyorum. Depremde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Cenab-ı Allah'tan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyorum.

Komisyonumuzun çalışmalarının yürütülmesinde desteklerini esirgemeyen Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız Sayın Mustafa Şentop'a; Komisyonumuzun kurulmasına vesile olan, önergelerde imza sahibi olan ve destekleyen değerli milletvekillerine; birlikte güzel bir çalışma ortamında çalıştığımız Komisyon üyesi milletvekillerimize; Komisyonumuza bizzat sunum yapan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

RECEP UNCÜOĞLU (Devamla) – ...bilgi, belge sunan, çalışmalarımıza katkı sağlayan tüm resmî kurum, kuruluşlara, sivil toplum kuruluşlarına; akademisyenlerimize; özel sektör temsilcilerine; Komisyon olarak çalışma ziyaretlerimizde bizleri

misafirperverlikle ağırlayan İzmir ve Elâzığ milletvekillerimize; mülki idare amirlerimize; yerel yöneticilerimize; Komisyon toplantılarımıza haricen de katılım sağlayan, bilgi, belge, katkı sunan milletvekillerimiz ile yirmi beş toplantı, yüz altmış saatlik çalışmayla bu Komisyon raporunun yazılmasında emek sarf eden uzmanlarımıza Komisyonumuz adına teşekkür ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Özel...

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

37.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Sakarya Milletvekili Recep Uncuoğlu'nun 278 sıra sayılı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu üzerindeki konuşması sırasında kullandığı bazı ifadelere ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, önce tutanak altında söylemem gereken bir şey var: Biz tabii, bu araştırma komisyonlarında zaman zaman çok şikâyet alıyoruz üyelerimizden. Komisyon çalışmaları boyunca Sayın Recep Uncuoğlu'nun demokratik tutumu ve birlikte iş görme anlamında oldukça olumlu geri dönüşler geldi Komisyon üyesi arkadaşlarımızdan, bunu kayda geçirmek isterim öncelikle. Ama ikinci bir husus: Kürsüde yaptığı konuşması sırasında Milletvekilimiz Gürsel Erol'un doğrudan sataşma niteliğinde olan ve İç Tüzük 69'a göre cevap gerektiren hususlara değindi. Bu konuda...

BAŞKAN – Sayın Özel, Sayın Gürsel Erol kendisi kürsüden raporu okumadığını ifade etti.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, anladım da popülist yaklaşım içinde olduğunu söyleyerek...

BAŞKAN – Yani, bu bir sataşma değil, popülist yaklaşım içinde herkes olabilir, bunda...

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Sayın Başkan, raporu okumadım değil. Raporda, söylediğim konulara yer verilip verilmediğini bilmediğimi belirttim. Sayın Başkan, ikisi aynı şey değil.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, arada bir fark var. Zaten İç Tüzük madde 69 fıkrası iki "Söylediği söz kendisinin söylemediği bir şekilde kendisine atfolunan..." diyor.

BAŞKAN – Ama öyle yapmadılar zaten.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Aynen öyle oldu çünkü kendisi "Raporu okumadım." demedi. "Bu hususların raporun içinde yer alıp yer almadığını bilmiyorum." dedi. Bu, raporun tamamını...

BAŞKAN – Tamam, ben tutanağa bakacağım o zaman, peki.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ayrıca, popülist yaklaşım gerçekten hep söz hakkı doğurmuş bir sözdür.

BAŞKAN – Popülist yaklaşım bir sataşma değil Sayın Özel. Diğerini inceleyeceğim müsaade ederseniz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, bir milletvekilinin -gecenin bu vaktinde uzatmayayım da- milletvekilliği görevini yapmasını, ilindeki sorunları dile getirmesini popülist yaklaşım olarak ifade etmeye başlarsak başka bir sorun ortaya çıkar. Onun için takdir ederseniz Sayın Gürsel Erol bir iki hususta cevap hakkını kullansın.

BAŞKAN – Sayın Özel, yani popülist yaklaşıyor olmak ne bir sataşmadır ne bir hakarettir; bunu herkes birbirine söylüyor, bunda bir şey yok ama diğer husus, söylemediği bir şeyin söylendiği şekliyle bir ithaf varsa bunun için de tutanakları istedim, tutanaklara bakacağım, ona göre söz veririm.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam Başkanım, sağ olun.

BAŞKAN – Evet, İstanbul Milletvekili Sayın Mustafa Demir.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Komisyonlardan Gelen Diğer İşler (Devam)

1.- Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 278) (Devam)

Sayın Demir, süreniz on dakikadır, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Meclis araştırması komisyonumuz tarafından yapılan çalışma sonucunda hazırlanan raporu görüşüyoruz.

Depremler insanlık tarihi ve ülkemiz tarihinde yıkıcı etkisi olan, maalesef can ve mal kaybına neden olan, büyüklüğü ve yeri önceden tahmin edilmediği için de etki alanı bakımından hayatın her alanını kapsadığı ortada. Dolayısıyla, Komisyonumuz depremin zararlarının azaltılması, tedbirlerinin belirlenmesi için uzun süreli, kapsamlı ve değerli bir çalışma gerçekleştirdi. Gerçekten, başta Sayın Komisyon Başkanımıza, bütün partilerin grupları adına katılan tüm arkadaşlarımıza burada katkılarından dolayı, süreç içerisinde duruşlarından, nezaketlerinden dolayı ve katılımcılıklarından dolayı da teşekkür ediyorum.

Adeta deprem konusunda ülkemizin röntgeni çekilmiş ve çözüm önerilerinde bulunulmuştur. Dünyanın aktif deprem kuşaklarından birinde bulunan ülkemizde depremlerin afete dönüşmemesi ve risklerin azaltılması için tüm kurum ve kuruluşlarımızın büyük bir mesafe katettiklerini hepimiz gördük. Davet ettiğimiz kamu kurumlarının açıklamalarından söylüyorum.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde yaklaşık 28,6 milyon konut bulunmakta ve yine yaklaşık 6,7 milyonunun depreme karşı dayanıksız olduğu görülmektedir. Mevcut yapı stoku envanterinin çıkarılması aslında risk potansiyelinin belirlenmesi için kritik öneme de sahiptir. Bu açıdan da bu değerler bizim için önemlidir.

Değerli milletvekilleri, deprem ve diğer afetlerle baş edebilme hususunda ülkemiz önemli deneyim ve gelişmeler sağlamıştır. Bunu On Birinci Kalkınma Planı'nda depremde oluşacak riskleri azaltmaya yönelik öncelikli politika ve tedbirle de ortaya koymuştur. İlgili kalkınma planında;

1) Afet risk ve zarar azaltma çalışmalarına yönelik Türkiye Afet Risk Azaltma Planı,

2) İl Afet Risk Azaltma Planı,

3) İklim değişikliğinin etkilerinin dikkate alınarak afet, tehlike ve risk haritalarının çıkarılması,

4) İstanbul'da deprem sonrasında oluşabilecek can ve mal kaybının en az seviyede tutulabilmesi için gerekli risk azaltma ve güçlendirme çalışmaları,

5) Kamu hizmet binalarının envanterlerinin çıkarılması ve afetlere karşı güçlendirilmesi çalışması,

6) Yerel afet sonrası iyileştirme planlarının yapılması ve uygulamaya dönük çalışmaların hazırlanması,

7) Afetlerde daha etkin müdahale için kesintisiz ve güvenli haberleşme altyapısının kurulmasına yönelik çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalar büyük ölçüde de tamamlanmıştır, bunu büyük gönül rahatlığıyla da söyleyebiliriz.

Değerli milletvekilleri, şimdi, İstanbul'a dönersek eğer -bizim açıımızdan son derece önemli İstanbul- ülke genelinde yapılan çalışmaların yanı sıra İstanbul özelinde de İstanbul Sismik Riskin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık Projesi kısaca İSMEP projesi geliştirilmiştir. İstanbul'u muhtemel bir depreme hazırlayabilmek için kamu binalarının güçlendirilmesi, mümkün değilse

yıkılıp yeniden yapılması için İstanbul Valiliği bünyesinde oluşturulmuş proje, İstanbul Proje Koordinasyon Birimi tarafından yürütülen önemli bir projedir. İstanbul 16 milyon nüfusuyla ülkemizin en yoğun ili olması ve İstanbul'daki binaların maalesef yaklaşık yüzde 15'inin risk altında olması nedenlerinden dolayı bu proje son derece önem arz etmektedir.

2006-2025 dönemini kapsayan İSMEP projesine 2020 yılı sonu itibarıyla çeşitli finans kuruluşlarından yaklaşık 2 milyar avro dış kredi sağlanmıştır İSMEP projelerinin hayata geçirilmesi için. Ve bu İSMEP çalışmaları kapsamında, öncelikli kamu binaları için sismik riskin azaltılması hedeflenmiştir. Güçlendirme ile yeniden inşa çalışmaları yürütülmüştür ve İstanbul'da an itibarıyla kamu binaları, eğitim binaları, hastaneler, tüm bu binalar yüzde 84 oranında depreme karşı güvenli hâle getirilmiştir. Bu da aslında çok büyük bir başarıdır, tutturulan iyi bir hedeftir.

Değerli milletvekilleri, tüm bu sayılar ve verilerden yola çıktığımızda, depreme karşı yapı stoklarının hızla yenilenmesi gerektiğini hepimiz biliyoruz. Burada en önemli görevlerden bir tanesi de belediyelerimize düşmektedir. Kanunda, resen riskli yapının tespiti, riskli alanların tespiti ve rezerv yapı alanlarının belirlenmesi teklifinde bulunulmasında belediyelerin yetkileri vardır ancak belediyelerin bu yetkilerini yeterince kullanamadıklarını ve yeterince kaynak ayıramadıklarını görüyoruz. Bu durumun gerekçesi de beklentilerinin çok artması münasebetiyle muhataplarda oluşabilecek memnuniyetsizlik, dolayısıyla belediyelerimizin seçim kaygısı ve bütçelerindeki maddi yetersizlikler olarak görülmektedir.

Kentsel dönüşümün temeli olarak nitelendirilen Kentsel Dönüşüm Strateji Belgesi'ni hazırlayıp Çevre ve Şehircilik Bakanlığına sunan belediye sayısının düşük olduğunu ve hazırlanan belgelerin çoğunun yeterli olmadığını sunumlardan hepimiz anlamış bulunmaktayız. Belediyelerce depreme karşı güvenli olmayan yapıların yoğunlaştığı alanlara ilişkin çalışmalarda vatandaşların taleplerinin de geniş katılımı değerlendirilmesi ve makul taleplerin göz önünde bulundurulması aslında vatandaşların süreci sahiplenmesini sağlayacaktır. Bu yaklaşımla yapılacak iyi uygulamalar deprem çalışmalarına yönelik olumlu bakış açısının gelişmesine vesile olacaktır ve ülkemizin buna sona derece ihtiyacı vardır. Ayrıca, belediyelerimiz vatandaş ve müteahhit arasında uzlaşmayı sağlamalı, hakem görevi görmeli, kamu tarafından sağlanan uygun kredinin mülk sahipleri adına hak ediş usulüne uygun olarak müteahhide ödenmesine aracılık etmelidir. Aslında kentsel dönüşümün bence temel etmenlerinden bir tanesi de bu olmalıdır. Bu çalışmalar neticesinde hazırlanan raporlar dikkate alınarak hazırlanacak mevzuatta ve kanuni düzenlemelerle depreme karşı risklerin azaltılmasında ciddi yol alacağımızı düşünüyorum.

Değerli milletvekilleri, İstanbul'da Rezerv Yapı Alanı Projesi kapsamında çalışmalar yürütülmektedir. Belediyelerimizin yaptığı örnek ve değerli çalışmalardan birkaçını sizinle paylaşmayı arzu ederim. Bir: Esenler'de yer alan rezerv yapı alanında 60 bin konut yapılacak. Bu alanda -inşası biten ve temeli atılan- yaklaşık 4.647 konutun temeli atıldı. Yine, Üsküdar'da Kirazlıtepe ve Ferah Mahallesi'nde riskli alan projesi içerisinde yaklaşık 1.900 konut ve 142 ticari birim inşa edilmektedir. Yine, Kâğıthane'de Yahya Kemal Mahallesi'nde yapılan projelerde 688 konut ve 57 ticari birim inşa edilmektedir. Güngören Tozkoparan'da yaklaşık 141 konut ve 3 ticari birim temelleri atılmıştır ki inşası devam etmektedir. Fatih'te Fatih Belediyemizin, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin Meclisinin ve Kültür Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun onayıyla imar plan notunda yapılan değişiklikle münferit olarak riskli binaların yıkılarak mevcut hâlleriyle yapılmasının önü açılmıştır. Bu bizim için son derece önemlidir, bunu çok önemli buluyorum çünkü bu çalışma muhataplarda artı beklenti oluşmadan gönüllü katılımın sağlandığı, problemlerinin çözümünün toplumla paylaşıldığı bir uygulamadır ve İstanbul'un depreme karşı önünü açacak çok önemli bir çalışma olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim.

Değerli milletvekilleri, 2012'de yürürlüğe giren Kentsel Dönüşüm Mevzuatı'yla ilgili günümüze kadar ciddi mesafe katedilmiş olmakla birlikte, çalışmaların daha da hızlandırılması gerekmektedir. Kentsel dönüşümüne dair belirlenen önceliklerimiz ise riskli yapı stokunun belirlenmesi, kentsel dönüşümün maliyet sorununun çözülmesi, yine kentsel dönüşümün mülkiyet probleminin çözülmesi, imar planına ilişkin hususlar, yapılaşmaya kapalı alandaki yapılar, kentsel dönüşüm sonrası sürece ilişkin sosyolojik boyut, belediyelerin kentsel dönüşümdeki etkinliği, kentsel dönüşümüne ilişkin toplumsal farkındalık olarak Komisyon raporumuzda tüm bunlarla ilgili detaylı bilgiler ortaya konulmuştur. Bu önceliklerden hareketle yapılacak çalışmalar, depreme ve depremin vereceği can ve mal kaybına karşı daha hızlı ve aktif bir şekilde yol almamızı sağlayacak.

Değerli milletvekilleri, başta Komisyon Başkanımız Recep Uncuoğlu Bey'e ve Komisyon üyelerimize -başta da söylediğim tüm partilere mensup milletvekili arkadaşlarımızın gösterdiği katkı ve değerli çalışmaları için tüm üyelere- şahsım adına teşekkür ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin lütfen.

MUSTAFA DEMİR (Devamla) – Ülkemizde geçmişte yaşanmış depremlerde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, yakınlarına ve sevenlerine başsağlığı diliyorum. Hazırlanmış olan bu raporun geçmişte yaşanan acıların tekrar yaşanmaması için alınacak tedbirlerle önemli katkılar vereceğine canı gönülden inanıyorum ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Necip Nasır, İzmir Milletvekili.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA NECİP NASIR (İzmir) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; 27'nci Yasama Döneminin Beşinci Yasama Yılı çalışmalarının ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını temenni eder, Gazi Meclisi saygıyla selamlarım.

Değerli milletvekilleri, yüzde 80 dönüşüme ihtiyaç olan, yüzde 20 sağlıklı konuta sahip, alt ve üst planları uyumsuz, merkezde hâlâ 5.000'lik planları olmayan, İzmir Büyükşehir Belediyesi İmar Yönetmeliği yeni onaylatılan, dönüşümü siyasi bir risk olarak görüp 2012'den bugüne kadar 6306 sayılı Yasa'yla tek bir daire yapmayan, 2005'ten bugüne kadar 73'üncü maddeyle sadece 700-800 daire yapan ve bir depremin olduğu yerde devletimiz 30 Ekimden itibaren bütün kurumlarıyla dünyada örneği gösterilebilecek sosyal devlet anlayışıyla bir yıl içerisinde, inşallah 6 Kasım'da, Cumhurbaşkanımızın katılımlarıyla 4.500 konut, 460 iş yerini teslim etmeye başlayarak yıl sonuna kadar bu teslimini tamamlayacaktır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye aktif bir deprem ülkesi olarak sıklıkla yıkıcı depremlerle karşı karşıya kalmakta, meydana gelen hasar ve can kayıpları nedeniyle toplumsal hayatı her yönüyle büyük ölçüde olumsuz olarak etkilenmektedir. Çok geniş bir yelpazede tüm toplumu ve hayatın her alanını etkilemesi depremlerin çok boyutlu bir mesele olduğunu ve pek çok disiplini ilgilendiren doğasını açıkça ortaya koymaktadır. Dünyanın aktif deprem kuşaklarından birinde yer almamız nedeniyle var olan deprem tehlikesinin derinlemesine analiz edilmesi ve deprem risklerinin de çok disiplinli olarak yürütülecek kapsamlı çalışmalarla azaltılması ölçüsünde depremlerin afete dönüşmemesi sağlanabilecektir. Başta depremler olmak üzere afetlerin sebep olduğu bütün kayıpların kalkınma hamlelerini sekteye uğratması, afet dirençliliğinin stratejik olarak bir kalkınma meselesi olduğunu göstermektedir.

Sürdürülebilir kalkınmayla afetlere dirençli toplumlar günümüz dünyasında birbirinden ayrılması mümkün olmayan ve hatta birlikte gelişimi zaruri olan iki önemli unsurdur. Dolayısıyla, sürdürülebilir kalkınma için deprem gibi afet risklerinin azaltılmasına ilişkin politika ve tedbirlerin yer aldığı deprem zararlarını azaltmaya yönelik yol haritası niteliğindeki önemli plan ve

strateji belgelerinin kalkınma planlarıyla birlikte aktif olarak uygulanır olması ve güncel tutulması ülkemiz için hayati önemi haizdir. Depremlere dirençli bir toplum olması yolunda özellikle 1999 depremleri sonrasında ciddi ilerleme kaydetmiş olan afet yönetim sistemimizin kurumsal organizasyonlar ve mevzuat güncellemesini içerecek şekilde daha da iyileştirilerek eş güdümün sağlanması ve bütüncül bir sürdürülebilir sistem olarak yürütülmesi gerekmektedir. Kalkınma planlarında, depremler başta olmak üzere, afetlerle ilgili politika ve tedbirler Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'na kadar konut, çevre, yerleşim ve şehirleşme alanlarında ele alınmıştır. Ekonomik ve sosyal etkileri oldukça büyük olan 1999 Marmara depremlerinden sonra hazırlanan 2001-2005 tarihleri arasındaki Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda afetlere ilişkin ayrı bir bölüm ilk defa yer almış olup afet öncesinde afet risklerini de azaltmaya yönelik yatırımlara öncelik verilmiştir. 2007-2013 tarihleri arasında Dokuzuncu Kalkınma Planı Ulusal Afet Yönetimi Stratejisi ve Eylem Planı'nın hazırlanmasını içermiştir. Dokuzuncu Kalkınma Planı döneminde 2009 yılında 5902 sayılı Kanun'la Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı kurulmuştur. 2011 yılında Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanmış, 2012 yılında 6305 sayılı Afet Sigortaları Kanunu ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun çıkarılmıştır. 2014-2018 tarihleri arasında Onuncu Kalkınma Planı'nda afetlere ilişkin olarak "Afet Yönetimi" "Kentsel Dönüşüm ve Konut" başlıkları altında politikalara yer verilmiştir. 2019 ve 2023 tarihleri arasında On Birinci Kalkınma Planı'nda afetlere ilişkin olarak "Afet Yönetimi" ve "Kentsel Dönüşüm" başlıkları altında politikaları belirlenmiştir.

Değerli milletvekilleri, İzmir'de yaşadığımız deprem sonrası sahada oluşan taleplerde ve Deprem Araştırma Komisyonunun 268 öneri içeren 522 sayfalık nihai raporunda Komisyonun en önemli iki başlığı da "kentsel dönüşüm" ve "kentsel dönüşümüne finansal oluşturulması" olmuştur. Kentsel dönüşüm, mevcut bina stokunun depreme güvenli hâle gelmesi hususunda hayati öneme sahiptir. Komisyon raporunda, belediyelerin kendi sınırları içerisinde yer alan, depreme karşı güvenli olmayan yapılaşmanın yoğunlaştığı alanların evrensel planlama kriterleri doğrultusunda kentsel tasarım projeleriyle yenilenmesi, iyileştirilmesi, canlandırılması, tasfiyesi gibi uygulamaların geliştirilmelerine yönelik imar planı çalışmaları yapılmasının önemine dikkat çekilmiştir. İnşallah, İzmir'de bunu uygulayacağız.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 45 il için yaptığı projeksiyon çalışmasında belirlenen birim konut maliyetleri dikkate alınarak yapılan hesaplama göre, dönüştürülmesi gereken 6,7 milyon bağımsız birim için yaklaşık 2,3 trilyon civarında bir kaynağa ihtiyaç duyulacağı tahmin edilmektedir. Depreme yönelik risk azaltma çalışmaları yoluyla önlemlerin alınması önemli bir finansal kaynak ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Afet öncesi yapılan hazırlık ve zarar azaltma çalışmaları arttıkça afet sonrası faaliyetlere duyulan ihtiyaç ve ayrılan kaynak miktarı azalacaktır.

Değerli milletvekilleri, Komisyon raporunda kentsel dönüşümün finansmanına ilişkin öne çıkan ve önerilen bazı başlıklar da şunlardır: Diğer konuşmacıların da bazılarına değinmiş olduğu gibi, deprem zararlarını azaltmaya yönelik politikaların hızlı bir şekilde uygulamaya konulabilmesi amacıyla gerekli mevzuat hazırlanarak merkezî yönetim bütçesinden ve muhtelif işlemlere konulacak vergilerden kaynak aktararak deprem başta olmak üzere afet risklerini azaltmaya yönelik çalışmalara finansman desteği sağlayacak sürdürülebilir bir deprem fonunun oluşturulması gerekli görülmüştür. İlgili mevzuatta düzenleme yapılarak deprem riski yüksek bölgelerdeki belediyelerin yıllık yatırım bütçelerinden yüzde 10 kentsel dönüşüm projeleri için ayrımları sağlanmalı ve ayrılan kaynağın yerinde kullanılması için gerekli denetimler yapılmalıdır. Depreme karşı dayanıklı hâle getirilmek üzere yeniden inşa edilecek konutlara devlet tarafından sağlanacak krediyi geri ödeme imkânı olmayanların konutlarının oluşturulacak deprem fonundan kaynak sağlanarak kamu tarafından kentsel dönüşümün gerçekleştirilmesinde hak sahiplerine ömür boyu ücretsiz kullanım hakkı tanınması ve varislerine ise öncelikli alım hakkı verilmesi öngörülmüştür.

Yine, 6306 sayılı Kanun kapsamında kullanılan güçlendirme kredilerinin miktarı ve vadesi artırılarak bu kredilere sağlanan faiz desteği oranının yükseltilmesi öngörülmüştür. 6306 sayılı Kanun kapsamında kentsel dönüşümün teşvik edilmesi amacıyla mülk sahiplerine verilen faiz desteği oranı ile kredi miktarının artırılması ve kredi vadesinin uzatılması öngörülmüştür. Kentsel dönüşümde faiz desteği verilen kentsel dönüşüm kredilerinde anapara ve faiz ödemesiz bir dönemi ihtiva eden ödeme planı seçeneği getirilmesi öngörülmüştür. İnşaat maliyetlerinin bölgeden bölgeye farklılık göstermesi sebebiyle, kentsel dönüşüm kapsamında, kira yardımı olduğu gibi faiz destekli kredi miktarının da bölgelerin sosyoekonomik gelişmişlik durumuna göre belirlenmesi önerilmiştir. Yerel yönetimlerin kentsel dönüşüm projelerinde kullanmaları amacıyla emlak vergisi gelirlerinden belli oranda pay ayrılması için gerekli düzenlemeler yapılması gibi değerlendirmeleri içermektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi lütfen.

NECİP NASIR (Devamla) – Değerli milletvekilleri, afet riskinin bertaraf edilerek sağlıklı ve güvenli kentler oluşturulmasının yanı sıra yeni yapılacak yerleşim alanlarında yatay mimariyi destekleyici politikalar geliştirilmeli, bu çerçevede mahalle kültürünün devamının sağlanmasına önem verilmelidir.

Değerli milletvekilleri, deprem travması yaşamış bir İzmir'de, bir Elâzığ'da ve diğer illerde depremin siyasetüstü bir konu olduğunu belirtiyor, değerli milletvekili arkadaşlarımızın bugüne kadar gösterdikleri hassasiyetlerin devam etmesini rica ediyorum.

İzmir'le ilgili girişimi yapmayacaktım, tamamen teknik bir konuşma yapacaktım ama İzmir'de iktidarıyla muhalefetiyle bu deprem travmasını yaşamış vatandaşlarımızın şu an bulundukları ruh hâliyle, böyle söylemlerin doğru olmadığını düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi Sayın Nasır.

NECİP NASIR (Devamla) – Deprem gibi afetler siyasetüstü konulardır. Aksi takdirde, İzmir'le ilgili konuşmaya kalkarsak on saat burada durmadan konuşurum konuyla ilgili olduğu için. Onun için, rica ediyorum, bugüne kadar İzmirli milletvekilleri veya İzmir dışındaki değerli milletvekili arkadaşlarımız bu süreci çok duyarlı bir şekilde getirdik, inşallah 6 Kasım'da da İzmirli hemşehrilerimizin binalarını vermeye başlayacağız ve Hükümet olarak, İzmir Milletvekilleri olarak iktidarıyla muhalefetiyle İzmir'deki depremzede vatandaşlarımızın mağduriyetleri olursa biz yine ortak akılla, ne gerekiyorsa yaptığımızı bildiğiniz gibi yine yaparız. Bu şekilde duyarlı davranılmasını temenni ediyor, Deprem Araştırma Komisyonunun ülkemize hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, bu Komisyon'da emeği geçen herkese teşekkür ediyor, Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Selahattin Minsolmaz, Kırklareli Milletvekili.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

AK PARTİ GRUBU ADINA SELAHATTİN MİNSOLMAZ (Kırklareli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin -Türkiye Büyük Millet Meclisinde- Kurulan Deprem Araştırma Komisyonu Raporu'nun görüşülmesinde AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi, aziz milletimizi saygıyla selamlıyor, 27'nci Dönem Beşinci Yasama Yılı'nın tekrar hayırlı olmasını diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; TÜİK'in Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ne göre herkes doğduğu şehirde yaşıyorsa, Türkiye'nin en kalabalık şehri bugün itibarıyla Urfa şehri oluyordu. Yani Urfa 2 milyon 839 bin 823 nüfusuyla Türkiye'de en kalabalık şehir olurken, Konya 2 milyon 603 bin nüfusuyla 2'nci, şu an 16 milyona dayanan İstanbul da 2 milyon 558 bin

nüfusuyla Türkiye'nin 3'üncü en büyük şehri olacaktı ama gelinen nokta itibarıyla bugün belki depreme ilişkin alınabilecek önlemleri ve tedbirleri tartıştığımız Komisyonda, Komisyon raporuna ilişkin yaptığımız görüşmelerde göz ardı etmememiz gereken temel bir şey, 1950'li yıllardan bugüne ülkemizde özellikle büyükşehirlerde yaşanan göç gerçeği. Bu göç gerçeğiyle 2 milyon 500 bin nüfuslu olması beklenen İstanbul normal doğal nüfus artışıyla bugün 16 milyonlara dayanan bir dünya metropolü. Alan olarak benim şehrim Kırklareli'nin aynı alanına sahip; benim şehrim 360 bin nüfusta, İstanbul 16 milyon nüfusta yani aynı alana sahip bir Trakya ilinin tam 50 kat nüfusuna sahip. Dolayısıyla, bu kadar hızlı nüfus artışlarının olduğu, bu kadar büyük göç hareketlerinin olduğu şehirlerimizde yapılaşmaya ilişkin kaliteden kaynaklanan zafiyet, imar planları, yerleşim alanlarının seçilmesi, bunlara dayalı yapılan imar uygulamaları, yapı stokunun kalitesi ve bugün geldiğimiz noktada yaşadığımız depremler, onlara ilişkin yapılan devletçe, belediyelerce ciddi yatırımlar ve bugün itibarıyla Meclisimizdeki araştırma komisyon raporunun maddeleri ve buradaki sunulan değerlendirmeleri görüşüyoruz.

Ülkemiz bu anlamda ciddi bir kapasite ve kabiliyet kazanmıştır. 1950'li yıllardan bugüne gelen göçlerle büyükşehirlerdeki imar yapılmadan yapılaşma ve imar olmadan yapılan yapılaşma sonrasında yapılan ıslah imar planlarıyla daha sonra bu bölgelerde plan yapılması, yapıların ruhsat alması ve buna bağlı olarak da bugünkü yapı stokunun oluşması. Şükür, bugünlerde artık Türkiye'de özellikle 1999 Marmara depreminden sonra bir milat yaşanmıştır. İmar mevzuatında, 3194 sayılı İmar Kanunu'nda yapılan düzenlemeler, ilgili yönetmeliklerde yapılan düzenlemelerle ciddi mesafe katedilmiştir.

2010 tarihinde AFAD'ın kurulmasıyla çok ciddi bir milat da gerçekleşmiştir. Özellikle AFAD'ın eylem planları kapsamında afetle mücadelede ziyade riske dayalı bir risk yönetimi kavramına ve anlayışına geçilmiştir ve Türkiye'deki tüm afetlerde insan kaynaklı ve doğal kaynaklı süreçlerin tamamında risk yönetimi esas alınmıştır. Bu anlamda yapılan çok ciddi çalışmalar sonucunda, ülkemizde sadece depremlerde değil, selde, heyelanlarda, yangınlarda ve tüm afetler sonrasında devletiyle millete hızlı kenetlenen, en etkin mücadele ve müdahaleyi yapan ülkelerden biri durumuna gelmişizdir. Kurumlarımızın ve sivil toplum örgütlerimizin, belediyelerimizin bu anlamda geliştirdikleri kapasiteler yapılan müdahaleyi çok etkin kılabilmeyle beraber, afetlerin öncesinde yapılabileceklerin ne olduğu konusunda, bu konuda kapasite ve kabiliyetlerimizi artırma noktasında önemli mesafeler katetmemiz gerekiyor.

Hepimizin amacı, başta Türkiye Büyük Millet Meclisinin amacı, aziz milletimizin can güvenliğini, huzurunu ve refahını sağlamaktır. Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak da temel görevlerimizin başında milletimizin huzuru, refahı ve sağlığı için yasal düzenlemeleri yapmak gelmektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan tüm siyasi partilerin deprem araştırması yönünde ortak bir irade ortaya koyarak bu Komisyonun teşekkül etmesi ve bu Komisyonun da uzun süren çalışmalarında tüm milletvekillerinin, tüm kurum ve kuruluşların, sivil toplum örgütlerinin, mimar ve mühendis odalarının, şehir plancı odalarının ve bakanlıklarımızın vermiş olduğu destekle gelinen noktada hepsine teşekkür ediyoruz. Ayrıca Komisyon raporumuzun Meclisin açıldığı ilk faaliyet gününde, 2'nci Birleşiminde gündemde olması da tüm parti gruplarının bu konuda göstermiş oldukları ehemmiyetin bir işareti olarak değerlendirilebilir.

Evet, depremler ülkemizdeki çok sayıda afetin yanında en çok hasar veren etkiye sahip afet türlerinden bir tanesi. 17 Ağustos 1999 depremi, afet yönetimimiz açısından önemli değişikliklere vesile oldu diye belirtmiştik. Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapılan yasal düzenlemeler, bakanlıklarca yapılan yönetmelik düzenlemeleri, imar plan revizyonları, yerleşime uygunluk amaçlı yapılan jeolojik ve jeoteknik etütlerin tüm beldelerde ve belediyelerde tekrar gözden geçirilmesi, toplu konut uygulamaları, yapı denetim sistemi, riskli alanlarda rezerv yapı alanlarının tespiti ve 1,5 milyona yakın konutun dönüşümünün tamamlandığı kentsel dönüşüm seferberliğiyle deprem tehlike ve risklerini belirleyip bunlara karşı gerekli tedbirleri alarak yerleşim alanlarımızda nitelikli yeni yapı stoku oluşturulması amacıyla önemli ve başarılı işlemler yapılmıştır ve bunlar da yapılmaya devam edilmektedir.

Takdir edileceği üzere, ülkemizin en önemli sorun alanlarından biri olan depremlere hazırlıklı olmak için yapılanlara ilave olarak mutlaka yapılabilecek yeni hukuki, idari, mali ve teknik çözüm çalışmaları mümkündür. Bu konuda Komisyonumuzun yapmış olduğu çalışmayla raporumuzda bu tespitlere ve önerilere kapsamlı olarak yer verilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şehirlerin anayasaları muhakkak ki imar planlarıdır. İmar planları şehirlerdeki yapılaşma rejimimizi ortaya koyan planlardır ve bunlara bağlı olarak bu planların mimarlık, şehircilik ve mühendislik ilkelerine, esaslarına dayalı olarak hazırlanması gerekmektedir. İmar planlarının değiştirilmemesi, emsal ve yükseklik artırımı yapılmaması, yapılar yapıldıktan sonra, inşa edildikten ve iskân ruhsatı aldıktan sonra yapılarda değişiklik ve tadilat yapılmaması, bunların projelerine ve tasarım ilkelerine sadık kalınması en temel gerekliliktir ama ülkemizde de bir temel problemdir; bu da ülkemizin gerçeğidir. Burada belediyelerin, bakanlıkların, bu konuda görev yapan mimar, mühendis meslektaşlarımızın, odalarımızın çok dikkatli olması lazım.

Yine, bu Mecliste -ben de bununla, içinde bulunduğum için gurur duyuyorum- imar plan tadilatlarını parsel bazından kaldıran, ada bazında ve herkesin muvafakatı hâline getiren, imar tadilatıyla bir şekilde elde edilen kazanımı bir gelir artış vergisine dönüştüren düzenlemeyi yaptık. Dolayısıyla, bizlerin yaptığı bu düzenleme tadilat yapılmaması, yapılmasının çok zorlaşması ancak kamu yararına yapılabilecek tadilatlarla sınırlı olacak şekilde gelmesi tabii ki bu anlamda ifade ettiğim sıkıntının da önemli bir şekilde önüne geçmemizi sağlamıştır.

Belediyelerimiz önemlidir, müteahhitlerimiz de önemlidir, ustalarımıza kadar, mühendislere kadar biz büyük bir sektörü tanımlıyoruz. Yüz kırk yıllık belediye geleneği olan bir ülkeyiz ve bu süreç içerisinde yapılabilenlerin hangi sıkıntılarla ve hangi imkânsızlıklarla yapıldığını ifade etmek için göç hareketiyle bugün 2,5 milyon olması gereken İstanbul'un 16 milyonken hangi sıkıntılarla mücadele ettiğimizi anlamak için bu örneği verdim.

Tabii ki Türkiye bir İsviçre değil, bir Kanada değil. Bulunduğumuz şehirlerin hepsi kadim şehirler. Mevcut şehirlerin içerisinde yapılaşarak çeperlerinde büyümekten başka çaremiz kalmadı. Dolayısıyla, bu, 1999 depreminden sonra, milat kabul ettiğimiz 1999 depreminden sonra yapılan yasal düzenlemeler, yapı denetim sistemi, hazır beton uygulaması, çipli beton uygulaması ve bunların takibi, imar planlarının çok ciddi denetimi, imar tadilatlarının çok sıkı bir şekilde âdeti yapılmasının engellenmesi yönündeki tüm düzenlemeler sürecin bundan sonra daha iyiye gideceğine bir işarettir. Komisyon çalışmalarında bize destek veren muhalefetteki tüm mimar, mühendis; mimar, mühendis olmayan Komisyon üyesi tüm arkadaşlarım, süreçte gittiğimiz gerek İzmir Bayraklı'da gerekse Elâzığ'da, devletin orada nasıl hazır olduğunu, vatandaşın yanında nasıl hazır bulunduğunu çok net gördük. Orada devletin varlığından vatandaşımızın memnuniyetini de gördük. Devlet orada kat karşılığı müteahhitlik yapmıyor, bir afet sonrasında afetin yaralarını en hızlı şekilde sarmaya çalışıyor. 3 artı 1 daire ile 2 artı 1 dairenin pazarlığını yapmıyor, tabut ile yaşam arasındaki ilişkiyi, oradaki insanların bundan sonra olması muhtemel depremlerde sağlıklı ve statik dayanımı güçlü binalarda oturmasını sağlamak için ciddi bir mücadele veriyor. Bunun gözden kaçmaması gerektiğine inanıyorum. Devletimiz güçlüdür, her afette vatandaşının yanındadır. Depremle mücadele üzerinde yaptığı da hiçbir zaman yadsınmaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi lütfen.

SELAHATTİN MİNSOLMAZ (Devamlı) – Bu anlamda emek veren tüm kardeşlerime, başta Komisyonumuzun Kıymetli

Başkanı Recep Uncuoğlu'na ve kıymetli Komisyon üyelerimize, Komisyonumuza katılan tüm milletvekillerine, tüm parti gruplarına teşekkür ediyorum. Meclis Başkanımız Sayın Mustafa Şentop'a, Çevre ve Şehircilik Bakanımız Murat Kurum'a, İçişleri Bakanımız Sayın Süleyman Soylu'ya, Ulaştırma Bakanımız Adil Karaismailoğlu'na ve Sağlık Bakanımıza, bu bölgelerde yapılan tüm yardımlara ve devletin orada tüm bakanlıklar olarak hazır olmasına, milletimizin yaralarını sardıkları için ve bu iradeyi ortaya koyarak bu konunun kökten çözümünü isteyen, bunun için de her şeyin yapılmasını bizlere talimat veren Sayın Cumhurbaşkanımıza teşekkür ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın İlyas Şeker, Kocaeli Milletvekili.

Süreniz on dakika.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Raporu üzerine AK PARTİ Grubum adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 27'nci Dönemin Beşinci Yasama Yılı'nın milletimize, ülkemize ve insanlık tarihine hayırlar getirmesini diliyorum. 3 Kasım 2020 tarihinde Gazi Meclisimizin verdiği yetkiyle göreve başlayan araştırma komisyonumuzun hazırladığı araştırma raporu "Türkiye'nin depremselliği ile hukuki ve kurumsal yapılanması" "Deprem risk ve zararlarını azaltma çalışmaları" "Deprem risk ve zararlarının azaltılmasına ilişkin öncelikler" "Sonuç ve öneriler" olmak üzere 4 bölümden oluşmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; jeolojik olarak hareketli bir coğrafya üzerinde yaşıyoruz. Ülkemizde yaşanan depremlerde büyük can ve mal kayıplarımız oldu. 1900 ve 2020 yılları arasında kayıtlara geçen 250 civarında depremde 87.811 insanımız hayatını kaybetti. AFAD Ulusal Sismik Ağın Geliştirilmesi ve Deprem Araştırmaları Projesi kapsamında Türkiye genelinde toplam 1.111 istasyonla, meydana gelen depremler 7/24 kaydedilerek analizleri yapılmaktadır. AFAD verilerine göre 2020 yılında toplam 33.821 deprem meydana gelmiştir. Benim de enkazdan çıktığım 99 Kocaeli depremi, toplumsal olarak afetler karşısındaki yetersizliğimizi ve çaresizliğimizi ortaya koymuşken ülkemiz açısından bir dönüm noktası, deprem bilinci açısından da bir milat oluşturmuştur. Yaşanan deprem sonrası, binalardaki hasar ve can kayıplarının ana nedeni; plansızlık, denetimsizlik, proje ve uygulamadaki teknik hizmet eksiklikleri ve umursamazlık sonucu yapılan maalesef ruhsatlı veya kaçak yapılarıdır. Bu sonuçlardan çıkardığımız en önemli ders, yaptığımız her hatanın veya eksikliğin bedelini çok ağır ödediğimizdir. Yaşadığımız depremler bize, depremi önceden önlemenin mümkün olmadığını, önceden alacağımız tedbirlerle depremlerde can ve mal kaybını en aza indirmenin bizlerin elinde olduğunu, kriz yönetimi değil, risk yönetimi modeli uygulamak zorunda olduğumuzu gösterdi.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; TÜİK verilerine göre ülkemizde toplam 9 milyon 859 bin 771 bina bulunmaktadır. Bunun yüzde 80'i 2000 yılı öncesinde yapılmış olan binalardır. Türkiye'de 28,6 milyon konutun maalesef 6,7 milyonunun depreme karşı güvensiz ve riskli olduğu söylenmektedir. 2012-2020 arasında ülke genelinde 213.533 yapıya riskli yapı tespiti yapılmış ve bunun yüzde 87,23'ünün yıkımı da gerçekleştirilmiş. Deprem riski ve zararlarını azaltma çalışmaları kapsamında en önemli çalışma kentsel dönüşümdür. Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca yürütülen kentsel dönüşüm çalışmaları kapsamında 1 milyon 420 bin 340 konut ve iş yerinin dönüşüm çalışmaları başlatılmış, şu ana kadar yaklaşık 100 bin kentsel dönüşüm konutunun teslimi yapılmış, 57 binin inşaatı devam ediyor, 88 binin de projelendirme çalışmaları devam ediyor. Ayrıca 2002 yılından bugüne kadar TOKİ tarafından da 1 milyonun üzerinde konut üretimi gerçekleştirildi.

2021 yılı Şubat ayı itibarıyla kentsel dönüşüm uygulamaları kapsamında 4,6 milyar TL kira yardımı, 150 milyon TL faiz desteği, 1,2 milyar TL kamulaştırma giderleri, 747 milyon TL hizmet alımı, TOKİ, İller Bankası ve mahallî idarelere kentsel dönüşüm için 9,6 milyon TL de kaynak aktararak 8,1 milyar TL'si genel bütçeden olmak üzere toplam 16,3 milyar TL'lik bir bütçe kullanılmıştır.

Kentsel dönüşüm harcanan her kuruş bir can kurtarır. Dolayısıyla, kentsel dönüşüm kentteki hastalıklı alanların teşhis ve tedavisidir yani kentin koruyucu hekimidir. Kentsel dönüşüm karşı çıkmak olası depremlerde insanların ölümüne neden olmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; seçim bölgem Kocaeli'de 99'da yaşanan Gölcük depremi sonrası Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin başarıyla uygulamaya koyduğu ve diğer belediyelere de örnek olacak birkaç projesinden sizlere bahsetmek isterim: Öncelikle Kocaeli'nin zemin sınıflaması ve sismik değerlendirme projeleri ile imar planı çalışmaları tamamlandı, başta fay hatları olmak üzere yapılaşmaya uygun olmayan bütün alanlar imara kapatıldı. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kentsel Dönüşüm Araştırma Raporu hazırlandı ve bununla birlikte kentsel dönüşüm çalışmaları devam ediyor. Kocaeli ili heyelan haritası hazırlandı. Merkezî Sismik Ağa Bağlanma ve Yerel Sismik Aktivite İzlenmesi Projesi tamamlandı. Dünya çapında ödül alan Sismolojik İzleme ve Deprem Eğitim Merkezi kuruldu. Şu ana kadar başta öğrenciler olmak üzere 100 binin üzerinde insan burada eğitim gördü. Kocaeli İli Afet Zararlarının Azaltılmasında Akıllı Kent Uygulama Projesi devam ediyor, Risk Arz Eden Tarihî Binalar İçin Yapısal Sismolojik İzleme Sistemi Projesi devam etmekte. Her yıl Uluslararası Deprem Gerçeği ve Kentleşme Çalıştayı yapılıyor. Kocaeli Fay Etkinliği Araştırma Projesi devam ediyor, Zemin Veri Bilgi Banka Sistemi devam ediyor. İlköğretim okullarına yönelik "Kıvrıdayan Dünya" adlı deprem konulu tiyatro gösterimi yıllardan beri devam ediyor. İlköğretim öğrencilerine yönelik deprem bilincinin oluşması için il millî eğitim müdürlükleriyle protokol yapılarak sınıflarda bilgilendirmeler yapılıyor. Hafif zihinsel engelli öğrencilere deprem eğitimi veriliyor. Kocaeli Mahalle Halkı Afetlere Hazırlık Eğitim Projesi devam ediyor. Kocaeli'de Afetlere Hazır Anneler Projesi yine devam ediyor ve bununla birlikte bölgede Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve TOKİ aracılığıyla toplam 25.761 konut yapıldı, 5.911 konutun da yapımı devam ediyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yukarıda da belirttiğim gibi deprem nedeniyle riskli binaların yenilenmesi için devletimiz ve yerel yönetimler her türlü imkânlarını seferber etmektedir. Vatandaşın depremlerden dolayı burnunun bile kanamaması için devletimiz, Hükümetimiz şefkat elini vatandaşa uzatmaktadır. İnancımızda bir insanın hayatını kurtarmak bütün insanlığın hayatını kurtarmakla eş değerdir yani insanın hayatı her şeye bedeldir ve bu konuda herkese de önemli görevler düşmektedir. Oluşacak deprem riskine karşı afet öncesi yapılacak her bir iyileşme çalışmaları can kaybı ve zararları azaltmada ters orantı etkisini de gösterecektir. Ülkemizin kaderi olan depremlerde can kaybını en aza indirmek için mücadele etmek hepimizin görevidir. Bireysel olarak, toplumsal olarak, üniversiteler olarak, STK'lar ve basın yayın organları olarak, iktidar olarak, muhalefet olarak depremi üç yüz altmış beş gün altı saat gündemimizden çıkarmamalıyız. Ülkemiz için coronavirüsün oluşturduğu riskten çok daha fazlasını yaşanacak olan depremler oluşturmaktadır diyor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

Buyurun.

İLYAS ŞEKER (Devamla) – ...Komisyonumuzun çalışmalarına katkı sağlayan, başta Komisyon Başkanımıza ve üyelerimize, destek veren diğer milletvekillerimize, bakanlıklarımıza, kurum ve kuruluşlarımıza, tabii ki bu raporun hazırlanması ve

bu hâle dönüştürülmesinde büyük emek ve katkı sağlayan uzmanlarımıza, üniversite ve bilim insanlarına teşekkür ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu üzerindeki genel görüşme tamamlanmıştır

Gündemimizdeki konular tamamlanmıştır.

Denetim konuları ile kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 6 Ekim 2021 Çarşamba günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 23.47